

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI
INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA DELO

POROČILO O DELU INŠPEKTORATA RS ZA DELO ZA LETO 2021

Pripravil: Inšpektorat Republike Slovenije za delo (IRSD), Štukljeva cesta 44, Ljubljana

Za IRSD: Jadranko Grlič, glavni inšpektor

Zbrala in uredila: Romana Košorok

Tehnično urejanje: Marko Vaupotič, Jerica Preskar

Pri pripravi poročila so sodelovali: Jadranko Grlič, Slavko Krištofelc, Jasmina Rakita Cencelj, Peter Stefanoski, Branka Knafelc, Romana Košorok, Marko Vaupotič, mag. Boštjan Hartner, dr. Lidija Korat, Aleš Ažman, mag. Irena Kastelec, Ana Cepič, mag. Sonja Konestabo, Karin Seljak, Tanja Cmrečnjak Pelicon, Suzana Mašat, Polona Grobelnik Jurjovič, Georgina Jotanović, Marjan Rosa, Natalija Zaletel, Mojca Kovačič

Fotografije, grafi in tabele so delo IRSD (razen fotografij v poglavjih 2.3.1., 2.3.5., 2.4., 2.6., 3.1., 4.1., 4.1.1., 4.3., 4.4., 4.5., 4.6.1., 4.7., 5., 6.3., 7.1., 7.3.1., 7.3.1.4., 7.4. in 8. (vir: Pixabay – www.pixabay.com)).

V letnem poročilu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški spolni slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

KAZALO

UVOD	1
SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC	2
PRAVNI VIRI	2
ORGANI IN DRUGE KRATICE	4
POVZETEK	5
1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE	7
1.1. PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ	7
1.2. PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	9
1.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV	9
2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA	11
2.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA	11
2.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST	11
2.2.1. Kadrovska problematika	12
2.2.2. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo uslužbencev	14
2.2.3. Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev	15
2.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA	16
2.3.1. Proračun	16
2.3.2. Notranje kontrole	17
2.3.3. Prostori	18
2.3.4. Službena vozila	18
2.3.5. Informatika	19
2.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA	19
2.5. SODELOVANJE IRSD V DOMAČEM PROSTORU	20
2.6. DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM PROSTORU	21
3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	24
3.1. SPLOŠNO	24
3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR	25
3.2.1. Uvod	25
3.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi	26
3.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogostejše ugotovljene kršitve	29
3.2.4. Izjava o varnosti z oceno tveganja	30
3.2.5. Usposabljanje delavcev za varno delo	31
3.2.6. Zdravstveno varstvo delavcev	32
3.2.7. Reprezentativni vzorec	33
3.2.8. Druge pomembnejše kršitve	34
3.2.8.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme	34
3.2.8.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme	36
3.2.8.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja	37
3.2.8.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih	37
3.2.8.5. Gradbeništvo in delo na višini	40
3.3. NEZGODE PRI DELU	42
3.3.1. Uvod	42
3.3.2. Smrtne nezgode pri delu	43
3.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu	46
3.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu	51
4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ	53
4.1. SPLOŠNO	53
4.1.1. Statistični pregled	55
4.2. UKREPI	56
4.3. INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	57
4.4. PLAČILO ZA DELO	58
4.5. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA	61
4.6. ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU	62
4.6.1. Pogodba o zaposlitvi	63
4.6.2. Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi – pogodbe civilnega prava	65
4.6.3. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu	67

4.7.	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI	69
4.8.	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA	71
4.9.	TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI	72
4.10.	OBVEZNA VKLJUČITEV DELAVCEV V POKLICNO ZAVAROVANJE	74
4.11.	DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ	74
4.11.1.	Letni dopust	74
4.11.2.	Zakon o javni rabi slovenščine	75
4.11.3.	Varstvo nekaterih kategorij delavcev	75
5.	NADZOR IZVAJANJA UKREPOV VLADE RS, ZNB in ZVZD-1 GLEDE PREPREČEVANJA ŠIRJENJA SARS-CoV-2	76
6.	USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA V LETU 2021	77
6.1.	POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (CELOLETNI) IN AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE IN PREDPISOV S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU NA ZAČASNIH IN PREMIČNIH GRADBIŠČIH	78
6.2.	AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU PRI DELODAJALCIH, IZBRANIH NA OSNOVI METODOLOGIJE NAKLJUČNIH ŠTEVILK (REPREZENTATIVNI VZOREC).....	81
6.3.	AKCIJA NADZORA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V DEJAVNOSTI PROIZVODNJE KRUHA, SVEŽEGA PECIVA IN SLAŠČIC TER PRI DELODAJALCIH, KI ZAGOTAVLJAJO HITRO PREHRANO	85
6.4.	POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM ODPOVEDI POGODB O ZAPOSLOTVI IZ POSLOVNEGA RAZLOGA TER NAD ZAGOTAVLJANJEM LETNIH DOPUSTOV	86
6.5.	POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM 131., 134. IN 135. ČLENA ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH IN ZAKONA O MINIMALNI PLAČI	87
6.6.	POOSTREN NADZOR NAD SPOŠTOVANJEM 131. ČLENA ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH	87
7.	INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA	90
7.1.	SPLOŠNO	90
7.2.	STATISTIČNI PODATKI.....	90
7.2.1.	Inšpekcijski nadzori.....	90
7.2.2.	Število izrečenih naročil in ukrepov	91
7.3.	VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE	91
7.3.1.	Centri za socialno delo	91
7.3.1.1.	Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti ...	92
7.3.1.2.	Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok	93
7.3.1.3.	Obravnava nasilja v družini	93
7.3.1.4.	Skrbnništvo	95
7.3.1.5.	Rejništvo	95
7.3.1.6.	Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev	95
7.3.2.	Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa	96
7.3.3.	Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov	96
7.3.4.	Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje	97
7.4.	VPLIV EPIDEMIOLOŠKIH UKREPOV NA IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENE DEJAVNOSTI, KI VKLJUČUJE BIVANJE OZIROMA POMOČ V PROSTORIH UPRAVIČENCEV	97
8.	PROJEKTN A ENOTA INŠPEKTORATA RS ZA DELO	100
	SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD	106

KAZALO SLIK

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata (31. 12. 2021).....	12
Slika 2: Sodelujoča na srečanju SLIC, Slavko Krištofelc in Jadranko Grlić (iz leve proti desni).	21
Slika 3: IMI - zahtevki za informacije o napotnih delavcih.....	22
Slika 4: Neuporaba osebne varovalne opreme	35
Slika 5: Ustrezna uporaba osebne varovalne opreme	35
Slika 6: Odvijana – premoščena varnostna ključavnica – omogočen vstop v notranjost stroja	36
Slika 7: Poškodovana ograja – omogočen vstop v notranjost stroja.....	36
Slika 8: Varnostni ukrepi pri delu s prašnimi nevarnimi kemičnimi snovmi	38
Slika 9: Ustrezna sanacija razlitja nevarnih kemičnih snovi	39

Slika 10: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču	40
Slika 11: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču	40
Slika 12: Nevarno izvajanje dela na višini	42
Slika 13: Nevarno izvajanje dela na višini	42
Slika 14: Mesto na strehi, s katere je padel delavec	43
Slika 15: Prizorišče smrtne nezgode - padec z višine	43
Slika 16: Gradbeništvo je dejavnost, v kateri opravlja delo veliko tujcev	72

KAZALO TABEL

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. 12.).	13
Tabela 2: Število nezgod na področju rudarstva glede na težo nezgode in število zaposlenih, 2010 – 2021	52
Tabela 3: Število ugotovljenih kršitev ter število inšpekcijskih nadzorov, 2012 – 2021.	56
Tabela 4: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju nadzora delovnih razmerij, 2012–2021.	58
Tabela 5: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2021.	77
Tabela 6: Povprečne ocene posameznih parametrov v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2021 (v letu 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).	83
Tabela 7: Skupne povprečne ocene za dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih najmanj 5 nadzorov (razvrščene od najvišje do najnižje ocene), 2021.	84

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, za obdobje 2019 – 2021.	26
Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), primerjalno 2019-2021.	27
Graf 3: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, 2019 – 2021.	28
Graf 4: Delež upravnih in prekrškovnih ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2021. ...	28
Graf 5: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2021.	29
Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), primerjava 2019 – 2021.	29
Graf 7: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, primerjava 2020/2021.	30
Graf 8: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2021. ...	32
Graf 9: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2021.	34
Graf 10: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2014 – 2021.	34
Graf 11: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2013 – 2021.	41
Graf 12: Število vseh smrtnih nezgod in delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino na deloviščih, kjer so se izvajala kratkotrajna dela, 2015–2021.	41
Graf 13: Število smrtnih nezgod pri delu, 2001 – 2021.	43
Graf 14: Vzroki smrtnih nezgod pri delu, 2019 – 2021.	44
Graf 15: Smrtne nezgode pri delu po dejavnostih, 2021.	44
Graf 16: Smrtne nezgode pri delu po starosti, 2021.	45
Graf 17: Smrtne nezgode pri delu po spolu, 2017 – 2021.	45
Graf 18: Smrtne nezgode pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve, 2021.	46
Graf 19: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2017 – 2021.	47
Graf 20: Nezgode pri delu po vzrokih, 2019 – 2021.	47
Graf 21: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2019 – 2021.	48
Graf 22: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, vzrok koronavirus, 2021.	48
Graf 23: Nezgode pri delu po načinu nastanka, 2019 – 2021.	49
Graf 24: Nezgode pri delu po poškodovanem delu telesa, 2019 – 2021.	49
Graf 25: Nezgode pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2019 – 2021.	50
Graf 26: Delež prijavljenih nezgod zaradi COVID-19 glede na spol in starost, 2021.	50
Graf 27: Nezgode pri delu po državljanstvu poškodovanih delavcev, 2021.	51
Graf 28: Nezgode pri delu po vrsti zaposlitve poškodovanih delavcev, 2021.	51
Graf 29: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2012 – 2021.	58

Graf 30: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2021.	59
Graf 31: Delež nadzorovanih subjektov glede na število zaposlenih delavcev, reprezentativni vzorec IRSD, 2021 (v letu 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).	81
Graf 32: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2017 – 2021.	82
Graf 33: Skupna povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2017 – 2021 (v letih 2017, 2019 in 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).	83
Graf 34: Skupna povprečna ocena glede na to, ali je bil pri subjektu predhodno že kdaj opravljen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu (da/ne), 2016 – 2021.	84
Graf 35: Skupna povprečna ocena glede na to, kdaj je bil pri subjektu nazadnje opravljen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu (vključno s trendno črto), 2021.	84
Graf 36: Število vloženih pobud po letih in pobudnikih.	102
Graf 37: Odstotek pobud, vloženih s strani različnih pobudnikov, po letih.	103
Graf 38: Število pobud, vloženih s strani delavcev in sindikata v imenu delavca, po letih.	103
Graf 39: Število vloženih pobud, posredovanj in uspešnih posredovanj, po letih.	104
Graf 40: Odstotek posredovanj glede na število vloženih pobud, po letih.	104
Graf 41: Število posredovanj in odstotek uspešnih posredovanj glede na njihovo število, po letih.	105

UVOD

Še eno teto je naokoli in pred vami je ponovno letno poročilo o delu Inšpektorata Republike Slovenije za delo. Leto 2020 smo v poročilu o delu IRSD poimenovali 'koronsko leto'. Kljub nasprotnim željam in prizadevanjem medicinske stroke se je epidemija novega korona virusa COVID-19 nadaljevala tudi v leto 2021. Zato se tudi v poročilu o delu inšpektorata za leto 2021 nismo mogli izogniti vse prisotni epidemiji.

Podatki, ki so zajeti v poročilu, in predvsem tisto, kar je doseženo, je plod dela vseh zaposlenih v inšpektoratu, za kar se jim tudi na tem mestu iskreno zahvaljujem. Izpostaviti moram, da so zaposleni pri izvajanju nadzorov tudi v letu, ki je za nami, sledili viziji, strategiji in cilju inšpektorata.

Zaradi epidemije so se vnaprej načrtane prednostne usmeritve nadzorov, ki smo si jih zastavili v programskih usmeritvah za leto 2021, spremenile, saj smo morali v ospredje postaviti nadzore, s katerimi smo skušali kljub prisotnosti koronavirusa zagotoviti varno delo zaposlenih, ob hkratnem zagotavljanju, da je tudi gospodarstvo poslovalo, kolikor je bilo mogoče, in da je bila pomoč podjetjem in zaposlenim, ki jo je zagotovila država, razdeljena zakonito ter da so delodajalci hkrati spoštovali predpise.

Leto 2021 je ponovno zaznamovalo veliko število prijav kršitev Inšpektoratu za delo. Prijave so v veliki meri odražale epidemiološke razmere – tako z vidika zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, kar je bilo ob soočanju z novim koronavirusom za delodajalce dodaten izziv, kot z vidika delovnih razmerij. Poleg tega je IRSD zaradi širjenja koronavirusne bolezni dobil dodatne pristojnosti, in sicer za nadzor glede ZNB in odlokov, ki jih je Vlada RS sprejemala za zaježitev in obvladovanje bolezni. Tudi posebni protikoronski zakoni so pomemben del pristojnosti za nadzor dodelili inšpektoratu. Ob nespremenjenem številu inšpektorjev in ob dodatnih pristojnostih je moral IRSD v letu 2021 pomembno prilagoditi svoje delo.

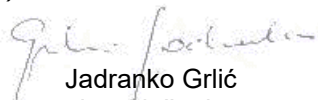
Enako kot v letu 2020 smo tudi v preteklemu letu beležili povečan interes delodajalcev za opravljanje dela od doma, ki je bil posledica epidemioloških razmer v državi in priporočil medicinske stroke za ublažitev razmer. Temu pritrujejo tudi statistični podatki: v letu 2021 je bil Inšpektorat RS za delo o delu na domu obveščen za 217.428 delavcev. Od doma pa niso delali samo zavezanci, pri katerih opravljamo nadzore, temveč smo tudi v inšpektoratu v bistveno večjem obsegu kot v preteklih letih delo opravljali od doma, saj je tako tudi IRSD prispeval k preprečevanju širjenja koronavirusne bolezni. Ocenjujemo, da smo bili pri obvladovanju širjenja bolezni v okviru IRSD uspešni, saj je za COVID-19 zbolelo malo uslužbencev, poleg tega pa se bolezen praktično ni širila znotraj kolektiva.

Na inšpektoratu ocenjujemo, da je prenos usmeritev in strokovnega znanja inšpektorata na strokovne organizacije, ki delujejo na področju, ki ga IRSD pokriva s svojimi nadzori, pomemben prispevek k strokovnosti in zakonitosti poslovanja. Zato smo tudi v letu 2021, kolikor smo glede na številne naloge in omejitve le zmogli, aktivno sodelovali s posameznimi izobraževalnimi organizacijami, sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev ter jim tako poskušali približati delo organa in osvetliti posamezna strokovna vprašanja na različnih specializiranih področjih.

V upanju, da smo vsaj zaježili, če ne že v celoti premagali epidemijo, pričakujemo, da bo delo na inšpektoratu letos potekalo v skladu s sprejetimi načrti ter pristojnostmi, ki jih ima IRSD.

Želimo, da ladja inšpektorata za delo pluje proti našemu zastavljenemu cilju. In sicer želimo izvajati učinkovit inšpekcijski nadzor in preventivno delovati z namenom zagotoviti urejenost na vseh področjih, ki sodijo pod okrilje IRSD, ob tem pa tudi zagotoviti zadovoljstvo uporabnikov, zaposlenih in širše družbene skupnosti.

*Če ne veš, kam ploveš,
ti noben veter ne pomaga. (Seneka)*

Jadranko Grlić
glavni inšpektor

SEZNAM IN POJASNILA UPORABLJENIH KRATIC

PRAVNI VIRI

- **DZ** Družinski zakonik (Uradni list RS, št. 15/17, 21/18 – ZNOrg, 22/19, 67/19 – ZMatR-C in 200/20 – ZOOMTVI)
- **GZ-1** Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21)
- **ZČmIS** Zakon o čezmejnem izvajanju storitev (Uradni list RS, št. 10/17 in 119/21)
- **ZDCOPMD** Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi (Uradni list RS, št. 45/16 – uradno prečiščeno besedilo, 62/16 – popr. in 92/20 – ZPrCP-E)
- **ZDR-1** Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUOPDVE, 119/21 – ZČmIS-A in 202/21 – odl. US)
- **ZDUOP** Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 15/21, 112/21 – ZNUPZ in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZDUPŠOP** Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 206/21)
- **ZEPDSV** Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (Uradni list RS, št. 40/06)
- **ZID-1** Zakon o inšpekciji dela (Uradni list RS, št. 19/14 in 55/17)
- **ZIN** Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14)
- **ZIUOOPE** Zakon o interventnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 80/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 203/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 112/21 – ZIUPGT in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZIUOPDVE** Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (Uradni list RS, št. 175/20, 203/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 51/21 – ZZVZZ-O, 57/21 – odl. US in 112/21 – ZIUPGT)
- **ZIUPGT** Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije Covid-19 (Uradni list RS, št. 112/21)
- **ZIUOPDVE** Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (Uradni list RS, št. 203/20, 15/21 – ZDUOP, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZIUZEOP** Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo (Uradni list RS, št. 49/20, 61/20, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZJRS** Zakon o javni rabi slovenščine (Uradni list RS, št. 86/04 in 8/10)
- **ZMEPIZ-1** Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (Uradni list RS, št. 111/13 in 97/14)
- **ZminP** Zakon o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10, 92/15 in 83/18)
- **ZNUPZ** Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (Uradni list RS, št. 112/21, 189/21 in 206/21 – ZDUPŠOP)
- **ZNB** Zakon o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP, 82/21 in 178/21 – odl. US)
- **ZNPK** Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09)
- **ZP-1** Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE in 5/21 – odl. US)
- **ZPDZC-1** Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT in 43/19)
- **ZPIZ-1** Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2 in 9/17 – odl. US)
- **ZPIZ-2** Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 –

- ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20, 189/20 – ZFRO, 51/21, 121/21, 162/21 in 196/21 – ZDOsk)
- **ZPND** Zakon o preprečevanju nasilja v družini (Uradni list RS, št. 16/08, 68/16, 54/17 – ZSV-H in 196/21 – ZDOsk)
 - **ZRud-1** Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo in 61/17 – GZ)
 - **ZSV** Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO in 196/21 – ZDOsk)
 - **ZUP** Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/2022 – ZDeb)
 - **ZUTD** Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21 in 172/21 – ZODPol-G)
 - **ZVZD-1** Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
 - **ZZSDT** Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo)
 - **ZZUOOP** Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (Uradni list RS, št. 152/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 82/21 – ZNB-C, 112/21 – ZNUPZ, 167/21 – odl. US in 206/21 – ZDUPŠOP)

ORGANI IN DRUGE KRATICE

- **AJPES** Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
- **CORS** Center za obveščanje Republike Slovenije
- **CSD** Center za socialno delo
- **ELA** Evropski organ za delo (European Labour Authority)
- **EU** Evropska unija
- **FURS** Finančna uprava Republike Slovenije
- **IJS** Inšpektorat za javni sektor
- **IMI** Informacijski sistem za notranji trg (Internal Market Information System)
- **IRSD** Inšpektorat Republike Slovenije za delo
- **IRSO** Inšpektorat za obrambo
- **IRSOP** Inšpektorat Republike Slovenije za okolje in prostor
- **IRSŠŠ** Inšpektorat Republike Slovenije za šolstvo in šport
- **IRSVNDN** Inšpektorat Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
- **KIMDPŠ** Klinični inštitut za medicino dela, prometa in športa
- **KPK** Komisija za preprečevanje korupcije
- **MDDSZ** Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- **MJU** Ministrstvo za javno upravo
- **MOD** Mednarodna organizacija dela
- **MZ** Ministrstvo za zdravje
- **NIJZ** Nacionalni inštitut za javno zdravje
- **OKC** Operativno-komunikacijski center
- **RS** Republika Slovenija
- **RS RS** Računsko sodišče Republike Slovenije
- **SLIC** Odbor glavnih inšpektorjev za delo pri Evropski komisiji (Senior Labour Inspectors Committee)
- **SLIC KSS** Evropski center za komunikacijo in informiranje na področju varnosti in zdravja pri delu (EU Labour Inspection Network & Exchange System)
- **SPOT** Slovenska poslovna točka
- **SURS** Statistični urad Republike Slovenije
- **ŠOS** Študentska organizacija Slovenije
- **TIRS** Tržni inšpektorat Republike Slovenije
- **UNP** Urad Republike Slovenije za nadzor proračuna
- **URSK** Urad Republike Slovenije za kemikalije
- **ZIRS** Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije
- **ZMDPŠ** Združenje za medicino dela, prometa in športa
- **ZPIZ** Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
- **ZRSZ** Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
- **ZZZS** Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

POVZETEK

IRSD opravlja inšpekcijski nadzor na treh področjih, področju delovnih razmerij, varnosti in zdravja pri delu ter na področju socialnega varstva.

Kot preteklo leto je bilo tudi leto 2021 v znamenju koronavirusne bolezni, kar je bistveno vplivalo na naše delo. Poleg obstoječih pristojnosti, vključno z intervencijsko zakonodajo iz leta 2020, nam je bilo podeljenih še nekaj pristojnosti z ZDUOP, ZNUPZ ter ZIUPGT. Inšpektorji so tako izvrševali podeljena pooblastila, pri čemer se je precejšen obseg dela nanašal na nadzor intervencijske zakonodaje in ZNB, v povezavi z odloki Vlade RS na tem področju.

V letu 2021 smo na IRSD prejeli **6.797 prijav**, in sicer na področju varnosti in zdravja pri delu 1.677 prijav, na področju delovnih razmerij 4.914 prijav, Socialna inšpekcija pa je prejela 206 novih prijav.

V poročevalskem letu je IRSD izvedel **7 usmerjenih akcij nadzora oziroma poostrenih celoletnih usmerjenih nadzorov**, s katerimi nadziramo izvajanje zakonodaje s področja delovnih razmerij ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogostejše ugotavljajo ali za katere ocenjujemo, da predstavljajo največje tveganje z vidika pojavljanja kršitev ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu oziroma preverjamo izvajanje določenih zakonskih institutov.

Inšpektorji so v letu 2021 opravili **38.624 inšpekcijskih pregledov**, od tega na področju nadzora delovnih razmerij 23.639 pregledov, na področju varnosti in zdravja pri delu 14.549 pregledov, inšpektorji za socialne zadeve pa so opravili 436 pregledov. Inšpekcijske preglede izvajamo v obliki rednih, izrednih in kontrolnih pregledov. S kontrolnimi pregledi preverjamo uresničevanje izrečenih ukrepov.

Z vseh treh področij dela smo v letu 2021 ugotovili **18.343 različnih kršitev** in na podlagi tega izdali **9.736 upravnih in prekrškovnih ukrepov** ter dali **36 naznanil sumov storitve kaznivega dejanja oziroma kazenskih ovadb.** Izrečenih je bilo za **3.546.856,72 EUR glob.** Izdali smo tudi **755 dovoljenj za delo otrok, 25 soglasij glede izključitve posebnega varstva po 115. členu ZDR-1 in 3 odločbe o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja** zaradi odpovedi po 2. odstavku 215. člena ZDR-1.

Na dan 31. 12. 2021 je bilo v **Poslovni register Slovenije** (po podatkih AJPES) **vpisanih 228.795 poslovnih subjektov** oziroma delodajalcev ali subjektov nadzora. Število poslovnih subjektov se vsako leto povečuje, število zaposlenih inšpektorjev pa kljub kadrovskim okrepitvam v zadnjih letih temu ne sledi v dovoljšni meri. Na zadnji koledarski dan leta 2021 je bilo na IRSD zaposlenih skupaj 121 javnih uslužbencev, od tega poleg glavnega inšpektorja **92 inšpektorjev.**

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji na podlagi opravljenih nadzorov ugotovili **8.384 kršitev.** Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja (2.702 kršitev), sledijo jim kršitve glede urejenosti in varnosti delovnih mest na prostem (1.332 kršitev), glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev (1.007 kršitev), glede ustreznosti delovne opreme (638), glede zagotavljanja osebne varovalne opreme (594 kršitev) ter glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela (559 kršitev).

Največ kršitev je bilo ugotovljenih v dejavnosti gradbeništva, in sicer 27,3 %, sledijo predelovalna dejavnost z 18,5 %, dejavnost trgovine s 14,2 %, strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti s 7,0 % in dejavnost gostinstva z 4,8 % kršitev.

Pristojni inšpektorji so v letu 2021 **raziskali 83 nezgod pri delu**, od tega 7 smrtnih, 63 težjih, 11 lažjih ter 2 kolektivni nezgodi. Vzroki za prijavljene nezgode, ki so imele za posledico smrt delavca in katerih je bilo v tem letu 15, so bili povezani s padci delavcev z višine (4 primeri), premikanjem delovne opreme (4 primeri), eksplozijo oziroma požarom (2 primera), zasutjem delavcev (2 primera), prometnima nezgodama (2 primera) in utopitvijo (1 primer).

Delodajalci so za leto 2021 **prijavili 11.158 nezgod v zvezi z delom delavcev.** Med temi nezgodami je bilo prijavljenih 1.944 nezgod, ki so bile povezane s COVID-19 ter 9.214 nezgod pri delu, ki se niso

nanašale na novi koronavirus. Prav tako smo na IRSD prejeli tudi prijave 74 nezgod, ki so se zgodile delavcem na poti na delo in z dela. Delodajalci so prijaviili **43 nevarnih pojavov**.

Delodajalci so dolžni IRSD prijavljati tudi ugotovljene **poklicne bolezni**, v letu 2021 takšnih prijav nismo prejeli.

V letu 2021 smo **s področja delovnih razmerij** na podlagi izvedenih nadzorov ugotovili **9.886 kršitev** delovnopravne zakonodaje. Najpogostejše ugotavljamo kršitve na področju plačila za delo in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (6.012). Po številu kršitev so na drugem mestu kršitve v zvezi z zaposlovanjem v širšem smislu (711), na tretje mesto pa se uvrščajo nepravilnosti v zvezi z evidencami na področju dela in socialne varnosti (632). V poročevalskem obdobju smo ugotovili tudi 337 kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov ter 350 kršitev v zvezi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi. Glede intervencijske zakonodaje s področja delovnih razmerij je bilo ugotovljenih 258 kršitev. Poleg navedenega smo ugotavljali kršitve ZNB.

Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti gradbeništva (1.638), temu sledi predelovalna dejavnost (1.235) in dejavnost gostinstva (868).

V letu 2021 je Socialna inšpekcija zaključila z obravnavo **271 prijav**.

Največ **inšpekcijskih nadzorov, 62 %**, se je zaradi raznolikosti in občutljivosti nalog, ki jih opravljajo, ter pooblastil, pričakovano nanašalo na **ravnanja CSD-jev**. Omenjene zadeve so se največkrat nanašale na urejanje razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (34 %), na izvajanje socialnovarstvenih storitev (18 %), na zaščito ogroženih otrok ter rejništvo (17 %), na obravnavo nasilja v družini (15 %), na izvajanje nalog, povezanih z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (14 %) ter na naloge, povezane s postavitvijo skrbnika in izvajanjem skrbniških nalog (9 %).

20 % zaključenih inšpekcijskih zadev se je nanašalo na **delo izvajalcev institucionalnega varstva starejših**. Očitki so bili praviloma povezani z izračunavanjem cen oskrbe, nezadovoljstvom nad kakovostjo izvajanja storitev ter uveljavljanjem pravic oseb, ki se pri določeni starosti zaradi različnih razlogov težje samostojno odločajo oziroma je vprašljiva njihova izražena volja (dementna stanja in podobno). Še vedno so se pojavljali očitki, povezani s prilagoditvijo dela izvajalcev zaradi epidemioloških razmer.

Projektna enota IRSD je tudi v obravnavanem letu izvajala projekt **Odpravimo konflikte na delovnem mestu – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem**, ki je financiran s prispevkom Evropskega socialnega sklada (80 %) in pripadajoče udeležbe Republike Slovenije (20 %). Kljub epidemiji SARS-CoV-2 smo projekt v tem letu ponovno izvajali zelo uspešno, saj smo dosegli oziroma presegli kazalnike, ki se nanašajo na število informiranih delodajalcev o vsebinah projekta, medtem ko smo kazalnike glede izvedbe mediacij presegli že v prejšnjih letih.

Poleg nadzorov in izdajanja ukrepov so uslužbenci IRSD opravljali tudi **drugo strokovno delo in nudili strokovno pomoč delavcem in delodajalcem**.

Skrbeli smo za **sodelovanje z institucijami z različnih delovnih področij**, tako z drugimi državnimi organi, različnimi organizacijami, kot s sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev. Sodelovanju namenjamo veliko pozornosti v smislu izmenjave informacij ter učinkovitega preventivnega in represivnega delovanja. Aktivni smo bili tudi na mednarodnem področju.

V skladu s 7. členom ZID-1 IRSD v letnem poročilu o delu daje tudi **več predlogov za spremembo zakonodaje**, pri katerih smo izhajali iz ugotovitev s terena.

1. PREDLOGI ZA SPREMEMBO ZAKONODAJE

V skladu s 7. členom ZID-1 so ena od obveznih sestavnih poročila o delu IRSD predlogi, s katerimi poskuša IRSD predlagati čim bolj konstruktivne rešitve za vprašanja iz 5. in 6. točke prvega odstavka 7. člena ZID-1, ki se nanašajo na podatke:

- o vloženih prijavah, ugotovljenih kršitvah in vloženih ovadbah za kazniva dejanja, o izrečenih ukrepih ter o uresničevanju izrečenih ukrepov po dejavnostih,
- o nezgodah pri delu s smrtnim izidom, kolektivnih nezgodah, nezgodah pri delu, zaradi katerih je delavec nezmožen za delo več kot tri delovne dni ter o ugotovljenih poklicnih boleznih po dejavnostih.

IRSD za reševanje vprašanj iz 5. in 6. točke prvega odstavka 7. člena ZID-1 poleg poostrenega nadzora v izpostavljenih dejavnostih daje tudi posamezne predloge za spremembo zakonodaje kot sledi v nadaljevanju.

1.1. PREDLOGI S PODROČJA DELOVNIH RAZMERIJ

V poročevalskem obdobju smo izkazali aktivnosti pri predlogih ter pripombah na spremembe zakonodaje, ki so se nanašale na ZEPDSV, ZČmIS, GZ-1 in predlog Zakona o zaščiti prijaviteljev. Sodelovali smo tudi pri pripravi predloga stališča Vlade RS k predlogu Direktive o transparentnosti plač.

Uvodoma želimo izpostaviti nekaj naših predlogov za spremembo zakonodaje, ki jih ocenjujemo kot najbolj pomembne za naše delo oziroma jih ocenjujemo kot tiste, ki jih najbolj potrebujemo za uspešno izvajanje nadzorov.

V zvezi z **ZEPDSV**, ki je bil zaradi potrebe po učinkovitejšem nadzoru nad izvajanjem normativne ureditve delovnega časa, odmorov in počitkov že nekaj let predmet predlogov za spremembo zakonodaje v letnih poročilih IRSD navajamo, da spremembe še niso bile sprejete, vendar pa je MDDSZ sledilo naši pobudi in je tudi v letu 2021 izvajalo aktivnosti na tem področju, v katere je bil vključen tudi IRSD.

Menimo, da bi bilo nujno zagotoviti uresničitev določb **ZPIZ-2** glede poklicnega zavarovanja ter predpisati merila in kriterije za izpolnitev pogojev po prvem, drugem in tretjem odstavku 199. člena ZPIZ-2, ki se nanašajo na krog zavarovancev oziroma na delovna mesta, za katere je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje ter vzpostaviti komisijo po 201.a členu ZPIZ-2, ki bo ugotavljala izpolnjevanje pogojev v skladu z zakonom. Odprta ostaja problematika glede sistema po ZPIZ-2, ki še ni vzpostavljen, medtem ko komisija po ZPIZ-1 ne deluje več. Tudi na tem področju MDDSZ že izvaja aktivnosti v smeri izpolnjevanja določb ZPIZ-2. IRSD je bil vključen v številne aktivnosti v povezavi z navedeno tematiko.

Glede instituta **dela na domu** menimo, da bi bilo treba ZDR-1 spremeniti tako, da bi uveljavili trajno rešitev po vzoru ureditve intervencijske zakonodaje. V 102. členu ZIUOPDVE je bilo namreč (v okviru odstopa od ZDR-1) opredeljeno, katere podatke morajo delodajalci posredovati IRSD pred začetkom opravljanja dela delavca na domu. Ravno tako je bilo določeno, da delodajalci, ki so vpisani v Poslovni register Slovenije, obvestilo vložijo elektronsko preko informacijskega sistema za podporo poslovnim uporabnikom, ki ga upravlja ministrstvo, pristojno za javno upravo. Omenjena ureditev je bila z ZDUPŠOP ponovno vzpostavljena, a je tudi ta začasna, saj velja le do 31. 12. 2022. Zato menimo, da bi bilo treba pravno podlago glede vsebine podatkov, ki jih morajo delodajalci sporočati na IRSD in načina obveščanja o delu na domu vzpostaviti z ZDR-1.

Nadalje dajemo še nekatere druge predloge za spremembo zakonodaje, in sicer menimo, da bi bilo smiselno:

- **ZDR-1** spremeniti tako, da:
 - se v 4. členu konkretnije opredelijo elementi delovnega razmerja, predvsem, kdaj gre za nepretrgano delo, saj inšpektorji v praksi zelo težko dokazujejo obstoj vseh elementov, ki morajo biti podani kumulativno, in sicer za vsakega delavca posebej;
 - se dopolnijo razlogi za izredno odpoved delavca (1. alineja prvega odstavka 111. člena) tudi z neizplačilom drugih nadomestil (na primer nadomestila v času začasne nezmožnosti delavca za delo), ne zgolj nadomestila zaradi odsotnosti delavca iz razlogov na strani delodajalca;

- se določi minimalna višina dodatkov po 128. členu (dodatki za delo v posebnih pogojih dela) in dodatka po 129. členu (dodatek za delovno dobo), saj se ZDR-1 v tem delu sklicuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti, v praksi pa v nekaterih dejavnostih nimajo sklenjenih kolektivnih pogodb na ravni dejavnosti;
 - se zaradi določitve časa storitve prekrška v 131. členu določi rok za izplačilo sorazmernega dela regresa v primeru, ko delavec vstopi v delovno razmerje po 1. 7. oziroma, ko mu delovno razmerje preneha med letom, ravno tako bi morali v zakonu definirati pojem nelikvidnosti, ki povzroča težave inšpektorjem pri ugotavljanju tovrstnih prekrškov;
 - se določi prekršek za kršitev 1. odstavka 135. člena tudi v primeru neizplačila povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov delavca preko bančnega računa;
 - se v 2. odstavku 135. člena ZDR-1 delodajalca zaveže k vročitvi pisnega obračuna plače in ne zgolj k izdaji le tega, v zvezi s tem bi veljalo razmisliti tudi o obrnjenem dokaznem bremenu;
 - se določijo prekrški za kršitev 31. člena (sestavine pogodbe o zaposlitvi), 1. odstavka 43. člena (zagotavljanje dela), 129. člena (dodatek za delovno dobo) in 130. člena (povračila stroškov v zvezi z delom), saj inšpektorji v primeru naštetih kršitev nimajo pravne podlage za ukrepanje, kar predstavlja težave v praksi;
 - se določi prekršek za kršitev 209. člena (pogodba o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini), saj so pooblastila inšpektorja v tovrstnih primerih omejena in lahko delodajalcu le z ureditveno odločbo odredi dopolnitev pogodb o zaposlitvi za delo v tujini, na primer z določbo o višini plačila za delo v tujini, v skladu s predpisi države, kjer delo opravlja.
- **ZČmIS** spremeniti tako, da se določi več obveznosti oziroma odgovornosti za naročnike del, in sicer:
 - da se doda 15.a člen (Obveznosti naročnika) z vsebino:

“(1) Naročniki storitev so dolžni sodelovati s pristojnimi nadzornimi organi in jim omogočiti dostop do vseh razpoložljivih dokazil, ki so potrebna za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za izvajanje storitev.

(2) Naročnik storitve ne sme omogočati tujemu delodajalcu čezmejnega izvajanja storitev, če niso izpolnjeni pogoji za čezmejno izvajanje storitev in v ta namen mora od tujega delodajalca zahtevati potrdilo A1 in kopijo le tega hraniti na svojem sedežu.”;
 - da se doda 23.a člen (Postopek nadzora ali ukrepi inšpektorja) z vsebino:

“(1) Nadzorni organ tujemu delodajalcu z odločbo prepove nadaljnje izvajanje storitve in o tem obvesti ZZZS, če ugotovi, da se storitev izvaja kljub neizpolnjenim pogojem iz prvega odstavka 12. člena tega zakona ali v nasprotju s podatki na potrdilu A1.

(2) Nadzorni organ naročniku storitve z odločbo prepove izvajanje delovnega procesa s tujim delodajalcem, če ugotovi, da naročnik storitve omogoča tujemu delodajalcu čezmejno izvajanje storitev kljub neizpolnjenim pogojem ali ne hrani potrdila A1 na svojem sedežu (2. odstavek 15.a člena) ter da se tuji delodajalec ne odziva v postopku nadzora, zaradi česar postopka nadzora ni mogoče opraviti in ugotoviti izpolnjevanja pogojev za čezmejno izvajanje storitve.”; 7. odstavek 12. člena pa bi se črtal;
 - da se na koncu besedila prve alineje 2. odstavka 25. člena pred oklepajem (prvi odstavek 14. člena) doda besedilo “ali opravi nepopolno prijavo izvajanja storitve”;
 - da se sistemsko uredi, da tuji delodajalec ne bo mogel izvesti prijave opravljanja storitve, dokler ne izpolni vseh obveznih podatkov v prijavi;
 - da se doda 26.a člen (Prekrški naročnika) z besedilom:

“(1) Z globo od 3.000 do 30.000 evrov se kaznuje naročnik storitve, ki nadzornemu organu ne omogoči dostopa do vseh razpoložljivih dokazil, ki so potrebna za ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za izvajanje storitev (1. odstavek 15.a člena).

(2) Z globo od 2.000 do 20.000 evrov se kaznuje naročnik storitve, ki na sedežu ne hrani dokumentacije iz 2. odst. 15.a člena ali je ne predloži na zahtevo nadzornega organa.”.

V zvezi s spremembami in dopolnitvami ZČmIS je MDDSZ v letu 2021 pospešeno izvajalo aktivnosti, v katere je vključen tudi IRSD.
 - **ZminP** dopolniti tako, da se v 2. členu določi tudi obvezne sestavine pisnega obračuna plače ter določi prekršek za kršitev 2. člena omenjenega zakona. V letu 2018 je bil sprejet Zakon o spremembah Zakona o minimalni plači (Uradni list RS, št. 83/18; ZminP-B), ki iz minimalne plače izvzema dodatke, ki so določeni z zakoni in drugimi predpisi ter kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Navedena sprememba je stopila v veljavo s 1. 1. 2020, IRSD pa v primeru kršitve 2. člena omenjenega zakona nima neposredne pravne podlage za ukrepanje, saj ta ni opredeljena kot prekršek. Ravno tako IRSD ugotavlja, da pisni obračun plače, iz katerega bi bili razvidni podatki po 2. členu ZminP ni podrobneje predpisan, podrobnejša določitev vsebine le tega pa bi inšpektorjem bistveno olajšala izvajanje inšpekcijskega nadzora v tem segmentu.

1.2. PREDLOGI S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

Za leto 2021 smo z MDDSZ pripravili prioritetni načrt uveljavljanja sprememb zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu.

Velika pozornost je bila namenjenega pripravi sprememb **Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih** (Uradni list RS, št. 83/05 in 43/11 – ZVZD-1). Lahko poročamo, da je vsebina predpisa že ustrezno pripravljena in kmalu v letu 2022 pričakujemo njegovo uveljavitev. Ker imajo pri zagotavljanju varnosti na gradbiščih pomembno vlogo koordinatorji in njihova strokovnost, je bil ob koncu leta 2021 s strani IRSD pripravljen osnutek novega **Pravilnika o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih** ter tudi že predstavljen MDDSZ. Enako za ta pravilnik pričakujemo, da se uveljavi čim prej v letu 2022.

V letu 2021 je bil pripravljen tudi osnutek novega **Pravilnika o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka**, ki je bil prav tako že predstavljen MDDSZ. V letu 2022 se pričakuje oblikovanje dokončne vsebine in uskladitev z vsemi deležniki s tega področja ter pravna uveljavitev.

Na IRSD že dolgo opozarjamo na potrebo po uvedbi **elektronskega prijavljanja nezgod pri delu**. Tudi na tem področju je bil v letu 2021 skupaj z MJU, ZZSZ, NIJZ in MDDSZ storjen pomemben korak tako glede sprejema ustreznega pravilnika kot tudi glede razvoja informacijskega sistema, kar bi dokončno uveljavilo elektronsko prijavljanje. Trenutno postavljeni izvedbeni rok je 30. 6. 2022 in smo glede na trud vseh udeležencev prepričani, da bo projekt elektronskega prijavljanja takrat uspešno zaključen.

Z MDDSZ je tudi dogovorjeno, da bomo v letu 2022 skupaj obravnavali spremembe sedaj veljavnega **Pravilnika o varstvu pri delu v gozdarstvu** (Uradni list RS, št. 15/79). Dokaj star pravilnik je treba posodobiti in vsebino prilagoditi novim tehnologijam dela v gozdu ter s tem doseči večjo varnost delavcev, ki opravljajo nevarno delo v gozdovih.

V preteklosti smo na IRSD opozarjali ne težave, ki se pojavljajo pri nadzorovanju določil **Pravilnika o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen** (Uradni list RS, št. 73/05), zlasti glede maksimalne obremenitev delavcev z bremenami, ki jih ročno premeščajo ter glede ustreznosti metodologij, ki se uporabljajo pri ocenjevanju tveganj v povezavi z ročnim premeščanjem. Ob koncu leta 2021 je bil že pripravljen osnutek sprememb, ker pa je interes več deležnikov za ustrezno pripravljeno vsebino velik, se ustanavlja strokovna delovna skupina za pripravo osnutka, ki bi ustrezal vsem zainteresiranim. Pričakujemo, da bi bil nov pravilnik lahko sprejet v letu 2022.

Ponovno opozarjamo tudi na nujnost sprememb **Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev** (Uradni list RS, št. 87/02, 29/03 – popr., 124/06), saj smo prepričani, da sedaj veljavna vsebina pravilnika ne sledi spremembam, ki jih je v zvezi s tem uveljavil ZVZD-1 v decembru 2011. ZVZD-1 tudi nalaga ministru, pristojnemu za zdravje, da uskladi vsebino pravilnika z zakonskimi določili, do česar še vedno ni prišlo. Pri tem tako IRSD kakor tudi MDDSZ pričakujeta aktivno vlogo MZ, brez katerega po našem mnenju obravnave sprememb ni možno pričeti.

Prav tako IRSD že vrsto let opozarja na problematiko prijavljanja poklicnih bolezni, saj v Sloveniji še vedno nimamo ustrezne sistemske rešitve za ugotavljanje, potrjevanje in prijavljanje poklicnih bolezni. **Pravilnik o poklicnih boleznih** še vedno ni sprejet, kar predstavlja po našem mnenju veliko oviro, zaradi katere delodajalci ne ugotavljajo in prijavljajo poklicnih bolezni.

1.3. PREDLOGI S PODROČJA SOCIALNIH ZADEV

- **ZSV:**

- Z uveljavitvijo DZ so bile CSD-jem med drugim dodeljene nove naloge, povezane z odločanjem sodišč. Predvsem kot predlagatelj postopkov za izrekanje ukrepov sodišč v nepravdnih postopkih so CSD-ji zavezani oblikovati predlog, ki mora vsebovati tudi opis razmerja oziroma stanja, o katerem naj sodišče odloči, dejstva, ki so pomembna za odločitev, in dokaze za te navedbe. CSD-ji morajo za izvajanje teh in nekaterih drugih nalog po DZ ter drugih predpisih, kjer ne gre za upravne zadeve (na primer za pripravo poročil ter mnenj za sodišča in podobno), imeti pravno podlago za pridobivanje poročil, mnenj ali podatkov s strani drugih organov, organizacij ali oseb. Menimo, da splošna določila o obveznosti sodelovanja med CSD-ji in drugimi organizacijami (16. člen DZ) ne zadoščajo, prav

tako ocenjujemo, da sklicevanje na subsidiarno uporabo ZUP ni primerno. Zato predlagamo, da se v ZSV, podobno kot imata na primer urejeno ZZZS in ZPIZ doda določilo, ki bo vse organe, organizacije in osebe zavezovalo, da na poziv CSD posredujejo zahtevana poročila, mnenja ali podatke, potrebna za uresničevanje nalog CSD-jev.

- Predlagamo, da supervizija postane obveznost strokovnih delavcev na CSD-jih. Trenutna ureditev namreč supervizijo predvideva kot obvezno samo pri izvajanju socialnovarstvenih storitev, vendar inšpekcija ugotavlja, da so odnosne, psihične in čustvene obremenitve v precej večji meri prisotne ob izvajanju večine nalog, ki jih CSD-ji izvajajo po zakonu (na primer oblikovanje mnenja v razveznem postopku) ali ob izvajanju javnih pooblastil (na primer odvzem otroka).

2. PRISTOJNOSTI, ORGANIZIRANOST IN DEJAVNOST INŠPEKTORATA

2.1. PRISTOJNOST IN ZAKONODAJA

IRSD je organ v sestavi MDDSZ. Splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, njihova pooblastila, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom, urejata **ZID-1** in **ZIN**.

V skladu z 2. členom ZID-1 opravlja IRSD naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov s področij varnosti in zdravja pri delu, delovnih razmerij, minimalne plače, trga dela in zaposlovanja, dela in zaposlovanja tujcev, sodelovanja delavcev pri upravljanju in stavk, če ni z zakonom drugače določeno. IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugih zakonov in predpisov, če ti tako določajo. Seznam predpisov je na koncu poročila.

Na področju socialnega varstva IRSD opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem **ZSV** in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, ter drugih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter druge naloge socialne inšpekcije.

IRSD opravlja tudi inšpekcijski nadzor nad zakonitostjo dela izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij ter zakonitostjo in strokovnostjo dela komisij za preverjanje in potrjevanje poklicnih kvalifikacij.

IRSD je na podlagi **ZP-1** prav tako prekrškovni organ.

Področje dela organa določajo še nekateri mednarodni pravni viri, med katerimi izpostavljamo predvsem:

- Konvencijo št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini,
- Konvencijo št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu,
- Konvencijo št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju,
- Konvencijo št. 161 o službah medicine dela,
- Evropsko socialno listino – 3. člen in
- Direktivo št. 89/391/EGS - „Okvirna direktiva“ o varnosti in zdravju pri delu.

V skladu s 4. členom ZID-1 nudi IRSD delodajalcem in delavcem strokovno pomoč glede uresničevanja zakonov, drugih predpisov, kolektivnih pogodb in splošnih aktov iz svoje pristojnosti.

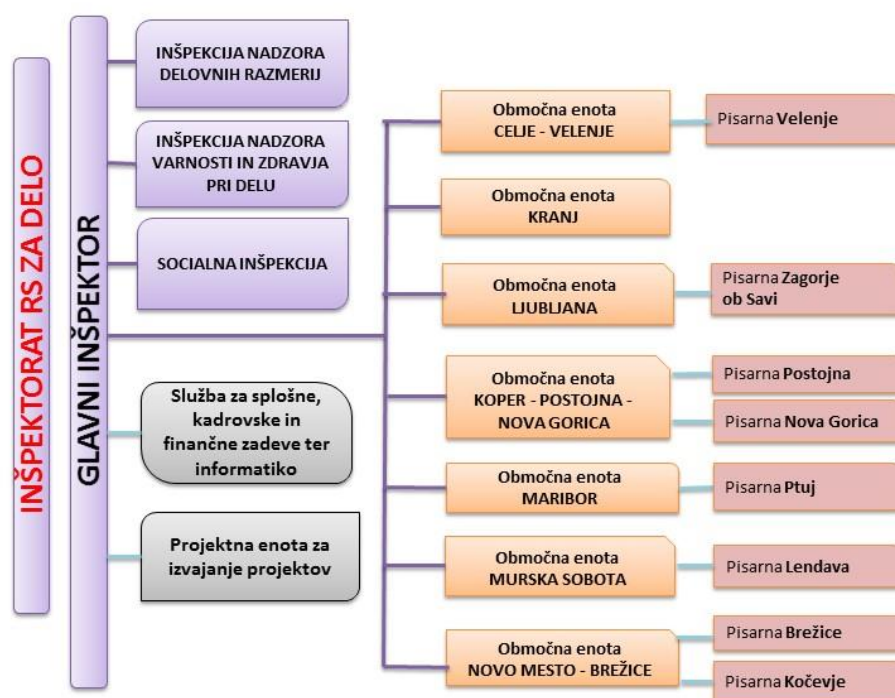
Poročilo IRSD je pripravljeno na podlagi 7. člena ZID-1. IRSD bo poročilo o svojem delu za preteklo koledarsko leto predložil resornemu ministrstvu, ki ga bo posredovalo v nadaljnjo obravnavo Vladi Republike Slovenije, Državnemu zboru Republike Slovenije in generalnemu direktorju Mednarodnega urada za delo. Vlada Republike Slovenije poročilo predloži tudi Ekonomsko-socialnemu svetu. Stališče do letnega poročila o delu IRSD na podlagi 6. člena ZID-1 sprejme tudi Svet inšpekcije dela.

2.2. KADRI IN ORGANIZIRANOST

V okviru IRSD delujejo glede na področje nadzora tri inšpekcije, in sicer:

1. Inšpekcija nadzora varnosti in zdravja pri delu,
2. Inšpekcija nadzora delovnih razmerij in
3. Socialna inšpekcija.

Z Aktom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest v IRSD je določena organizacija in način dela na sedežu organa, ki je od 7. 12. 2018 na Štukljevi cesti 44 v Ljubljani, v 7 območnih enotah in 8 inšpekcijskih pisarnah.

Slika 1: Organizacijska shema Inšpektorata (31. 12. 2021).

IRSD je imel na dan 31. 12. 2021 v okviru kadrovskega načrta zaposlenih **120 uslužbencev**. Od tega je bilo poleg glavnega inšpektorja na dan 31. 12. 2021 zaposlenih **91 inšpektorjev**. V inšpekciji nadzora delovnih razmerij je na dan 31. 12. 2021 delo opravljalo 53 inšpektorice in inšpektorjev, v inšpekciji nadzora varnosti in zdravja pri delu 32 inšpektorice in inšpektorjev, v socialni inšpekciji pa 6 inšpektorice in inšpektorjev. **Povprečna starost zaposlenih je bila 48,4 let.**

Od leta 2017 izvajamo tudi projekt Odpravimo konflikte na delovnem mestu, v okviru katerega je zaposlenih dodatnih 6 uslužbencev (njihove zaposlitve so v 80 odstotkih sofinancirane iz sredstev EU), v letu 2021 pa smo bili uspešni tudi pri kandidaturi za izvajanje programa javnih del, v okviru katerega so delo v inšpektoratu opravljali 4 sodelavke in sodelavci.

2.2.1. Kadrovska problematika

Epidemija koronavirusne bolezni je tudi v letu 2021 še pomembno vplivala na delo IRSD, tudi na kadrovskem področju. Zaradi epidemije je tudi v letu 2021 visoka **povprečna starost inšpektorjev – 49,4 let** – vplivala na obseg opravljenih nadzorov na terenu v tveganih epidemioloških razmerah.

Tudi v letu 2021 smo **v bistveno večjem obsegu** kot v preteklih letih **delo opravljali od doma**, saj smo tako tudi mi **prispevali k preprečevanju širjenja koronavirusne bolezni na ravni celotne družbe**. Skupno smo uslužbenci IRSD od doma delali **3746 dni**, kar pomeni, da je posamezni uslužbenec v letu 2021 **povprečno** delal od doma **30 dni**. Organizacijo dela na domu in dela v pisarnah ter na terenu smo sicer prilagajali predvsem ukrepom Vlade RS in usmeritvam ter predpisom glede izvajanja inšpekcijskih nadzorov. Inšpektorji, ki v IRSD predstavljajo okvirno 75 odstotkov vseh zaposlenih, so tako morali biti v veliki meri prisotni na terenu – da so lahko poleg drugih svojih pristojnosti nadzirali tudi spoštovanje določb ZNB in na njegovi podlagi izdanih odlokov Vlade RS. Kljub temu ocenjujemo, da smo bili **pri obvladovanju širjenja bolezni v okviru IRSD uspešni**, saj je za COVID-19 zbolelo malo uslužbencev, predvsem pa se bolezen praktično ni širila znotraj kolektiva. Zaposleni so v primeru okužbe s COVID-19 pravočasno ostali doma in tako praktično skoraj niso prenašali bolezni na svoje sodelavce.

Kljub temu so odsotnosti zaradi bolezni (uslužbencev samih ali družinskih članov) tudi v letu 2021 pomembno vplivale na delo IRSD. Iz opravljene analize izhaja, da je bilo **v letu 2021 zaradi bolezni vsaj en dan odsotnih kar 85 % zaposlenih** in da **smo na ta račun skupaj izgubili 6,6 % koledarskih dni** (v letu 2020: 5,5 %), pri čemer pa so bili bolni **v povprečju odsotni 27 dni**. Poleg nekaj primerov, ko so bili uslužbenci tudi zaradi koronavirusne bolezni odsotni več kot 2 tedna, je na delež odsotnosti zaradi bolezni še vedno pomembno vplivalo nekaj dolgotrajnih bolniških odsotnosti. Nekaj se jih je v letu 2021 na naše veselje sicer zaključilo, žal pa je bilo nekaj tudi novih daljših odsotnosti.

Ne glede na nezavidljive gospodarske razmere, ki so se zaradi COVID-19 nadaljevale tudi v letu 2021, ali pa mogoče ravno zato, se je **število poslovnih subjektov v letu 2021 spet močno zvišalo**, kar za več kot 7 tisoč, tako da so imeli inšpektorji v letu 2021 že **228.795 potencialnih subjektov nadzora**. Glede na to da je bilo **v letu 2021** (na zadnji dan) zaposlenih **53 inšpektorjev za področje nadzora delovnih razmerij**, to pomeni, da bi **na inšpektorja odpadlo kar 4.317 poslovnih subjektov**, če bi hoteli, da bi bili nadzori inšpektorjev tudi preventivni, ne zgolj na podlagi prejetih prijav. **Za inšpektorje za nadzor varnosti in zdravja pri delu** pa to pomeni celo **7.150 poslovnih subjektov na inšpektorja**. Poleg tega je bilo – kot smo že izpostavili – večji del leta 2021 eno prednostnih področij nadzora tudi za inšpektorje IRSD nadzor ZNB in na njegovi podlagi sprejetih odlokov Vlade RS.

Tabela 1: Število gospodarskih subjektov v Republiki Sloveniji in število inšpektorjev (na dan 31. 12.).

Leto	Število poslovnih subjektov	Število vseh inšpektorjev	Število inšpektorjev za delovna razmerja	Število inšpektorjev za varnost in zdravje pri delu	Število inšpektorjev za socialne zadeve
2008	171.126	87	43	41	3
2009	177.281	86	47	36	3
2010	180.501	84	40	40	4
2011	185.585	88	44	40	4
2012	187.426	81	44	33	4
2013	193.412	81	46	30	4
2014	198.521	81	45	32	4
2015	202.057	77	41	32	4
2016	206.101	78	42	31	5
2017	210.884	77	41	31	5
2018	215.354	81	48	28	5
2019	220.236	91	54	31	6
2020	221.711	89	52	31	6
2021	228.795	91	53	32	6

Kot poudarjamo že vrsto let – za dvig ravni spoštovanja predpisov s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu oziroma za okrepitev spoštovanja pravic delavcev je **nujna nadaljnja kadrovska krepitev inšpektorata**. Le tako bomo lahko načrtovali inšpekcijsko delo, ki ne bo zgolj odzivanje na najhujše kršitve pravic delavcev, ampak bi lahko v večji meri tudi na področju delovnih razmerij načrtovali delo preventivno in z namenom celovitejšega pregleda nad zakonitostjo poslovanja delodajalcev.

Tako pa inšpektorji (predvsem s področja nadzora delovnih razmerij in socialne inšpekcije) ne morejo sproti obravnavati vseh prejetih **prijav**, katerih število se je zadnja leta gibalo **okrog 7.000, v letu 2021 pa smo jih prejeli 6575**, še posebno, ker je njihova vsebina vse bolj zahtevna.

Takšno število prijav v letu 2021 je bil za IRSD še poseben izziv zaradi že večkrat poudarjenih dodatnih pristojnosti nadzora na področju preprečevanja širjenja koronavirusne bolezni in na podlagi protikoronskih intervencijskih zakonov. Ob praktično v celem letu 2021 nespremenjenem številu dovoljenih zaposlitev je moral IRSD tudi v letu 2021 pomembno prilagajati svoje delo.

Dodatne pristojnosti so hkrati pomenile tudi dodaten obseg administrativnih opravil, ki že sicer pomembno vplivajo na delo IRSD (predvsem zaradi zahtev vse številnejših organov in institucij po poročanja o našem delu, poročanja, ki izhaja iz vključenosti Republike Slovenije v EU in različne

mednarodne organizacije). Vse več je tudi vlog za vpogled v spis in zahtev za dostop do informacij javnega značaja, predvsem prijaviteljev, ki pričakujejo, da bodo na ta način uspešneje dosegli razrešitev svojih težav, ki so jih navedli v prijavi.

Dodatno tudi ravnanje delodajalcev, ki na različne načine ovirajo delo inšpektorjev, na primer ne omogočijo inšpektorju nemotenega opravljanja inšpekcijskega nadzora, ne posredujejo zahtevane dokumentacije ali pojasnil, ne spoštujejo z odločbo odrejenih ukrepov inšpektorja, predstavlja dodatne obremenitve inšpektorjev pri njihovem delu.

V preteklih letih je IRSD krepil predvsem število inšpektorjev za nadzor na področju delovnih razmerij, saj se glavnina prijav kršitev, ki jih prejmemo, še vedno nanaša na to področje, v letu 2021 pa smo poleg dodatnih dveh inšpektorjev za delovna razmerja uspeli zaposliti tudi dodatnega inšpektorja za nadzor na področju varnosti in zdravja pri delu. Še en dodaten zaposlitveni postopek na tem področju smo uspešno zaključili v začetku leta 2022. Če bomo želeli število inšpektorjev za področje varnosti in zdravja pri delu vrniti na raven izpred nekaj let, bomo morali s takšno usmeritvijo nadaljevati, vendar brez sodelovanja resornega ministrstva (pri določanju kadrovskega načrta) ne bo šlo.

To bo potrebno tudi za uresničevanje konec leta 2021 sprejetega akcijskega načrta za izvajanje nacionalnega programa varnosti in zdravja pri delu za leta 2021 – 2023, saj so njegovi cilji, povezani z zniževanjem števila nezgod pri delu in dvigom ravni varnosti pri delu, zelo zahtevni in bodo brez kadrovske okrepitve inšpektorata težko dosegljivi. Še posebno, ker inšpektorat v letih 2023 in 2024 čaka tudi ocenjevanje, ki ga izvajajo države članice EU med seboj, kar prinaša inšpektorjem dodatne zadolžitve.

Epidemija oziroma pandemija koronavirusne bolezni je v zadnjih dveh letih zelo jasno pokazala na pomen zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, na nujnost načrtovanja na tem področju in sprejemanja ustreznih ukrepov. Zanimarjanje skrbi za varno in zdravo delovno okolje ima dolgoročne posledice – za delavce, delodajalce in za celotno družbo – dolgotrajne bolniške odsotnosti, invalidske upokojitve in potrebe po zaposlitveni rehabilitaciji, stroški zdravljenja in bolniških nadomestil in podobno, zato je nadzor na tem področju prav tako pomemben kot na področju delovnih razmerij.

IRSD se še vedno zavzema tudi za kadrovske okrepitve s strokovnimi pomočniki, za kar je pravno podlago uvedel ZID-1 v letu 2014. Zaposlovanje strokovnih pomočnikov se nam zdi pomembno, ker bi ti inšpektorjem pomagali pri številnih administrativnih nalogah, kar bi nedvomno pripomoglo k večji učinkovitosti na področju izvajanja nadzorov. Podobno ureditev pozna tudi slovenski sodni sistem. Ko bi imeli strokovni pomočniki pet let delovnih izkušenj, pa bi lahko kandidirali za delovno mesto inšpektorja, pri čemer bi že imeli izkušnje tako glede vsebine, ki jo nadzira IRSD, kot s področja dela in pristojnosti inšpektorja, in bi lahko tako bistveno hitreje samostojno opravljali delo, kar bi bila za organ velika prednost.

Ob slednjem izpostavljamo še, da večje število inšpektorjev pomeni tudi potrebo po višjem številu podpornega kadra, tako na področju upravljanja z dokumentarnim gradivom kot na področju informatike, kadrov, financ in drugih tovrstnih zadev.

2.2.2. Psihosocialni dejavniki, ki vplivajo na delo uslužbencev

V letu 2021 je **predvsem nadaljevanje epidemije COVID-19 vplivalo na delo uslužbencev z vidika psihosocialnih dejavnikov tveganja** – ker je to še naprej zelo vplivalo na njihovo delo – niso se mogli posvetiti svojim izvirnim pristojnostim, ampak so morali opraviti izjemen obseg nadzorov na področju, ki ne izhaja pristojnosti IRSD, številne druge prijave pa so ostajale neobravnavane. Neobravnavane in nezaključene zadeve pa ustvarjajo nad zaposlenimi pritisk, občutek preobremenjenosti, pa tudi prijavitelji so to seveda težko razumeli.

Zato so bili zaposleni – inšpektorji in tudi drugi – deležni še dodatnih žalitev in nedostojnega vedenja prijaviteljev, predvsem po telefonu in v elektronski pošti, v zadnjem obdobju lahko temu seznamu dodamo tudi družbena omrežja (predvsem Facebook), prek katerih prav tako skušajo tako prijavitelji kot delodajalci vplivati na delo inšpektorjev in IRSD.

V letu 2021 smo nestrpnost in žaljiv odnos z grožnjami nadzorovanih oseb in delodajalcev opazali še posebno pri nadzorih, ki so jih izvajale inšpektorice, tudi če sta nadzor skupaj opravljali dve inšpektorici.

Predvsem zaradi nasprotovanja dela prebivalcev ukrepom države za preprečevanje širjenja koronavirusne bolezni in posledično tudi nasprotovanja nalogam, ki so jih opravljali inšpektorji, so bili inšpektorji izpostavljeni tudi snemanju in objavam na družbenih omrežjih.

Prijavitelji od inšpektorjev pogosto pričakujejo tudi ukrepanje, za katerega niso pristojni (na primer izterjavo neizplačanih plač ali regresa od delodajalca, pridobivanje dokumentacije, ki bi jo lahko uporabili v sodnem postopku proti delodajalcu, in podobno). Vse pogostejši so vsakodnevni klici in dopisi istih prijaviteljev, ki zahtevajo pojasnila, utemeljitve in skušajo na podlagi vedno novih pravnih institutov (z vpogledi v spis na podlagi Zakona o dostopu do informacij javnega značaja, Zakona o varstvu osebnih podatkov, Zakona o odvetništvu in podobno) pridobiti različne informacije in dokumentacijo, ki je ne uspejo pridobiti po drugi poti. Pomagati si skušajo tudi z mediji. Novinarska vprašanja tako pogosto dobimo praktično hkrati s prijavi, zaradi česar se povečujejo pričakovanja, da bo vsaka prijava vzeta v reševanje takoj in prednostno, brez upoštevanja vseh drugih prijav ter v zakonu določenih prednostnih usmeritev.

Vse to so dodatne obremenitve in pritiski na že sicer obremenjene inšpektorje, katerih temeljna naloga v skladu z zakonom je nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov oziroma varovanje javnega interesa.

IRSD sicer uslužbencem zagotavlja usposabljanja tudi s tega področja, zagotavlja podporo in pomoč uslužbencem, si pa še posebej v primerih snemanja in spletnih objav želimo več skupnega odziva in nastopa v okviru inšpekcijskega sveta proti tovrstnim praksam, saj smo se s takšnimi primeri soočili v različnih nadzornih organih.

2.2.3. Strokovno usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev

Med ukrepi za uresničevanje vizije IRSD – biti strokoven, učinkovit in ugleden organ – je tudi sistematičen pristop na področju strokovnega usposabljanja, dodatnega izpopolnjevanja in izobraževanja. Sistematična skrb za pridobivanje novega znanja ter praktičnih veščin na vseh področjih dela v organu, za redno obnavljanje in posodabljanje znanja, za prenos znanja in veščin na sodelavce je ključnega pomena za zagotavljanje načela celovite kakovosti v delu organa in optimalnejše doseganje skupnih ciljev.

Delavnice in druga strokovna usposabljanja s posameznih področij dela uslužbencev IRSD, letni strokovni posvet zaposlenih ter druge oblike pridobivanja znanj pripomorejo k bolj kakovostnemu in zlasti strokovnemu delu uslužbencev. Predvsem inšpektorji se morajo stalno usposabljati in dograjevati svoje znanje glede na novosti zakonodaje, pomembna pa je tudi izmenjava mnenj in strokovnih stališč, ki prispeva k poenotenju izvajanja inšpekcijskega nadzora.

IRSD zato temu področju namenja posebno pozornost. Tudi v letu 2021 se sicer zaradi epidemije COVID-19, ki je onemogočila združevanje večjih skupin ljudi, delno pa tudi zaradi dodatnih pristojnosti na področju nadzora, uslužbenci nismo mogli udeležiti usposabljanj v tolikšni meri kot v preteklih letih, že drugo leto zapored smo **žal morali zaradi epidemije odpovedati tudi 18. letno konferenco IRSD**, kljub temu pa se je vsak zaposleni v povprečju usposabljal in izpopolnjeval na delavnicah, posvetih in seminarjih skoraj 2 dneva (1,88 dneva).

Večina uslužbencev se je udeležila usposabljanja s področja Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije, nekaj uslužbencev se je udeležilo osvežitvenih seminarjev o ZIN oziroma o aktualnih vprašanjih izvajanja inšpekcijskega nadzora, ki jih je organizirala Upravna akademija. Več javnih uslužbencev se je udeležilo priprav na strokovni izpit in izpita za inšpektorja, priprav za imenovanje v naziv, usposabljanja za vodenje – kompetenčni model, usposabljanj iz programa za seniorje, seminarjev glede varnega in zdravega dela pri delu na domu. Posamezni uslužbenci IRSD so se udeležili usposabljanj oziroma izpopolnjevanj z različnih strokovnih področij pri zunanjih izvajalcih (na primer dnevi delovnega prava in socialne varnosti, prekrškovni dnevi), več inšpektorjev s področja varnosti in zdravja pri delu se je udeležilo različnih posvetov, konferenc, seminarjev in delavnic s področja varnosti in zdravja pri delu (na primer posveta sekcije za gradbeništvo in koordinatore VZD).

Ker zaradi nalog in omejenih finančnih sredstev ne moremo vseh usposabljanj omogočiti vsem uslužbencem, IRSD objavlja vsebinska poročila in gradiva s posameznih usposabljanj na intranetu in tudi tako omogoča prenašanje znanja na vse uslužbenke, prav tako je s tem omogočeno obnavljanje

pridobljenega znanja. Na intranetu objavljamo tudi letna poročila o usposabljanjih, ki so se jih udeležili uslužbenci, o opravljenih urah in stroških.

Uslužbenci IRSD smo se sicer usposabljali in izpopolnjevali svoje znanje tudi prek drugih manj formalnih oblik, kot so na primer sistematično spremljanje in svetovanje, konzultacije, mentorstvo, navodila, samoizobraževanje prek študijske literature in uporaba različnih informacijskih baz in portalov.

IRSD redno analizira potrebe po usposabljanju in izpopolnjevanju uslužbencev in z letnim načrtom skuša zagotavljati tiste vsebine, ki jih uslužbenci najbolj potrebujemo za svoje delo.

Pomemben prispevek vidimo tudi v prenosu usmeritev in strokovnega znanja inšpektorata na strokovne organizacije deležnikov na področju, ki ga IRSD pokriva s svojimi nadzori. Zato smo tudi v letu 2021 – kolikor je bilo to mogoče – aktivno sodelovali s posameznimi izobraževalnimi organizacijami, sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev ter jim tako poskušali približati delo organa in osvetliti posamezna strokovna vprašanja na različnih specializiranih področjih.

2.3. POGOJI IN VIRI ZA DELO INŠPEKTORATA

2.3.1. Proračun

V letu 2021 je imel IRSD na voljo **5.287.000 EUR** integralnih in namenskih sredstev ter 155.00 EUR sredstev za financiranje izplačila dodatkov po 123. členu ZIUOPDVE zaradi epidemije COVID-19. Projektna enota IRSD je imela na voljo 339.000 EUR sredstev kohezijske politike, skupaj smo torej imeli 5.791.000 EUR. Za plače in druge izdatke zaposlenim ter prispevke je bilo porabljenih 4.545.000 EUR, za materialne stroške je bilo porabljenih 330.541 EUR, za investicije pa 136.000 EUR.

Materialne stroške so predstavljati stroški za servisiranje in vzdrževanje službenih vozil, nakup goriva za službena vozila, pisarniški material, zavarovanje in registracijo službenih vozil, vzdrževanje informacijskega sistema IRSD, stroški odvetnikov v prekrškovnih zadevah in drugi tekoči stroški organa, ki so nujno potrebni za nemoteno delovanje na vseh lokacijah. S postavke materialni stroški smo delno krili tudi stroške zdravstvenih pregledov uslužbencev in nakup osebne varovalne opreme.

Investicijska sredstva so bila v največji meri porabljena za nakup službenih vozil. V skladu s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu ter v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja smo na podlagi sprejetega načrta investicij del sredstev porabili za nakup dvížnih miz in ergonomskih stolov – za ureditev ergonomskih delovnih mest, in sicer z namenom obvladovanja tveganj v pisarniškem okolju in preprečevanja dolgotrajnih posledic. Sredstva za nakup osebne varovalne opreme so bila porabljena glede na prednostne potrebe organa oziroma zaposlenih pri opravljanju delovnih nalog. Zaradi

epidemije koronavirusne bolezni smo 23.876 EUR porabili za nakup zaščitnih sredstev ter opreme za zaščito in preprečevanje širjenja virusa.

Za usposabljanje, dodatno izpopolnjevanje in izobraževanje uslužbencev smo v letu 2020 zaradi epidemije COVID-19 porabili manj sredstev, kot smo načrtovali, saj je bilo usposabljanje v domovini in tujini zelo oteženo, organiziranih je bilo tudi manj usposabljanj in izpopolnjevanj znanja.

Proračunska sredstva so bila porabljena v skladu z načelom gospodarnosti in v skladu z epidemiološkimi razmerami v državi.

IRSD opravlja tudi **lastno dejavnost**, in sicer preizkuse znanja strokovne usposobljenosti koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih. Del ustvarjenega presežka prihodkov nad odhodki v višini 5.671 EUR smo v letu 2021 porabili za nakup informacijske tehnologije, ostanek presežka sredstev v znesku 3.798 EUR pa smo prenesli v proračunsko leto 2022. IRSD na doseganje načrtovanih sredstev iz lastne dejavnosti sicer nima neposrednega vpliva, saj se kandidati prijavijo sami

oziroma jih prijavljajo izvajalci prvih usposabljanj. V letu 2021 smo glede na število kandidatov, prijavljenih na preizkuse, ustvarili 13.813 EUR prihodkov iz naslova lastne dejavnosti.

Iz naslova nedavčnih prihodkov (globe, sodne takse, stroški postopka, upravne takse in drugo) je IRSD v letu 2020 **obračunal 3.922.207 EUR terjatev**. Na dan 31. 12. 2021 je bilo na tej podlagi na prehodne račune IRSD **plačanih 2.185.607 EUR**, terjatve v višini 1.960.019 EUR pa smo prenesli na FURS, ki opravlja izterjavo neplačanih terjatev. Na dan 31. 12. 2021 je imel IRSD za 4.954.427 EUR odprtih terjatev, ki so bile posledica nedokončanih sodnih in stečajnih postopkov, postopkov, ki so bili še v teku, ter postopkov, ki do takrat še niso bili dani v izterjavo FURS.

2.3.2. Notranje kontrole

IRSD kot proračunski uporabnik vzdržuje in razvija sistem notranjega nadzora javnih financ z namenom, da zagotovi uresničevanje zastavljenih ciljev, obvladovanje z njimi povezanih tveganj, skladnost poslovanja s predpisi, smotrnost, učinkovitost, uspešnost in gospodarnost poslovanja.

V okviru sistema kontrolnih aktivnosti, to je notranjih kontrol in kontrolnih postopkov, skrbimo za doseganje ciljev glede delovanja in skladnosti poslovanja organa. Na podlagi sestavin notranjega kontroliranja (1) kontrolno okolje, (2) ocenjevanje tveganj, (3) kontrolne aktivnosti, (4) informiranje in komuniciranje in (5) aktivnosti spremljanja, katerih delovanje oziroma stopnjo razvitosti preverjamo vsako leto in o tem poročamo UNP, ocenjujemo, da **načela celovitega okvira notranjega kontroliranja dobro** uresničujemo.

Upošteva se navedeno smo v letu 2021 nadaljevali delo tudi na področju **upravljanja s tveganji**, skladno z našo **vizijo biti strokoven, učinkovit in ugleden organ**. Na podlagi sprejete Strategije o upravljanju s tveganji smo spremljali izvajanje ukrepov, sprejetih na podlagi identificiranih tveganj oziroma težav, s katerimi se srečujemo pri izvajanju naših nalog za doseg zastavljenih ciljev na vseh nivojih oziroma v vseh organizacijskih enotah. Poleg tega smo posodabljali register tveganj, sestavljen iz registrov tveganj petih področij dela (nadzor delovnih razmerij, nadzor varnosti in zdravja pri delu, socialna inšpekcija, projektna enota za izvajanje projektov, podporne dejavnosti). Prav tako smo spremljali, ali sprejeta strategija ustreza poslanstvu in viziji IRSD ter ali prispeva k doseganju naših ciljev.

V registru tveganj sprejetim ciljem na področju delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu – izvajanje inšpekcijskih nadzorov oziroma zagotavljanje njihovega učinkovitega izvajanja, poznavanje, razumevanje in (pravilna) uporaba predpisov ter nudenje strokovne pomoči oziroma nudenje strokovne pomoči v rokih, ki ne posegajo v pravice predlagateljev – smo sledili s programskimi usmeritvami in s svojim delom na teh področjih. S temeljnimi usmeritvami nadzorov in delom na področju socialne smo sledili tudi cilju, ki smo si ga zadali na področju socialne inšpekcije, in sicer doseči zakonitost izvajanja nalog izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti. Tem ciljem v registru tveganj sledijo cilji podpornih funkcij, to so razvoj kompetenc zaposlenih, gospodarno in učinkovito poslovanje organa ter zakonito in pravočasno upravljanje informacij in dokumentarnega gradiva. Kot je razvidno predhodno v tem poglavju, smo v letu 2021 izvajali tudi naloge za doseg zastavljenih ciljev podpornih funkcij. Več o doseganju ciljev Projektne enote za izvajanje projektov, ki so promocija ustvarjanja ustreznega delovnega okolja za zaposlene, izvajanje postopkov mirnega reševanja sporov in ustreznega administrativno-finančna podpora pri izvedbi projekta, pa si lahko preberete v poglavju Projektne enote.

Vzporedno z aktivnostmi delovanja sistema upravljanja s tveganji in izpolnjevanja načel celovitega okvira notranjega kontroliranja, kjer so vključena tudi področja etike, korupcije in integritete, smo obvladovanje tveganj spremljali v okviru **načrta integritete**, ki ga sproti posodabljamo ter spremljamo zavezanost in izpolnjevanje sprejetih ukrepov.

Pri tem smo še posebej pozorni na področje obravnave prijav in zaščite prijavitelja. Pri vodenju različnih postopkov, ki jih vodimo na organu, z izpolnjevanjem sprejetih ukrepov med drugim zmanjšujemo tveganja tudi na področju upoštevanja nasprotij interesov ter prekoračitve pooblastil oziroma nespoštovanja dolžnega ravnanja uslužbencev organa.

Za doseg načel notranjega kontroliranja ima IRSD skupaj z MDDSZ organizirano tudi **Skupno službo za notranjo revizijo**, ki opravlja nadzorne naloge na podlagi vsakoletnih načrtov dela. V letu 2021 smo v ta namen izvedli popis ključnih poslovnih procesov in notranjih kontrol.

Delo IRSD poleg tega nadzirajo tudi drugi nadzorni organi, kot so KPK, RS RS in IJS ter Varuh človekovih pravic. **Vsa priporočila nadzornih organov upoštevamo.**

2.3.3. Prostori

IRSD je uporabnik poslovnih prostorov na **15 lokacijah po državi**. Nekateri prostori so v lasti Republike Slovenije, za druge ima MJU sklenjene najemne pogodbe, kar pomeni, da je MJU v teh primerih tudi plačnik najemnin, IRSD je od leta 2017 le uporabnik prostorov.

V letu 2021 je bila zaključena izdelava dodatnih oziroma novih pisarn na lokaciji sedeža IRSD in območne enote Ljubljana, ki so bile dogovorjene skupaj z MJU kot najemnikom prostorov in najemodajalcem, in sicer zaradi neustrezne osvetljenosti delovnih mest v nekaterih pisarnah. Konec leta smo nadaljevali z deli za spremembo namembnosti prejšnjih neustreznih pisarn. Najemodajalec je moral v letu 2021 na objektu opraviti tudi več posegov zaradi zamakanja prostorov ob močnejšem deževju.

Zaradi novih zaposlitev v območni enoti Novo mesto – Brežice smo v letu 2021 na Ministrstvo za javno upravo kot pooblaščenega upravljalca nepremičnega premoženja države naslovili vlogo za reševanje prostorske problematike v Novem mestu. Zadeva do konca leta 2021 še ni bila zaključena, upamo, da bomo uspešni čim prej v letu 2022.

Ob tem tudi na tem mestu izpostavljamo potrebo po kadrovski okrepitvi inšpektorata, saj kadrovska krepitev pomeni tudi potrebo po dodatnih prostorih. Zdaj imamo namreč na večini lokacij prostor zgolj za obstoječe število uslužbencev, kar pomeni, da vsaka dodatna zaposlitev odpira novo točko prostorske problematike. Želimo si, da bi MJU potrebe po dodatnih zaposlitvah v inšpekcijskih organih upošteval tudi pri načrtovanju prostorskih kapacitet inšpektoratov.

Inšpekcijski organi, ki smo uporabniki prostorov na lokaciji Mestne občine Kranj, smo v sodelovanju z MJU že v letu 2020 ponovno začeli z reševanjem dolgoletne prostorske problematike v Kranju, vendar aktivnosti v letu 2021 še niso bile zaključene. Objava zbiranja ponudb najemodajalcev v začetku leta 2021 ni bila uspešna. Tudi tu upamo, da bomo bolj uspešni v letu 2022, saj je prostorska stiska aktualna že nekaj let, IRSD pa v letu 2022 načrtuje dodatno zaposlitev tudi v območni enoti Kranj.

V letu 2021 je MJU zaključeval tudi projekt selitve inšpekcijskih organov v Celju na skupno lokacijo, in sicer v stavbo, v kateri že nekaj let deluje sedež naše območne enote Celje – Velenje. Za našo območno enoto navedeni projekt sicer ni prinesel večjih sprememb, vseeno pa se je delno vplival tudi na delo naših inšpektorice in inšpektorjev v Celju.

Na nekaterih lokacijah po Sloveniji so zgradbe oziroma prostori, katerih uporabniki smo inšpekcijski organi, še vedno potrebni obnove oziroma večjih vzdrževalnih del, ponekod je še vedno otežen dostop invalidom. Zaradi razširjenosti po vsej Sloveniji je za IRSD vprašanje prostorskih pogojev zelo pomembno, zato si prizadevamo za čim bolj uspešno sodelovanje z MJU kot pooblaščenim upravitelcem nepremičnega premoženja države.

Kljub drugačnim pričakovanjem IRSD pred letom 2017, ko je bil tudi IRSD vključen v centralizacijo upravljanja z nepremičnim premoženjem države, se obseg nalog na tem področju za zdaj ni bistveno zmanjšal, saj imamo kot uporabniki nepremičnin še vedno sami glavno skrb, da so storitve in vse drugo potrebno ustrezno zagotovljeni.

2.3.4. Službena vozila

Službena vozila so osnovno sredstvo za opravljanje inšpekcijskih nadzorov, ki so glavna dejavnost IRSD. Konec leta 2021 je imel tako IRSD **48 službenih vozil, projektna enota IRSD pa 2 vozili**. Redno posodabljanje voznega parka je za IRSD zelo pomembno, hkrati pa je to tudi velik strošek, zato je dinamika posodabljanja odvisna predvsem od zagotovljenih finančnih sredstev. V letu 2021 smo za obnovo voznega parka namenili skoraj dve tretjini (61 %) integralnih sredstev proračunske postavke za manjše investicije. Kupili smo 7 vozil, od tega 5 v okviru skupnega javnega naročila, ki ga je izvedlo MJU, naknadno pa smo zaradi dodatnih potreb (nesmotnost večjih popravil, ki bi preseгла vrednost avtomobila, ki so se pokazala po že oddanih potrebah za skupno javno naročilo) kupili še 2 rabljeni vozili, in sicer v okviru javnega naročila male vrednosti, ki smo ga sami izvedli. S tema nakupoma smo

zamenjali dotrajana vozila, ki so povzročala visoke stroške vzdrževanja in servisiranja. Nakup večjega števila novih vozil nam proračun ni omogočal, smo pa tudi za leto 2022 že oddali potrebe za nakup novih avtomobilov.

V letu 2021 smo kupili še eno (1) službeno kolo za območno enoto Maribor. Ob popisu osnovnih sredstev za leto 2021 smo tako imeli **9 službenih koles**. Predvsem v večjih mestih službena kolesa omogočajo inšpektorjem racionalnejše opravljanje delovnih nalog.

2.3.5. Informatika

V letu 2021 smo nadaljevali z **nadgradnjo informacijskega sistema INSPIS** – IS IRSD. Opravljene so bile manjše nadgradnje zaradi boljše funkcionalnosti, glede na zahteve vseh inšpektoratov, ki so uporabniki INSPIS-a.

Pomemben zalogaj na področju informatike, ki smo ga izvedli v sodelovanju z MJU, pa je bila migracija uporabnikov – uslužbencev IRSD – na novo računalniško okolje. To je pomenilo nekajmesečno delo ekipe uslužbencev MJU in informatika IRSD, ki so vsem uslužbencem IRSD na novo postavili računalnike v novem računalniškem okolju. Med drugim je migracija prinesla tudi uporabo novih računalniških programov, zaradi česar so uslužbenci potrebovali tudi kar nekaj dodatne tehnične podpore, kar je bilo za enega samega informatika za organ s 120 zaposlenimi velik zalogaj.

Zaradi migracije na novo računalniško okolje je moralo večje število uslužbencev dobiti nove računalnike, saj njihovi prejšnji za novo računalniško okolje niso bili dovolj zmogljivi. Poleg tega smo nadaljevali z rednim posodabljanjem računalniške opreme, tako da smo skupaj 50 oziroma več kot tretjini uporabnikov zagotovili novo opremo. Nabavili smo tudi nekaj novih optičnih bralnikov (skenerjev).

Zato da bi zagotovili večjo učinkovitost pri opravljanju nadzorov po ZNB – tako za inšpektorje kot za beleženje in poročanje o opravljenih nadzorih in ugotovitvah – smo v sodelovanju z Microsoft Slovenija in njihovim partnerjem vzpostavili mobilno aplikacijo – ZNB IRSD – in sicer v okolju Microsoft Teams. Aplikacija je dostopna preko mobilnih telefonov in na računalnikih.

Za potrebe dela na domu smo nadaljevali z zagotavljanjem VPN dostopov inšpektorjem in drugim uslužbencem.

Skupaj z resornim ministrstvom, ZZZS, NIJZ in MJU smo nadaljevali z aktivnostmi za **prenovo informacijskega sistema na področju varnosti in zdravja pri delu** (IS VZD), tako da bi bil celoten postopek prijave nezgode oziroma poškodbe pri delu – od obveščanja inšpektorata do postopka pri zdravniku – elektronski, vstopna točka pa naj bi bil portal SPOT. Poleg usklajevanja vsebinskih in tehničnih rešitev med organi je bilo treba pripraviti podlage tudi z vidika varstva osebnih podatkov in pridobiti soglasje informacijskega pooblaščenca ter pripraviti pravilnik, ki ureja to področje. Močno upamo, da bodo v drugi polovici leta 2022 delodajalci vendarle že lahko prijave vnašali elektronsko. S tem bodo odpravljene administrativne ovire za delodajalce, za IRSD pa bo to tudi pomenilo prihranek dela enega zaposlenega.

2.4. STATISTIČNI PREGLED DELA INŠPEKTORATA

Inšpektorji so v letu 2021 opravili **38.624 inšpekcijskih pregledov**, od tega na področju nadzora delovnih razmerij 23.639 pregledov, na področju varnosti in zdravja pri delu 14.549 pregledov, raziskali so tudi **83 nezgod pri delu**, inšpektorji za socialne zadeve pa so opravili 436 pregledov. Inšpekcijske preglede izvajamo v obliki rednih, izrednih in kontrolnih pregledov. S kontrolnimi pregledi preverjamo uresničevanje izrečenih ukrepov.

Z vseh treh področij dela smo v letu 2021 ugotovili **18.343 različnih kršitev** in na podlagi tega izdali **9.736 upravnih in prekrškovnih ukrepov** ter dali **36 naznanil sumov**

storitve kaznivega dejanja oziroma kazenskih ovadb. Izrečenih je bilo za 3.546.856,72 EUR glob. Izdali smo tudi 755 dovoljenj za delo otrok, 25 soglasij glede izključitve posebnega varstva po 115. členu ZDR-1 in 3 odločbe o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja zaradi odpovedi po 2. odstavku 215. člena ZDR-1.

V skladu z ZP-1 so tako inšpektorji izdali 7.269 ukrepov in 2 predloga za uvedbo postopka o prekršku drugim organom, poleg tega so izdali 2.465 upravnih – inšpekcijskih ukrepov. V skladu z ZUP so sicer inšpektorji v letu 2021 vodili 27.599 upravnih zadev in jih rešili 18.128, 9.471 zadev ostaja v reševanju.

Zunaj upravnega postopka smo obravnavali 7.875 novih zadev. Med njimi so bile tudi strokovne pomoči v smislu 4. člena ZID-1 ter druge skupne zadeve s področja poslovanja IRSD.

Opravljalimo smo tudi druge naloge s področja splošnih, kadrovskih in finančnih zadev, integritete, zagotavljanja varstva osebnih podatkov, informacij javnega značaja, vodenja analitično-statističnih evidenc in različnih obdelav.

Vsi statistični podatki v poročilu izhajajo iz informacijskega sistema IS IRSD in so izvzeti za obdobje 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021 na presečni datum 6. 1. 2022.

2.5. SODELOVANJE IRSD V DOMAČEM PROSTORU

Inšpektorji so v letu 2021 sodelovali z drugimi nadzornimi organi, najpogosteje s FURS, predvsem na področju zaposlovanja oziroma dela tujcev, pri ugotavljanju zaposlovanja na črno in pri nadzoru gradbišč. Pogosto so sodelovali tudi s Policijo, ravno tako predvsem na področju zaposlovanja in dela tujcev, pri nadzoru gradbišč ter pri raziskavi nezgod pri delu. Še vedno ugotavljamo, da so inšpekcijski nadzori v zvezi z ugotavljanjem nezakonitega dela tujih napotenih delavcev kot tudi nezakonitega posredovanja dela delavcev drugemu uporabniku bolj učinkoviti, če so opravljeni v sodelovanju z drugimi nadzornimi organi.

Izpostaviti je potrebno tudi sodelovanje z ZIRS, zlasti glede pridobivanja informacij o izolaciji in karantenah posameznih obravnavanih oseb, ter TIRS v zvezi z informacijami o ustreznosti osebne varovalne opreme v konkretno obravnavanih primerih preprečevanja širjenja novega koronavirusa.

Poleg tega smo sodelovali z URSK – Inšpekcijo za kemikalije, IRSŠŠ, IRSVNDN, IRSOP – Gradbeno inšpekcijo, IRSO in nekaterimi drugimi nadzornimi organi, predvsem v okviru regijskih koordinacij inšpektorjev.

Na splošno je bilo v letu 2021 zaradi epidemiološke situacije v Sloveniji opravljenih manj skupnih nadzorov, sodelovanje je potekalo v večji meri na način izmenjave informacij in opravljanja posamičnih nadzorov.

Vključeni smo bili v nekaj medresorskih delovnih skupin, kot so medresorska delovna skupina za boj proti trgovini z ljudmi, medresorska delovna skupina za spremljanje izvajanja pravil čezmejnega izvajanja storitev, medresorska delovna skupina za koordinacijo sistemov socialne varnosti ter medresorska delovna skupina za koordinacijo nalog nadzora s področja prevozov v cestnem prometu in za koordinacijo in načrtovanje nalog nadzora s področja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnem prometu.

IRSD dobro sodeluje z resornim ministrstvom, tako z vidika zagotavljanja povratnih informacij, ki se nanašajo na ugotovitve inšpekcijskih nadzorov, kot s predlogi za spremembe predpisov, ki izhajajo iz ugotovitev inšpekcijskih nadzorov, in takšen odnos se bomo trudili ohraniti tudi v prihodnje. Sodelujemo tudi s KPK, Zagovornikom načela enakosti in z Varuhom človekovih pravic, ki je v preteklosti prav komunikacijo z IRSD izpostavil kot zgled odličnega sodelovanja.

V skladu s predpisi in na njihovi podlagi podpisanimi sporazumi in protokoli izmenjujemo podatke s FURS, ZRSZ, ZZZS, ZPIZ in ŠOS, s katerimi tudi sicer dobro sodelujemo.

Socialna inšpekcija je sodelovala tudi s Socialno zbornico, Skupnostjo centrov za socialno delo, Skupnostjo socialnih zavodov, Fakulteto za socialno delo, aktivni posameznih strok na področju socialnega varstva in z drugimi.

Še naprej si bomo prizadevali za poglobljeno sodelovanje s **sindikalnimi oziroma strokovnimi združenji delavcev in delodajalcev**, z **nevladnimi organizacijami** ter **drugimi deležniki**, s katerimi se srečujemo in povezujemo pri svojem delu, saj ugotavljamo, da je tako sodelovanje v vsestransko korist.

Tudi v letu 2021 smo bili aktivni pri predlogih za spremembo predpisov. Več o tem ste lahko prebrali v predhodnem poglavju.

2.6. DELOVANJE IRSD V MEDNARODNEM PROSTORU

Na področju delovanja v mednarodnem prostoru izpostavljamo, da IRSD deluje v **SLIC**, poleg tega pa občasno sodeluje še z MOD in nekaterimi drugimi mednarodnimi inštitucijami. Naše aktivnosti so povezane tudi z obveznostmi Republike Slovenije pri izvrševanju sprejetih mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Konvencije MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, nekaterih drugih konvencij, iz Evropske socialne listine ter vrste direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu in delovnih razmerij, sprejetih v okviru EU. Predvsem se to nanaša na zagotavljanje podatkov in poročanje v zvezi s temi dokumenti.

V letu 2021 je predstavnik IRSD sodeloval na srečanju SLIC, ki ga je gostila Portugalska (srečanje je bilo izvedeno na daljavo), oktobra pa je IRSD v sklopu **predsedovanja Svetu EU** organiziral srečanje SLIC v Sloveniji, ki je zaradi epidemioloških razmer prav tako potekalo na daljavo. Srečanje je bilo razdeljeno na plenarni in tematski dan. V plenarnem dnevu so glavni inšpektorji oziroma predstavniki inšpektoratov za delo držav članic EU obravnavali vsebine, ki se nanašajo na delovanje odbora SLIC, tematski dan pa je bil namenjen izmenjavi izkušenj, dobrih in slabih praks med članicami EU glede preprečevanja širjenja novega koronavirusa. Udeležili smo se tudi sestankov delovnih skupin SLIC, WG Machex, WG Chemex in WG Enforcement, in sicer na daljavo.

Slika 2: Sodelujoča na srečanju SLIC, Slavko Krištofelc in Jadranko Grlić (z leve proti desni).

V letu 2022 je v okviru SLIC načrtovano **ocenjevanje IRSD**. Odbor SLIC vsako leto izmed svojih članic imenuje komisijo, ki v ocenjevani državi preverja organiziranost in delovanje inšpektorata za delo ter izpolnjevanje mednarodnih konvencij in direktiv, ki se nanašajo na delo delovnih inšpektoratov. Za leto 2023 pa je predvideno, da bo komisiji, ki bo opravljala presojo izpolnjevanja mednarodnih zahtev v Avstriji, predsedovala Slovenija.

Inšpektorji s področja delovnih razmerij ter varnosti in zdravja pri delu so skupaj s FURS, Policijo in Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije ponovno sodelovali v skupni evropski akciji **Skupni akcijski dnevi** – Joint action days (JAD) z namenom preprečevanja izkoriščanja delavcev (trgovina z ljudmi). Opravljeni so bili inšpekcijski nadzori pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s pripravo hitre prehrane in pekarnami. Več o tem najdete v poglavju o usmerjenih nadzorih.

Z državami članicami EU smo tudi v letu 2021 sodelovali preko **SLIC KSS**. Z namenom izmenjave informacij je bilo v letu 2021 v sistemu objavljenih 39 vprašanj, od katerih smo 2 pripravili na IRSD. Odgovorili smo na 21 vprašanj.

Slika 3: IMI - zahtevki za informacije o napotjenih delavcih

IRSD je vključen tudi v sistem **IMI** in s pomočjo spletnega orodja pristojnim organom drugih držav članic EU na podlagi njihovih prošelj zagotavlja izvedbo preverjanj, pregledov in preiskav, kar vključuje pridobivanje informacij s strani delodajalcev, ki napotujejo delavce v druge države članice EU, ki jih pristojni organi v državi napotitve potrebujejo za izvajanje učinkovitega nadzora. Upravno sodelovanje vključuje tudi pošiljanje in vročanje dokumentov. Sistem IMI se prav tako uporablja za sodelovanje pri izvrševanju sankcij, kjer je naloga IRSD vročanje odločb, ki nalagajo sankcije delodajalcem, če je odločbo izdal pristojni organ države napotitve, vendar je ni mogel vročiti v skladu s predpisi države napotitve.

V letu 2021 se je začela implementacija tako imenovanega **mobilnostnega svežnja Evropske komisije**, ki predvideva širitev sistema IMI na tri nove module: izjave o napotitvah (posting declarations), socialna zakonodaja na področju cestnega prometa (social rules) in tako imenovana podjetja-nabiralniki (letterbox companies). Uporaba sistema IMI za namene svežnja o mobilnosti bo pomagala zagotoviti boljše izvajanje pravil o napotitvi z digitalizacijo izmenjave informacij, s čemer bodo ta učinkovitejša. IRSD je z uporabo prvega izmed treh novih modulov sistema IMI, ki se nanaša na izjave o napotitvah, začel že v začetku leta 2022.

V letu 2021 smo preko sistema IMI obravnavali 529 novih zahtevkov, od katerih je IRSD poslal 7 zahtevkov za informacije. V 522 zadevah so se na nas obrnili organi iz držav članic EU, in sicer so zaprosili za podatke v 73 zadevah ter dali 449 zahtevkov za vročanje dokumentov (za vročanje odločb 300, za vročanje drugih dokumentov pa 149 zahtevkov). Delo z reševanjem IMI zahtevkov je obsežno in predstavlja dodatno obremenitev zaposlenih, tako inšpektorjev kot administrativnega osebja, saj zanj nismo prejeli nobene dodatne zaposlitve, kot tudi ne dodatnih finančnih sredstev za vročanje.

V letu 2019 je bila z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta ustanovljena **ELA**, katere poslanstvo je podpirati skladnost in usklajevanje med državami članicami pri izvrševanju zakonodajnih aktov EU na področju mobilnosti delavcev in koordinacije sistemov socialne varnosti ter zagotavljanje dostop do informacij za posameznike in delodajalce v zvezi s čezmejno mobilnostjo delavcev.

Na tej podlagi je bila med drugim v okviru ELE že v letu 2020 oblikovana skupina strokovnjakov na področju inšpekcijskega nadzora, katere glavne naloge so usmerjene v izdelavo orodij ter postopkov za koordinacijo in pomoč članicam za uspešno izvedbo **usklajenih in skupnih inšpekcijskih nadzorov** - Concerted and joint inspections (CJI), delitev dobrih in slabih praks, izkušenj in podobno.

IRSD je leta 2020 imenoval člana omenjene delovne skupine, ki se je v letu 2021 udeležil več delavnic Delovne skupine za inšpekcije ter drugih izobraževanj v obliki spletnih seminarjev oziroma delavnic (Spletni seminar o različnih vidikih, ki se nanašajo na delovanje agencij za posredovanje delovne sile in drugih posrednikov ter so pomembni za delo inšpekcij, Delavnica o cestnem prometu), ki jih je organizirala ELA. Zaradi številnih aktivnosti skupine je IRSD konec leta 2021 v delovno skupino imenoval tudi nadomestno članico. V okviru ELE deluje tudi Delovna skupina za neprijavljeno delo, v kateri IRSD uradno nima svojega predstavnika, vendar se srečanj občasno udeležuje uslužbenka IRSD, odvisno od vsebin, ki jih delovna skupina obravnava.

Za boljšo pripravljenost inšpektorjev je IRSD konec leta 2020 imenoval dve inšpektorici, ki sta se udeležili usposabljanj (train the trainer), ki jih je ELA izvedla konec leta 2020 in v začetku leta 2021, kjer sta prejeli informacije o tem, kako naj bi potekali čezmejni inšpekcijski nadzori, v letu 2021 pa sta nadalje sami organizirali delavnico, kjer sta vse naše inšpektorje seznanili z delovanjem in postopki ELE. V nadaljevanju bosta pripravili še drugo delavnico z bolj poglobljeno vsebino, za manjšo skupino inšpektorjev, ki naj bi konkretno sodelovali pri izvajanju CJI. IRSD je v letu 2021 prav tako imenoval koordinatorko za čezmejne nadzore, katere naloga je v primeru CJI usklajevati nadzor med inšpektorji v Sloveniji in ELO. Države članice že opravljajo prve CJI, v letu 2021 pa so bili v ospredju predvsem

čezmejni nadzori pri sezonskem delu. ELA je namreč v letu 2021 na vseh področjih iz svoje pristojnosti vodila kampanjo o sezonskem delu. IRSD je kampanjo podprl tako, da je na svojih spletnih straneh oglaševal ELA pripravljena sporočila oziroma gradiva.

V začetku leta 2021 je Slovenija v ELO napotila nacionalnega uradnika za zvezo – National Liaison Officer (NLO), ki je uslužbenka IRSD. NLO pomaga pri opravljanju nalog organa za delo, tudi tako, da spodbuja sodelovanje in izmenjavo informacij ter podpira in usklajuje inšpekcijske preglede. Deluje kot nacionalna kontaktna točka za vprašanja iz njegove države članice in v zvezi z njegovo državo članico, tako, da neposredno odgovarja na navedena vprašanja ali se povezuje z nacionalnimi upravami. NLO je v letu 2021 večkrat predstavil delovanje in naloge ELE (predstavitev v Državnem svetu) ter vzpostavil zvezo s številnimi nacionalnimi organi, s katerimi aktivno sodeluje.

Mednarodna srečanja in delovni sestanki, ki so se jih udeležili predstavniki IRSD v letu 2021:

- predstavitev rezultatov HBM4EU študije o poklicni izpostavljenosti na Finskem inštitut za zdravje pri delu (21. 1. 2021),
- mednarodna konferenca na temo Mednarodni preživeli v trgovini z ljudmi v organizaciji Urada OVSE za demokratične institucije in človekove pravice ODIHR (Dunaj, 25. 1. 2021),
- srečanje regionalne skupine strokovnjakov za trgovino z ljudmi za namen delovnega izkoriščanja v JV Evropi v sklopu UNODC (13. 4. – 14. 4. 2021),
- usposabljanje glede Uredbe REACH pri nemškem Zveznem inštitutu za varnost in zdravje pri delu – ob sodelovanju nemškega Zveznega ministrstva za delo in socialne zadeve (21. 4. - 22. 4. 2021),
- regionalna delavnica s področja varstva delavcev pred radonom na delovnih mestih, ki jo je organizirala Mednarodna agencija za atomsko energijo (IAEA) skupaj z ILO (4. 5. – 6. 5. 2021),
- seminar oziroma delavnica Uspešni pristopi sodelovanja med inšpektorati za delo in socialnimi partnerji, ki ga je organizirala ELA (22. 6. – 23. 6. 2021 in 22. 7. 2021),
- Vidiki agencij za začasno delo (TWA) in delovnih posrednikov, ki so pomembni za delovno inšpekcijo, v organizaciji ELE (9. 7. 2021),
- plenarno zasedanje platforme o prijavljenem delu (PDW) – v organizaciji ELE (22. 10. - 23. 10. 2021).

3. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

3.1. SPLOŠNO

Na področju varnosti in zdravja pri delu so inšpektorji v letu 2021 opravljali nadzore v vseh dejavnostih in pri delodajalcih, ki so zaposlovali različno število delavcev, vključno s samozaposlenimi osebami. Vsekakor je treba pri tem opozoriti na razmere zaradi prisotnosti **SARS-CoV-2 v delovnih okoljih delodajalcev**. Predpisi, sprejeti z namenom preprečevanja in obvladovanja okužb, pa so imeli vpliv tudi na organizacijo dela IRSD na področju varnosti in zdravja pri delu ter na prioritete dela in način izvajanja inšpekcijskih nadzorov.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so večinoma izvajali izredne nadzore ter v manjšem obsegu kontrolne nadzore, medtem ko rednih nadzorov praktično ni bilo. Pri nadzorih so namenili veliko pozornosti zagotavljanju zdravja na delovnih mestih v zvezi s predpisi, ki so temeljili na ZNB. Istočasno so preverjali izvajanje določil ZVZD-1, v katerem so ravno tako opredeljeni nujni ukrepi za neposredno zagotavljanje varnosti, zdravja ter življenja delavcev. Inšpektorji so izvajali nadzore tako v javnih prostorih delodajalcev kot v vseh ostalih prostorih.

Enako preteklim letom je bilo v letu 2021 **največ nadzorov** zaradi prisotnih večjih tveganj za varnost in zdravje delavcev opravljenih **v gradbeni dejavnosti**, sledijo inšpekcijski nadzori v dejavnosti trgovine, predelovalni dejavnosti, strokovno, znanstveni in tehnični dejavnosti ter v gostinstvu.

Opravljenih je bilo **14.549 inšpekcijskih nadzorov**. Največ jih je bilo opravljenih v sklopu predhodno pripravljenih in načrtovanih akcij, usmerjenih nadzorov ter kampanj, sledijo drugi ožje usmerjeni izredni pregledi. Poleg predhodno omenjenih nadzorov so znaten delež predstavljali tisti nadzori, ki so se nanašali na preprečevanje širjenja novega koronavirusa.

V letu 2021 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu ugotovili **8.384 kršitev**. Med vsemi ugotovljenimi kršitvami izstopajo kršitve, ki se nanašajo na postopke **ocenjevanja tveganj** ter na urejenost in varnost delovnih mest na prostem, še zlasti na gradbiščih. Sledijo kršitve glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev, ustreznosti delovne opreme, zagotavljanja osebne varovalne opreme ter glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela. V zvezi z ocenjevanjem tveganj je bilo v letu 2021 ugotovljenih dobrih **32 % kršitev** v primerjavi z vsemi kršitvami, največ glede neustrezne vsebine, identifikacije tveganj ter revizije tega dokumenta. Prav tako se delodajalci z delavci niso posvetovali glede ustreznosti ukrepov, s katerimi so dolžni delavcem zagotavljati varno in zdravo delovno okolje ter skupaj s specialisti medicine dela niso opredeljevali posebnih zdravstvenih zahtev. V manjšem obsegu delodajalci tudi niso seznanjali delavcev s sprejetimi ocenami tveganj ter o osebah, odgovornih za izvajanje ukrepov varnosti in zdravja pri delu. **Največ kršitev** je bilo ugotovljenih v **dejavnosti gradbeništva**.

V letu 2021 je IRSD s področja varnosti in zdravja pri delu prejel **1.677 prijav**, kar je precej več kot v letih, ko SARS-CoV-2 ni bil prisoten. Vse prijave so bile ali obravnavane ali, v manjšem številu, zaradi nepristojnosti odstopljene pristojnim organom, tudi iz razloga delitve pristojnosti nadzora nad spoštovanjem ZNB oziroma odlokov Vlade RS med vse inšpektorate. Velika večina prijav se je nanašala na opredeljevanje in izvajanje ukrepov preprečevanja širjenja SARS-CoV-2 v delovnih okoljih delodajalcev, tako v javnih kakor tudi v ostalih prostorih.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji v letu 2021 s področja varnosti in zdravja pri delu izdali **3.707 upravnih in prekrškovnih ukrepov**. Najštevilčnejše so bile **upravne ureditvene odločbe**, s katerimi so delodajalcem odredili odpravo ugotovljenih nepravilnosti ter upravne prepovedne odločbe. S **prepovednimi odločbami** so inšpektorji delodajalcem prepovedali opravljanje delovnega procesa ali prepovedali uporabo delovne opreme zaradi neustreznega delovnega okolja in nevarnega delovnega procesa oziroma zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev, in sicer **v 172 primerih**. V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izrekli **742 sankcij z odločbami o prekršku** in **364 sankcij s plačilnimi nalogi**. Inšpektorji so v letu 2021 izrekli tudi **491 opozoril po ZIN** ter **663 opozoril po ZP-1**. Poleg tega so inšpektorji **naznanili kaznivo dejanje oziroma vložili ovadbe v 7 primerih**.

Izdanih je bilo **755 odločb, ki so se nanašale na delo otrok**, mlajših od 15 let. V veliki večini je šlo za delo otrok pri snemanju reklam, spotov in filmov.

Pristojni inšpektorji so v letu 2021 **raziskali 83 neizgodb pri delu**, od tega 7 smrtnih, 63 težjih, 11 lažjih ter 2 kolektivni neizgodi. Vzroki za **prijavljene neizgode**, ki so imele za posledico **smrt delavca** in katerih je bilo v tem letu **15**, so bili povezani s padci delavcev z višine (4 primeri), premikanjem delovne opreme (4 primeri), eksplozijo oziroma požarom (2 primera), zasutjem delavcev (2 primera), prometnima neizgodama (2 primera) in utopitvijo (1 primer).

Delodajalci so za leto 2021 **prijavili 11.158 neizgodb v zvezi z delom delavcev**. Med temi neizgodami je bilo prijavljenih 1.944 neizgodb, ki so bile povezane s COVID-19 ter 9.214 neizgodb, ki se niso nanašale na novi koronavirus. Prav tako smo na IRSD prejeli prijave 74 neizgodb, ki so se zgodile delavcem na poti na delo in z dela.

Kakor v vseh preteklih letih, so inšpektorji posebno pozornost namenili preventivni vlogi, ki se odraža predvsem v obliki nudenja **strokovne pomoči**, najpogostejše delavcem, pa tudi delodajalcem. V letu 2021 je bilo s področja varnosti in zdravja pri delu danih **396 pisnih odgovorov**. Delodajalci so najpogostejše potrebovali pomoč glede pravnega izvajanja odlokov Vlade RS za preprečevanje širjenja novega koronavirusa, delavci pa zaradi neizvajanja ukrepov s strani delodajalcev v zvezi s preprečevanjem širjenja novega koronavirusa, pogosto so opozarjali tudi na po njihovem mnenju neustavnost izdanih odlokov s tega področja.

Prav tako poročamo, da je IRSD v letu 2021 preko portala **SPOT** prejel obvestila s strani **2.690 delodajalcev**, ki so organizirali delo na domu. Ti delodajalci so sporočili, da bo delo na domu opravljalo **217.428 delavcev**.

Epidemiološke razmere v letu 2021 in močno povečano število opravljenih usmerjenih nadzorov glede preprečevanja širjenja novega koronavirusa onemogočajo realnejšo oceno stanja na ostalem delu področja varnosti in zdravja pri delu, vendar lahko vseeno na splošno ugotavljamo, da se razmere na obravnavanem področju ne izboljšujejo, verjetno tudi iz razloga, ker so delodajalci v obravnavanem obdobju veliko večjo pozornost namenjali bolj ali manj uspešnemu uvajanju in izvajanju ukrepov, zapisanih v odlokih Vlade RS za preprečevanje širjenja novega koronavirusa ter tako bolj nedosledno izvajali ostale naloge s tega področja.

3.2. INŠPEKCIJSKI NADZOR

3.2.1. Uvod

Inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu so v letu 2021 skladno s pristojnostmi opravljali redne, izredne ter kontrolne nadzore, med katerimi je bilo največ izrednih nadzorov, ki so obsegali le nadzor posameznih določil nadzorovane zakonodaje. Ti nadzori so izhajali iz predhodno sprejetih usmeritev IRSD, prejetih prijav ali zaznane aktualne problematike, še zlasti tiste, ki se nanaša na preprečevanje širjenja SARS-CoV-2. Število kontrolnih nadzorov, pri katerih se preverja izvedba odrejenih ukrepov in ali so ukrepi izvedeni skladno z zakonodajo, zadnja leta ostaja na približno isti ravni, vseeno pa smo v letu 2021 zabeležili zmanjšanje tega števila, tudi iz razloga izvajanja nadzorov, ki so se nanašali na novi koronavirus.

Upošteva vse nadzore na področju varnosti in zdravja pri delu, vključno z nadzori nad spoštovanjem ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa na tem področju, je bilo v letu 2021 največ nadzorov opravljenih v dejavnosti gradbeništva, kjer izvajanje delovnega procesa pomeni večje tveganje za neizgode pri delu in okvare zdravja delavcev, in sicer več kot 9,7 %.

Zaradi pristojnosti, dodatno dodeljenih z intervencijsko zakonodajo, so inšpektorji izvajali tudi nadzore v javnih prostorih delovnega okolja delodajalcev glede spoštovanja ukrepov preprečevanja širjenja SARS-CoV-2 s strani potrošnikov, uporabnikov storitev in delavcev. Izvajanje teh nadzorov je v določeni meri vplivalo na zmanjševanje števila rednih, še zlasti pa kontrolnih nadzorov. Ravno tako so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu izvajali nadzore glede spoštovanja ukrepov preprečevanja širjenja SARS-CoV-2 v ostalih prostorih delovnega okolja delodajalcev.

Po podatkih SURS je bilo decembra 2021 v Sloveniji 900.262 delovno aktivnih prebivalcev, od tega jih je bilo pri delodajalcih zaposlenih 804.432, 95.830 je bilo samozaposlenih oseb. Največ delavcev je opravljalo delo v predelovalni dejavnosti (SKD dejavnost C), in sicer 22,8 %, v tej dejavnosti je bilo poleg dejavnosti gradbeništva (7,5 % delovno aktivnih prebivalcev) in trgovine (12,7 % delovno aktivnih prebivalcev) opravljenih tudi največje število nadzorov.

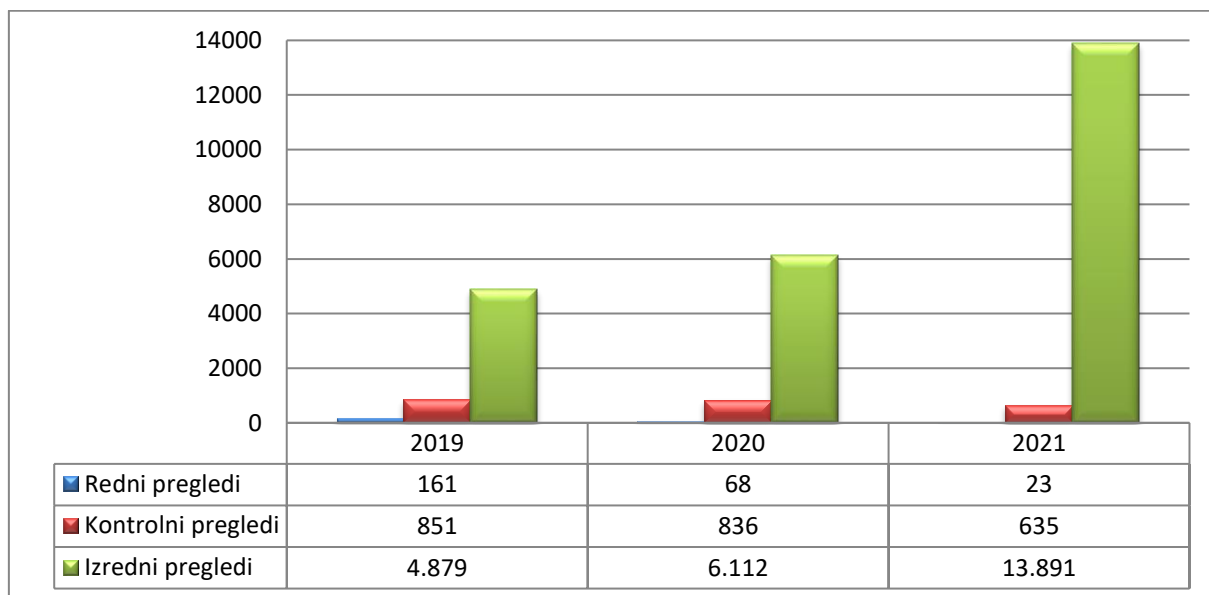
AJPES navaja, da je bilo **konec leta 2021** v Sloveniji **registriranih 228.795 poslovnih subjektov**. Ker je bilo na IRSD ob zaključku leta 2021 na področju varnosti in zdravja pri delu zaposlenih 32 inšpektorjev, odpade na **posameznega inšpektorja nadzor 7.150 poslovnih subjektov** (2020: 7.152, 2019: 7.104, 2018: 7.691 in 2017: 6.803) oziroma **28.133 delavcev** (2020: 28.675, 2019: 29.088, 2018: 31.712 in 2017: 27.619), upoštevajoč podatke SURS o številu delovno aktivnih oseb.

3.2.2. Redni, izredni in kontrolni nadzori z izrečenimi ukrepi

V letu 2021 so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu opravili **14.549 inšpekcijskih nadzorov**, kar je za 207,4 % več kot v letu 2020 in 246,9 % več kot leta 2019. To povečanje se nanaša zlasti na nadzore, ki so jih inšpektorji opravili skladno z ZNB in ZVZD-1 glede preprečevanja širjenja novega koronavirusa v delovnem okolju delodajalcev.

Največ je bilo opravljenih **izrednih nadzorov**, in sicer **95,5 %** (2020: 87,1 %, 2019: 82,8 % in 2018: 79,5 %). Med temi so prevladovali nadzori, ki so bili opravljeni v povezavi s predhodno načrtovanimi in usmerjenimi akcijami in kampanjami s 44,8 % ter nadzori glede preprečevanja širjenja novega koronavirusa s 40,7 %. Ostali izredni inšpekcijski nadzori so bili večinoma opravljeni na podlagi prejetih prijav. Delež **rednih inšpekcijskih nadzorov** je v preteklem letu znašal **0,1 %** (2020: 0,9 % in 2019: 2,7 %) in **kontrolnih 4,4 %** (2020: 11,9 % in 2019: 14,5 %).

Graf 1: Število inšpekcijskih nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu, za obdobje 2019 – 2021.

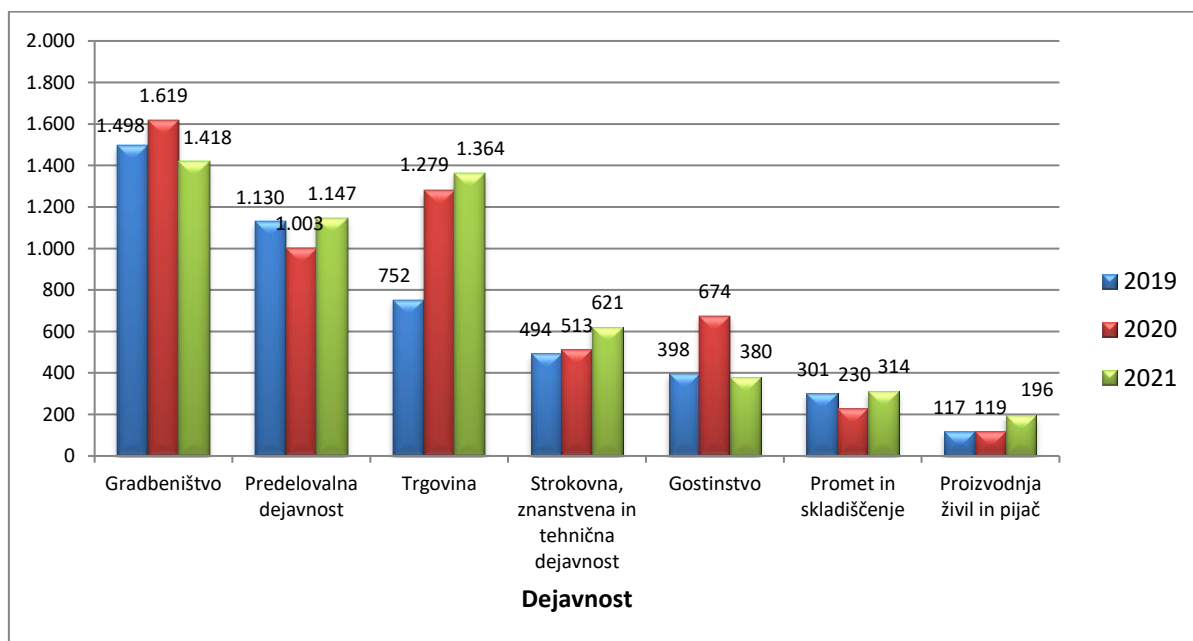
V letu 2021 smo na IRSD prejeli **1.677 prijav** (2020: 2.043, 2019: 995 in 2018: 1.061) s področja varnosti in zdravja pri delu, ki so se v večini nanašale na neizvajanje ukrepov preprečevanja širjenja novega koronavirusa. Pretežno je bilo iz vsebine prijav razvidno, da delavci v delovnih okoljih, tako v javnih kakor ostalih prostorih delodajalcev, ne uporabljajo zaščite dihal oziroma zaščito uporabljajo na neustrezen način (nošenje zaščitnih mask pod nosom ali pod brado). Ravno tako so se prijave glede novega koronavirusa nanašale na nespoštovanje ukrepa izolacije za obbolele delavce ter na nespoštovanje ukrepa karantene za delavce v visoko tveganih stikih. Preostale prijave s področja varnosti in zdravja pri delu, ki so bile značilne za leta, v katerih se nismo soočali z novim koronavirusom, in so se v letu 2021 pojavljale v manjšem obsegu, so se večinoma nanašale na neustrezne delovne pogoje ter na nezagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcev in usposabljanja delavcev za varno delo. Večje število prijav smo prejeli tudi s strani občanov, ki so največkrat opozarjali na njihove neustrezne bivalne pogoje zaradi vplivov škodljivih dejavnikov delovnih procesov z lokacij delodajalcev, še zlasti

zaradi domnevno prekoračenega hrupa in negativnih vplivov nevarnih snovi na bivalno okolje. Prijave, za obravnavo katerih ni pristojen IRSD, smo posredovali drugim organom, upoštevaje njihovo pristojnost in pooblastila.

Največ inšpekcijskih nadzorov, ki se niso nanašali na ukrepe za preprečevanje širjenja novega koronavirusa po določenih ZNB, je bilo v letu 2021 opravljenih pri delodajalcih, ki so imeli kot glavno dejavnost prijavljeno dejavnost **gradbeništva** (SKD dejavnost F), in sicer **15,9 %** (2020: 23,1 % in 2019: 25,4 %). V okviru te dejavnosti je bilo največ nadzorov opravljenih pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s specializiranimi gradbenimi deli (49,1 % nadzorov), sledijo delodajalci, ki delujejo na področju gradnje stavb (41,3 % nadzorov) in delodajalci na področju gradnje inženirskih objektov (9,6 % nadzorov). V dejavnosti gradbeništva inšpektorji opravijo vsako leto največje število nadzorov, saj se v tej dejavnosti najpogosteje pojavljajo nevarnosti, ki ogrožajo življenje in zdravje delavcev.

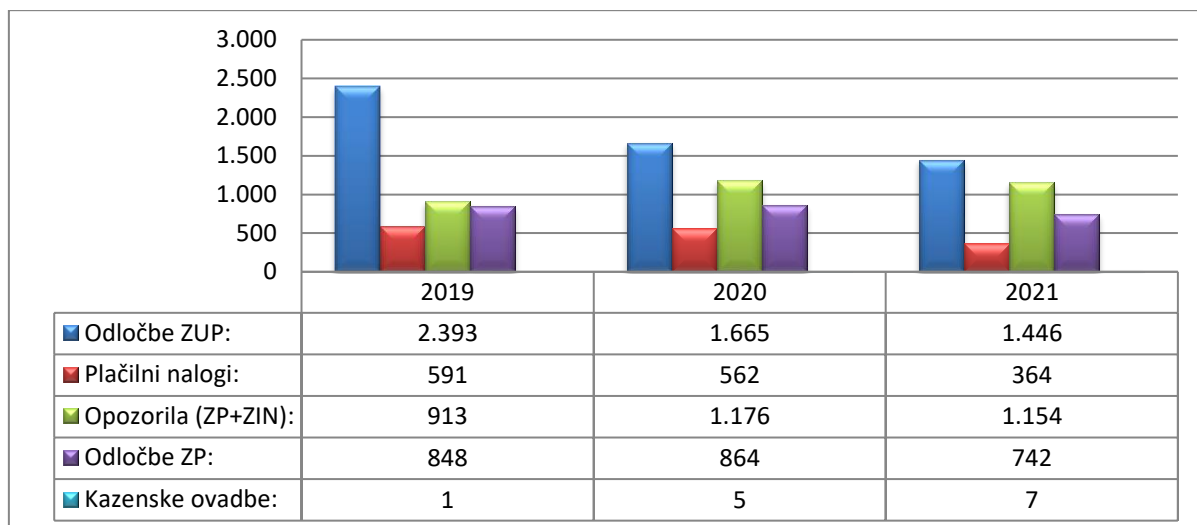
Prav tako so bili v letu 2021 pogosto nadzirani delodajalci v **dejavnosti trgovine** s **15,3 %** nadzorov (2020: 18,2 % in 2019: 12,8 %) in **predelovalni dejavnosti** z **12,9 %** nadzorov (2020: 14,3 % in 2019: 19,2 %). V predelovalni dejavnosti sta po številu nadzorov izstopali proizvodnja kovinskih izdelkov brez strojev in naprav z 19,0 %, dejavnost proizvodnje živil in pijač s 17,1 % ter dejavnost lesne in pohištvene industrije z 12,9 %. Obseg nadzorov po posameznih dejavnostih je prikazan v naslednjem grafu.

Graf 2: Dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih največ nadzorov na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), primerjalno 2019-2021.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu v letu 2021 izdali **3.707 upravnih in prekrškovnih ukrepov**. Najštevilčnejše so bile **upravne ureditvene odločbe**, s katerimi so inšpektorji delodajalcem odredili odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ter **upravne prepovedne odločbe** – skupaj jih je bilo **1.446** (39,0 %). Z **upravnimi prepovednimi odločbami** so inšpektorji delodajalcem prepovedali opravljanje delovnega procesa ali prepovedali uporabo delovne opreme zaradi neustreznega delovnega okolja in nevarnega delovnega procesa oziroma zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev, in sicer v **172 primerih**. **Od teh se je 51 odločb** (2020: 57 in 2019: 49 odločb) **nanašalo na prepoved opravljanja dela zaradi neposrednega ogrožanja življenja delavcev**.

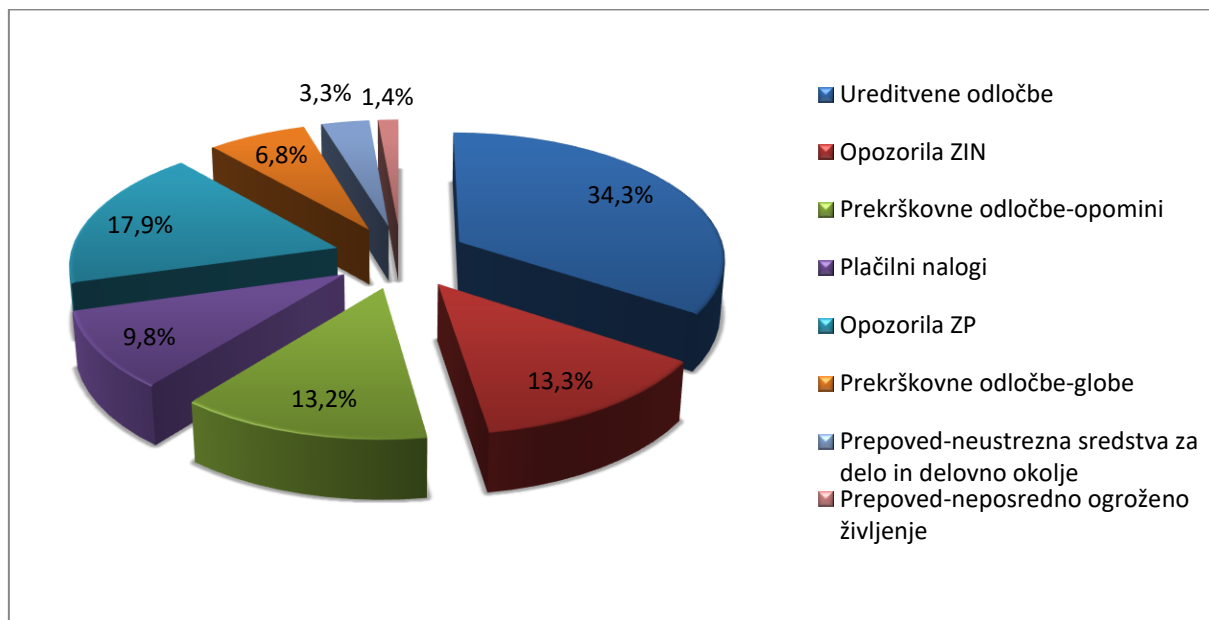
Graf 3: Število ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, 2019 – 2021.

V prekrškovnih postopkih so inšpektorji izrekli **1.770 ukrepov** (2020: 2.602 in 2019: 2.352), in sicer **742 z odločbami o prekršku** - 253 z izrečeno globo (2020: 264 in 2019: 281) in 489 z izrečenim opominom (2020: 600 in 2019: 567) ter **364 s plačilnimi nalogi**. Podan je bil en predlog za uvedbo postopka o prekršku drugim organom. Inšpektorji so v letu 2021 izrekli tudi **491 opozoril po ZIN** ter **663 opozoril po ZP-1**.

Poleg tega so inšpektorji **naznanili kaznivo dejanje v 7 primerih**. Glede dela otrok, mlajših od 15 let, so inšpektorji **izdali 755 odločb** (2020: 505 in 2019: 649 odločb).

Graf 4: Delež upravnih in prekrškovnih ukrepov na področju varnosti in zdravja pri delu, leto 2021.

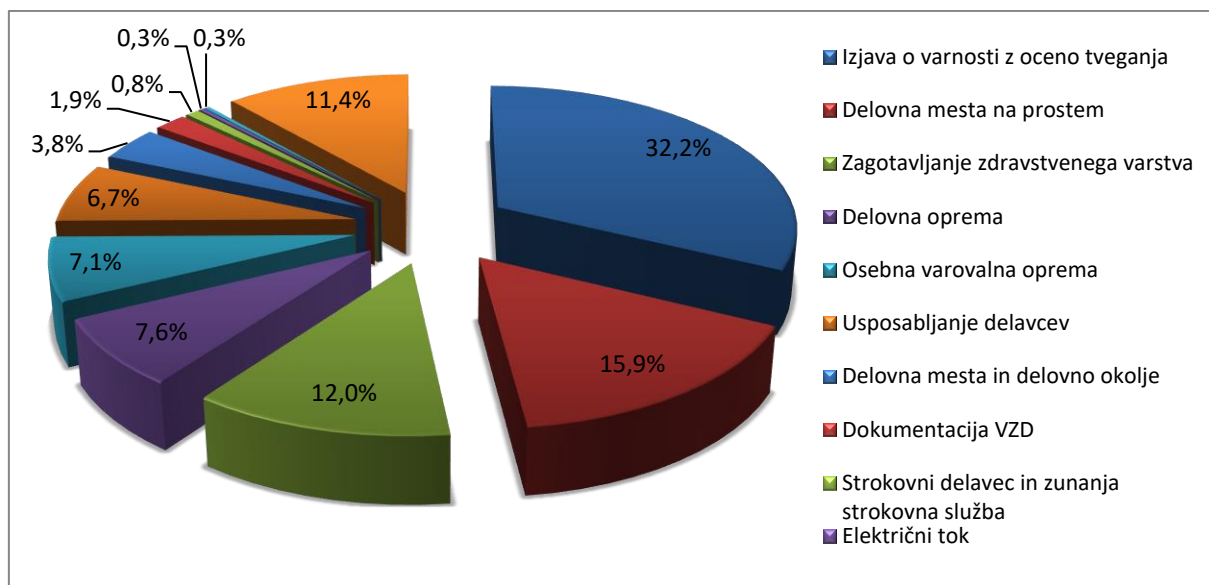

Največ **ukrepov** je bilo izrečenih delodajalcem v dejavnosti **gradbeništva, 26,7 %** (2020: 25,7 % in 2019: 24,4 %), v **predelovalni dejavnosti, 13,3 %** (2020: 14,6 % in 2019: 17,5 %) in v **dejavnosti trgovine, 13,7 %** (2020: 12,2 % in 2019: 10,1 %). V okviru predelovalne dejavnosti izstopajo delodajalci v dejavnosti proizvodnje kovinskih izdelkov brez strojev in naprav z 22,3 %, delodajalci v proizvodnji živil in pijač s 14,8 % ter delodajalci v lesni in pohištveni industriji s 13,8 %.

3.2.3. Ugotovitve inšpekcijskih nadzorov ter najpogostejše ugotovljene kršitve

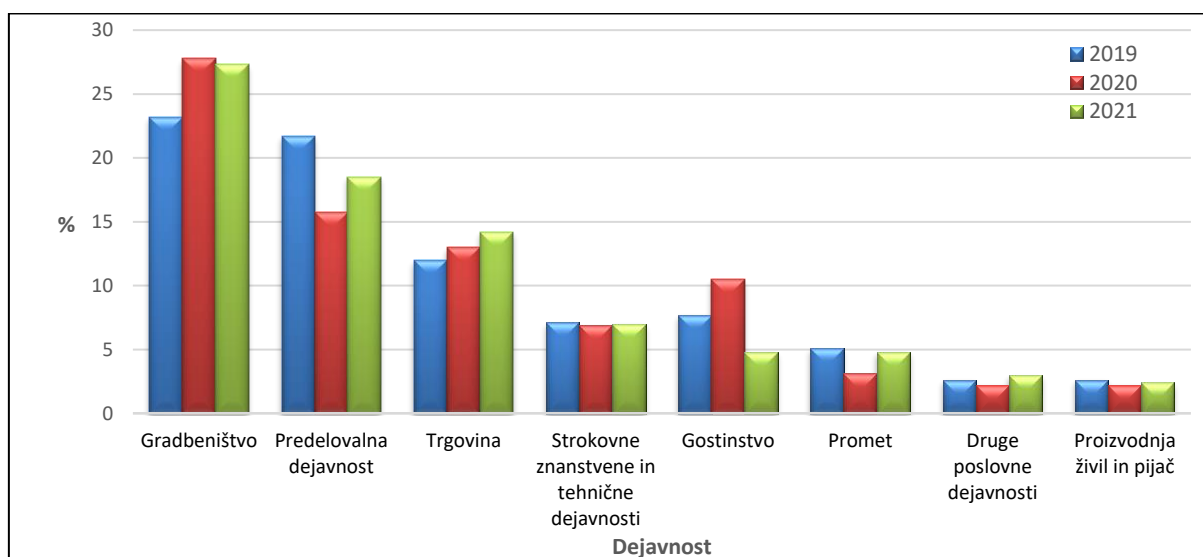
V letu 2021 so inšpektorji na področju varnosti in zdravja pri delu ugotovili **8.384 kršitev**. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z ocenjevanjem tveganj in izdelavo izjave o varnosti z oceno tveganja (2.702 kršitev), sledijo jim kršitve glede urejenosti in varnosti delovnih mest na prostem (1.332 kršitev), glede zagotavljanja zdravstvenega varstva delavcev (1.007 kršitev), glede ustreznosti delovne opreme (638), glede zagotavljanja osebne varovalne opreme (594 kršitev) ter glede usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela (559 kršitev). Delež teh in drugih kršitev s področja varnosti in zdravja pri delu je razviden iz naslednjega grafa.

Graf 5: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu, 2021.

Največ **kršitev** je bilo ugotovljenih v **dejavnosti gradbeništva**, in sicer **27,3 %** (2020: 27,8 % in 2019: 23,2 %), sledijo **predelovalna dejavnost** z **18,5 %** (2020: 15,7 % in 2019: 21,7 %), **dejavnost trgovine** s **14,2 %** (2020: 13,0 % in 2019: 12,0 %), **strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti** s **7,0 %** (2020: 6,9 % in 2019: 7,1 %) in **dejavnost gostinstva** s **4,8 %** kršitev (2020: 10,5 % in 2019: 7,7 %). Število kršitev v posameznih dejavnostih v primerjavi s preteklima letoma je razvidno iz naslednjega grafa.

Graf 6: Dejavnosti, v katerih je bilo ugotovljenih največ kršitev na področju varnosti in zdravja pri delu (absolutno), primerjava 2019 – 2021.

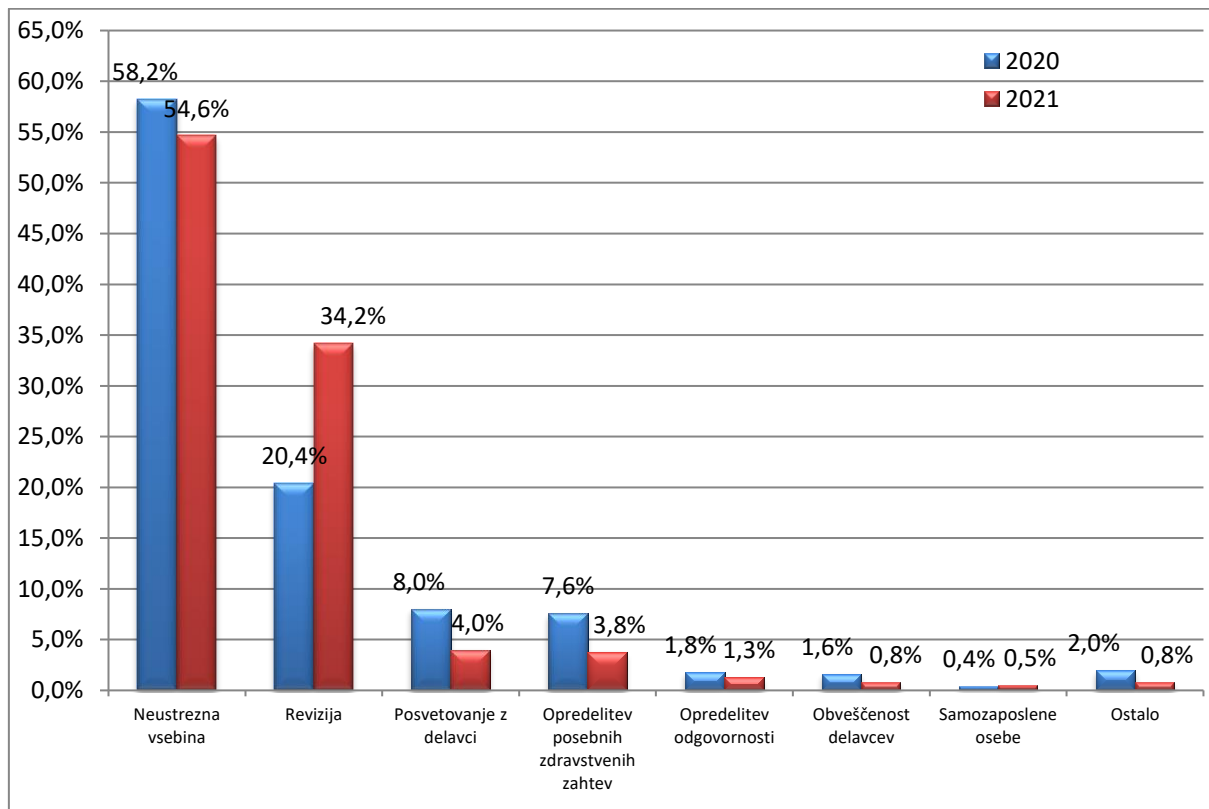
3.2.4. Izjava o varnosti z oceno tveganja

Ocenjevanje tveganj v delovnem okolju je osnovni ukrep, s katerim delodajalci prepoznajo nevarnosti in tveganja, ki se pojavljajo v njihovem delovnem procesu. Enako velja za samozaposlene osebe. Identifikacija prisotnih tveganj ter njihovo ustrezno ocenjevanje s pomočjo metodologij predstavlja bistvena dejavnika, ki vplivata in omogočata strokovno oceno stanja varnosti na lokaciji posameznega delodajalca ter sprejetje ustreznih ukrepov. Za strokovno izvedbo ocenjevanja tveganj so zadolženi delodajalec, njegov strokovni delavec za varnost pri delu in specialist medicine dela, pomembno vlogo pri tem pa ima sodelovanje delavcev oziroma njihovih zastopnikov, saj so ravno delavci tisti, ki najbolj poznajo delovne procese, ki jih izvajajo, in se neposredno soočajo z nevarnostmi.

V zvezi z ocenjevanjem tveganj je bilo v letu 2021 ugotovljenih **2.702 kršitev** (2020: 2.501, 2019: 3.691 kršitev). Največ kršitev, in sicer 1.476 (2020: 1.457, 2019: 1.729) je bilo ugotovljenih glede neustrezne vsebine izjave o varnosti z oceno tveganja, to je zlasti glede prepoznavanja v delovnih procesih prisotnih tveganj, postopkov ocenjevanja tveganj in opredelitve potrebnih ukrepov za zmanjšanje ravni tveganj. Inšpektorji so v 924 (2020: 510, 2019: 849) primerih ugotavljali, da delodajalci glede na spremenjene delovne pogoje niso izvedli potrebnih dopolnitev oziroma revizij izjav o varnosti z oceno tveganja. Kršitve v zvezi z opredelitvijo oseb, odgovornih za uvedbo sprejetih ukrepov, so bile ugotovljene v 34 primerih (2020: 44, 2019: 78), kršitve glede sodelovanja delavcev oziroma njihovih predstavnikov pri postopkih ocenjevanj tveganj pa v 109 primerih (2020: 200, 2019: 421). Posebnih zdravstvenih zahtev, ki bi jih morali izpolnjevati delavci pri izvajanju svojega dela, nadzorovani delodajalci niso opredelili v 103 primerih (2019: 190, 2019: 353 primerov), pri 21 nadzorovanih delodajalcih (2020: 41, 2019: 84) pa delavci niso bili seznanjeni z vsebino sprejete ocene tveganja. Inšpektorji so ugotovili tudi 26 kršitev, ki so se nanašale na ocenjevanje tveganj, opredeljenih v drugih pravilnikih s področja varnosti in zdravja pri delu.

Kršitve glede ocenjevanja tveganj so bile ugotovljene tudi pri nadzorih samozaposlenih oseb. V 10 primerih (2020: 3, 2019: 10) samozaposlene osebe niso ocenile tveganj in v 4 primerih niso izdelale pisne ocene tveganja, čeprav so v njihovem delovnem procesu obstajale nevarnosti za nezgode, poklicne bolezni in bolezni, povezane z delom.

Graf 7: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede izjave o varnosti z oceno tveganja, primerjava 2020/2021.

V letu 2021 se je skupno število ugotovljenih kršitev v zvezi z ocenjevanjem tveganj v primerjavi z letom 2020 povečalo, in sicer znaša **32,2 % vseh kršitev** (2020: 24,5 %). Lahko ugotovimo, da se je znatno povečalo število kršitev v zvezi z izdelavo revizije ocene tveganja zaradi SARS-CoV-2. Zaradi manjšega števila ostalih kršitev pa to nikakor ne pomeni izboljšanja stanja varnosti in zdravja pri delu.

Še vedno veliko ocen tveganj ne povzema dejanskega stanja pri delodajalcih, saj ti pogosto nimajo ocenjenih pomembnejših tveganj, kot so delo z nevarnimi snovmi, ročno premeščanje bremen, ki pomembno vplivajo na vse pogostejši pojav kostno mišičnih obolenj, električni tok in različna sevanja, ali pa so ta tveganja ocenjena neustrezno, pogosto tudi zaradi izbire neustrezne metode ocenjevanja tveganj. Neprepoznana in neocenjena tveganja pa nakazujejo na nestrokovnost strokovnih delavcev za varnost pri delu. Pogosto je v ocenah tveganj osebna varovalna oprema opredeljena preveč splošno in v takšnih primerih iz dokumenta ni jasno razvidno, katero konkretno osebno varovalno opremo naj bi delavci uporabljali, saj se ne navaja standardov, ki ustrezajo specifičnim tveganjem.

Delodajalci se v postopku ocenjevanja tveganj z delavci pogosto ne posvetujejo. Ugotovljenih kršitev je bilo v letu 2021 sicer manj kot leto prej, vendar ugotovitev ostaja enaka. Večina delodajalcev je mnenja, da so izpolnili zahtevo zakonodaje po sodelovanju delavcev že s tem, da jih le seznani z že sprejeto vsebino ocene tveganja in njeno interno objavo.

Prav tako ne moremo mimo ugotovitve, da iz ocen tveganj pri delodajalcih skoraj ni razvidno, ali gre v primerih ocenjenih delovnih mest in delovnih procesov za večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni. Ta opredelitev je še posebno pomembna, ker je s tem pogojeno zlasti izvajanje obdobjnega usposabljanja delavcev za varno opravljanje dela.

Ugotavljamo, da večje število strokovnih delavcev, ki opravljajo strokovne naloge varnosti in zdravja pri delu in med katere sodi tudi ocenjevanje tveganj, ni dovolj strokovnih za obravnavo zahtevnejših področij varnosti in zdravja pri delu, še posebno glede ocenjevanja tveganj pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi in biološkimi tveganji. Ocene tveganja, pri pripravi katerih sodelujejo strokovni delavci, zaposleni pri delodajalcih, so bolj strokovne od večjega števila tistih, ki jih za delodajalce pripravijo zunanje strokovne službe.

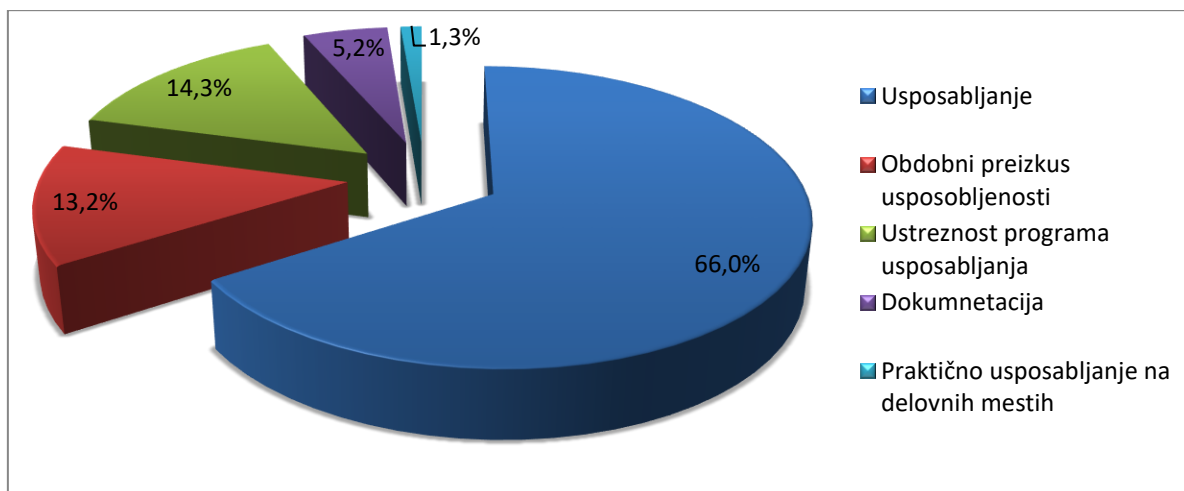
Še vedno pogrešamo aktivnejše sodelovanje specialistov medicine dela v postopkih ocenjevanja tveganj, zlasti glede ogleda delovnih mest in svetovanja delodajalcem v zvezi z ergonomsko ureditvijo delovnih mest v delovnem procesu. Treba pa je omeniti vlogo in trud KIMDPŠ, ZMDPŠ ter določenih izvajalcev medicine dela, ki ga vlagajo v izboljšanje stanja zdravja delavcev ter v boljše delovanje specialistov medicine dela na tem področju.

3.2.5. Usposabljanje delavcev za varno delo

Delodajalec je dolžan vsakega delavca usposobiti za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, pred razporeditvijo na drugo delo, pred uvajanjem nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu, in sicer po predhodno sprejetem programu usposabljanja. Prav tako je delodajalec dolžan delavcem, ki delajo na delovnih mestih, za katera iz ocen tveganj izhajajo večje nevarnosti za nezgode in poklicne bolezni, ter delavcem, ki delajo na delovnih mestih, na katerih so nezgode pri delu in poklicne bolezni pogostejše, zagotavljati periodične teoretične in praktične preizkuse usposobljenosti v obdobjih, ki niso daljša od dveh let. Usposabljanje delavcev se mora izvajati v delovnem času in delavcem ne sme povzročati nobenih finančnih obveznosti.

V letu 2021 so inšpektorji v zvezi z usposabljanjem delavcev za varno opravljanje dela ugotovili **559 kršitev** (2020: 919 kršitev). Največ nepravilnosti je bilo ponovno ugotovljenih glede zagotavljanja usposabljanj delavcev za varno delo ob sklenitvi delovnega razmerja, ob premestitvah delavcev na drugo delo ter pri spremembah v delovnem procesu, in sicer 369 (2020: 499 kršitev). Med kršitvami pomembneje izstopajo tudi tiste, ki se nanašajo na izvajanje obdobjnih preizkusov usposobljenosti delavcev za varno delo, in sicer je bilo v letu 2021 takšnih kršitev 74 (2020: 145). Glede ustreznosti programov usposabljanj, po katerih se delavci usposabljajo za varno delo, je bilo ugotovljenih 80 kršitev (2020: 157). Ustrezne dokumentacije o usposabljanju delavcev ob inšpekcijskem nadzoru ni imelo 29 delodajalcev (2020: 75). Delodajalci v 7 primerih (2020: 40 primerov) niso preverjali praktične usposobljenosti na delovnih mestih, kot to določa zakonodaja.

Graf 8: Delež najpogostejše ugotovljenih kršitev glede usposabljanja delavcev za varno delo, 2021.

Za leto 2021 opazujemo, da je bilo glede usposabljanja delavcev za varno izvajanje dela ugotovljenih manj kršitev kot leto prej. Manjše število ugotovljenih kršitev tudi na tem področju pripisujemo dejstvu, da so inšpektorji v manjšem obsegu kot v preteklih letih nadzirali to delodajalčevo obveznost in večjo pozornost namenjali izvajanju ukrepov glede preprečevanja širjenja novega koronavirusa. Menimo, da delavci še vedno niso ustrezno in zadostno usposobljeni za varno opravljanje dela, saj pogosto usposabljanje še ne pomeni dosega namena, to je učinkovitosti usposabljanj, temveč zgolj izvedbo zakonsko opredeljene dolžnosti delodajalca. Ugotavljamo, da delodajalci pogosto usposabljuje delavce za varno izvajanje dela z zakasnitvijo in to takrat, ko je treba usposobiti večje število delavcev oziroma izvesti periodičen preizkus usposobljenosti večjega števila delavcev.

Programi usposabljanja so še vedno preveč splošni in niso prilagojeni posebnostim delovnih mest, na katerih delavci opravljajo delo, ne značilnostim delovnih procesov posameznih delodajalcev. Tudi to po našem mnenju nakazuje na neustrezno usposobljenost delavcev za varno opravljanje dela.

Poraja se dvom v kakovost usposabljanja v primeru tujih delavcev, ki ne razumejo ali slabo razumejo slovenski jezik. Tudi glede praktičnih usposabljanj ugotavljamo, da so izvedena pomanjkljivo ali pa sploh ne, pogosto gre zgolj za formalnost, saj se iz zapisa praktičnega preizkusa ne vidita vsebina in podrobnejša izvedba usposabljanja. Mnogokrat delavce v celoti praktično usposabljuje kar neposredni vodje brez prisotnosti strokovnega delavca, kar ni v skladu z zakonodajo.

Še zlasti v letu 2021 pa zaradi novega koronavirusa opazujemo interes delodajalcev po e-usposabljanju delavcev za varno opravljanje dela; s tem vprašanjem se delodajalci oziroma strokovni delavci tudi pogosto obračajo na inšpektorat.

3.2.6. Zdravstveno varstvo delavcev

Poleg zagotavljanja varnosti pri delu predstavlja zagotavljanje zdravstvenega varstva delavcev pomembno dolžnost delodajalcev. Delodajalci so dolžni zaupati izvajanje zdravstvenih ukrepov izvajalcem medicine dela. Naloge, katerim bi morali izvajalci medicine dela nameniti posebno pozornost, so zapisane v ZVZD-1, vendar ugotavljamo, da od vseh v zakonu opredeljenih nalog izvajalci medicine dela zelo pogosto zagotavljajo le zdravstvene preglede delavcev. Prav tako pogrešamo aktivnejšo vlogo izvajalcev medicine dela pri ocenjevanju tveganj in s tem povezanimi ogledi delovnih mest. Vse prevečkrat specialisti medicine dela dobijo v pregled in podpis s strani delodajalca že pripravljeno oceno tveganja. Obsegi opravljenih zdravstvenih pregledov pogosto ne ustrezajo tveganjem za varnost in zdravje pri delu na delovnih mestih ali v delovnih okoljih. Na to vplivajo nestrokovne ocene tveganja in posledično neustrezno izpolnjene napotnice za preventivne zdravstvene preglede. Na napotnicah niso navedeni vsi podatki, potrebni za izvedbo ustreznega zdravstvenega pregleda. To velja zlasti za opis tveganj, katerim je delavec izpostavljen pri svojem delu ter za opredelitev posebnih zdravstvenih zahtev. Ker pa so tudi ocene tveganj, s katerimi naj bi razpolagal pooblaščen izvajalec medicine dela pogosto neustrezne, zdravniški pregled ne more biti ustrezen.

Pristojni inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci periodičnih zdravstvenih pregledov ne izvajajo v rokih, ki so opredeljeni v internih aktih, ampak jih pogosto prekoračijo celo za več mesecev ter se pri tem sklicujejo na prezasedenost specialistov medicine dela in na njihovo premajhno število. S prisotnostjo novega koronavirusa so se težave s pomankanjem izvajalcev medicine dela in z njihovo posledično preobremenjenostjo še poglobile. Inšpektorji poročajo, da so večji delodajalci v stalnem kontaktu z izvajalci medicine dela ter izvajajo njihova priporočila in ukrepe za preprečitve širjenja novega koronavirusa. Manjši delodajalci se v večji meri zanašajo na priporočila NIJZ in medicino dela vključujejo v pripravo ukrepov šele po ukrepanju inšpektorjev.

Obvladovanje psihosocialnih dejavnikov tveganja in izvajanje promocije zdravja delavcev predstavljata delodajalcem pomembni nalogi, ki ju je opredelila zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu. Delodajalec je dolžan sprejeti ukrepe za preprečevanje, odpravljanje in obvladovanje nasilja, trpinčenja, nadlegovanja in drugih oblik psihosocialnega tveganja na delovnih mestih, ki lahko ogrozijo zdravje delavcev. Še vedno ugotavljamo, da glede navedenega delodajalci premalo sodelujejo z izvajalcem medicine dela. Navedeno velja tudi za promocijo zdravja na delovnih mestih. V letu 2021 je bilo pri 6 delodajalcih (2020: 23 in 2019: 76) ugotovljeno, da niso sprejeli ukrepov glede psihosocialnih dejavnikov tveganja na delovnih mestih. Pri 7 nadzorovanih delodajalcih (2020: 35 in 2019: 133) so inšpektorji ugotovili, da niso načrtovali in izvajali promocije zdravja na delovnih mestih, 46 delodajalcev ni zagotovilo izvajalca medicine dela za izvajanje ukrepov v zvezi z zdravjem pri delu in pri 95 delodajalcih izvajalci medicine dela niso sodelovali pri ocenjevanju tveganj.

V letu 2021 so inšpektorji pri nadzorih na področju zagotavljanja zdravstvenega varstva ugotovili **1.007 kršitev** (2020: 1.335 kršitev in 2019: 2.279 kršitev). Največji delež kršitev predstavlja neizvajanje zdravstvenih pregledov, tako predhodnih kakor obdobjnih, in sicer je bila kršitev ugotovljena v 668 primerih (2020: 925 in 2019: 1.276). Ustreznega sodelovanja z izvajalcem medicine dela in izvajanja zahtevanih nalog skladno z določili ZVZD-1 v letu 2021 delodajalci niso imeli urejenega v 157 primerih (2020: 197 in 2019: 357). Tudi neustrezno zagotavljanje prve pomoči je bila pogosto ugotovljena kršitev v preteklem letu, in sicer je bilo ugotovljenih 86 primerov kršitev (2020: 48 in 2019: 177). Glede hrambe dokumentacije, ki se nanaša na zdravstvene preglede delavcev, je bilo v nadzorih ugotovljenih 44 kršitev (2020: 56 in 2019: 142).

Uživanje alkohola in kajenje sta dejavnika tveganja, ki vplivata na zdravje delavcev ter zlasti uživanje alkohola tudi na varnost delavcev. Glede prepovedi dela pod vplivom alkohola so inšpektorji v letu 2021 ugotovili 14 kršitev (2020: 29 in 2019: 94), od katerih se jih je 9 nanašalo na sprejetje internega akta, v 5 primerih pa je bilo ugotovljeno, da so delavci opravljali delo pod vplivom alkohola. Glede nespoštovanja prepovedi kajenja v zaprtih delovnih prostorih so inšpektorji ugotovili 25 kršitev (2020: 17 in 2019: 24).

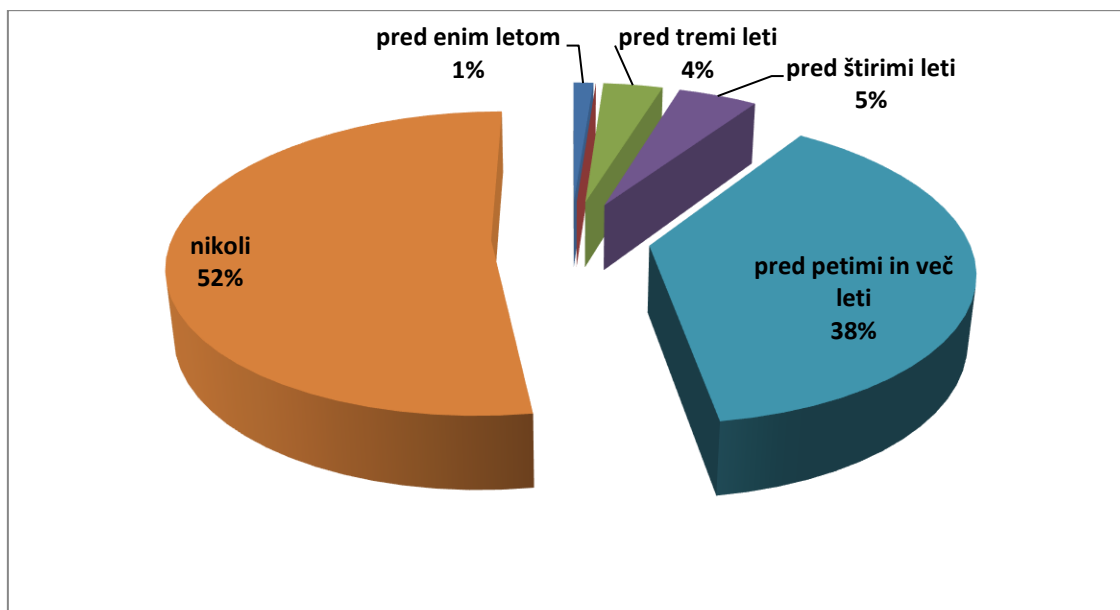
Delodajalci so dolžni IRSD prijavljati ugotovljene **poklicne bolezni** in v letu **2021** nismo prejeli takšnih **prijav** (2020: 3, 2019: 1, 2018: 0, 2017: 0, 2016: 0 in 2015:1).

3.2.7. Reprezentativni vzorec

Nadzori nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi naključnega računalniškega izbora, so bili v letu 2021 izvedeni že 18. leto zapored. Izvedba takšnih nadzorov v preteklih letih je pokazala, da ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih subjektih dokaj realno prikazujejo stanje v Sloveniji na tem področju. Eden izmed namenov izvajanja teh nadzorov je tudi zniževanje deleža pravnih subjektov, pri katerih še nikoli ni bil opravljen inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu.

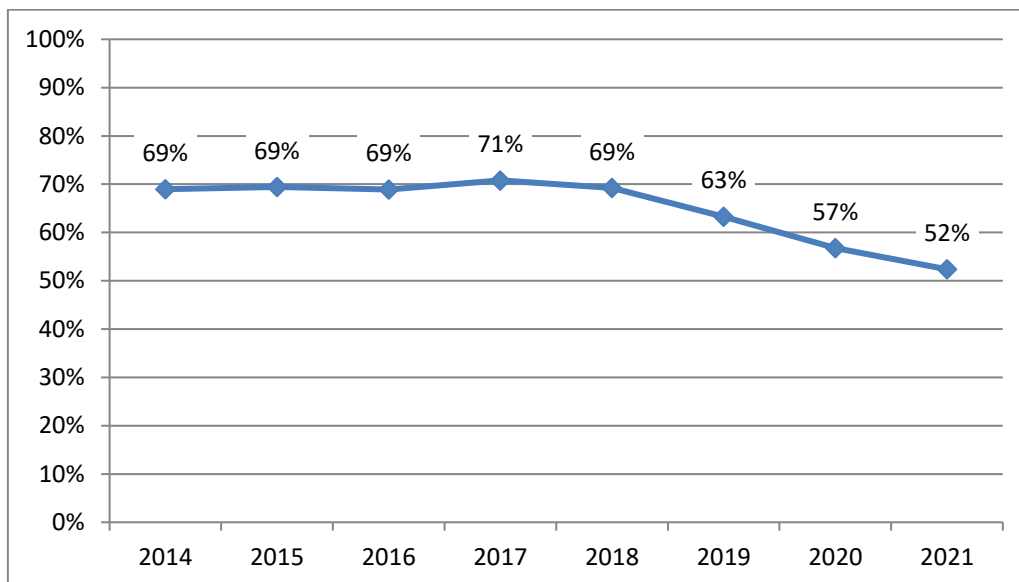
Delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu prvi, odkar pravni subjekt opravlja dejavnost, se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 zmanjšal, in sicer iz 57 % na 52 %. Gre torej že za tretje zaporedno znižanje tega deleža po letu 2018.

Graf 9: Predhodni inšpekcijski nadzor pri subjektih, reprezentativni vzorec IRSD, 2021.

Naslednji graf prikazuje, kako se je v letih od 2014 do 2021 gibal število pravnih subjektov, ki do inšpekcijskega nadzora v sklopu reprezentativnega vzorca še niso bili nadzirani na področju varnosti in zdravja pri delu.

Graf 10: Delež subjektov, pri katerih nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu še nikoli ni bil opravljen, reprezentativni vzorec IRSD, 2014 – 2021.

Več podatkov glede akcije »Reprezentativni vzorec« je v poglavju, ki se nanaša na usmerjene nadzore v letu 2021.

3.2.8. Druge pomembnejše kršitve

3.2.8.1. Zagotavljanje in uporaba osebne varovalne opreme

Delodajalec mora zagotavljati varnost in zdravje pri delu tudi tako, da zagotavlja delavcem osebno varovalno opremo in njeno uporabo, če sredstva za delo in delovno okolje kljub varnostnim ukrepom ne zagotavljajo varnosti in zdravja pri delu. Pri načrtovanju uporabe osebne varovalne opreme je treba

upoštevati temeljna načela varnosti in zdravja pri delu ter dajati prednost kolektivnim varnostnim ukrepom pred individualnimi.

Najpogosteje delodajalci osebno varovalno opremo opredelijo v oceni tveganja, a to mnogokrat naredijo pomanjkljivo in preveč splošno, kar pogosto privede do neustrezne zaščite delavca pred tveganji, ki izhajajo iz delovnega procesa, še zlasti v primerih uporabe specifične opreme v zahtevnejših delovnih pogojih.

Osebna varovalna oprema mora biti označena s CE oznako ter nositi tudi druge označbe, ki zagotavljajo prepoznavnost in sledljivost posameznega kosa. Prav tako je treba razpolagati z izjavo o skladnosti ter navodili za uporabo v slovenskem jeziku.

V letu 2021 so inšpektorji na področju zagotavljanja ustrezne in namenske osebne varovalne opreme delavcem ter njene uporabe ugotovili **594 nepravilnosti** (2020: 837 in 2019: 1.168). Največ nepravilnosti se je nanašalo na neuporabo osebne varovalne opreme s strani delavcev, čeprav jim jo je delodajalec zagotavljal in jim je bila na voljo, in sicer 298 (2020: 284 in 2019: 308). Na gradbiščih je bilo to ugotovljeno v 92 primerih (2020: 136 in 2019: 160). V zvezi s tem delavci izjavljajo, da jih uporaba osebne varovalne opreme pogosto ovira pri delu in je zato ne uporabljajo dosledno. Poleg tega delodajalci v 151 primerih delavcem niso zagotavljali osebne varovalne opreme ali njene uporabe (2020: 264 primerov in 2019: 255 primerov).

Slika 5: Ustrezna uporaba osebne varovalne opreme

Slika 4: Neuporaba osebne varovalne opreme

V 31 primerih (2020: 81 in 2019: 265) so bile ugotovljene nepravilnosti, ki so se nanašale na splošne obveznosti delodajalca v zvezi z ustreznostjo osebne varovalne opreme, ki so jo delavci dobili v uporabo (namenskost, skladnost s predpisi, obveščanje delavcev in podobno). Med temi nepravilnostmi najbolj izstopajo obveznosti delodajalca glede določitve osebne varovalne opreme na podlagi ocenjevanja tveganj, in sicer v 16 primerih. V 2 primerih osebna varovalna oprema ni bila izdelana in oblikovana v skladu s predpisi, v 4 primerih pa se osebna varovalna oprema ni uporabljala namensko. Ustrezne dokumentacije, ki se nanaša na preglede in preskuse osebne varovalne opreme, ni imelo 47 delodajalcev (2020: 72 in 2019: 163, 2018: 117).

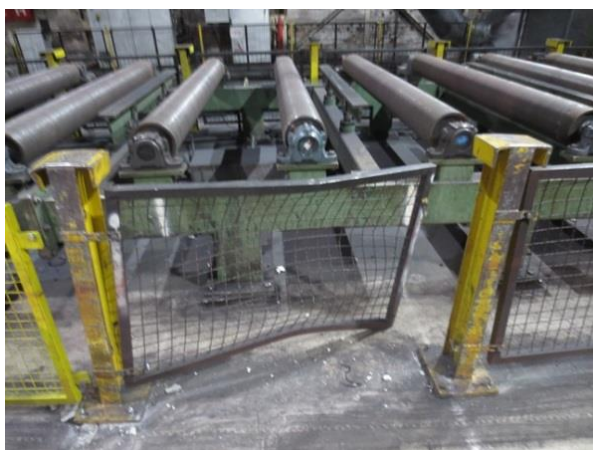
Za leto 2021 lahko zaključimo, da je bilo glede uporabe osebne varovalne opreme ugotovljenih manj kršitev kot v letu 2020. Delodajalci se še vedno premalo zavedajo, da ni dovolj, da osebno varovalno opremo le priskrbijo, temveč so z vso odgovornostjo dolžni tudi zagotavljati njeno uporabo s strani delavcev. Največ tovrstnih kršitev je zaznati zlasti v gradbeni dejavnosti, kjer je nedosledna uporaba oziroma neuporaba osebne varovalne opreme pogosto tudi vzrok za poškodbe.

Še vedno trajajoča prisotnost novega koronavirusa v delovnih procesih delodajalcev je močno vplivala zlasti na zagotavljanje zaščitne opreme za zaščito dihal in na uporabo te opreme. Odloki Vlade RS glede uporabe opreme za zaščito dihal so se nanašali na odprte in zaprte javne prostore, niso pa

posegali v preostale prostore na lokacijah delodajalcev, zato je v teh prostorih veljala zakonodaja s področja varnosti in zdravja pri delu. Ta določa, da sme delodajalec dati v uporabo delavcem le takšna sredstva za delo (mednje se uvrščajo tudi sredstva in oprema za osebno varnost pri delu), za katera razpolaga z vso potrebno dokumentacijo, iz katere je razvidna skladnost z bistvenimi zdravstvenimi in varnostnimi zahtevami. V začetku leta 2021 je bilo zaznani kar nekaj težav z zagotavljanjem ustrezne osebne varovalne opreme, vseeno pa so se glede tega proti koncu leta razmere izboljšale. Na podlagi pogostejših inšpekcijskih nadzorov so tudi delodajalci ugotovili, da se je treba potruditi pri nabavi ustrezne osebne varovalne opreme. Uporaba higienskih mask v delovnih prostorih delodajalcev je praktično izginila, pogostejše so se uporabljale medicinske maske tipa IIR. Pri nadzorih so inšpektorji delodajalcem tudi svetovali, katera so tista zaščitna sredstva, ki v dani situaciji zagotavljajo najboljšo možno zaščito pred okužbo z novim koronavirusom. Poleg tega so inšpektorji pri nadzorih ugotavljali neustrezno uporabo medicinskih mask, najpogostejše so se nosile pod nosom ali pod brado. Posvetovanje delodajalcev s specialisti medicine dela glede določitve ustrezne zaščite za dihalo, kot je to v objavah navajal NIJZ, se v praksi ni uveljavilo.

3.2.8.2. Uporaba in ustreznost delovne opreme

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu določa, da mora delodajalec zagotavljati delavcem brezhibna sredstva za delo, vključno z delovno opremo, ki se uporablja v delovnih procesih. Delodajalec je dolžan zagotoviti, da je delovna oprema stalno vzdrževana in pregledana ter varna za uporabo, delavec pa mora v skladu z navodili delodajalca takšno delovno opremo pravilno uporabljati.

Slika 7: Poškodovana ograja – omogočen vstop v notranjost stroja

Slika 6: Odvijačena – premoščena varnostna ključavnica – omogočen vstop v notranjost stroja

Inšpektorji so glede ustreznosti delovne opreme pri delodajalcih v letu 2021 ugotovili **638 kršitev** (2020: 822 in 2019: 1.26242). Najpogostejše so ugotavljali kršitve, ki so se nanašale na preglede in preizkuse delovne opreme, kar so ugotovili v 201 primeru (2020: 293 in 2019: 485). Delodajalci delavcem niso zagotovili uporabe varne delovne opreme v 197 primerih (2020: 309 in 2019: 317). V inšpekcijskih nadzorih je bilo ugotovljenih 96 nepravilnosti (2020: 103 in 2019: 267), ki so se nanašale na izpolnjevanje zahtev Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Uradni list RS, št. 101/04), najpogostejše glede nameščenosti zaščite nevarnih delov delovne opreme.

Delodajalci tudi niso imeli ustrezno urejene dokumentacije v zvezi s pregledi in preizkusi delovne opreme, kar so inšpektorji ugotovili v 15 primerih (2020: 21 in 2019: 63). Delovno opremo so delavci nepravilno uporabljali v 147 primerih (2020: 112 primerov).

Opozarjamo še na kršitve, ki so jih inšpektorji ugotovili glede zagotavljanja protieksplzijske zaščite v delovnem okolju delodajalcev. Tako je bilo v preteklem letu ugotovljenih 17 (2020: 10) takšnih kršitev, ki so se nanašale na izdelavo elaborata eksplozijske ogroženosti in z njim povezano oceno tveganja, pregled, preizkušanje in vzdrževanje vgrajene opreme, usposabljanje in preverjanje usposobljenosti delavcev za delo na delovnih mestih, kjer lahko nastanejo eksplozivne atmosfere ter na obveščanje inšpektorata o nastalih eksplozijah.

Inšpektorji pri svojih nadzorih najpogosteje ugotavljajo, da delodajalci delovne opreme ne pregledujejo v rokih in na način, kot to določa zakonodaja, kar velja še zlasti za periodične preglede in preizkuse oziroma preglede delovne opreme po predstavitvi na drugo mesto. Dogaja se, da z delovne opreme namensko odstranjujejo varnostne naprave in varovala, s čimer želijo zvišati zmogljivost delovne opreme oziroma skrajšati čas za odpravo nepričakovanih nastalih zastojev. Na strojih so krmilne tipke in stikala pogosto poškodovana, varnostna stikala odstranjena ali premoščena ter električni kabli poškodovani. Delodajalci mnogokrat uporabljajo delovno opremo, za katero od proizvajalca ali dobavitelja niso pridobili potrebne dokumentacije, kot so izjava o skladnosti, navodila proizvajalca in tehnična dokumentacija, kar še posebej velja za starejšo delovno opremo.

3.2.8.3. Delovna mesta in ustreznost delovnega okolja

Skladno s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu je dolžnost delodajalca tudi, da delavcem zagotavlja varno in zdravo delovno okolje. V ta namen je dolžan spoštovati določila pravilnikov, ki urejajo to področje, istočasno pa s preiskavami škodljivosti preverjati ustreznost delovnih pogojev. Preverjati je treba vse tiste škodljivosti, ki izhajajo iz delovnega procesa na lokaciji delodajalca. Najpogosteje se v praksi z meritvami preverjajo toplotne in svetlobne razmere. Zlasti glede obdobjnih preiskav toplotnih razmer inšpektorji ugotavljajo, da so pogosto nepotrebne, saj v primerih urejenih delovnih pogojev ne pomenijo izrazitih tveganj za varnost in zdravje delavcev ter se ne spreminjajo v določenem časovnem obdobju. Veliko meritev toplotnih razmer se izvaja v pomladanskih in jesenskih obdobjih, ko zunanje razmere ne predstavljajo izrazito neugodnih pogojev in so popolnoma drugačne kakor v zimskih in poletnih mesecih, ko so delavci na delovnih mestih večkrat izpostavljeni vročini in tudi mrazu. Glede neustreznih toplotnih razmer v poletnem in zimskem času na inšpektorat vsako leto prejmemo precejšnje število prijav. V določenem obsegu delodajalci izvajajo še meritve hrupa ter meritve nevarnih snovi.

Inšpektorji pri nadzorih ugotavljajo, da se preiskave škodljivosti delovnega okolja pogosto ne izvajajo v rokih, ki so jih opredelili delodajalci v svojih internih aktih, kar še zlasti velja za meritve kemičnih škodljivosti. Prav tako delodajalci večinoma nimajo opredeljenih primernih in učinkovitih ukrepov v primerih, kadar temperature delovnega okolja presegajo 28 stopinj Celzija. Tudi meritve svetlobnih razmer so pogosto neustrezne, saj niso prilagojene novim LED tehnologijam, katere množično izpodrivajo klasične žarnice.

Inšpektorji so v letu 2021 glede ustreznosti delovnih prostorov, urejenosti delovnih mest v delovnih prostorih in ustreznosti delovnega okolja ugotovili **323 nepravilnosti** (2020: 439 in 2019: 795). Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z obveznostjo delodajalca, da z obdobjnimi preiskavami škodljivosti delovnega okolja preverja ustrezne delovne razmere, in sicer 117, poleg tega delodajalci v 6 primerih niso razpolagali z ustrežno dokumentacijo o tem. Prav tako je bilo večje število nepravilnosti ugotovljenih glede urejenosti transportnih in gibalnih poti za delavce (30 kršitev) ter glede neustreznih garderob in sanitarnih prostorov (15 kršitev). Nepravilnosti so bile ugotovljene tudi glede drugih dejavnikov tveganj, ki vplivajo na zdravo delovno okolje. Tako so inšpektorji ugotovili 4 kršitve glede škodljivega hrupa v delovnem okolju ter 17 kršitev, ki so se nanašale na protieksplzijsko zaščito.

Tudi v letu 2021 je veliko delodajalcev organiziralo delo na domu. ZDR-1 delo na domu opredeljuje kot delo, ki ga delavec opravlja na svojem domu ali v prostorih po svoji izbiri, ki so zunaj delovnih prostorov delodajalca. Kot delo na domu se šteje tudi delo na daljavo, ki ga delavec opravlja z uporabo informacijske tehnologije. Delodajalec je dolžan o nameravanem organiziranju dela na domu praviloma obvestiti IRSD pred pričetkom dela delavca. Ob koncu leta 2020 je bilo uvedeno elektronsko obveščanje inšpektorata o delu na domu preko portala SPOT in v letu 2021 nas je velika večina delodajalcev obveščala na ta način. V letu 2021 je IRSD o delu na domu obvestilo 2.690 delodajalcev, in sicer naj bi delo opravljalo 217.428 delavcev.

Pričakuje se, da bodo delodajalci še po končani epidemiji nadaljevali z organiziranjem dela tudi na domu, zaradi česar bi bilo treba to področje podrobneje urediti. Inšpektorji so v času uradnih ur in dežurstev prejeli veliko vprašanj v zvezi z ureditvijo dela na domu, predvsem s strani delodajalcev.

3.2.8.4. Nevarne kemične snovi na delovnih mestih

V zvezi z ustreznostjo delovnega okolja na delovnih mestih, kjer so prisotne kemične snovi, pogosto ugotavljamo, da delodajalci, strokovni delavci in izvajalci medicine dela ocenjujejo tveganja preveč

splošno, saj ne prepoznajo kemičnih snovi, ki so prisotne na delovnih mestih in pri ocenjevanju tveganja ne upoštevajo nevarnih lastnosti, ki jih imajo te snovi. To je tudi glavni razlog, da ne uvedejo potrebnih ukrepov, določenih v Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu (Uradni list RS, št. 72/21) in Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem (Uradni list RS, št. 101/05, 43/11 – ZVZD-1, 38/15 in 79/19). Razloge za pomanjkljivo ocenjevanje tveganja glede kemičnih škodljivosti je težko konkretno opredeliti, verjetno bi bil lahko eden od njih izobrazba strokovnih delavcev za varnost pri delu, ki so povečini strokovnjaki s področja strojništva in elektrotehnike, področja kemije pa ne obvladajo zadosti dobro in ga le redki tudi podrobneje spoznajo. Še vedno zasledimo delodajalce, ki niso ustrezno prepoznali prisotnosti kemičnih snovi na delovnih mestih in zato tudi niso ocenjevali vpliva izpostavljenosti kemičnim snovem na zdravje delavcev, kar pa posledično pomeni pomanjkljive varnostne ukrepe.

Prav tako ugotavljamo, da nekateri delodajalci slabo poznajo zahtevo glede obveznosti izvajanja meritev kemičnih škodljivosti v delovnem okolju, saj večinoma zagotovijo le eno meritev posamične kemične snovi v delovnem okolju, ne upoštevajo pa opozorila v poročilu izvajalcev meritev, da je treba izvesti ponovne meritve v roku 3-6 mesecev, in sicer iz razloga, da se določi primerna periodika izvajanja meritev, kot to določa standard SIST EN 689. Ta evropski standard določa strategijo za izvajanje reprezentativnih meritev izpostavljenosti kemičnim snovem zaradi vdihavanja, z namenom dokazovanja skladnosti z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost ter podrobneje določa čas vzorčenja in periodiko izvajanja meritev. Standard SIST EN 689 določa tudi, da mora biti izdelan načrt meritev ter da se mora izvesti 3-6 meritev za preverjanje skladnosti izpostavljenosti kemičnim snovem z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost. Šele po preverjanju skladnosti se določi periodika meritev nevarnih kemičnih snovi na delovnih mestih.

Slika 8: Varnostni ukrepi pri delu s prašnimi nevarnimi kemičnimi snovi

Delavci so v delovnem okolju pogosto izpostavljeni kemičnim snovem le krajši čas, preostali čas pa opravljajo druga dela na delovnih mestih brez prisotnosti kemičnih snovi. Temu se pri ocenjevanju tveganj ne namenja dovolj pozornosti ali pa sploh ne. Delodajalec bi moral ocenjevati tveganje zaradi kratkotrajne izpostavljenosti delavca in v oceni tveganja navesti tudi podatek, kolikokrat je delavec na delovnem mestu v osmih urah izpostavljen kratkotrajni vrednosti, kakšna je koncentracija, kakšen je čas izpostavljenosti in kakšna so obdobja med temi izpostavljenostmi. Vsi ti podatki so ključnega pomena, da delodajalec ugotovi, ali je delavec v osmih urah prekomerno izpostavljen kemičnim snovem pri delu.

Delodajalci ne določajo sprejemljivosti tveganja v zvezi z izpostavljenostjo kemičnim snovem pri delu z upoštevanjem koncentracije, načina dela in vpliva kemične snovi na zdravje preko biološkega monitoringa. V primerih, ko obstajajo tveganja za okvaro zdravja, so delodajalci dolžni izdelati načrt meritev na način, ki bi zajemal čas merjenja in lokacijo meritev, rezultate bi morali sistemsko urediti, beležiti časovno izpostavljenost delavca in spremljati biološki monitoring izpostavljenih delavcev.

Tudi vsebine poročil o opravljenih meritvah večinoma niso ustrezne in ne vsebujejo vseh potrebnih podatkov, ki bi jih delodajalci potrebovali za pripravo analize. V kolikor se v poročilih navajajo le vrednosti brez podatkov o načinu vzorčenja in analiziranja, uporabljenih aparaturah, agensih, napakah in podobno, vrednosti ne moremo primerjati in jih uporabiti za analizo ugotovitev pri zdravstvenem nadzoru. Vseeno pa tudi že ugotavljamo, da so nekatera poročila izdelana zelo strokovno.

Delodajalci nevarnosti v zvezi s prisotnostjo kemičnih snovi večinoma niso obravnavali sistematično, saj niso izvajali postopka ocenjevanja tveganja kemične snovi in niso pripravili odobritve pred njenim nakupom ter se tako niso prepričali, če je treba za delavca, ki bo snov uporabljal, zagotoviti nove oziroma drugačne, lahko tudi strožje ukrepe za varovanje delavčevega zdravja.

V sedaj veljavnem Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem je navedenih manj nevarnih snovi (54) kot v predhodnem, zato je pri ocenjevanju tveganj kot tudi pri obveščanju pristojnega organa treba dodatno upoštevati tudi snovi, ki so s predpisom, ki ureja sistem razvrščanja, označevanja in pakiranja nevarnih kemikalij, razvrščene kot rakotvorne ali mutagene snovi.

Poleg tega so nekatere nevarne snovi, kot na primer formaldehid in kremen, z zadnjo spremembo Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem uvrščene med rakotvorne, vendar delodajalci temu dejstvu posvečajo premalo pozornosti. Ugotavljamo tudi, da delodajalci ne sledijo zahtevam iz pravilnika, ki med drugim določa, da mora delodajalec v roku 15 dni pred začetkom uporabe rakotvorne ali mutagene snovi, razvrščene s predpisom, ki ureja sistem razvrščanja, označevanja in pakiranja nevarnih kemikalij, o tem pisno obvestiti IRSD.

Delodajalci torej ob spremembah zakonodaje le teh ne prepoznajo in ne dopolnijo ocene tveganja, pač pa se aktivnosti lotijo šele po opravljenem nadzoru s strani pristojnega inšpektorja.

Slika 9: Ustrezna sanacija razlivanja nevarnih kemičnih snovi

Delodajalci vedo, da morajo pridobiti varnostne liste za nevarne snovi, s katerimi pridejo delavci v stik, vendar pa so le ti pogosto še vedno v tujih jezikih, ravno tako pa so še vedno prevečkrat pomanjkljivi, saj v delu, kjer morajo biti opredeljeni varnostno tehnični ukrepi, ni navedena mejna vrednost za poklicno izpostavljenost snovi, ki velja v Sloveniji, pač pa za neko drugo državo. Ravno tako ni navedena biološka mejna vrednost ali pa je navedena napačna, prav tako pogosto ni navedena osebna varovalna oprema z lastnostmi, ki jih mora imeti le ta za učinkovito varovanje delavca pred poškodbami, poklicnimi boleznimi in okvarami zdravja. Neustrezni varnostni listi so pogosto vzrok, da delodajalci v ocenah tveganja pomanjkljivo opredelijo tudi tisto osebno varovalno opremo, ki varuje delavce pred učinki nevarnih kemičnih snovi. Osebna varovalna oprema mora biti opredeljena predvsem s konkretnimi opisi, navedbo standardov, konkretnimi opredelitvami nivojev varovanja ter periodiko zamenjave filtra.

Praviloma se problematika izpostavljenosti nevarnim snovem ne obravnava celovito, ampak se rešujejo posamezni problemi. Izpostavljenost nevarnim snovem na delovnih mestih je zelo kompleksno področje, ki zahteva interdisciplinarni pristop, v katerega morajo biti vključena področja varnosti in zdravja pri delu, splošne kemije, analitske kemije, kemijske procesne tehnike, medicine in prava. Prisotnost nevarnih kemičnih snovi na delovnih mestih vpliva na zdravstveno stanje delavcev, zato zahteva ustrezen monitoring izpostavljenosti, stalno izobraževanje in usposabljanje, poznavanje tehnoloških procesov, sredstev za delo, osebne varovalne opreme, notranjega transporta, skladiščenja nevarnih snovi, pravnih aktov, ustreznosti zgradb in delovnega okolja ter obveznosti glede obveščanja organa nadzora. Ob tem je treba upoštevati še varovane kategorije delavcev, kot so invalidi, nosečnice, doječe delavke in delo otrok. V naših delovnih okoljih so tudi državljani drugih držav članic in nečlanic EU, kar predstavlja dodatno tveganje zaradi jezikovnih ovir. Prav tako se v delovne procese pogosto vključujejo zunanji izvajalci pri izvajanju remontnih, vzdrževalnih in investicijskih del, kar prispeva k povišanju tveganja zaradi izpostavljenosti nevarnim kemičnim snovem. V okviru izpostavljenosti nevarnim snovem je posebej kompleksno procesno tehniško področje, saj zahteva obvladovanje naprednih tehnologij in postopkov za znižanje izpostavljenosti ter načrtovalskih metod za implementacijo teh tehnologij v tehnološke procese in njihovo učinkovito vzdrževanje.

Še vedno ugotavljamo, da večina delodajalcev določa bolj individualne varnostne ukrepe – uporabo osebne varovalne opreme, čeprav je ta ukrep v hierarhiji ukrepov na zadnjem mestu, pred njim pa so ukrepi glede načrtovanja dela, to je uporaba opreme, ki preprečuje sproščanje nevarne snovi v prostor (zaprti sistemi) in zamenjava bolj nevarne snovi z manj nevarno ter kolektivni varnostni ukrepi, kot je primerno prostorsko in lokalno prezračevanje. Takšnih ukrepov pri delodajalcih, ki uporabljajo zelo nevarne kemične snovi, še zlasti rakotvorne, ne zasledimo.

Pri obravnavanju vpliva kemične snovi na izpostavljenega delavca pogrešamo aktivno sodelovanje med delodajalcem, strokovnim delavcem in medicino dela. Pri nekaterih delavcih se pojavijo težave z zdravjem šele po določenem času, pogosto, ko že zamenjajo delodajalca, pri katerem so bili

izpostavljeni kemičnim snovem ali ko se upokojijo. Analize izpostavljenosti se ne opravijo, prav tako se razlogi za težave ne ugotavljajo. Pomanjkanje interesa, da bi delavci imeli manj zdravstvenih težav, bi lahko bil tudi eden izmed razlogov, zakaj delodajalci kemijsko varnost obravnavajo premalo sistematično in poglobljeno.

Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **53 kršitev** (2020: 59 in 2019: 201) v zvezi z nevarnimi kemičnimi snovmi na delovnih mestih, vendar pa precej manj kot leta 2019. V zvezi s tem je treba upoštevati, da je bilo tudi nadzorov v zvezi s to tematiko v zadnjih dveh letih precej manj kot v letu 2019. Največ nepravilnosti (22 primerov) se je nanašalo na Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu. Nepravilnosti so se nanašale na neizdelano oziroma pomanjkljivo izdelano oceno tveganja za nevarne kemične snovi in neupoštevanje standarda 689. Sledijo kršitve glede neustrezne dokumentacije v zvezi z nevarnimi snovmi (16 primerov) in kršitve glede zagotavljanja ustreznih varnostnih listov (12 primerov). Posamezne nepravilnosti so inšpektorji ugotovili tudi glede spoštovanja določil Pravilnika o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem.

3.2.8.5. Gradbeništvo in delo na višini

Gradbena aktivnost v Sloveniji je v zadnjih mesecih leta 2021 močno nihala in je bila v mesecu oktobru za 10,7 % nižja kot pred enim letom. Aktivnosti v gradnji inženirskih objektov in specializiranih gradbenih delih se zadržujejo na istem nivoju, se pa znižujejo v gradnji stanovanjskih stavb ter predvsem v gradnji nestanovanjskih stavb. Stroški v gradbeništvu so se pod pritiskom naraščanja cen surovin in pomanjkanja delovne sile v zadnjem letu močno povečali.

V skladu z zahtevami Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih (Uradni list RS, št. 83/05 in 43/11 – ZVZD-1; Uredba) so naročniki del na IRSD v letu 2021 prijavili začetek gradenj na 2429 gradbiščih (2020: 2069). Prijavljena gradbišča so bila v letu 2021 povprečno aktivna 6,5 mesecev, kar je za polovico meseca več kot leta 2020.

Slika 10: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču

Slika 11: Neustrezno urejeno delovno mesto – improviziranje na gradbišču

V letu 2021 so inšpektorji v gradbeni dejavnosti opravljali nadzore preko celega leta ter **pregledali 439 gradbišč** (2020: 414 in 2019: 302) in **79 delovišč**, kjer so se večinoma izvajala kratkotrajna dela na višini (2020: 60 in 2019: 44), ugotovili **2.046 kršitev** (2020: 2.282 in 2019: 2.320) ter izdali **1.026 ukrepov** (2020: 1.079 in 2019: 1.065).

Inšpektorji so v letu 2021 opravili več nadzorov gradbišč kot v preteklih letih. Še vedno ugotavljamo, da se na gradbiščih razmere s področja varnosti in zdravja ne izboljšujejo. Še zlasti je treba opozoriti na ugotovitve pri nadzorih delovišč, kjer se opravljajo kratkotrajna dela, saj delavci pri delih na višini praviloma ne upoštevajo predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

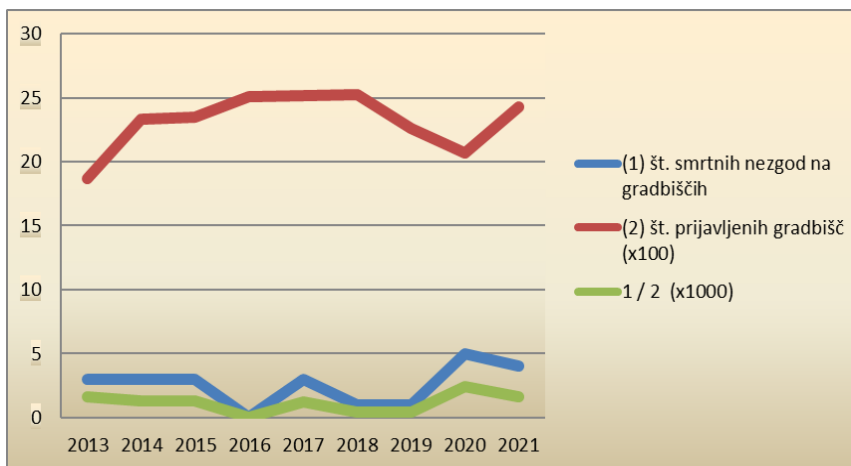
V letu 2021 so na tistih slovenskih gradbiščih, katere je bilo treba prijaviti na inšpektorat, **umrli 4 delavci** (2020: 5 delavcev in 2019: 1 delavec). Prvi delavec je umrl zaradi padca s strehe, drugi zaradi padca z

vrha lestve, tretji zaradi padca z odra in četrti zaradi povoženja z delovnim strojem. Do leta 2020 se je na slovenskih gradbiščih nižal delež nezgod s smrtnim izidom zaradi padca v globino ali z višine, in sicer je bil ta delež leta 2007 62,5 %, leta 2008 50 %, leta 2009 36,4 %, od leta 2010 do 2019 pa je bilo skupaj samo 5 primerov. V letu 2020 je bil delež nezgod s smrtnim izidom zaradi padca v globino ali z višine 80 %, podobno v letu 2021, 75 %.

Dve smrtni nezgodi sta se v letu 2021 zgodili tudi na deloviščih, kjer je bilo treba spoštovati določila Uredbe (2020: 2 smrtni nezgodi), niso pa bili izpolnjeni pogoji za prijavo gradbišča na inšpektorat. Na enega delavca se je porušil oporni zid, drugega pa je do smrti stisnila porušena predelna stena.

Na gradbiščih se je v letu 2021 zgodilo tudi **52 težjih nezgod**, kar je nekaj več kot v letu 2020 (47 težjih nezgod) in v letu 2019 (51 težjih nezgod). Treba je pojasniti, da se delodajalci opredelijo o teži nezgode po lastni presoji, katera pa je pogosto napačna.

Graf 11: Število smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče, 2013 – 2021.

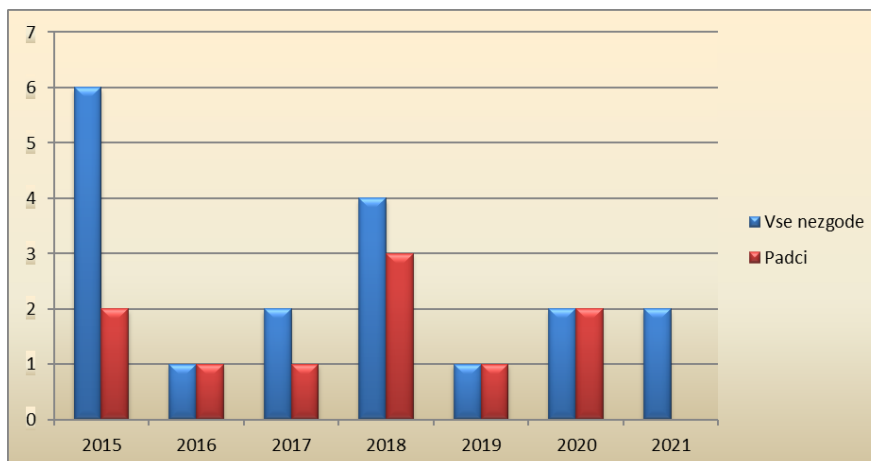

Zgornji graf prikazuje gibanje števila smrtnih nezgod na slovenskih gradbiščih, kar ponazarja količnik »št. smrtnih nezgod na prijavljeno gradbišče – 1/2«.

Po približno petih letih še nekako dobrih razmer s področja varnosti in zdravja pri delu na slovenskih gradbiščih, je prišlo v letu 2018 do preobrata in poslabšanja razmer, kar se je odražalo v povečanju števila težjih nezgod na gradbiščih. Tudi v letu 2021 ni prišlo do izboljšanja razmer.

Na manjših deloviščih, kjer izvajajo dela manjši delodajalci oziroma obrtniki, ki opravljajo večinoma kratkotrajna dela, se stanje s področja varnosti in zdravja pri delu ne izboljšuje in ga prav tako ocenjujemo kot slabo.

Graf 12: Število vseh smrtnih nezgod in delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino na deloviščih, kjer so se izvajala kratkotrajna dela, 2015–2021.

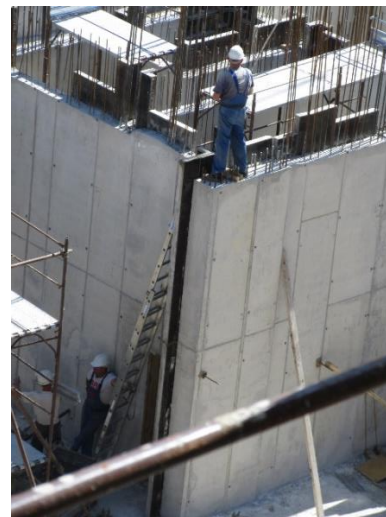

Zgornji graf prikazuje gibanje števila smrtnih nezgod pri manjših delodajalcih – obrtnikih in visok delež smrtnih nezgod zaradi padca v globino pri kratkotrajnih delih na višini.

Uredba podrobno opredeljuje, kdaj in v katerih primerih je treba izvajati ukrepe varovanja delavcev pred padci z višine, prav tako določa tudi načine varovanja. Delu na višini se v praksi nikakor ni mogoče izogniti, delodajalec pa mora v ta namen določiti in izvajati ustrezne varnostne ukrepe. Najpogostejši vzroki za padce z višine ali v globino so še vedno nezavedanje nevarnosti, neustrezno usposabljanje za varno delo, neustrezni zdravstveni pregledi za delo na višini, neizdajanje navodil za varno delo ter neuporaba osebne varovalne opreme (varnostni pas).

Slika 12: Nevarno izvajanje dela na višini

Slika 13: Nevarno izvajanje dela na višini

V letu 2021 je bilo od vseh prijavljenih nezgod na IRSD 3,4 % takšnih, katerih vzroki so bili padci z različnih višin (2020: 2,2 % in 2019: 3,4 %). To velja za padce z višin, ki so se zgodile v vseh dejavnostih, torej na gradbiščih, na deloviščih pri opravljanju kratkotrajnih del ter pri opravljanju delovnega procesa na vseh preostalih lokacijah delodajalcev. Pri teh padcih se je 90 % delavcev lažje telesno poškodovalo (2020: 84 % in 2019: 86 %), 9 % težje (2020: 12,5 % in 2019: 12,5 %), 3 delavci pa so se zaradi padca z višine smrtno poškodovali (2020: 9 delavcev). Tako je delež smrtnih nezgod zaradi padca z višine v preteklem letu med vsemi prijavljenimi smrtnimi nezgodami znašal 23 % (2020: 53 %).

3.3. NEZGODE PRI DELU

3.3.1. Uvod

Vsak nepredviden dogodek na delovnem mestu ali v delovnem okolju delodajalca, ki se zgodi v času opravljanja dela ali izhaja iz dela ter pri tem povzroči poškodbo delavca, predstavlja nezgodo pri delu. Delodajalci so skladno z določili ZVZD-1 dolžni na IRSD takoj prijaviti vse nezgode pri delu, v katerih so se delavci smrtno poškodovali ali so bili zaradi poškodb nezmožni za delo več kot tri delovne dni ter tudi vsako kolektivno nezgodo, v kateri je bilo istočasno poškodovanih več delavcev.

Delodajalci so za leto 2021 do 31. 1. 2022 **prijavili 11.158 nezgod v zvezi z delom delavcev**. Med temi nezgodami je bilo prijavljenih 1.944 nezgod, ki so se nanašale na COVID-19. Prejeli smo tudi prijave 74 nezgod, ki so se zgodile delavcem na poti na delo in z dela.

Pristojni inšpektorji so v letu 2021 zaključili z **raziskavami 83 nezgod pri delu**, od tega je bilo 63 težjih, 7 smrtnih, 11 lažjih in 2 kolektivni nezgodi pri delu.

IRSD poleg nezgod pri delu beleži in spremlja tudi prijavljene nevarne pojave na delovnih mestih, ki imajo za posledico večjo materialno škodo ali neposredno ogrožajo življenje in zdravje delavcev pri delu. V letu 2021 so delodajalci prijavili **43 nevarnih pojavov** (2020: 42, 2019: 47, 2018: 20 in 2017: 42).

Poleg delodajalcev sta IRSD o nezgodah obveščala tudi OKC – Policija in CORS. Tako sta nas v letu 2021 obvestila o 400 nezgodah pri delu (2020: 348, 2019: 372, 2018: 344 in 2017: 371), v katerih so bili

delavci smrtno, težje ali lažje poškodovani. Posamične prejete prijave so se nanašale na poškodbe pri delu občanov.

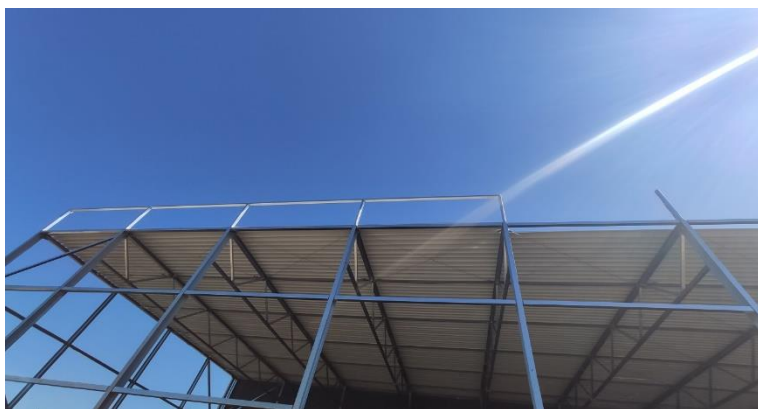
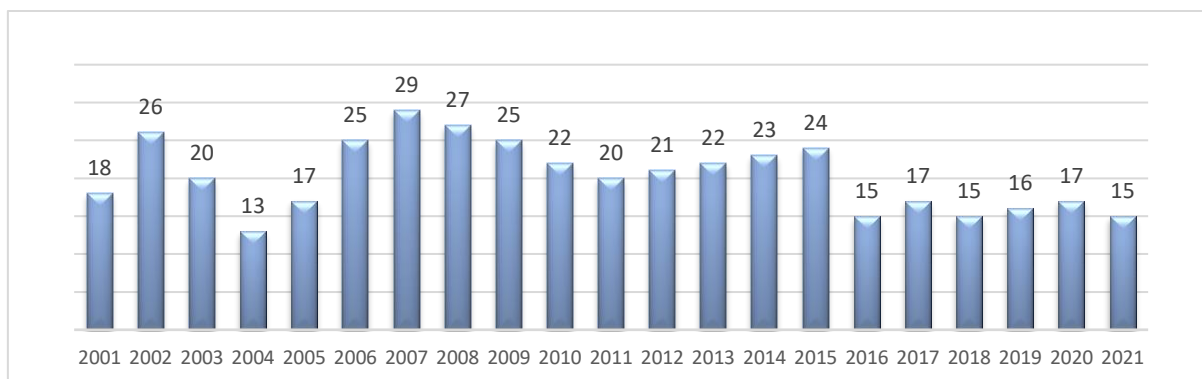
3.3.2. Smrtne nezgode pri delu

Delodajalci so na IRSD prijavili **15 nezgod pri delu, v katerih so se delavci smrtno poškodovali**, in so se zgodile na delovnem mestu ali v delovnem okolju med opravljanjem rednega dela ali na službeni poti. Vse prijavljene smrtne nezgode so se zgodile na lokacijah po Sloveniji.

IRSD je bil seznanjen tudi z 2 smrtnima primeroma, ki ju nismo vključili v statistiko smrtnih nezgod, saj je bil pri obeh vzrok za smrtno nezgodo slabo zdravstveno stanje delavcev in je šlo za srčni zastoj delavca na delovnem mestu.

Gibanje števila prijavljenih smrtnih nezgod pri delu od leta 2001 do 2021 je razvidno iz naslednjega grafa.

Graf 13: Število smrtnih nezgod pri delu, 2001 – 2021.

Slika 14: Mesto na strehi, s katere je padel delavec

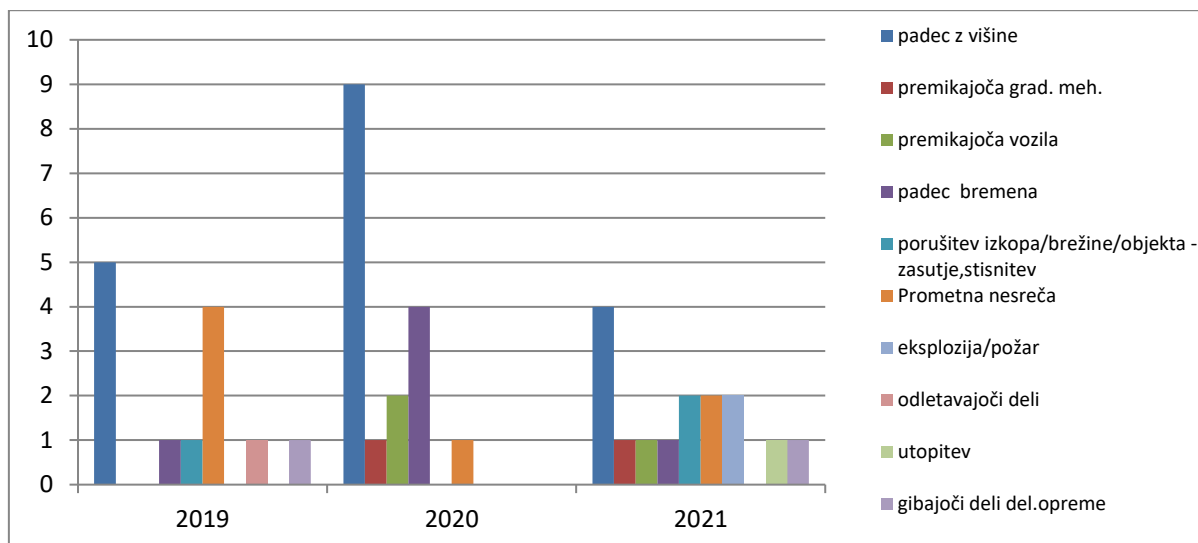
V letu 2021 je bil najpogostejši vzrok smrtnih nezgod padec z višine, in sicer v 4 primerih. Delavci so se smrtno poškodovali zaradi padca s strehe objekta, padca z odra višine 6,3 m in padca z vrha lestve višine 3 m, ko je delavec želel sestopiti na betonsko ploščo ter zaradi padca s strehe na 1,5 m nižji nivo druge strehe. V 2 primerih je bil vzrok smrti prometna nezgoda in v 2 primerih porušitev objekta, ko je enega delavca zasulo, drugega pa je stisnila ruševina v izkopu. V kolektivni nezgodi, kjer sta bila smrtno ponesrečena 2 delavca, je pri vzdrževanju vsipnika premoga prišlo do prašne eksplozije. Vzrok 1 smrtni nezgode je bil premik tovornega vozila v času priklapljanja tovrne priklovice, v 1 primeru je delavec padel z gradbenega stroja, kateri ga je nato še povozil, v 1 primeru je prišlo do padca tovornega vozila na delavca, ko je ta pod tovornim vozilom menjaval pnevmatiko, v 1 primeru je prišlo do utopitve delavca ter v 1 primeru do

Slika 15: Prizorišče smrtni nezgode - padec z višine

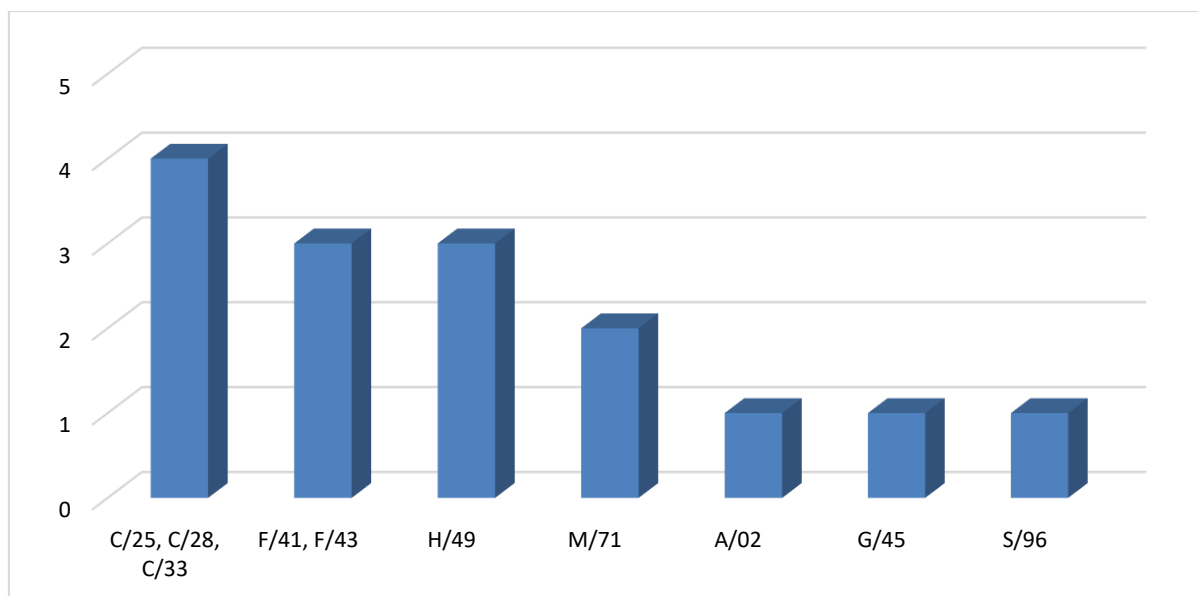
udarca kovinske palice, vpete v stroj, v glavo delavca. Vzroke smrtnih nezgod v obdobju 2019 – 2021 prikazuje naslednji graf.

Graf 14: Vzroki smrtnih nezgod pri delu, 2019 – 2021.

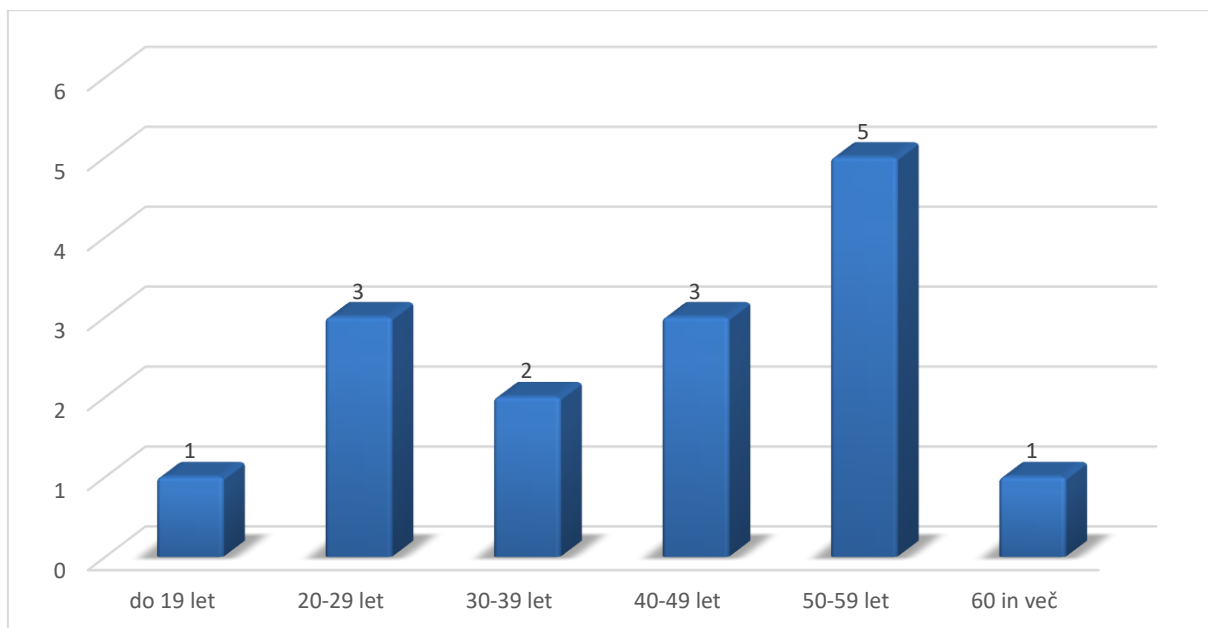
Največ smrtnih nezgod se je zgodilo v predelovalni dejavnosti (SKD dejavnost C), kjer smo zabeležili 4 smrtne nezgode. V dejavnosti gradbeništva (SKD dejavnost F) ter dejavnosti prometa in skladiščenja (SKD dejavnost H) smo zabeležili po 3 smrtne nezgode. V dejavnosti arhitekturnega in tehničnega projektiranja, tehničnega preizkušanja in analiziranja - M71 smo zabeležili 2 smrtne nezgode in po 1 smrtne nezgode v dejavnosti gozdarstva - A02, trgovine z motornimi vozili in popravil motornih vozil - G45 ter drugih storitvenih dejavnostih – S96. Porazdelitev smrtnih nezgod po dejavnosti prikazuje spodnji graf.

Graf 15: Smrtne nezgode pri delu po dejavnostih, 2021.

V letu 2021 se je smrtno ponesrečilo 5 delavcev, starih med 50 in 59 let. V starostni skupini med 20 in 29 let in od 40 do 49 let so bile zabeležene po 3 smrtne nezgode, 2 smrtne nezgode sta bili zabeleženi v starostni skupini od 30 do 39 let. Po 1 smrtne nezgode je bila zabeležena v starostni skupini do 19 let in v starostni skupini 60 let in več. Najmlajši smrtno poškodovani delavec v letu 2021 je bil star 18 let, najstarejši pa 60 let.

Graf 16: Smrtne nezgode pri delu po starosti, 2021.

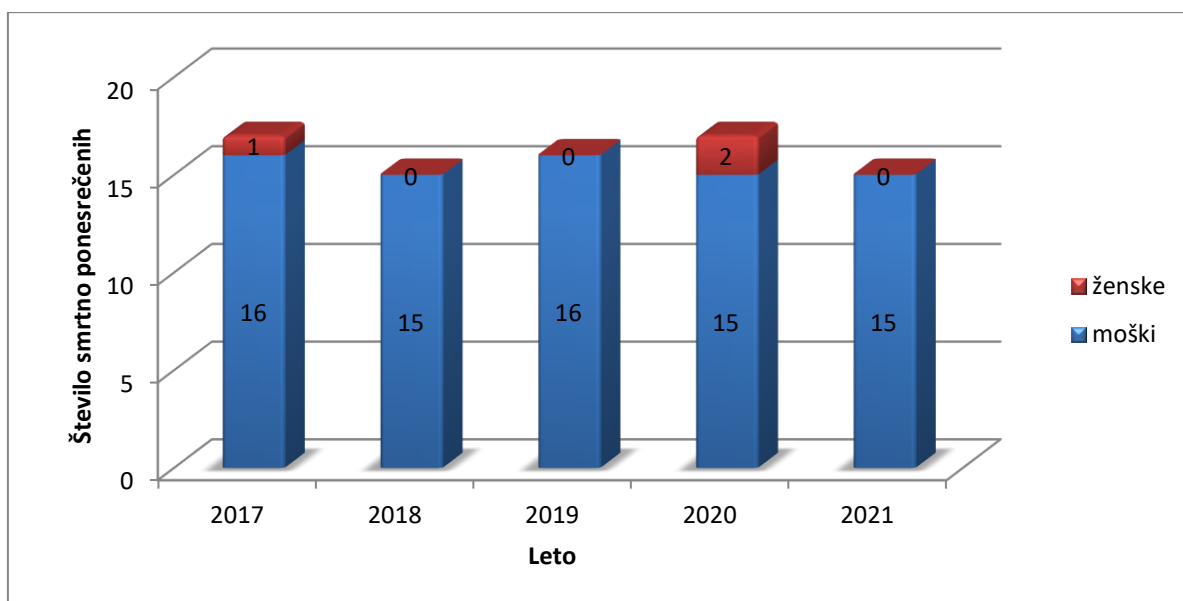

Na lokaciji, na kateri ima delodajalec prijavljeno svojo dejavnost, so bile zabeležene 3 smrtne nezgode, 12 smrtnih nezgod pa je bilo zabeleženih zunaj lokacije delodajalca.

Največ smrtnih nezgod pri delu se je zgodilo pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 20 do 49 delavcev, in sicer 7. 5 smrtnih nezgod se je zgodilo pri delodajalcih, ki zaposlujejo od 10 do 19 delavcev, 3 smrtne nezgode pa pri delodajalcih, ki zaposlujejo do 4 delavce. Pri drugih skupinah delodajalcev glede na število zaposlenih ni bilo smrtnih nezgod delavcev.

V letu 2021 so bili v smrtnih nezgodah ponesrečeni samo predstavniki moškega spola. Glede na leto 2020, ko smo zabeležili tudi 2 smrtne nezgode delavk, v letu 2021 med smrtno ponesrečenimi zaposlenimi ni bilo žensk. Iz spodnjega grafa je razviden delež smrtno ponesrečenih delavk in delavcev v zadnjih petih letih.

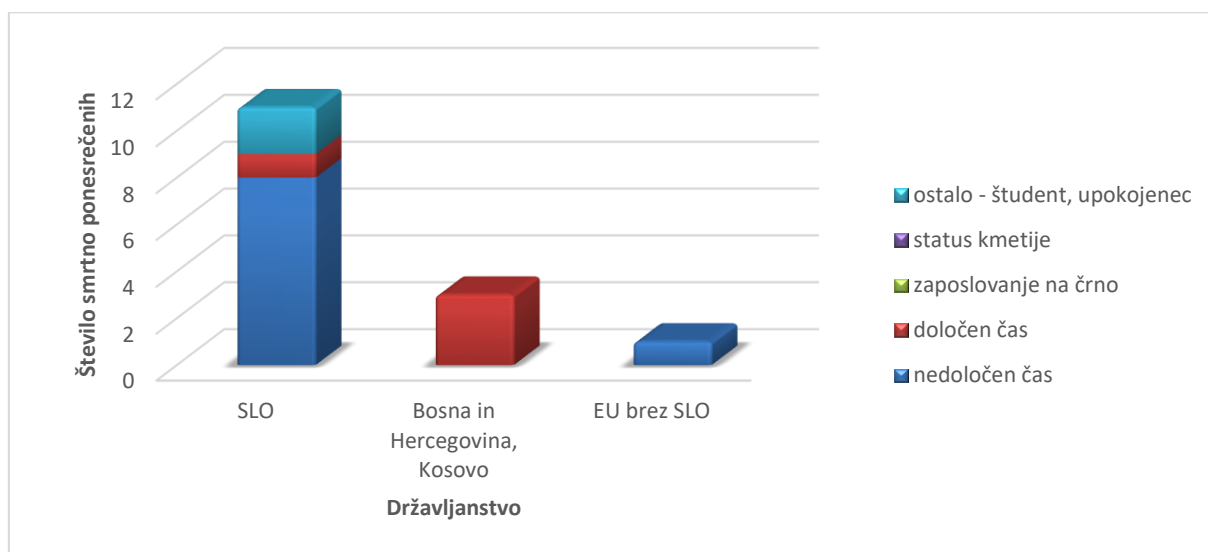
Graf 17: Smrtne nezgode pri delu po spolu, 2017 – 2021.

Delo v Republiki Sloveniji poleg delavcev s slovenskim državljanstvom pogosto opravljajo tudi delavci, ki prihajajo tako iz držav EU kakor iz držav, ki niso članice EU, zlasti iz republik nekdanje skupne države. V letu 2021 se je v Sloveniji smrtno poškodovalo 11 naših državljanov, 2 sta bila državljana Bosne in Hercegovine in 1 državljan Kosova. Zabeležili smo tudi 1 umrlega delavca iz EU, in sicer državljana Hrvaške.

Glede na zaposlitveni status smrtno poškodovanih ugotavljamo, da je bilo 9 smrtno poškodovanih delavcev zaposlenih za nedoločen čas, 4 so bili zaposleni za določen čas, 1 smrtno ponesrečeni delavec je opravljal delo preko študentske napotnice ter 1 preko pogodbe za začasno in občasno delo upokojenca. Prvi se je smrtno ponesrečil pri prevozu blaga, kjer se je zaletel v večje tovorno vozilo, drugega pa je po glavi udarila palica, vpeta v delovno opremo (stružnico).

Graf 18: Smrtne nezgode pri delu po državljanstvu in obliki zaposlitve, 2021.

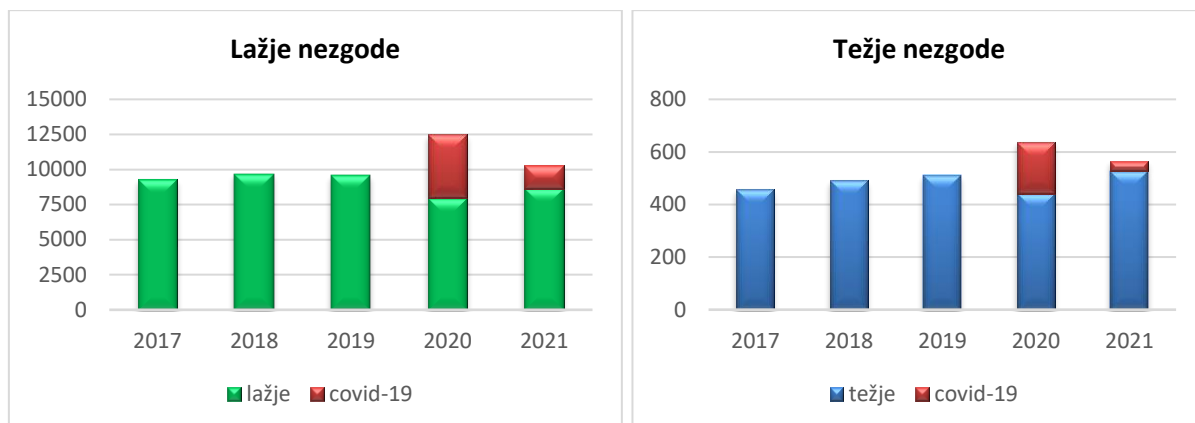
3.3.3. Težje in lažje nezgode pri delu

V letu 2021 je bilo na IRSD prijavljenih **11.158 nezgod** pri delu, med katerimi ni prijavljenih nezgod, ki so se zgodile na poti na delo in z dela. Glede na leto 2020 se je število prijavljenih nezgod zmanjšalo za 20 %. Med vsemi prijavljenimi nezgodami je bilo zabeleženih tudi **1.944 nezgod**, ki so bile povezane s **COVID-19**, od tega jih je bilo 1.623 opredeljenih kot lažjih, 38 kot težjih, 283 pa so jih delodajalci prijavili kot kolektivne nezgode.

V kolikor izvzamemo nezgode, ki so bile posledica okužbe z SARS-CoV-2, je bilo na dan 31. 1. 2022 v informacijski sistem IRSD vnesenih **9.214 nezgod**, ponovno brez nezgod, ki so se zgodile na poti na delo in z dela. Od tega je bilo prijavljenih, poleg že omenjenih **15 smrtnih nezgod**, **8.657 lažjih nezgod**, **527 težjih nezgod** in **15 kolektivnih nezgod**. Prijavljenih je bilo tudi 74 nezgod, ki so se zgodile na poti na delo in z dela, katerih pa delodajalcem ni treba prijavljati.

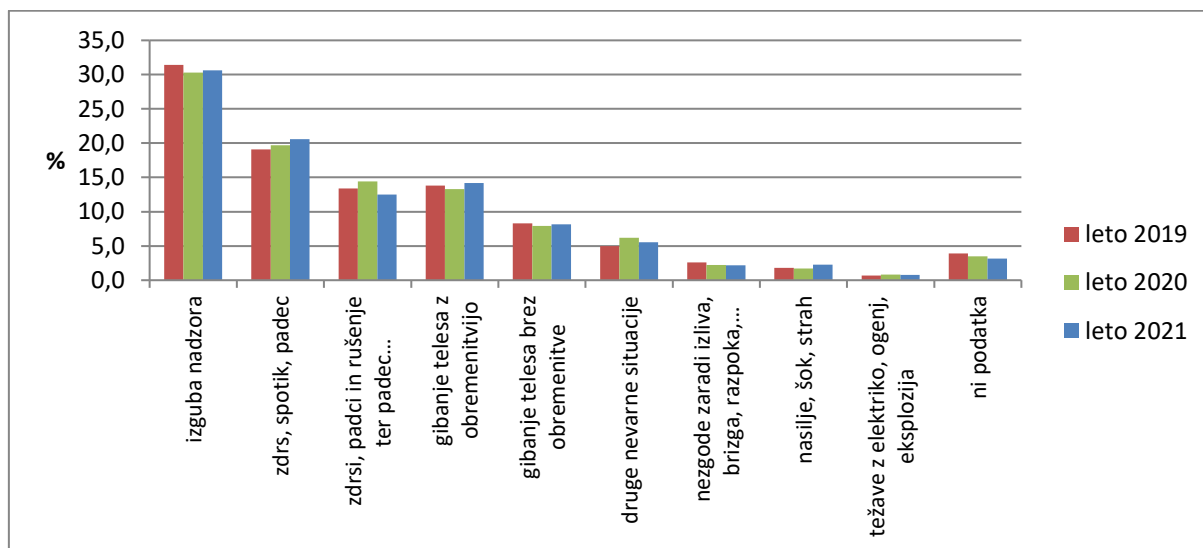
Če izvzamemo novi koronavirus kot vzrok nezgod pri delu, lahko za leto 2021 govorimo o povečanju števila nezgod v primerjavi z letom 2020. Menimo, da so vzroki za povečanje v tem, da se gospodarske panoge v letu 2021 niso začasno zapirale, kot se je to dogajalo v letu 2020 zaradi zajeitve širjenja novega koronavirusa, prav tako pa je bila v letu 2021 brezposelnost v državi na najnižji ravni. Razlog, da je število prijavljenih nezgod manjše kot v nekaj letih pred izbruhom novega koronavirusa, pa je verjetno v dejstvu, da občutno večje število zaposlenih opravlja delo na domu. V zvezi z delom na domu so bile v letu 2021 prijavljene le 4 nezgode. Iz spodnjega grafa je razvidno število prijavljenih lažjih in težjih nezgod na IRSD v obdobju 2017 – 2021.

Graf 19: Prijavljene lažje in težje nezgode pri delu, 2017 – 2021.

Ugotavljamo, da se vsako leto ponavljajo isti najpogostejši vzroki za nastanek nezgod pri delu. Tako je bila, če ne upoštevamo COVID-19, v letu 2021 glavni vzrok za nezgode, v katerih so bili delavci težje ali lažje poškodovani, izguba nadzora nad delovno opremo (stroji, ročno orodje, transportna sredstva in podobno), in to v kar 30,6 % primerov. Tudi v inšpekcijskih nadzorih inšpektorji ugotavljajo, da zaposleni podcenjujejo nevarnosti, ki jih povzroča delovna oprema in odstranjujejo varovala, posegajo v nevarna območja delovne opreme in podobno. Kot naslednji najpogostejši vzrok za nezgode pri delu so zabeleženi zdrsi, spotiki in padci delavcev (na nižji nivo, na istem nivoju in neopredeljeni padci), in to v 20,6 % primerov. V 14,2 % primerov je bil vzrok za nezgodo pri delu gibanje delavca z obremenitvijo in v 12,5 % primerov padec bremena na delavca. Vzroki za nastanek nezgod v obdobju 2019 – 2021 so podrobneje razvidni iz spodnjega grafa.

Graf 20: Nezgode pri delu po vzrokih, 2019 – 2021.

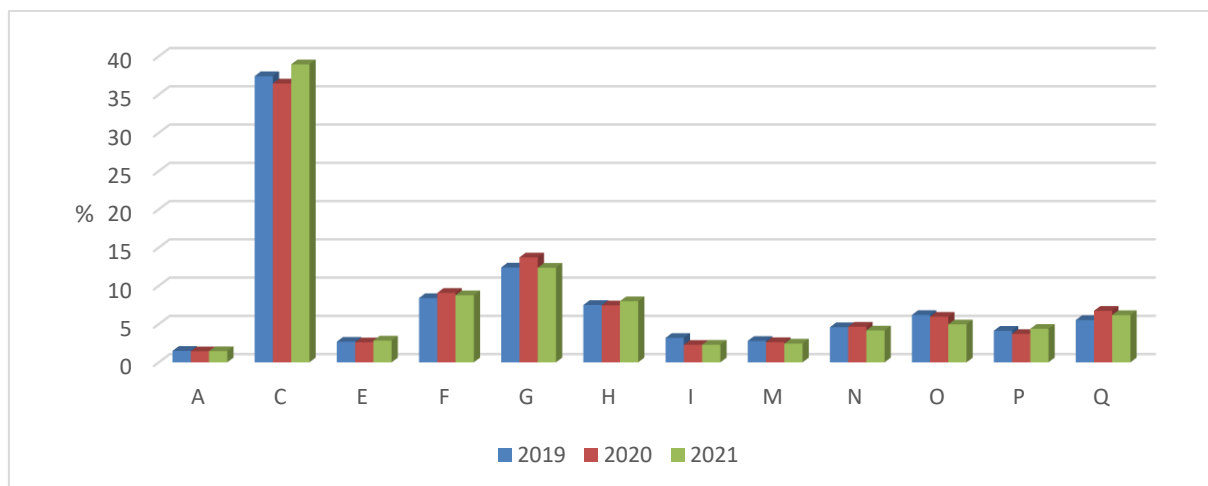
Pri analizi nezgod po posameznih gospodarskih dejavnostih in brez upoštevanja nezgod v zvezi s COVID-19 lahko najprej izpostavimo predelovalno dejavnost (SKD dejavnost C), saj iz statističnih podatkov izhaja, da se je v tej dejavnosti v letu 2021 zgodilo 38,9 % (2020: 36,4 % in 2019: 37,4 %) vseh prijavljenih nezgod.

Znotraj predelovalne dejavnosti po številu prijavljenih nezgod izstopa dejavnost proizvodnje kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav (SKD dejavnost C25), v kateri je bilo zabeleženih 18,4 % prijavljenih nezgod pri delu. V omenjenem sektorju naj omenimo še 10,9 % nezgod v dejavnosti proizvodnje drugih strojev in naprav (SKD dejavnost C28), 9,3 % nezgod v dejavnosti proizvodnje električnih naprav (SKD dejavnost C27), 8,6 % nezgod v dejavnosti proizvodnje kovin (SKD dejavnost C24), 7,9 % v dejavnosti

proizvodnje izdelkov iz gume in plastičnih mas (SKD dejavnost C22) ter 7,2 % nezgod v dejavnosti proizvodnje živil (SKD dejavnost C10).

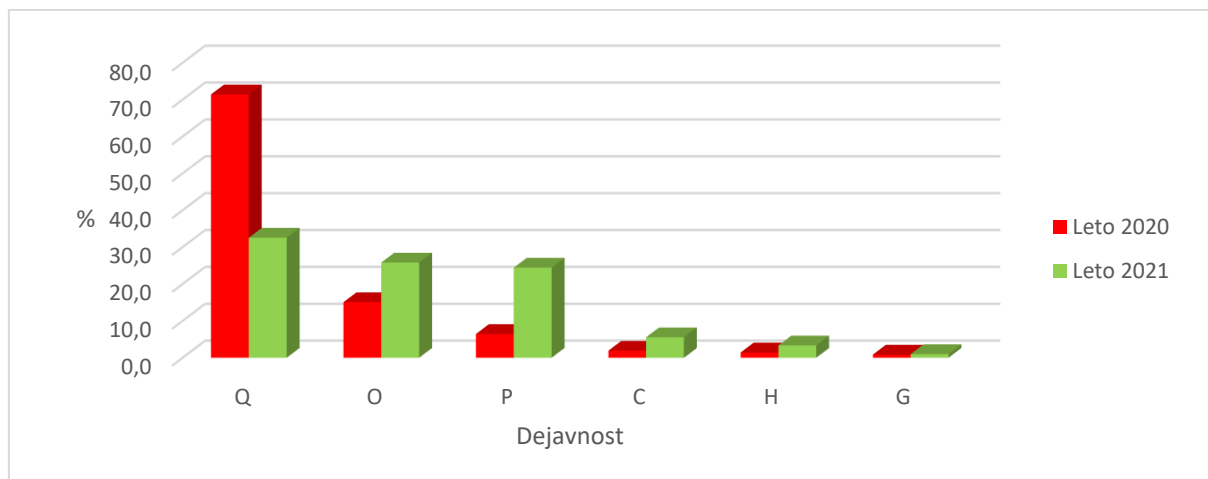
Naslednja dejavnost, v kateri so delodajalci prijavili največ nezgod pri delu, je dejavnost trgovine, vzdrževanja in popravil motornih vozil (SKD dejavnost G), v kateri smo zabeležili 12,4 % prijavljenih nezgod. Sledijo dejavnost gradbeništva (SKD dejavnost F) z 8,8 %, dejavnost prometa in skladiščenja (SKD dejavnost H) z 8,0 % prijavljenih nezgod ter dejavnost zdravstvenega in socialnega varstva (SKD dejavnost Q), kjer smo zabeležili 6,2 % prijavljenih nezgod. Podrobnejši podatki so razvidni iz spodnjega grafa.

Graf 21: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, 2019 – 2021.

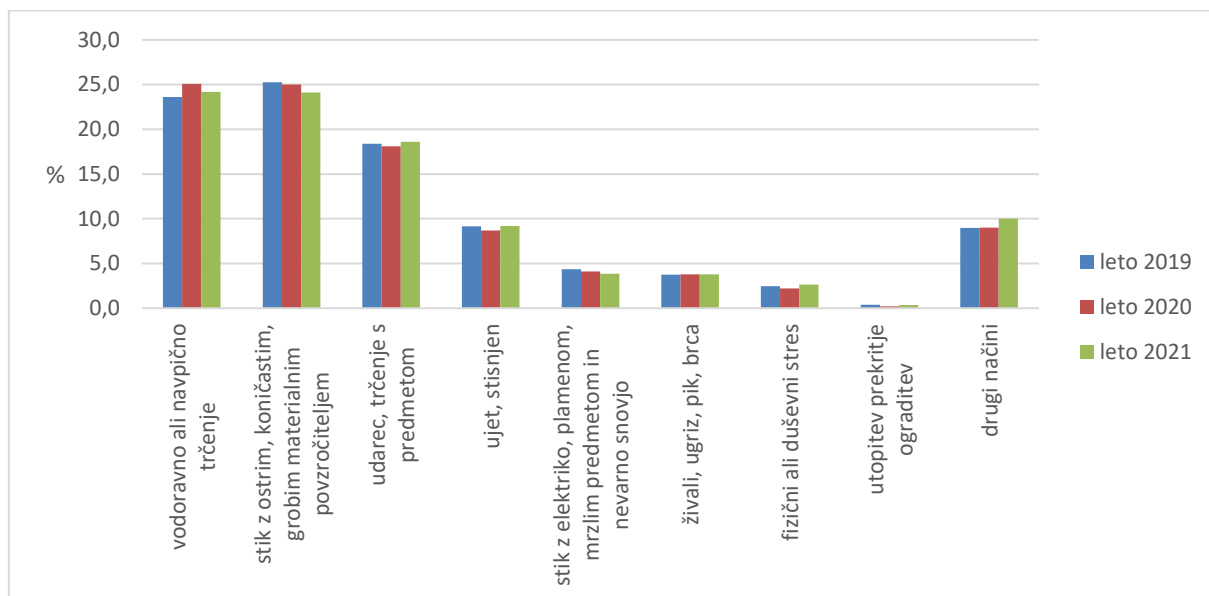
Iz analize nezgod, povezanih s SARS-CoV-2 oziroma COVID-19 izhaja, da je bilo največ nezgod prijavljenih v dejavnosti zdravstvenega in socialnega varstva (SKD dejavnost Q), kjer smo zabeležili 32,6 % prijav glede na vse prijave, povezane z novim koronavirusom. Znotraj te dejavnosti je bilo zabeleženih 82,9 % prijavljenih nezgod samo v dejavnosti zdravstva (SKD dejavnost Q86). Sledita dejavnost javne uprave in obrambe (SKD dejavnost O), v kateri smo zabeležili 25,8 % prijavljenih nezgod, povezanih s COVID-19 in dejavnost izobraževanja, kjer smo zabeležili 24,4 % prijavljenih nezgod. V predelovalni dejavnosti (SKD dejavnost C) je bilo zabeleženih 5,6 % prijavljenih nezgod, v dejavnosti prometa in skladiščenja (SKD dejavnost H) 3,3 % prijavljenih nezgod, v dejavnosti druge raznovrstne poslovne dejavnosti (SKD dejavnost N) 2,3 %, v dejavnosti oskrbe z vodo, ravnanja z odpadki, saniranja okolja (SKD dejavnost E) pa 1,2 % prijavljenih nezgod. V ostalih gospodarskih dejavnostih je bil odstotek prijavljenih nezgod, povezanih s COVID-19, manjši kot 1 %. Delež po posameznih gospodarskih dejavnostih in primerjava z letom 2020 sta razvidna iz spodnjega grafa.

Graf 22: Nezgode pri delu po glavni dejavnosti delodajalca, vzrok koronavirus, 2021.

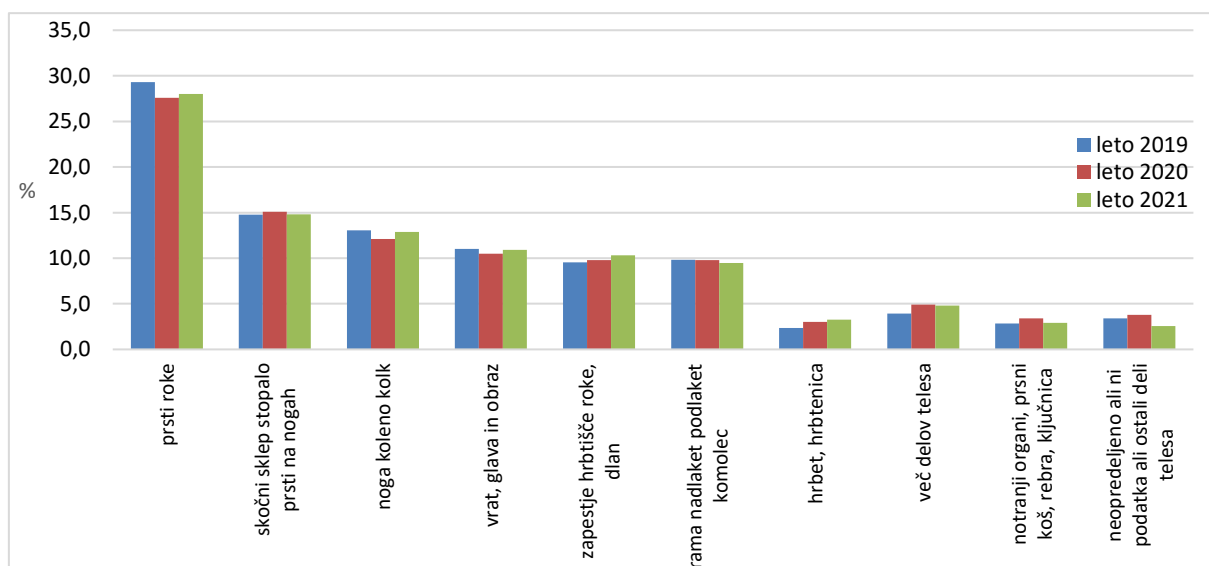
V letu 2021 je bil najpogostejši način nezgode pri delu trčenje delavcev v sredstva za delo (24,2 %). Izstopale so tudi nezgode pri delu, v katerih so se delavci poškodovali zaradi stika z ostrim, koničastim in grobim materialom (24,1 %) ter zaradi udarca sredstva za delo v delavca (18,6 %). Več podatkov o načinu nastanka poškodbe delavca je razvidnih iz spodnjega grafa.

Graf 23: Nezgode pri delu po načinu nastanka, 2019 – 2021.

Prav tako so si delavci v letu 2021 najpogosteje poškodovali prste rok, in to kar v 28,0 %, sledijo poškodbe skočnega sklepa, stopala in prstov na nogah z 14,8 % ter poškodbe nog, kolena in kolkov z 12,9 %. Druge poškodbe so bile porazdeljene na ostale dele telesa ali pa je bilo v poškodbe vključenih več delov telesa.

Graf 24: Nezgode pri delu po poškodovanem delu telesa, 2019 – 2021.

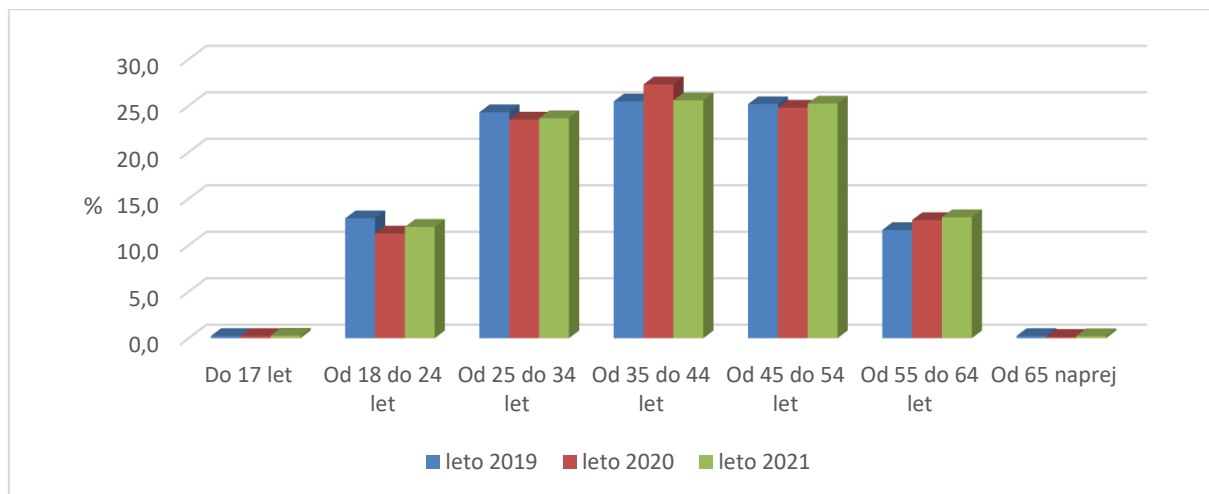

Po mestu nastanka nezgode se je največ nezgod zgodilo na običajnem delovnem mestu, in to kar 85,8 %. Na službeni poti ali na delovnem mestu v drugih enotah delodajalcev se je poškodovalo 5,8 % delavcev in na začasnih delovnih mestih 4,4 % delavcev. Skoraj enaki deleži so se pojavljali tudi v letu 2020, določeno povečanje je zaznati le pri delavcih, ki so se poškodovali na začasnih delovnih mestih, saj je bilo v letu 2020 na začasnih delovnih mestih poškodovanih 3,1 % delavcev.

Pri analizi podatkov po starosti poškodovanih delavcev brez nezgod, povezanih z novim koronavirusom ugotovimo, da je bilo v letu 2021 največ poškodovanih delavcev starih med 35 in 44 let. Tako je bilo v tej starostni skupini zabeleženih 25,6 % vseh nezgod. V starostni skupini od 45 do 54 je bilo zabeleženih 25,2 % prijavljenih nezgod, v starostni skupini od 25 do 34 let pa 23,7 % vseh prijavljenih nezgod.

Najmlajši poškodovani delavci, katerih nezgode so bile prijavljene na IRSD, so bili stari 15 let (7 delavcev) in so imeli status vajenca oziroma praktikanta. Najstarejši poškodovani delavec pa je bil star 75 let in ga je pri servisu dvigala po glavi udarila jeklena vrv.

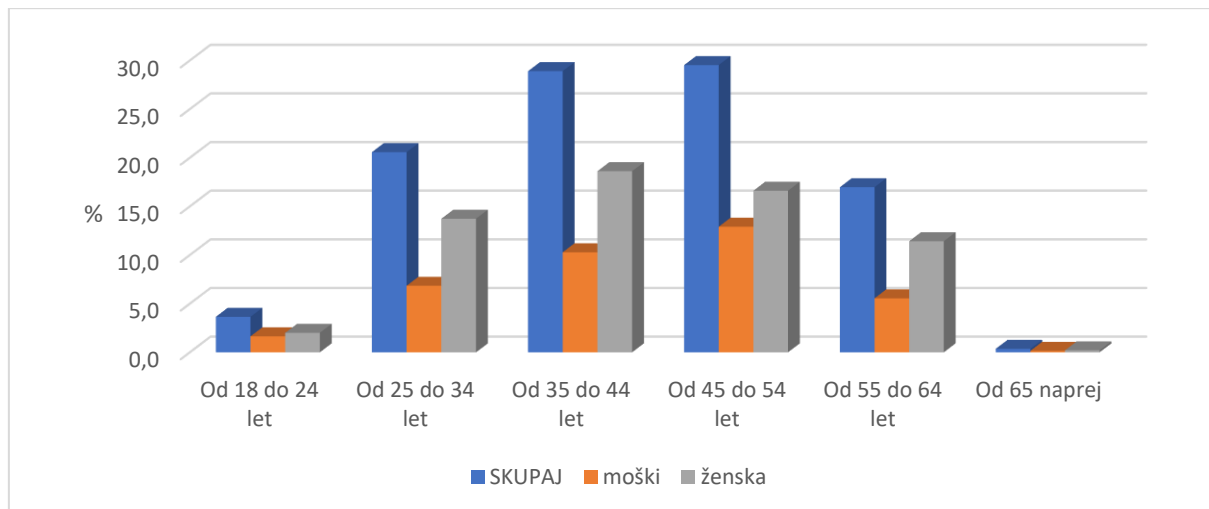
Graf 25: Nezgode pri delu po starosti poškodovanih delavcev, 2019 – 2021.

V letu 2021 je bilo izmed vseh prijavljenih nezgod pri delu 28,3 % takšnih, v katerih so bile poškodovane ženske, v 71,7 % prijavljenih nezgod pri delu pa so bili poškodovani moški. Podoben delež poškodovanih po spolu ugotavljamo tudi v letih 2020 in 2019.

Če analiziramo samo podatke prijavljenih nezgod zaradi novega koronavirusa glede na spol delavca ugotovimo, da največ nezgod, in sicer kar 62,6 %, odpade na predstavnice ženskega spola. Največ nezgod zaradi novega koronavirusa je bilo prijavljenih v starostni skupini od 45 let do 54 let, in sicer 29,5 %. Največji delež obolelih žensk, 18,6 %, je bil v starostni skupini od 35 do 44 let, moških pa v starostni skupini od 45 do 54 let, kjer je znašal 12,9 %. Več podatkov je razvidnih iz spodnjega grafa.

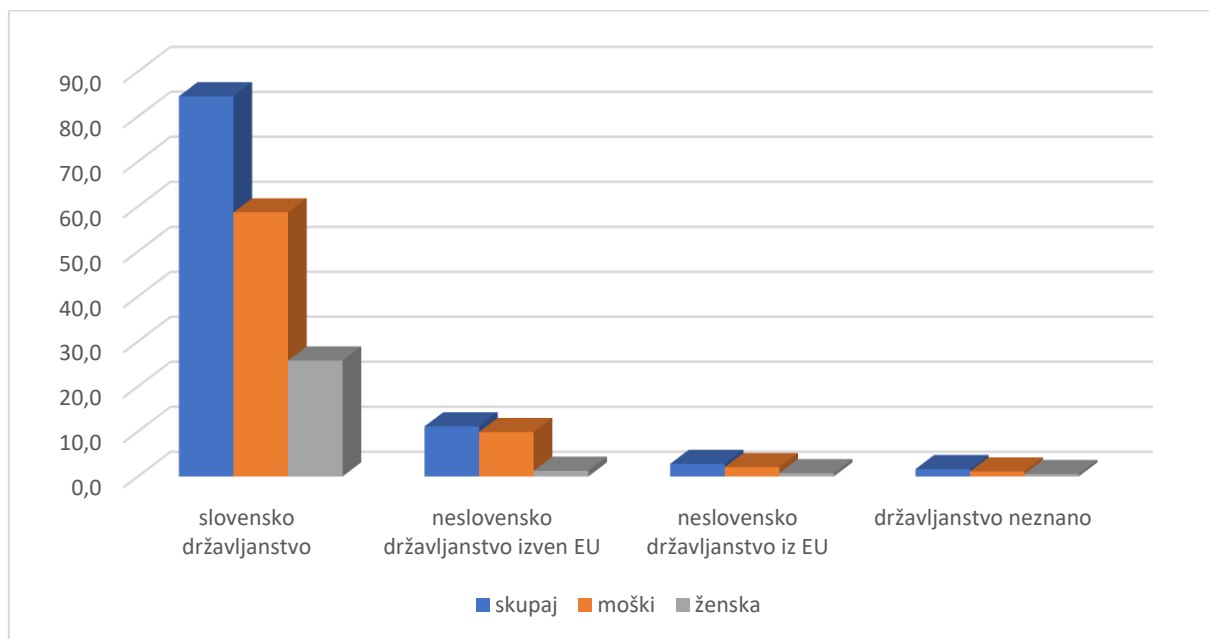
Graf 26: Delež prijavljenih nezgod zaradi COVID-19 glede na spol in starost, 2021.

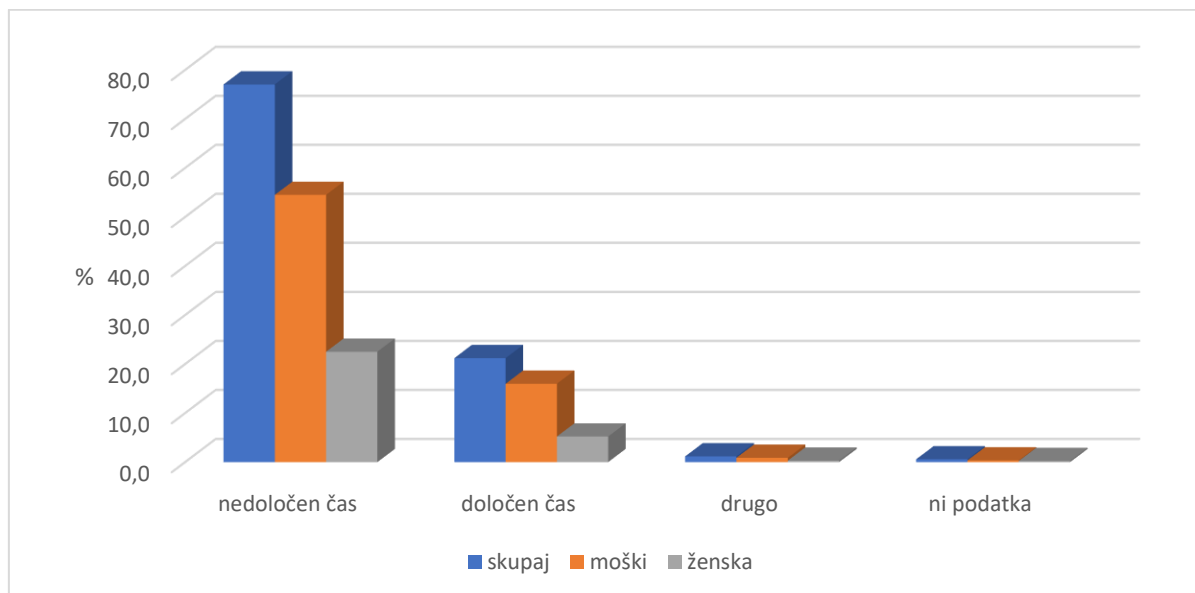
Pri analizi podatkov glede državljanstva poškodovanih delavcev ugotavljamo, da je bilo 84,5 % (2020: 87,4 % in 2019: 85,5 %) poškodovanih delavcev slovenskih državljanov, 11,1 % (2020: 9,5 % in 2019: 11,1 %) poškodovanih delavcev tujih državljanov.

12,2 %) je bilo tujcev, ki niso bili državljani držav EU, temveč delavci iz držav nekdanje Jugoslavije in 2,8 % poškodovanih je bilo državljanov držav EU. Iz 1,6 % prijavljenih nezgod ni bilo razvidno državljanstvo poškodovanih delavcev. Najpogosteje so bili poškodovani delavci zaposleni za nedoločen čas. Podrobnejši podatki so razvidni iz naslednjih dveh grafov.

Graf 27: Nezgode pri delu po državljanstvu poškodovanih delavcev, 2021.

Graf 28: Nezgode pri delu po vrsti zaposlitve poškodovanih delavcev, 2021.

3.3.4. Nezgode pri delu v rudarstvu

Rudarski inšpektorji imajo pooblastila delovnih inšpektorjev, kot to določata 72. člen ZVZD-1 in 125. člen ZRud-1. Inšpekcijski nadzor izvajajo na podlagi ZVZD-1 pri rudarskih in podzemnih gradbenih delih, ki se izvajajo z rudarskimi metodami dela.

Dejavnost slovenskega rudarstva oziroma dejavnost izvajanja rudarskih del je v letu 2021 predstavljalo pridobivanje lignita v Premogovniku Velenje, v omejenem obsegu so se pridobivali ogljikovodiki na naftnih poljih v Lendavi, soliden delež predstavlja podzemno pridobivanje blokov naravnega kamna v

Sežani in v Hotavljah. V piranskih solinah se pridobiva mineralna surovina – morska sol. Največji delež pridobljene mineralne surovine predstavlja tehnični kamen za potrebe gradbeništva.

Število nezgod pri delu v letu 2021 predstavlja okoli 16 % delež vseh nezgod glede na leto 1995, kar pomeni 84 % zmanjšanje v tem obdobju. V letu 2021 se je število nezgod v primerjavi z letom 2019 zmanjšalo za 25 % (47 nezgod manj), v primerjavi z letom 2020 pa za 9 % (15 nezgod manj). Število zaposlenih v rudarstvu se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 povečalo za 3 % (103 zaposleni več).

V letu 2021 na področju rudarstva ni bilo nezgode s smrtnim izidom.

Tabela 2: Število nezgod na področju rudarstva glede na težo nezgode in število zaposlenih, 2010 – 2021.

Leto	Število nezgod	Lažje nezgode	Težje nezgode	Smrtne nezgode	Število zaposlenih
2010	165	158	7	0	2.943
2011	134	122	12	0	2.956
2012	129	122	7	0	2.492
2013	123	117	6	0	2.832
2014	138	134	3	1	3.537
2015	151	143	8	0	3.349
2016	145	142	3	0	3.045
2017	142	134	8	0	3.244
2018	162	149	13	0	3.174
2019	191	183	6	2	3.270
2020	159	153	6	0	3.099
2021	144	138	6	0	3.202

4. INŠPEKCIJSKI NADZOR NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ

4.1. SPLOŠNO

Kot preteklo leto je bilo tudi leto 2021 v znamenju koronavirusne bolezni, kar je bistveno vplivalo na naše delo. IRSD je svoje temeljne naloge na področju delovnih razmerij izvajal v omejenem obsegu, glede na zmožnosti. Poleg obstoječih pristojnosti, vključno z intervencijsko zakonodajo iz leta 2020, nam je bilo podeljenih še nekaj pristojnosti z ZDUOP, ZNUPZ ter ZIUPGT. Inšpektorji za delo so tako izvrševali podeljena pooblastila, pri čemer se je precejšen obseg dela nanašal na nadzor intervencijske

zakonodaje in ZNB, v povezavi z odloki Vlade RS na tem področju. Inšpektorji ugotavljajo, da so se nadzorovani subjekti v veliki meri prilagodili na epidemiološke razmere in večinoma spoštovali v ta namen sprejete ukrepe. Nedoslednosti pri izvajanju ukrepov smo pogosteje ugotovili pri manjših delodajalcih. Ugotavljamo, da so večji delodajalci praviloma bolj organizirani, kar je po naši oceni povezano tudi s finančnimi sredstvi, ki jih imajo na voljo. Po drugi strani na primer delodajalci, ki zaposlujejo le enega delavca, težje zagotovijo izvajanje izpolnjevanja pogoja PCT pri strankah ob vstopu v poslovalnico.

Zaradi omejitvenih ukrepov smo tudi v letu 2021 na področju delovnih razmerij nadaljevali s prilagojenim načinom opravljanja inšpekcijskih nadzorov in drugih nalog.

Inšpektorji se še vedno soočajo s situacijami, ko delodajalci v zasebnem sektorju nimajo svojih poslovnih prostorov na registriranih naslovih. Z vidika izvajanja inšpekcijskega nadzora v praksi to pomeni, da je treba te delodajalce vabiti v prostore IRSD, kar nedvomno podaljša postopek nadzora. Poudarjamo, da se še vedno spopadamo tudi s problematiko vročanja pravnim osebam, ki dejansko ne poslujejo na registriranih poslovnih naslovih in nimajo urejenih hišnih predalčnikov.

Daljši potreben čas za izvedbo nadzora glede na število zaposlenih inšpektorjev s področja delovnih razmerij ter spremenjene prednostne naloge IRSD v poročevalskem obdobju so vodile do tega, da odprtih zadev, upoštevajoč še epidemiološke razmere, ne zmoremo obravnavati in zaključiti v razumnih rokih. Zaradi tega smo se soočali tudi z večjim številom očitkov o neodzivnosti IRSD.

Pri svojem delu se pogosto soočamo s prevelikimi pričakovanji vlagateljev glede razreševanja njihovih težav, ki so posledica ravnanja delodajalcev. Zaradi socialnih stisk, pa tudi nezadovoljstva delavcev, je bilo mogoče v letu 2021 opaziti še večjo nestrpnost v komunikaciji, ki je bila neredko žaljiva. Občasno smo bili tudi predmet nezadovoljstva delodajalcev, včasih že ob uvedbi postopka, neredko ob izreku ukrepov.

Če na splošno ocenimo stanje, in sicer tako na podlagi vsebine prejetih prijav, zaprosil za strokovno pomoč, kot tudi samih ugotovitev pri inšpekcijskih nadzorih, se problematika na področju delovnih razmerij v primerjavi s preteklimi leti ni bistveno spremenila.

Največji delež ugotovljenih nepravilnosti na področju delovnih razmerij še vedno odpade na **plačilo za delo**, saj smo omenjeno področje, tudi v sodelovanju s FURS, glede na razpoložljive zmožnosti poostreno nadzirali. Kršitve plačila za delo zajemajo kršitve, povezane z neizplačilom oziroma prepoznim izplačilom plač, dodatkov, kršitve v zvezi z minimalno plačo, neizplačilom oziroma prepoznim izplačilom regresa za letni dopust bodisi v celoti, bodisi v sorazmernem delu in podobno. Pri kršitvah, ki se nanašajo na izplačilo regresa, so se delodajalci še pogosteje sklicevali na nelikvidnost.

Še vedno smo pozorni na tako imenovane **prekarne oblike dela**. Evidentirali smo manj kršitev kot v letu 2020, smo pa tudi to področje lahko nadzirali le v omejenem obsegu. Do tovrstnih oblik dela lahko prihaja tudi v okviru spletnih platform, ki v Sloveniji postajajo vse bolj razširjena oblika izvajanja storitev oziroma morebitnega opravljanja dela. Predpostavljamo, da postaja uporaba storitev, ki jih lastniki spletnih platform ponujajo preko spleta, tudi zaradi obstoječe epidemiološke situacije vse bolj pogosta. Z vidika delovnih razmerij celotna pristojnost IRSD glede prekarne oblike dela na splošno temelji na drugem odstavku 13. člena ZDR-1, po katerem ni dopustno opravljati dela na podlagi pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4., v povezavi z 22. oziroma 54. členom

tega zakona, razen v primerih, ki jih določa zakon (na primer začasno in občasno delo upokojencev). Menimo, da število kršitev, ki jih ugotavlja IRSD, ne odraža dejanskega razmaha tega pojava v praksi. Kot smo navajali že v preteklih letnih poročilih, je ugotavljanje tovrstnih kršitev precej dolgotrajno in kompleksno, saj se ugotovljena kršitev pogosto nanaša na večje število delavcev, pri čemer je treba za vsakega delavca posebej ugotavljati in dokazovati obstoj vsakega od elementov delovnega razmerja. Ob tem moramo biti hkrati tudi pozorni, ali je morda delovno mesto sistemizirano oziroma ali obstajajo razlogi za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas.

Nadzore na področju **zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku** smo v letu 2021 zaradi epidemioloških razmer ravno tako lahko opravljali le v omejenem obsegu, pri čemer smo tudi v tem segmentu ugotovili manj kršitev kot v letu 2020. Zagotavljanje dela delavcev uporabniku je sicer v skladu z zakonom vsako zagotavljanje dela delavcev, ki ga pravna ali fizična oseba, s katero ima delavec sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, nudi uporabniku, pri katerem delavec opravlja delo pod nadzorom in v skladu z navodili uporabnika ali pretežno uporablja sredstva za opravljanje dela, ki so del delovnega procesa uporabnika. Pri nekaterih večjih projektih oziroma gradbiščih je po izkušnjah inšpektorjev na terenu dela težko izvajati ne da bi bili izpolnjeni zakonsko določeni znaki zagotavljanja dela delavca drugemu uporabniku. V teh primerih se glavni izvajalci tega zavedajo in s formalnimi ukrepi poskušajo te znake prikriti, pri čemer pa pri nadzorih izhajamo iz dejanskih in ne pravno formalnih razmerij. Pri tem je treba še poudariti, da je obravnava tovrstnih primerov zahtevna in zelo kompleksna, neredko s čezmejnimi elementom. Potrebno je opraviti mnogo procesnih dejanj na različnih lokacijah in številne poizvedbe. Na tovrstne nadzore se je potrebno dobro pripraviti in predhodno pridobiti čim več informacij, saj je obravnava učinkovita le, če nadzor pričnemo opravljati na kraju, kjer delavci opravljajo delo. Le tako lahko pridobimo in zavarujemo čim več dokazov, ki so nujno potrebni za uspešno nadaljevanje postopka.

IRSD se je v letu 2021 posvečal tudi izvajanju inšpekcijskih nadzorov na področju **poklicnega zavarovanja**, pri čemer smo se v konkretnih primerih soočali s težavami pri ugotavljanju, ali gre za delovno mesto, ki terja vključitev v poklicno zavarovanje, in sicer zaradi odsotnosti sistemske ureditve oziroma izvedbe ZPIZ-2 v praksi. Z uveljavitvijo ZPIZ-2 (s 1. 1. 2013) je bila namreč predvidena ustanovitev posebne 7-članske komisije, ki bi ugotavljala obveznost poklicnega zavarovanja, ter z novelo ZPIZ-2B (Uradni list RS, št. 102/15) še ustanovitev 5-članske komisije, ki bi bila pristojna za ugotavljanje delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje pri posameznem zavezancu (delodajalcu). Komisiji po 201. in 201.a členu ZPIZ-2 še nista ustanovljeni, prav tako pa Vlada RS v soglasju s socialnimi partnerji še ni določila meril in kriterijev iz četrtega odstavka 199. člena ZPIZ-2 oziroma izdala uredbe, s katero bi določila merila in kriterije za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena ZPIZ-2. Ker bi ustanovitev navedenih komisij bistveno pripomogla k bolj učinkovitemu nadzoru nad izvajanjem obveznosti poklicnega zavarovanja, je IRSD tudi v letu 2021 večkrat opozarjal na to problematiko, še posebej v zvezi s pristojnostjo IRSD, postopkom samega nadzora in izdajo odločb glede vključitve delavcev v poklicno zavarovanje. MDDSZ je že pristopilo k reševanju obravnavane problematike.

IRSD je v letu 2021 v omejenem obsegu izvajal tudi nadzor nad **ZČmIS**. Število ugotovljenih kršitev v primerjavi z drugimi segmenti nadzora na področju delovnih razmerij ne izstopa, pri čemer pa je še vedno velik obseg dela IRSD v zvezi z upravnim sodelovanjem, ki ga določa omenjeni zakon. Tako smo tudi v tem letu prejeli veliko zahtevkov za vročanje dokumentov oziroma odločb s strani tujih nadzornih organov, ki se pretežno nanašajo na področje delovnih razmerij. Že v Poročilu o delu inšpektorata za leto 2020 smo povzemali, da je bila Slovenija daleč **najbolj obremenjena država EU glede prejema IMI zahtevkov**. ZČmIS je bil v letu 2021 noveliran z vidika uporabe enakih pravil glede plačila za opravljeno delo napotenih delavcev ter z vidika zagotavljanja prevoda dokumentacije (več o tem v podpoglavju Tujci in napoteni delavci). Sedaj je ponovno v postopku spreminjanja, spremembe oziroma dopolnitve pa vključujejo številne dodatne naloge IRSD.

V poročevalskem obdobju smo beležili številne kršitve **ZEPDSV**, ki so še vedno pogostejše ugotovljene od kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem počitkov, kar pa nikakor ne odraža dejanskega stanja na področju spoštovanja določb v teh segmentih. Ob tem navajamo, da ZEPDSV še vedno ni bil spremenjen oziroma dopolnjen, pri čemer pa je MDDSZ poročevalskem obdobju v zvezi s tem izvedel številne aktivnosti. Prepričani smo, da do prekomernega dela v praksi prihaja pogostejše, kot ga na IRSD ugotovimo. Zaradi opustitve vodenja evidenc, neustreznega vodenja evidenc (tudi prirejenih evidenc), predvsem pa nekoliko pomanjkljive normativne ureditve, nepravilnosti v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem počitkov težko ugotovimo. Omenjeno je vplivalo tudi na oteženo ugotavljanje kršitev

oziroma zlorab nekaterih institutov, ki jih ureja intervencijska zakonodaja, na primer delnega subvencioniranja skrajšanega delovnega časa ter delnega povračila nadomestila plače za čas čakanja na delo doma. ZEPDSV ne določa, da mora evidenca o izrabi delovnega časa zajemati tudi čas prihoda delavca na delo ter čas odhoda z dela, temveč govori le o številu ur (opravljene, neopravljene ure, opravljene ure v času nadurnega dela in podobno). Zato inšpektor ne more ugotoviti, kdaj so bile te ure opravljene, posledično pa tudi ne, ali so bili delavcem zagotovljeni počitki. Iz evidence o izrabi delovnega časa tudi ni razvidno, ali je delavec opravljal delo v enakomernem ali neenakomernem delovnem času in ali mu je bil omogočen odmor. Ravno tako ni določena sankcija za odgovorno osebo, pri čemer pa so predpisane sankcije zelo nizke, zato nimajo odvračilnega učinka. Delodajalci se tako raje odločijo, da evidenc ne vodijo oziroma jih ne vodijo v skladu z zakonom, kot da bi prejeli globo zaradi kršitev na področju delovnega časa in obveznih počitkov.

Stanje, povezano s koronavirusno boleznijo, je posledično privedlo tudi do **prenehanja pogodb o zaposlitvi** številnim delavcem. V tem segmentu se, poleg primerov ustnih odpovedi, srečujemo tudi s primeri, ko delodajalci delavca odjavijo iz socialnih zavarovanj, ne da bi mu vročili pisno odpoved ali pa ga odjavijo na dan izdaje odpovedi ter ko ne izpeljejo postopka odpovedi, delavcu ne vročijo pisne obdolžitve in mu ne omogočijo zagovora. Delodajalci se poslužijo celo vnaprej podpisane odpovedi (bianko). Največ kršitev se je nanašalo na neizplačilo odpravnine delavcu ob prenehanju delovnega razmerja.

Ravno tako kot prejšnja leta je še vedno mogoče opaziti več razlik glede **spoštovanja posameznih institutov delovnopravne zakonodaje v zasebnem in javnem sektorju**, saj se razlikujejo glede na vrste ugotovljenih kršitev. Prijave v javnem sektorju pogosteje prejemamo s strani prijaviteljev, ki razkrijejo svoje podatke. Prijave pogosto, poleg drugih navedb, vsebujejo navedbe o tako imenovanem mobbingu. Zato pri teh prijavah preverjamo tudi uresničevanje zakonskih določb o varstvu dostojanstva delavca pri delu. Prijave se nanašajo še na postopke zaposlovanja, kršitve delovnega časa ter zagotavljanja letnih dopustov.

V poročevalskem obdobju smo posvetili veliko pozornosti tudi naši preventivni vlogi. V tem segmentu smo pospešeno nudili strokovno pomoč, najpogosteje delavcem, pri čemer pa opazamo, da se z zaprosili za strokovno pomoč na nas obrača vse več delodajalcev. Pisnih zaprosil za **strokovno pomoč** smo prejeli **1.734**, kar je znatno manj kot v letu 2020 (2.725), je pa več kot leta 2019, ko smo jih prejeli 1.456. Strokovno pomoč nudimo tako v pisni obliki, kot tudi ustno preko telefona in na uradnih urah, odvisno od tega, na kakšen način se prosilci obrnejo na nas. Zaradi epidemiološke situacije smo v letu 2021 največ zaprosil prejeli pisno ter ustno preko telefona, saj smo na telefonu zagotavljali dežurstvo od 9.00 do 15.30 ure.

Ravno tako smo precej pozornosti posvetili poenotenju dela inšpektorjev, tako v obliki rednega pregledovanja njihovih zadev ter opozarjanja na pomanjkljivosti, kot tudi priprave različnih navodil, obvestil (s posebno pozornostjo na sprejeti intervencijski zakonodaji) ter drugih pripomočkov za opravljanje dela.

4.1.1. Statistični pregled

Na področju delovnih razmerij smo v poročevalskem obdobju opravili **23.639 inšpekcijskih pregledov**, kar je bistveno več v primerjavi z letom 2020 (10.031). Več kot polovico nadzorov predstavljajo nadzori nad izvajanjem ZNB. Tovrstni nadzori se načeloma opravijo v krajšem času v primerjavi s časom, potrebnim za učinkovito izvajanje večine ostalih nadzorov na področju delovnih razmerij. V vsakem nadzoru, ki izhaja iz prijave ali usmerjenem nadzoru, se na področju delovnih razmerij namreč nadzorujejo specifične zahteve, ki od inšpektorja poleg poglobljenega znanja zahtevajo tudi konkretne izkušnje s posameznega področja.

V letu 2021 smo prejeli **4.914 novih prijav** s področja delovnih razmerij, kar je bistveno manj kot v preteklem koledarskem letu (6.867). Poleg nadzorov nad izvajanjem ZNB še vedno največji delež inšpekcijskih nadzorov predstavljajo izredni nadzori, pri katerih se praviloma preveri navedbe iz prijave. Največ prijav še vedno vlagajo delavci, pretežno po elektronski pošti. Med pobudniki se pogosto

pojavljajo FURS, Policija, KPK, IRSSŠ, TIRS, ZIRS, ZRSZ, IJS, Varuh človekovih pravic, MDDSZ, sindikati in tako dalje. Inšpekcijske nadzore pa smo v določenem obsegu, glede na svoje zmožnosti, opravljali tudi v okviru usmerjenih akcij oziroma poostrenih nadzorov, v okviru katerih smo ciljano preverjali določena področja ter v nekaterih primerih v okviru koordiniranih akcij, ki jih izvajamo skupaj z drugimi nadzornimi organi.

Na podlagi izvedenih nadzorov smo v letu 2021 ugotovili **9.886 kršitev** delovnopravne zakonodaje, kar je bistveno več kot v letu 2020, ko smo beležili 8.708 nepravilnosti.

Tabela 3: Število ugotovljenih kršitev ter število inšpekcijskih nadzorov, 2012 – 2021.

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Število kršitev	8.323	9.762	10.802	10.358	11.788	11.363	10.103	10.889	8.708	9.886
Število nadzorov	9.027	10.958	9.759	8.539	7.754	7.649	6.879	8.013	10.031	23.639

Iz zgornje tabele izhaja, da je število opravljenih nadzorov v letu 2021 na področju delovnih razmerij vse od leta 2012 najvišje, kar je nedvomno mogoče pripisati tudi nadzorom po ZNB. Večina pregledanih lokacij, na katerih smo preverjali izvajanje ukrepov po ZNB v povezavi s sprejetimi odloki Vlade RS je bila skladna oziroma ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Pri preostalih nadzorih na področju delovnih razmerij, ki smo jih, kot že omenjeno, glede na zmožnosti izvajali v omejenem obsegu, pa pogosto ugotovimo nepravilnosti, zato s stanjem nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ne moremo biti zadovoljni.

Največ kršitev smo ugotovili v dejavnosti **gradbeništva (1.638)**, temu sledi **predelovalna dejavnost (1.235)** in **dejavnost gostinstva (868)**. Pogosto število ugotovljenih kršitev je pokazatelj, da smo v teh dejavnostih več prisotni.

Kot že omenjeno, najpogosteje ugotavljamo kršitve na področju **plačila za delo** in drugih prejemkov iz delovnega razmerja (**6.012**). Po številu kršitev so na drugem mestu kršitve v zvezi z **zaposlovanjem v širšem smislu (711)**, na tretje mesto pa se uvrščajo nepravilnosti v zvezi z **evidencami na področju dela in socialne varnosti (632)**. V poročevalskem obdobju smo ugotovili tudi **337 kršitev** v zvezi z **delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov** ter **350 kršitev** v zvezi s **prenehanjem pogodbe o zaposlitvi**. Glede **intervencijske zakonodaje** s področja delovnih razmerij je bilo ugotovljenih **258 kršitev**. Poleg navedenega smo ugotavljali kršitve ZNB.

V poročevalskem obdobju smo izkazali aktivnosti pri predlogih ter pripombah na spremembe zakonodaje, ki so se nanašale na ZEPDSV, ZČMIS, GZ-1 in predlog Zakona o zaščiti prijaviteljev. Sodelovali smo tudi pri pripravi predloga stališča Vlade RS k predlogu Direktive o transparentnosti plač.

Z namenom bolj učinkovitega odkrivanja in preprečevanja kršitev, kot tudi ukrepanja, smo pri svojem delu tvorno sodelovali z MDDSZ, ZRSZ, s socialnimi partnerji, tako s sindikati kot delodajalci, ter nekaterimi nadzornimi institucijami v Sloveniji. Vključeni smo bili v različne medresorske delovne skupine. Sodelovali smo z različnimi mednarodnimi organi oziroma organizacijami kot tudi z nevladnimi organizacijami.

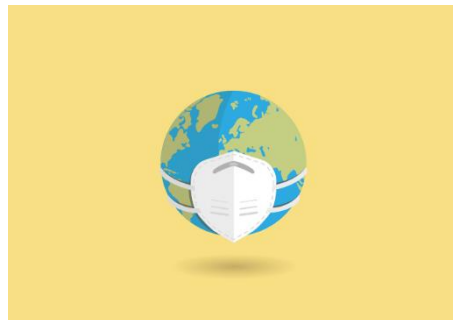
4.2. UKREPI

Zaradi ugotovljenih nepravilnosti smo v letu 2021 na področju delovnih razmerij v **297 primerih** odpravo nepravilnosti delodajalcem naložili z **ureditveno odločbo**. V poročevalskem obdobju smo v **28 primerih** ukrepali z izdajo **odločbe o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo** do odprave nepravilnosti. Inšpektorji so v postopku o prekršku ukrepali z izrekom **891 sankcij s plačilnimi nalogi, 3.567 sankcij z odločbami o prekršku** ter s **1.040 opozorili na zapisnik**. Poleg tega smo z namenom preprečevanja širjenja koronavirusne bolezni v okviru zagotavljanja naše

prisotnosti na terenu **opozarjali** na spoštovanje določb ZNB. **Kaznivo dejanje** smo prijavili v **27 primerih**. V **163 primerih** smo v skladu z načelom sorazmernosti ukrepali z **opozorili po ZIN**. IRSD je v poročevalskem obdobju v **25 primerih** odločal o **soglasju k odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavkam oziroma delavcem, ki so varovani zaradi nosečnosti in starševstva**. Izdane so bile tudi **3 odločbe o zadržanju učinkovanja prenehanja delovnega razmerja zaradi odpovedi po 2. odstavku 215. člena ZDR-1**.

4.3. INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA

Razmere, nastale zaradi novega koronavirusa, so se nadaljevale tudi v letu 2021, posledično so se nadaljevale aktivnosti na področju intervencijske zakonodaje, ki je močno posegala na delovnopravno področje. Država je v letu 2021 kot pomoč pri ohranjanju delovnih mest in ekonomskega položaja delodajalcev dodatno sprejela še 4 intervencijske zakone (poleg že sprejetih 7) in sicer ZDUOP, ZIUPGT, ZNUPZ ter čisto na koncu leta, z veljavnostjo od 30. 12. 2021, še ZDUPŠOP. Novi intervencijski zakoni na delovnopravnem področju niso več uvažali novih institutov, pač pa so v različnih časovnih okvirih in pod različnimi pogoji za koriščenje oziroma uveljavljanje urejali že poznane institute kot so **višja sila, karantena, delno subvencioniranje skrajšanega polnega delovnega časa in delno subvencioniranje čakanja na delo**. Omenjeno se je izražalo v izjemno zahtevnih nadzorih za IRSD. Dodajamo še, da so se obdobja veljavnosti večine od zgoraj naštetih ukrepov v letu 2021 iztekla in da je bilo ob koncu leta 2021 na delovnopravnem področju mogoče uveljavljati samo še nadomestilo plače zaradi karantene na domu in nadomestilo plače zaradi nezmožnosti opravljanja dela zaradi višje sile zaradi obveznosti varstva, ustavitve javnega prevoza ali zaprtja mej.

V zvezi z **intervencijsko zakonodajo** je bilo v letu 2021 ugotovljenih **258 kršitev**. Največ kršitev, in sicer **165**, je bilo ugotovljenih zaradi nespoštovanja določb glede **kriznega dodatka** (33. člen ZIUZEOP, prvi odstavek 85. člena ZIUPOPDE, prvi odstavek 26. člena ZDUOP). V **78 primerih** je šlo za kršitve glede začasne (do 7 delovnih dni) ali stalne vrnitve na delo po oziroma v času čakanja na delo in s tem povezane **dolžnosti predhodnega obveščanja ZRSZ** (tretji odstavek 76. člena ZZUOOP, drugi odstavek 70. člena ZZUOOP, tretji odstavek 31. člena ZIUZEOP, tretji odstavek 10. člena ZIUODV, tretji odstavek 32. člena ZIUOOPE, tretji odstavek 47. člena ZDUOP). Ostale kršitve so se nanašale na prepoved odrejanja nadurnega dela, neenakomerne razporeditve ali začasne prerazporeditve delovnega časa, če bi bilo to mogoče opraviti z delavci, ki jih je bilo odrejeno delo s skrajšanim delovnim časom ali z delavci na začasnem čakanju na delo (5 kršitev) in na neizplačilo nadomestila plač v času prejetanja povračila (8 kršitev). 2 kršitvi sta bili ugotovljeni v zvezi z onemogočanjem administrativnega in finančnega pregleda ZRSZ v postopkih uveljavljanja povračila nadomestil plač.

Zaradi obsežnosti intervencijske zakonodaje inšpektorji poročajo o tem, da so nadzori zamudni ter da je delodajalcem zakonodaja pogosto nejasna. Na splošno gre za izredno hitro prilagajanje intervencijskih ukrepov, zato je težko ohranjati pregled nad zakonodajo. Iz tega razloga je oteženo tudi zagotavljanje učinkovitega nadzora. Inšpektorji za delo na terenu ugotavljajo, da so bili delavci dobro seznanjeni s tem, da jim pripada krizni dodatek. Čeprav je bila tudi obveščenost delodajalcev glede obveznosti plačila dobra, je bilo iz tega naslova kar nekaj kršitev. Do zapletov, kršitev in nerazumevanja delodajalcev je prihajalo predvsem v zvezi s predhodnim obveščanjem ZRSZ o predčasni vrnitvi delavcev nazaj na delo. Inšpektorji ponovno opozarjajo na problematiko, vezano na evidence delovnega časa, saj je prihajalo do situacij, ko so bili delavci uradno napoteni na začasno čakanje na delo ali na skrajšan delovni čas, vendar so morali vseeno delati, pri čemer je bilo v praksi dokazovanje teh dejstev oteženo, saj evidence, ki so jih delodajalci predložili, navedenega niso potrjevale.

Dodajamo, da intervencijski zakoni nekaterih obveznosti delodajalcev, tako kot v letu 2020 tudi v letu 2021 niso sankcionirali, kar se lahko kaže v manjšem številu ugotovljenih kršitev intervencijske zakonodaje s strani IRSD.

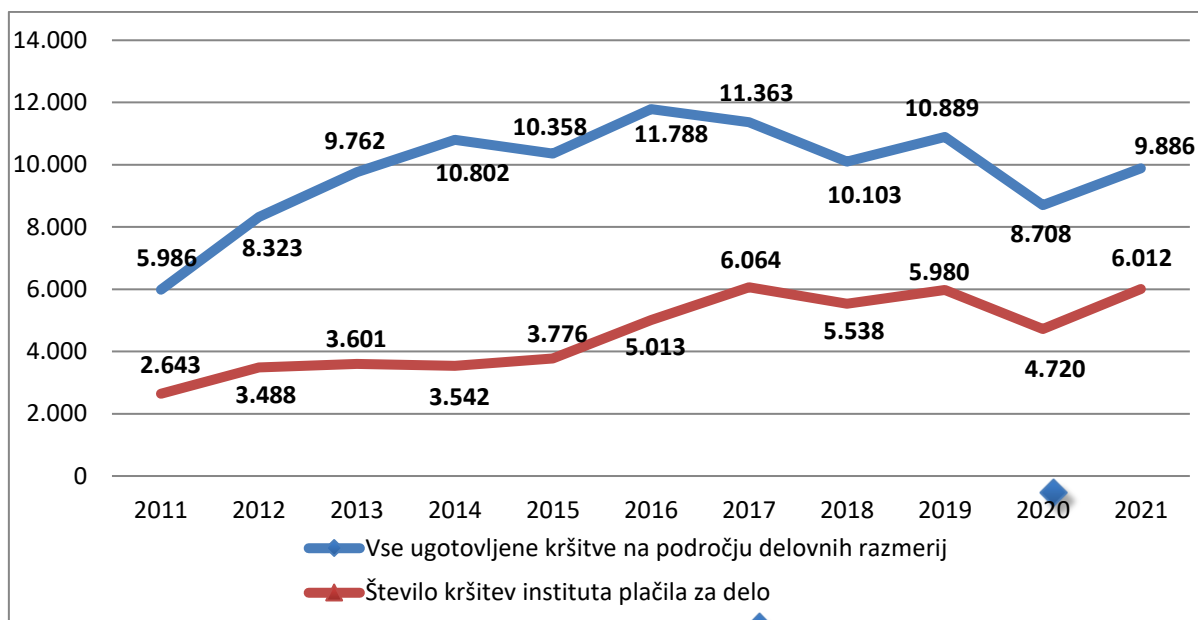
Pojasnjujemo še, da so inšpektorji IRSD glede intervencijske zakonodaje v letu 2021 ves čas delovali tudi z namenom generalne prevencije in tako delavcem, delodajalcem, kot tudi drugim ves čas

zagotavljali pojasnila v okviru svojih pristojnosti v času uradnih ur, po telefonu, kot tudi v obliki pisnih strokovnih pomoči.

4.4. PLAČILO ZA DELO

Kršitve v zvezi z institutom plačila za delo so še vedno najpogostejše ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju, pri čemer v tem delu zajemamo podatke o ugotovljenih kršitvah v smislu zakonskega določila **plačila za delo** (osnovna plača, del plače za delovno uspešnost in dodatki), glede izplačila **regresa za letni dopust** in **povračil stroškov v zvezi z delom** ter kršitvah v zvezi z **minimalno plačo**. Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **6.012** tovrstnih **kršitev**. Delež teh kršitev tako predstavlja skoraj 60 % vseh ugotovljenih kršitev na področju nadzora delovnih razmerij. Za primerjavo z letom 2020 navajamo, da so inšpektorji glede plačila za delo v letu 2020 ugotovili 4.720 kršitev, delež teh kršitev v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij pa je predstavljal 54 %.

Graf 29: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju delovnih razmerij, 2012 – 2021.

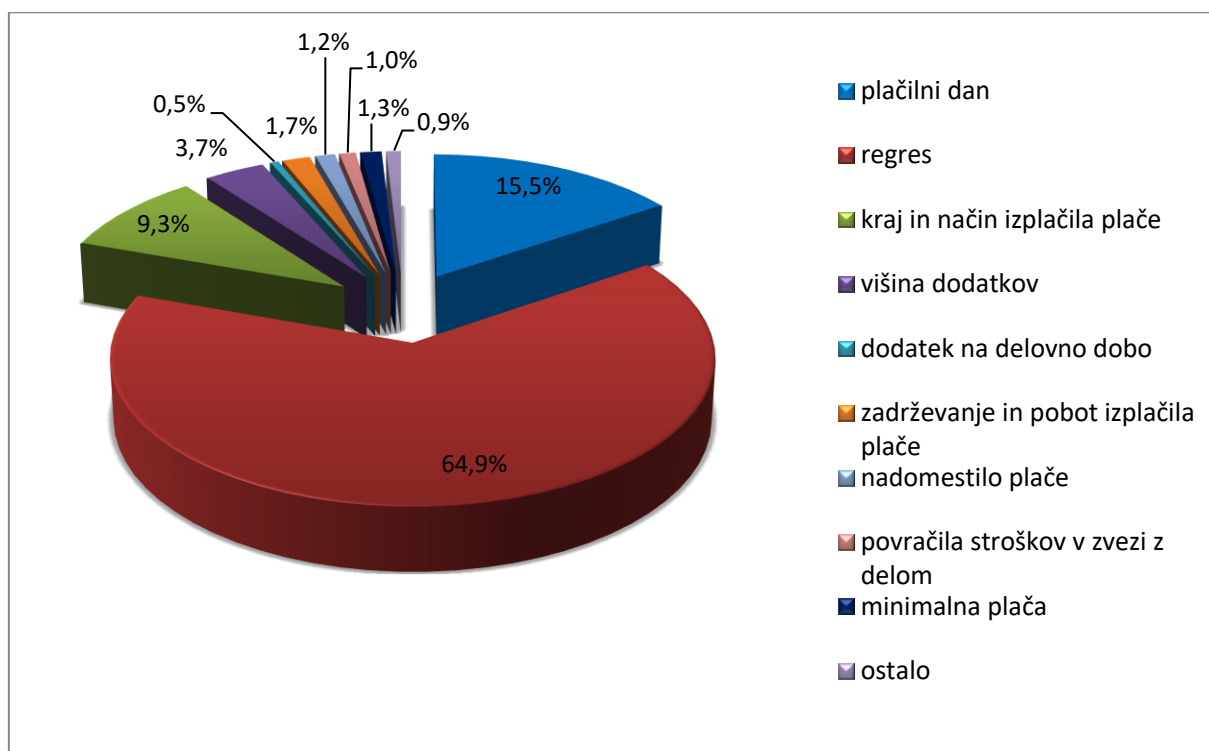
Nepravilnosti v zvezi z izplačilom plač smo ugotavljali v inšpekcijskih pregledih, ki so bili uvedeni v povezavi s prejetimi prijavi oziroma pobudami, kot tudi v inšpekcijskih pregledih, ki smo jih opravili v okviru celoletnega poostrenega nadzora v zvezi z izplačilom regresa, plačilnim dnem, pisnim obračunom, krajem in načinom izplačila plače ter spoštovanjem ZminP oziroma v okviru celoletnega poostrenega nadzora v zvezi z izplačilom regresa, ki se je opravljal v sodelovanju s FURS. Pozornost je bila namenjena večjim in manjšim delodajalcem. Število ugotovljenih kršitev v zvezi s plačilom za delo je tako tudi odraz povečane aktivnosti IRSD na tem področju.

Tabela 4: Število kršitev glede plačila za delo v primerjavi z vsemi ugotovljenimi kršitvami na področju nadzora delovnih razmerij, 2012–2021.

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ugotovljene kršitve na področju delovnih razmerij	8.323	9.762	10.802	10.358	11.788	11.363	10.103	10.889	8.708	9.886
Število kršitev instituta plačila za delo	3.488	3.601	3.542	3.776	5.013	6.064	5.538	5.980	4.720	6.012

Med vsemi kršitvami v zvezi s plačilom za delo so v letu 2021 najbolj izstopale kršitve v zvezi z **regresom** za letni dopust. Teh so inšpektorji ugotovili kar **3.899**. V zvezi s **plačilnim dnevom** je bilo ugotovljenih **930 kršitev**, pri čemer v teh primerih ne gre le za neizplačilo plače, temveč pogosto za nepravočasno izplačilo plače. Ugotovljenih je bilo **562 kršitev** določbe 135. člena ZDR-1 v zvezi s **krajem in načinom izplačila plače**, od tega je bilo v zvezi s pisnim obračunom plače, ki ga je delodajalec dolžan dati delavcu do konca plačilnega dne, ugotovljenih 324 kršitev. Glede višine **dodatkov za delo v posebnih pogojih dela** je bilo ugotovljenih **222 kršitev**, glede **dodatka za delovno dobo** **29 kršitev** in glede **povračila stroškov v zvezi z delom** **61 kršitev**. Inšpektorji so glede **zadrževanja in pobota izplačila plače** ugotovili **105 kršitev** in glede **nadomestila plače** **73 kršitev**. Zaradi **začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga** je bilo zabeleženih **23 kršitev**. Inšpektorji so ugotovili še **10 kršitev** v zvezi z **odpravnino ob upokojitvi** in **18 kršitev** v zvezi z **vrsto plačil**.

Graf 30: Deleži kršitev instituta plačila za delo v letu 2021.

Pri plači mora delodajalec upoštevati minimum, določen z zakonom oziroma kolektivno pogodbo, ki neposredno zavezuje delodajalca. Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **80 kršitev ZminP**. Z letom 2021 se je uveljavila nova formula za določitev zneska minimalne plače z navezavo na minimalne življenjske stroške, s čimer se vzpostavlja smiselno razmerje med dohodki delovno aktivnih in delovno neaktivnih oseb. Znesek minimalne plače se ob upoštevanju rasti cen življenjskih potrebščin, gibanja plač, gospodarskih razmer oziroma gospodarske rasti in gibanja zaposlenosti, določi v razponu med 120 % in 140 % minimalnih življenjskih stroškov z navezavo na davčne predpise, ki omogočajo določitev bruto zneska minimalne plače. Minimalna plača za leto 2021 je znašala 1.024,24 EUR (bruto). Iz definicije minimalne plače so izvzeti vsi dodatki, določeni z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi. Poleg tega v minimalno plačo tudi ni možno všteti povračil stroškov, ki jih je delodajalec dolžan izplačati delavcu, kot tudi ne drugih prejemkov iz delovnega razmerja.

Pojavne oblike kršitev glede plačila za delo so se nanašale na to, da so delodajalci **plačo izplačevali po z zakonom določenem datumu**, tudi zaradi okoliščin, v katerih so se znašli delodajalci zaradi posledic koronavirusne bolezni. Zamude so se pojavljale predvsem pri manjših delodajalcih. Množičnega števila prijav, da delavci ne bi prejeli plače za daljše časovno obdobje, nismo prejeli. Iz poročil inšpektorjev še izhaja, da nismo zabeležili večjega števila podanih odpovedi pogodb o zaposlitvi s strani delavcev zaradi neizplačila plač po 111. členu ZDR-1 iz razlogov na strani delodajalca.

Tudi v letu 2021 smo bili s strani posameznih upravnih enot opozorjeni na primere, povezane z izplačilom plač in stroškov v zvezi z delom delavca tujca, ki pri njih vloži vlogo za podaljšanje dovoljenja za prebivanje. Zaradi uveljavljanja pravic iz naslova združitve družine in pravice do celovitosti družine so bile na primer plače v določenem časovnem obdobju nerazumno visoke, čeprav je delavec običajno prejemal le minimalno plačo, dejansko izplačana plača na bančnem računu delavca ni bila enaka plači, ki je izhajala iz plačilne liste in podobno.

Inšpektorji so prav tako opozarjali na nepravilnosti pri **plačevanju dela delavcev, napotениh na delo v tujino**. Med drugim so ugotavljali, da nekateri delodajalci ne zagotavljajo plačila za delo skladno z zakonodajo države, v katero so napoteni delavci, čeprav bi bilo to za delavca ugodneje, temveč so jim izplačevali zgolj minimalno plačo po predpisih Republike Slovenije, del plačila pa so jim plačali v obliki drugih prejemkov oziroma v gotovini.

Inšpektorji so ugotavljali kršitve v zvezi z **izdajanjem pisnega obračuna plač**. Delodajalci delavcem v teh primerih niso vročali pisnih obračunov plače, posluževali so se tudi izplačil v gotovini. Nemalokrat so jih sicer v nadzoru nepodpisane predložili. Problematika pri dokazovanju izdajanja pisnega obračuna plače s strani delodajalcev ostaja aktualna, saj določba 2. odstavka 135. člena ZDR-1 določa, da je delodajalec dolžan delavcu do konca plačilnega dne izdati pisni obračun in torej izrecno ne opredeljuje, na kakšen način mora delodajalec delavcu izročiti pisni obračun plače. Glede na to, da je

pisni obračun plače verodostojna listina, na podlagi katere delavec lahko predlaga sodno izvršbo, bi bila v tem delu dobrodošla dopolnitev ZDR-1. Pri nekaterih delodajalcih so obračuni nejasni, iz njih niso razvidni podatki o osnovi za obračun in so v neskladju z dejansko opravljenimi urami po evidencah o izrabi delovnega časa ali prijavi delavca.

Ugotavljali smo nezakonito **zadrževanje in pobot izplačila plače** (tudi regresa za letni dopust). Še posebej velja opozoriti na primere kršitev pri izplačilu zadnje plače delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi. O največ tovrstnih kršitvah so inšpektorji poročali pri delodajalcih, ki zaposlujejo delavce tujce, ki prijavo kršitev najpogosteje podajo po prenehanju delovnega razmerja. V nadzorih se delodajalci večinoma sklicujejo na povzročeno škodo s strani delavcev, katere pa delavec običajno ne priznava. V posameznih primerih z odtegljaji pri plači, brez pisnega soglasja delavca, delodajalci prevažajo na delavca stroške zaposlitve, usposabljanja, zdravstvenega pregleda in drugo. Delodajalci so se primeroma ob nadzorih sklicevali tudi na to, da delavci v primeru prekinitve delovnega razmerja ne vrnejo preveč izplačanega regresa prostovoljno.

Največje število prejetih prijav glede plačila za delo se je nanašalo na izplačilo **regresa** za letni dopust. Ravno tako je bilo glede tega instituta največ ugotovljenih kršitev, ki so se nanašale na neizplačilo oziroma zamudo pri izplačilu regresa za letni dopust. Sodelovanje s FURS glede delodajalcev, ki za posamezne delavce niso oddali iREK obrazca za izplačilo regresa, ocenjujemo kot primer dobrega in učinkovitega sodelovanja dveh nadzornih organov. Inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci regres izplačujejo v več delih, pri tem pa se sklicujejo na likvidnostne težave, ki jih ZDR-1 posebej ne definira. Obravnavali smo primere, ko delodajalci kljub temu, da so zaposlenim delavcem izplačali regres za letni dopust, le tega niso izplačali delavcem, ki jim je delovno razmerje pri njih med letom prenehalo. Nekaj ugotovljenih nepravilnosti je bilo v povezavi z določitvijo roka za izplačilo sorazmernega dela regresa. Velja omeniti, da ZDR-1 izrecno ne določa, do kdaj je potrebno izplačati regres delavcu, ki se je zaposlil po 1. 7. v koledarskem letu oziroma delavcu, ki mu je prenehala pogodba o zaposlitvi pred 1. 7., kar predstavlja težavo predvsem pri določanju časa storitve prekrška. Zabeleženi so bili tudi primeri zlorab, ki so se izkazali za težko dokazljive, in sicer je delodajalec delavcem izplačal plačo ali regres za letni dopust, vendar pa v nadaljevanju od delavcev zahteval, da znesek dvignejo iz bančnega računa in ga v gotovini vrnejo delodajalcu.

Ugotavljali smo primere, ko so bili delavcem izplačani različni zneski regresa za letni dopust, pri čemer gre poudariti, da delodajalci v tovrstnih primerih praviloma v zakonitem roku vsem delavcem izplačajo regres vsaj v višini minimalne plače, kot to določa 131. člen ZDR-1, oziroma v višini, kot to določa zavezujoča kolektivna pogodba. Anomalije pri enakosti obravnave ob izplačilu regresa se praviloma dogajajo v razponu od najnižjega zneska regresa do najvišje določenega, še neobdavčenega zneska regresa. Delodajalci v večini primerov nimajo sprejetih splošnih aktov ali izdelanih formalnih kriterijev, na podlagi katerih delavcem izplačujejo različne zneske regresa. Primeroma so nižji sorazmerni del

regresa prejeli delavci, ki jim je v tekočem koledarskem letu prenehalo delovno razmerje ali so bili dalj časa odsotni.

Ob tem omenjamo tudi posamezne ugotovljene kršitve glede izplačil božičnice, ki jih sicer obravnavamo z vidika neenake obravnave delavcev. V letu 2021 lahko poročamo o nekaj primerih, ki jih je predhodno obravnaval že Zagovornik načela enakosti, in je IRSD posredoval predloge za uvedbo prekrškovnih postopkov zaradi kriterijev za odmero denarne **nagrade za poslovno uspešnost**, kjer je delodajalec upošteval prisotnost delavcev na delu oziroma odsotnost bolniškega staleža. IRSD na obravnavanem segmentu izvaja tudi svojo preventivno vlogo, saj nudimo strokovno pomoč vlagateljem, ki tovrstna zaprosila pošiljajo običajno ob koncu leta.

Tudi pri **obračunu nadomestil plač** inšpektorji opažajo nepravilnosti, predvsem zaradi napačno uporabljene osnove za nadomestilo plače. Moramo poudariti, da je v teh primerih, kot v drugih primerih napačno izdelanih obračunov plač, velika odgovornost tudi na strani računovodskih servisov. Inšpektorji so poročali še o primerih neplačevanja nadomestil v času koriščenja letnega dopusta in odsotnosti zaradi bolezni.

V inšpekcijskih pregledih smo prav tako ugotavljali neizplačilo **dodatkov** za delo v posebnih pogojih dela in dodatka za delovno dobo ter neizplačila **povračil stroškov** v zvezi z delom. Veljavna zakonodaja določa le pravico do teh dodatkov in povračil stroškov v zvezi z delom, za določitev višine dodatkov pa napotuje na kolektivne pogodbe na ravni dejavnosti. Težava se pojavi pri ugotavljanju višine teh dodatkov in povračil stroškov zlasti v primerih, ko delodajalec zavezuje več kolektivnih pogodb ali pa ga ne zavezuje nobena kolektivna pogodba in ko posamezna kolektivna pogodba ne vsebuje določil o višini dodatkov in povračil stroškov. Možnosti ukrepanja inšpektorjev pri neizplačilu dodatka za delovno dobo so omejene, saj ZDR-1 pri takšnih kršitvah ne določa prekrškovnih sankcij.

ZDR-1 v 138. členu ureja možnosti v primeru **začasne nezmožnosti zagotavljanja dela iz poslovnega razloga**, ko delodajalec začasno, vendar najdlje za čas šestih mesecev v posameznem koledarskem letu, ne more zagotavljati dela delavcem. Delodajalec lahko te delavce z namenom ohranitve zaposlitve pisno napoti na čakanje na delo doma. ZDR-1 v tem primeru določa tudi nadomestilo plače delavcu. Povračilo nadomestila plače delavcem z namenom ohranitve delovnih mest pri delodajalcih, ki začasno niso zmogli zagotavljati dela zaradi posledic epidemije koronavirusne bolezni, pogoje, upravičenost, višino in način uveljavljanja nadomestila ter tudi institut dela s skrajšanim delovnim časom ob hkratni delni napotitvi na začasno čakanje na delo delavca, je urejala tudi intervencijska zakonodaja.

Ob tem velja podariti, da inšpektor v okviru svojih pristojnosti ne more izterjati neizplačanih denarnih terjatev (doseči poplačila terjatev delavca), lahko zgolj vodi upravni in prekrškovni postopek v povezavi z opustitvijo dolžnega ravnanja delodajalca. Delavec lahko denarne terjatve iz delovnega razmerja uveljavlja neposredno pred pristojnim delovnim sodiščem. Sicer pa glede instituta plačila za delo podajamo nekaj predlogov za spremembe oziroma dopolnitve zakonodaje.

4.5. DELOVNI ČAS, ODMORI IN POČITKI TER EVIDENCE NA PODROČJU DELA

Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **337 kršitev** s področja **delovnega časa ter odmorov in počitkov**, kar je občutno manj kot v preteklih letih in manj kot v letu 2020, ko je bilo ugotovljenih 550 kršitev.

Med najštevilčnejše kršitve sodijo tiste v zvezi z **razporejanjem delovnega časa**, in sicer je bilo v letu 2021 ugotovljenih **87 kršitev**. V zvezi z razporejanjem delovnega časa so bile najpogostejše ugotovljene kršitve določb šestega odstavka 148. člena ZDR-1, ki določa, da pri neenakomerni razporeditvi ter začasni prerazporeditvi polnega delovnega časa delovni čas ne sme trajati več kot 56 ur na teden, kar predstavlja absolutno časovno omejitev delovnega časa, ki ga delavec sme opraviti v enem tednu. Teh kršitev je bilo 57. Določbe o nadurnem delu in **prepovedi opravljanja dela preko polnega delovnega časa** so bile kršene v

84 primerih, od tega je bilo največ kršitev drugega odstavka 144. člena ZDR-1, ki zavezuje delodajalca k temu, da delavcu nadurno delo odredi v pisni obliki, in sicer 46.

Do kršitev v zvezi z delovnim časom še vedno prihaja s strani delodajalcev namenoma ali iz malomarnosti oziroma zaradi nevednosti. Inšpektorji za delo na terenu opažajo, da so evidence delovnega časa velikokrat prirejene (na primer dvojne evidence). Na drugi strani prihaja do situacij, ko se delodajalci želijo posluževati fleksibilnega razporejanja delovnega časa, vendar za to nimajo potrebnega znanja ter tako evidenc ne vodijo pravilno. Razporeditev delovnega časa in pogoje za začasno prerazporeditev delovnega časa je potrebno določiti že s pogodbo o zaposlitvi in pred začetkom koledarskega oziroma poslovnega leta določiti letni razpored delovnega časa ter o tem obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način, kot tudi obvestiti sindikate pri delodajalcu. Še vedno se pojavlja problematika glede plačila nadomestila plače na dan praznika v primeru, ko je delavec glede na razpored dela na ta dan prost in bi bil prost tudi, če praznika ne bi bilo (torej na dan praznika nima določene delovne obveznosti).

Na področju zagotavljanja **odmorov in počitkov** beležimo **144 kršitev**, kar je manj, kot je bilo ugotovljenih v letu 2020, ko je bilo teh 249. Največ kršitev, 83, je ugotovljenih v zvezi z 155. členom ZDR-1, in sicer v zvezi z zagotavljanjem počitka med zaporednima delovnima dnevoma, medtem ko je bilo kršitev 156. člena ZDR-1 v zvezi s tedenskim počitkom 56. Tako kot pretekla leta je bilo tudi v letu 2021 najmanj kršitev (5) ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem ustreznega odmora delavcem med delovnim časom.

V zvezi z zagotavljanjem odmorov in počitkov je kršitve pri nekaterih delodajalcih še vedno težko ugotavljati zaradi neurejenih, prirejenih ali prikritih evidenc delovnega časa. Še vedno se dogaja, da ima delavec odmor oziroma počitek v evidencah zabeležen, dejansko pa opravlja v tem času delo – torej v času, ki je v evidenci prikazan kot delavčev prosti čas. Koriščenje odmora za malico s strani delavca je zlasti oteženo v storitvenih dejavnostih (na primer v gostinstvu ali trgovini), ko delodajalec zaposluje samo enega delavca in mora ta, tudi v času svojega odmora, nemoteno izvajati storitev za stranke.

Ugotavljanje kršitev v zvezi z delovnim časom ter zagotavljanjem odmorov in počitkov je v veliki meri povezano s kršitvami ZEPDSV, ki med drugim določa obveznost vodenja evidenc delovnega časa. Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **632 kršitev ZEPDSV**, kar predstavlja skoraj enako število kršitev, kot jih je bilo ugotovljenih v letu 2020. Največ kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z 18. in 19. členom ZEPDSV glede evidenc o izrabi delovnega časa ter njihovega vodenja, in sicer 266, ter glede splošne obveznosti vodenja evidenc po tretjem odstavku 12. člena ZEPDSV, 90 kršitev.

Inšpektorji poročajo, da marsikateri delodajalec vodi evidence tako, da so v celoti ustrezne in v skladu z zakonom, čeprav je na primer za določene dejavnosti splošno znano, da v določenih obdobjih delavci delajo več kot 8 ur na dan, tudi brez dnevnega ali celo tedenskega počitka. To še zlasti velja za gradbišča, kjer evidence delovnega časa redko izkazujejo realno stanje opravljenih ur.

Spremembe ZEPDSV so potrebne zaradi učinkovitejšega nadzora nad izvajanjem normativne ureditve delovnega časa, odmorov in počitkov, zato upamo na čimprejšnji sprejem novega zakona na tem področju.

Dodatno navajamo še, da se je nadzor izvajal tudi z vidika določb **ZDCOPMD**, in sicer je bilo ugotovljenih skupaj **6 kršitev**, od tega 5 kršitev določb, ki se nanašajo na vodenje evidenc mobilnih delavcev.

4.6. ZAPOSLOVANJE V ŠIRŠEM SMISLU

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **711 kršitev** na segmentu **zaposlovanja v širšem smislu**, kar vključuje tako kršitve določb ZDR-1 glede sklepanja pogodbe o zaposlitvi in različnih posebnosti teh pogodb, kakor tudi kršitve prepovedi dela na podlagi pogodb civilnega prava, prepovedi zaposlovanja na črno in prepovedi diskriminacije, nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu. Število evidentiranih kršitev omenjenih vsebin je nižje kot v letu 2020 (905 kršitev) in bistveno nižje kot v letu 2019, ko jih je bilo ugotovljenih 1.280. V nadaljevanju se bomo ustavili pri tistih področjih podpoglavja, kjer je bilo v tem poročevalskem letu ugotovljenih največ kršitev, posebej pa bomo predstavili tudi ugotovitve inšpektorjev na področju prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja in prepovedi diskriminacije.

4.6.1. Pogodba o zaposlitvi

Tudi v letu 2021 je bilo na segmentu zaposlovanja največ evidentiranih kršitev pri sklepanju in trajanju **pogodb o zaposlitvi za določen čas**, in sicer **201 kršitev**. Največ se jih je nanašalo na **razloge za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas**, torej kršitve 54. člena ZDR-1 (**151**), sledi jim **prepoved veriženja teh pogodb (39 kršitev)**, ko je delodajalec sklenil eno ali več zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas za isto delo, katerih neprekinjen čas trajanja je bil daljši kot dve leti. V tem letu je bilo ugotovljenih tudi **11 kršitev** 56. člena ZDR-1, ki določa posledice nezakonito sklenjenih **pogodb za določen čas** (šteje se, da je delavec sklenil pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas in delodajalec mora urediti ustrezno spremembo prijave v zavarovanje).

Zaposlovanje za določen čas naj bi bilo izjema, uporabljena le takrat, ko gre za primere, taksativno našteje v ZDR-1 ali kolektivnih pogodbah. Inšpektorji pa poročajo, da v praksi še vedno opažajo precej pogodb o zaposlitvi za določen čas brez navedbe razloga za sklepanje tovrstne pogodbe oziroma gre za napačen razlog, ki ga ne predvideva ne ZDR-1 ne kolektivna pogodba. V skladu s sodno prakso se v teh primerih šteje, da je pogodba o zaposlitvi sklenjena za nedoločen čas, saj ni zakonitega razloga za izjemo od zaposlovanja za nedoločen čas. Po opažanjih inšpektorjev delodajalci v pogodbe o zaposlitvi za določen čas najpogosteje navedejo kot razlog povečan obseg dela ali nadomeščanje začasno odsotnega delavca zaradi odsotnosti iz zdravstvenih razlogov oziroma izrabe starševskega dopusta. V posameznih primerih pa glede na ugotovitve inšpektorjev s terena z zaposlovanjem za določen čas delodajalci nadomeščajo institut poskusnega dela, kar seveda ni zakonito.

V zvezi s **postopkom pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi** so inšpektorji ugotovili kršitve naslednjih določb ZDR-1:

- **15 kršitev** prvega odstavka 22. člena ZDR-1, ki določa, da mora delavec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi, izpolnjevati predpisane, s kolektivno pogodbo ali splošnim aktom delodajalca določene oziroma s strani delodajalca zahtevane in v skladu s prvim odstavkom 25. člena tega zakona objavljene pogoje za opravljanje dela; v **12 primerih** pa delodajalec sploh ni imel s splošnim aktom določenih pogojev za opravljanje dela na posameznem delovnem mestu oziroma za vrsto dela (akt o sistemizaciji delovnih mest);
- **23 kršitev** 25. člena ZDR-1, ki določa obveznost objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela in **6 kršitev** 27. člena ZDR-1, ki določa enako obravnavo pri objavi prostega delovnega mesta glede na spol (več o tem glej v razdelku o prepovedi diskriminacije na delovnem mestu);
- **20 kršitev** 28. člena ZDR-1, ki določa, katere podatke in dokazila lahko delodajalec zahteva od kandidatov za zaposlitev, možnost preizkusa znanj in sposobnosti kandidata, napotitev kandidata na predhodni zdravstveni pregled na stroške delodajalca ter obveznost seznanitve kandidata z delom, pogoji dela ter pravicami in obveznostmi delavca in delodajalca, ki so povezane z opravljanjem dela, za katero se sklepa pogodba o zaposlitvi;
- **56 kršitev** 30. člena ZDR-1, ki določa, da mora delodajalec v osmih dneh po zaključenem postopku izbire pisno obvestiti neizbranega kandidata o tem, da ni bil izbran, in da je dolžan neizbranemu kandidatu na njegovo zahtevo vrniti vse dokumente, ki mu jih je predložil kot dokaz za izpolnjevanje zahtevanih pogojev za opravljanje dela.

Inšpektorji pa so v letu 2021 v zvezi s **postopkom sklepanja pogodbe o zaposlitvi** ugotovili naslednje kršitve:

- **44 kršitev** 17. člena ZDR-1, ko delodajalci delavcem niso izročili pisnega predloga pogodbe o zaposlitvi praviloma tri dni pred predvideno sklenitvijo, oziroma same pisne pogodbe o zaposlitvi ob njeni sklenitvi;
- **35 kršitev** 11. člena ZDR-1, ko delodajalci delavcev niso prijavili v obvezno pokojninsko, invalidsko in zdravstveno zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s posebnimi predpisi in jim izročili fotokopije prijave v 15 dneh od nastopa dela.

Po svoji številčnosti izstopajo tudi kršitve glede **vsebine pogodbe o zaposlitvi**, torej glede njenih obveznih sestavin, ki so določene v 31. členu ZDR-1. Inšpektorji namreč poročajo, da pogodbe o zaposlitvi, žal velikokrat tipske in zapisane na posebnih obrazcih, niso prilagojene dejanskemu stanju in imajo pomanjkljivo vsebino, saj ne urejajo vseh vsebin, ki jih predvideva ZDR-1 v 31. členu. Tovrstnih kršitev so inšpektorji v letu 2021 evidentirali **50**. Poudarjamo pa, da so inšpektorji te kršitve evidentirali le v primerih, ko so ciljno pregledali vsebine pogodb o zaposlitvi, z veliko verjetnostjo pa lahko predvidevamo, da so vsebine pogodb o zaposlitvi neurejene še pri mnogih delodajalcih in njihovih zaposlenih. Ne glede na to, da je bilo v letu 2021 ugotovljenih bistveno manj kršitev 31. člena ZDR-1

kot v letu 2020 (137 kršitev), pa je treba upoštevati dejstvo, da je dobro sestavljena pogodba o zaposlitvi, ki zajema vsa predvidena področja (poleg tistih, ki so naštet v 31. členu ZDR-1, so v določenih primerih nujne tudi vsebine, ki jih urejajo drugi členi, na primer 209. člen ob napotovanju delavca na začasno delo v tujino), bistvenega pomena za obe stranki delovnega razmerja, saj predstavlja dober temelj za uspešno sodelovanje delavca in delodajalca v okviru delovnega razmerja. Na začetku delovnega razmerja je smiselno in potrebno, da se čim bolj jasno dorečejo vse okoliščine delovnega razmerja. Na ta način se stranki izogneta kasnejšim razočaranjem, občutkom prikrajšanosti in nerazumevanja, kar lahko privede do vse ostrejših konfliktov in iskanja rešitev v sodnih sporih ter s prijavo na IRSD. Dobri delodajalci zato poskrbijo, da v pogodbah o zaposlitvi napolnijo vsebine iz 31. člena ZDR-1, dodajo pa tudi določbo o načinu mirnega reševanja vseh sporov, ki bi utegnili izhajati iz delovnega razmerja. Zasledili smo tudi primere dobrih praks, ko so delodajalci za primere sporov z delavci v pogodbah o zaposlitvi predvideli mediacijo.

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **14 kršitev** 10. člena ZDR-1, ko delodajalci ob **sprejemanju splošnih aktov**, s katerimi so določali organizacijo dela ali obveznosti, ki jih morajo delavci poznati zaradi izpolnjevanja pogodbenih in drugih obveznosti, niso upoštevali svojih obveznosti (posredovanje predloga splošnega akta v mnenje sindikatom, svetu delavcev ali delavskemu zaupniku oziroma obveščanje delavcev o vsebini predloga splošnega akta pred sprejemom akta). V letu 2020 so inšpektorji ugotovili 12 kršitev 10. člena ZDR-1.

V poročevalskem obdobju smo ugotovili tudi **42 kršitev prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov** delovnega razmerja (kršitve drugega odstavka 13. člena ZDR-1). Nižje število ugotovljenih kršitev kot v letu 2020, ko jih je bilo evidentiranih 95, najbrž ne gre pripisati zmanjšanju pojavnosti prekrškov oblik dela, pač pa poudarku na drugih vsebinah inšpekcijskih nadzorov. O tem več v posebnem razdelku.

Znotraj instituta pogodbe o zaposlitvi so inšpektorji tudi v letu 2021 ugotavljali kršitve 47. člena ZDR-1, ki so se nanašale na **ukrepe za varovanje dostojanstva delavca pri delu**, njihovo število pa je bilo nižje kot v letu 2020. Ugotovili so jih **97**, od tega se jih je 64 kršitev nanašalo na sprejetje ukrepov za varovanje dostojanstva, 33 pa na seznanitev delavcev s sprejetimi ukrepi. Inšpektorji so ugotovili tudi **31 primerov** kršitev **prepovedi diskriminacije**, kar je bistveno več kot v letu 2020, ko jih je bilo ugotovljenih 12. Podrobneje o tem v nadaljevanju.

Inšpektorji že več let opozarjajo na problematiko prekoračitve dogovorjenega delovnega časa v primerih, ko delodajalec z delavcem sklene **pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom**. V takih primerih delodajalec z delavcem sklene pogodbo o zaposlitvi s krajšim delovnim časom (na primer eno uro na dan), delavec pa nato redno dela bistveno dlje (včasih s tem celo doseže polni delovni čas). Teh kršitev so inšpektorji v letu 2021 ugotovili **15**, kar je primerljivo letu 2020.

Posamezne kršitve so bile v letu 2021 ugotovljene tudi na naslednjih področjih, ki sodijo v širšem smislu v podpoglavje o Zaposlovanju:

- v zvezi s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi s kandidatom, ki ne izpolnjuje pogojev, za določen čas enega leta, če nobeden izmed prijavljenih kandidatov ne izpolnjuje pogojev za opravljanje dela, če je taka zaposlitev potrebna zaradi nemotenega opravljanja dela (in kandidat izpolnjuje pogoje, določene z zakonom ali podzakonskim aktom!) – tretji odstavek 22. člena ZDR-1;
- glede neveljavnih določil pogodbe o zaposlitvi (32. člen ZDR-1);
- v zvezi s spremembo pogodbe o zaposlitvi (49. člen ZDR-1);
- glede krajšega delovnega časa v posebnih primerih (67. člen ZDR-1), in druge.

Kršitve, ugotovljene v okviru instituta pogodbe o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcem drugemu uporabniku, bomo zajeli v posebnem podpoglavju, posvečenem ugotovitvam kršitev ZUTD.

Tudi v letu 2021 je bilo zaradi nadaljevanja epidemije SARS-CoV-2 še kako aktualno **opravljanje dela na domu ali v prostorih po izbiri delavca**, ki so izven delovnih prostorov delodajalca, oziroma delo na daljavo, ki ga delavec opravlja z uporabo informacijske tehnologije. Po podatkih Eurofounda je med

zaporami javnega življenja v času epidemije več kot tretjina delavcev v EU začela delati od doma (v primerjavi s 5 % delavcev, ki običajno delajo od doma).

Pri marsikaterem delodajalcu pa so prešli na tako imenovani hibridni model, ko se delavci izmenjavajo na delu v pisarnah in od doma na način, da nekaj dni v tednu delajo doma, nekaj dni pa v pisarni. Delodajalci so ob tem našli številne prednosti, ki jih takšno delo prinaša (prihranek pri stroških povračila prevoza na delo in pri stroških najema ali obratovanja pisarn), enako tudi delavci (prihranek časa za prihod na delo, fleksibilnejša organizacija delovnega časa, več prostega časa in podobno). Vendar je treba opozoriti tudi na pasti takšnega dela, ki so lahko že v tem, da vsi delavci nimajo enakih pogojev za delo od doma (nekateri nimajo primerne prostora, drugi nimajo interneta, spet tretji nimajo miru, ker morajo skrbeti za člane ožje ali širše družine), delo od doma zahteva od delavca tudi visoko stopnjo avtonomije in sposobnosti organizacije dela, da si zna delo organizirati na način, da ne prekorači polnega delovnega časa in da je hkrati dosegljiv delodajalcu v urah, ki sta jih dogovorila s pogodbo o zaposlitvi za opravljanje dela na domu. Pretežno (ali izključno) delo na daljavo (oziroma na domu) lahko slabo vpliva na odnose v kolektivu, posebej še na timsko delo, prekomerna uporaba tehnoloških naprav pa še stopnjuje pojave, kot so izolacija, odvisnost od tehnologije, pomanjkanje spanja, čustvena izčrpanost, tesnoba in izgorelost. S tem v zvezi je smiselno pri delodajalcih interno urediti tudi pravico delavcev do odklopa – ureditev te pravice predvideva Predlog direktive Evropskega parlamenta in sveta o pravici do odklopa.

V letu 2021 so se delodajalci privadili novemu sistemu obveščanja IRSD o nameravanem organiziranju dela na domu preko portala SPOT. Poenostavitev tega postopka je bila sprejeta med ukrepi šestega protikoronskega zakona, ZIUOPDVE, ki je določil tudi podatke, o katerih mora delodajalec obvestiti IRSD. Še vedno pa tovrstna obvestila občasno prejmemo po elektronski pošti. V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **2 kršitvi** obveznosti delodajalcev, da o nameravanem organiziranju dela na domu pred začetkom dela delavca obvestijo inšpektorat za delo. Prav tako **2 kršitvi** pa sta bili v tem letu ugotovljeni v zvezi s pravico do nadomestila za uporabo svojih sredstev pri delu na domu, ki ga mora zagotavljati delodajalec delavcu, ki dela od doma.

Inšpektorji za delo so ob opravljanju svojih nalog ugotovili še **6 kršitev prepovedi zaposlovanja na črno**. V skladu z 19. členom ZPDZC-1 imajo inšpektorji za delo možnost, da v primeru suma zaposlovanja na črno izdajo odločbo, s katero prepovejo opravljanje dela posamezniku, ki je zaposlen na črno, in o tem nemudoma obvestijo pristojni organ. Žal tudi po sedmih letih od prenosa pristojnosti nadzora nad izvajanjem prepovedi zaposlovanja na črno z IRSD na FURS na naš naslov še vedno prejmemo veliko število prijav domnevnih tovrstnih kršitev in vprašanj s tem v zvezi, ki jih odstopimo FURS kot pristojnemu organu.

4.6.2. Opravljanje dela na drugih pravnih podlagah, različnih od pogodbe o zaposlitvi – pogodbe civilnega prava

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **42 kršitev drugega odstavka 13. člena ZDR-1**, ki določa prepoved opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava, če obstajajo elementi delovnega razmerja v skladu s 4., v povezavi z 22. oziroma 54. členom tega zakona. Število ugotovljenih kršitev je bistveno nižje kot v letih poprej (v letu 2020 je bilo denimo evidentiranih 95 tovrstnih kršitev, v letu 2019 pa 98) in najverjetneje ne odraža razsežnosti problematike na terenu. Prav gotovo pa je nižje število ugotovljenih kršitev odraz povečanega obsega dela inšpektorjev na drugih področjih in nizkega števila prijav s tovrstnimi vsebinami. Prijave so namreč na tem področju redke, vsaj dokler sodelovanje med delodajalcem in pogodbenim sodelavcem poteka res začasno in občasno ter je redno plačano. Ko pa takšna oblika dela prerase element začasnosti ali občasnosti in pride do konflikta med naročnikom dela ter izvajalcem, prekarni delavec marsikdaj poišče pravno pomoč, poda prijavo na IRSD oziroma vloži tožbo na ugotovitev obstoja delovnega razmerja.

Inšpektorji poročajo, da je tovrstne kršitve v praksi težko ugotavljati, saj se zahtevajo visoki standardi dokazovanja, ki jih bistveno lažje dosegajo sodišča. Medtem, ko se denimo v postopku pred sodiščem zahteva sodelovanje in predložitve ter izvedba dokazov obeh strani, torej tako delodajalca – naročnika del, kot tudi delavca – izvajalca del, mora inšpektor po veljavni ureditvi dokaze za svoje ugotovitve in ukrepe pridobiti sam. Pri tem se lahko opira na (prepogosto) pomanjkljive evidence naročnika del, praviloma pa ne more računati na dokaze s strani izvajalca del, ki bi lahko bili ključni (na primer pisna dokazila - pogodba, izpisi nakazil in podobno) in pričanje – pričati ne želi niti prijavitelj (če je ta sploh znan in prijava torej ni bila podana anonimno) niti katera od prič, saj se vsi bojijo maščevanja naročnika

in prekinitve sodelovanja z njegove strani. Če od delavca oziroma izvajalca del ni mogoče pridobiti nobenega dokaza, delodajalec pa elemente delovnega razmerja pri njegovem delu popolnoma zanika, je kršitev prepovedi opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava izjemno težko dokazovati. Še toliko težje je to izvesti ob pojavih novih fleksibilnih oblik dela, ki smo jim priča v zadnjih letih tudi v Sloveniji.

Ne glede na prizadevanja stroke in zakonodajalca, da se prekarne oblike dela omejijo in se delodajalce z raznimi ukrepi motivira k zaposlovanju delavcev in ne »najemanju delovne sile«, delodajalci delavce še vedno najemajo na podlagi pogodb civilnega prava. Glavni motiv delodajalcev je praviloma **strošek dela**, ki je pri zaposlenih delavcih še vedno najvišji, saj je treba delavcu (za razliko od izvajalca del na podlagi pogodbe civilnega prava) zagotoviti tudi letni dopust, regres za letni dopust, druge odsotnosti z dela (iz zdravstvenih razlogov, starševski dopust – ki poleg finančnih stroškov za delodajalca pomenijo tudi negotovost organizacije delovnega procesa), dodatke za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (ponoči, ob nedeljah in praznikih, v nadurnem delu), povračilo stroškov za malico in za prevoz na delo ter z dela, prispevke za socialno varnost zaposlenih in podobno.

S klasičnih civilnopravnih pogodb (podjemna pogodba, pogodba o naročilu avtorskega dela) oziroma začasnih in občasnih oblik dela (delo dijakov in študentov na podlagi napotnice študentskega servisa in začasno ali občasno delo upokojencev), ki jih inšpektorji v praksi ne opažajo več toliko kot pred leti (vsaj ne z vidika možnosti obstoja elementov delovnega razmerja), se na trgu dela razraščajo nove oblike fleksibilnega, občasnega in začasnega dela. Te oblike v marsičem prehitevajo normativno ureditev.

Tako se tudi v Sloveniji vse bolj uveljavljajo **spletne platforme**, s pomočjo katerih lahko uporabnik preko posebne aplikacije naroči določeno uslugo (na primer dostavo hrane ali drugih potrebščin, čiščenje in podobno), aplikacija poveže izvajalca storitve z uporabnikom in izvajalec opravi storitev za uporabnika. Poleg dostave hrane (ki je specifična, saj gre za 4-partitno »sodelovanje«: platforma, izvajalec dela - dostavljalec, naročnik - uporabnik, restavracija/gostilna) se pri nas in v tujini razširja platformno delo tudi na področju dostave raznega blaga, prevozov, nege na domu, čiščenja, varovanja otrok in tako naprej. Pri navedenih oblikah ni mogoče vnaprej zaključiti, da vselej obstajajo vsi elementi delovnega razmerja, kot jih predvideva ZDR-1 (prostovoljna vključitev v organiziran delovni proces delodajalca, za plačilo, osebno in nepretrgano opravljanje dela po navodilih in pod nadzorom delodajalca). Elemente delovnega razmerja je treba ugotavljati v vsakem primeru posebej. Za to, da lahko inšpektor določeno ravnanje ali opustitev ravnanja opredeli kot kršitev prepovedi dela na podlagi pogodbe civilnega prava, morajo biti v določenem primeru podani vsi zgoraj naštet elementi delovnega razmerja.

Glede na specifične tako imenovanega platformnega dela bi prilagoditev normativne ureditve po mnenju inšpektorjev najverjetneje olajšala učinkovit inšpekcijski nadzor, saj je po njihovih izkušnjah v praksi v veliko primerih nemogoče izkazati vse elemente delovnega razmerja. Treba je upoštevati, da na strani delodajalca praviloma ne nastopa neka klasična pravna ali fizična oseba, ki posluje na trgu dela, pač pa platforma. Kot je mogoče razbrati iz redkih pričevanj v medijih, delavci, ki so preko platforme opravljali dela (na ta način, da so se preko aplikacije prijavili na platformo in kot »poslovni partnerji« prejel kakšen kos oblačila ali denimo torbo z oznako aplikacije – vse na daljavo in brezstično) navajajo, da od začetka do zaključka »poslovnega sodelovanja« s platformo niso imeli nobenega kontakta s kakršnokoli fizično osebo, ki bi nastopila v vlogi vodje delovnega procesa, ampak jim je delo »nalagala« in jih pošiljala na teren aplikacija. Aplikacija jih je opozarjala na pomanjkanje aktivnosti v času ur, ki so jih navedli, da so ji načeloma lahko na razpolago, aplikacija jih je »kaznovala« z manj naročili ob najbolje plačanem obdobju ali jih pošiljala v najbolj oddaljene destinacije, če so bili določen čas premalo aktivni, ali pa jih je motivirala z višjimi plačili, če so z naročili pohiteli oziroma jih prevzeli nadpovprečno več kot ostali. Značilnost platformnega dela je, da stavi na fleksibilnost na trgu dela, ki pa ima dve plati. To za izvajalca po eni strani lahko pomeni prednost, da lahko dela, kadar mu to najbolj ustreza, in mu ni treba delati, ko mu to iz kakršnegakoli razloga ne ustreza ali ne more delati. Vendar je po drugi strani res, da bo aplikacija finančno bolje nagradila delo takrat, ko bo ona to določila – torej, ko bo več naročil uporabnikov, v času slabših vremenskih pogojev, ob večernih urah in podobno. Izvajalec dela, ki seveda želi s takšnim delom čim več zaslužiti, se bo torej v praksi prilagodil aplikaciji in njenim pogojem dela.

Na delovnopravne izzive platformnega dela naj bi na ravni EU poskušala odgovoriti Direktiva o platformnem delu, ki je v pripravi. Predlog direktive med drugim določa poenostavitve opredelitve delovnega razmerja, določitev višine plačila, omejitve nadzora nad izvajalcem dela s strani platforme (in s tem posegov v osebno sfero delavca), prepoved sprejemanja odločitev samo na podlagi algoritmov (delavec denimo ne more biti odpuščen samo preko ali s strani aplikacije) in obrnjeno dokazno breme

(v primeru spora mora platforma dokazati, da ni šlo za delovno razmerje in ne izvajalec dela, da je šlo). Sprejem direktive bi lahko pomenil pomemben korak naprej v smeri pospešitve postopkov dokazovanja in bi lahko pomembno olajšal delo inšpektorjev.

4.6.3. Prepoved diskriminacije, spolnega in drugega nadlegovanja ter trpinčenja na delovnem mestu

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **31 kršitev prepovedi diskriminacije pri 29 različnih delodajalcih**. Velika večina primerov se je nanašala na kršitev prepovedi diskriminacije delavcev v delovnem razmerju, samo v 3 primerih pa je bila evidentirana kršitev prepovedi diskriminacije kandidatov za zaposlitev. Od navedenih 29 delodajalcev, kjer so inšpektorji ugotovili kršitev, prihaja eden iz javnega sektorja, vsi ostali pa spadajo v zasebni sektor – gre za različno velike gospodarske družbe (večinoma d. o. o., dve pa imata status delniške družbe) in tri samostojne podjetnike posameznike. Večina primerov je bila evidentiranih kot kršitev 6. člena ZDR-1, v 2 primerih pa so inšpektorji primer evidentirali kot kršitev 6. člena ZVarD.

V primerih kršitve prepovedi **diskriminacije kandidatov** za zaposlitev je šlo za naslednje okoliščine:

- v enem primeru je delodajalec razvrščal kandidate za delovno mesto pripravnika glede na njihovo starost,
- v drugem primeru je šlo za diskriminatorno objavo prostega delovnega mesta glede na osebno okoliščino spola, saj je delodajalec z javno objavo iskal »natakarico«,
- v tretjem primeru pa je delodajalec javno, na družabnem omrežju Facebook, objavil oglas, da išče »moškega, starega od 28 do 42 let, za delovno mesto procesnega tehnologa/vodje proizvodnje«, s tem pa je kandidate diskriminiral na podlagi dveh osebnih okoliščin, starosti in spola.

V primerih ugotovljenih kršitev prepovedi **diskriminacije delavcev v času trajanja delovnega razmerja** se jih je večina nanašala na to, da je delodajalec različnim delavcem izplačal različne zneske regresa za letni dopust in to (v posameznih primerih) tudi v različnih rokih. Take primere so inšpektorji evidentirali kar pri **19 delodajalcih**. V veliki večini teh primerov osebna okoliščina, na podlagi katere je delodajalec delavce obravnaval neenakopravno, ni bila razvidna. Osebno okoliščino oziroma okoliščino, ki je bila podlaga za diskriminacijo, pa je bilo zaznati v dveh primerih:

- v enem primeru je šlo za to, da je delodajalec izplačal nižje zneske regresa tistim delavcem, ki so bili med letom odsotni iz zdravstvenih razlogov, in tistim s statusom invalida, ki opravljajo delo s krajšim delovnim časom;
- v drugem primeru pa je delodajalec delavcema, ki jima je prenehalo delovno razmerje, izplačal sorazmerni znesek regresa v nižji odmeri, kot pa bi ga jima bil moral, za razliko od delavke, ki je delala celotno koledarsko leto, in je prejela bistveno višji regres od minimalnega.

Zanimiv je bil tudi eden od obravnavanih primerov kršitev prepovedi diskriminacije, kjer je delodajalec delavcem s statusom invalida izplačal krizni dodatek, ostalim pa ne (za delavce s statusom invalida je namreč prejel povračilo s strani MDDSZ, za ostale delavce pa ne).

Tudi v letu 2021 so inšpektorji ugotovili primere kršitev prepovedi diskriminacije v zvezi s **kriteriji za odmero višine dela plače za poslovno uspešnost delodajalca** (ali kot je v pogovornem jeziku večkrat slišati »božičnice« oziroma »13. plače«). Delodajalec je v obravnavanih primerih uporabil navidezno nevtralna merila (na primer prisotnost na delu), ki pa so učinkovala na način, da so postavila v slabši položaj osebe z določeno osebno okoliščino (bolezni, poškodbo, odsotnostjo z dela zaradi starševstva ali nege otroka, starostjo, invalidnostjo in podobno). Tisti delavci, ki so bili zaradi zgoraj navedenih okoliščin več dni odsotni z dela, namreč niso prejeli tako imenovane božičnice oziroma so jo prejeli v nižjih zneskih kot njihovi sodelavci, ki so bili več prisotni na delu. Merila je delodajalec v obravnavanih primerih določil v splošnem aktu (pravilnik), sklepu, ali pa jih je v podjetniški kolektivni pogodbi dogovoril s sindikati. Kadar pri delodajalcu postavljeni (navidezno nevtralni) kriteriji za izplačilo božičnice učinkujejo na način, da so delavci z določeno osebno okoliščino v manj ugodnem položaju, gre za **posredno diskriminacijo**; ta kršitev je sankcionirana v kazenskih določbah ZDR-1 in ZVarD. Navedeni postopki, ki jih je bilo v letu 2021 izvedenih oziroma končanih **pet**, so bili povečini uvedeni na podlagi predlogov Zagovornika načela enakosti¹. V vseh petih primerih so bili poleg inšpekcijskih uvedeni tudi postopki o prekršku, inšpektorji pa so v prekrškovnih postopkih v štirih primerih izrekli globo, v enem pa

¹ Tukaj je govora le o tistih postopkih, kjer je v letu 2021 inšpektor že ugotovil kršitev v inšpekcijskem postopku in jo tudi evidentiral, nekaj takih postopkov pa je v času priprave tega poročila še v teku in bodo predvidoma zajeti v letno poročilo za leto 2022.

opomin. Globo je delodajalec plačal le v enem primeru, v vseh ostalih pa bo o zadevi dokončno odločilo sodišče, kamor se je delodajalec obrnil, ker se ni strinjal z ukrepom inšpektorja.

V letu 2021 inšpektorji niso ugotovili nobene kršitve 133. člena ZDR-1, ki predvideva enako plačilo žensk in moških.

Če je bilo pri ugotavljanju kršitev prepovedi diskriminacije v letu 2021 ugotovljenih bistveno več primerov kršitev kot v zadnjih nekaj letih, pa tega ne moremo trditi za ugotovitve na področju **varovanja dostojanstva delavcev pri delu** (47. člen ZDR-1). Delodajalec je v skladu s 47. členom ZDR-1 dolžan zagotavljati takšno delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju s strani delodajalca, predpostavljenih ali sodelavcev. V ta namen mora sprejeti ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu. V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **64 kršitev**, ko delodajalci tovrstnih ukrepov niso sprejeli, kar je nekoliko manj kot v letu 2020 (takrat so ugotovili 72 tovrstnih kršitev).

O sprejetih ukrepih iz prejšnjega odstavka mora delodajalec pisno obvestiti delavce na pri delodajalcu običajen način (na primer na določenem oglasnem mestu v poslovnih prostorih delodajalca ali z uporabo informacijske tehnologije). Glede na ugotovitve inšpektorjev v letu 2021 delodajalci delavcev niso obvestili o navedenih ukrepih v **33 primerih** (v letu 2020 je bilo teh kršitev ugotovljenih več, 47).

Še vedno mnogi delodajalci sprejetje ustreznih ukrepov, ki ščitijo dostojanstvo delavcev, vidijo samo kot birokratsko obveznost, ki jo zaradi inšpekcije morajo izpolniti, nato pa ostane mrtva črka na papirju (medtem ko so odnosi znotraj kolektiva vse slabši). Tak primer objavljamo na spodnji fotografiji – gre za dokaz, pridobljen v inšpekcijskem postopku ob preverjanju izvajanja 47. člena ZDR-1:

SKLEP na podlagi 47.člena ZDR (varovanje dostojanstva delavca pri delu)

Podjetje zagotavlja delovno okolje, v katerem noben delavec ne bo izpostavljen spolnemu in drugemu nadlegovanju ali trpinčenju z njegove strani ali sodelavcev. Delodajalec sprejema vse ustrezne ukrepe za zaščito delavcev pred spolnim in drugim nadlegovanjem ali pred trpinčenjem na delovnem mestu.

direktor:

Delodajalec zgolj z nekakšno izjavo, ki jo pritrdi na oglasno desko, da varuje dostojanstvo delavcev pri delu, ne bo obvaroval dostojanstva nikogar ter ne bo popravil nobenega odnosa v kolektivu ali preprečil škodljivih posledic trpinčenja, nadlegovanja, neprimerne komunikacije in žalitev. Delodajalec si mora aktivno prizadevati za vzpodbudno delovno vzdušje, za ničelno toleranco do nasilja, za zdrav in profesionalen odnos med sodelavci. To lahko doseže le z aktivnim prizadevanjem, z nenehno, odprto in jasno komunikacijo, z usposabljanjem delavcev, da bodo znali spoštljivo komunicirati in se vzdržati neprimernih ravnanj ter po drugi strani, da se bodo znali ustrezno odzvati v primerih, ko se bo sodelavec, podrejeni, nadrejeni ali kdo tretji vedel neprofesionalno, morda celo nasilno. Delavci morajo dobro poznati poti, kamor se lahko obrnejo znotraj delodajalca ob neprimernih pojavih na delovnem mestu, če se počutijo ogrožene ali prizadete. Če jih ne bodo poznali, se bodo obračali na zunanje institucije, s čemer bo delodajalec zamudil priložnost, da konflikte razreši znotraj kolektiva, dvigne raven odnosov in razvije bolj pozitivno delovno klimo. Namesto tega se bo užaljeni, ogorčeni, osramočeni, trpinčeni, prizadeti delavec obrnil po pomoč na IRSD ali na delovno sodišče, kadar ima neprimerno ravnanje znotraj delovnega okolja znake kaznivenga dejanja, pa tudi na Policijo. Posledice takšnega reševanja spora pa praviloma niso pozitivne za nikogar, ne za delodajalca ne za prijavitelja.

Delodajalec torej mora sprejeti ukrepe za varovanje dostojanstva delavcev, ki zajemajo ne samo preventivne ukrepe, ki preprečijo negativne pojave na delovnem mestu, ampak tudi postopke, ki jih ima žrtev ob neprimernih pojavih na delovnem mestu, da jih lahko znotraj delodajalca prijavi in se jih razreši. Zelo pomembno je, da delodajalec žrtvi tudi omogoči zaščito njene integritete ob negativnih pojavih, da ne pride do viktimizacije, kadar poskuša uveljaviti prenehanje kršitev. Če tega ne stori, spet tvega razreševanje konfliktov pred zgoraj naštetimi institucijami, ki je pogosto dolgotrajno in nekonstruktivno.

V nasprotju s prepričanjem marsikaterega delodajalca ukrepi za varovanje dostojanstva ne prinašajo večjih stroškov. Lahko sklepamo, da so ti stroški bistveno nižji kot pa stroški s sodnimi in drugimi zunanjimi postopki reševanja konfliktov. Nekateri izmed ukrepov delodajalca za delodajalca nimajo stroškovnih učinkov, kot na primer spoštljiva odnos in komunikacija do sodelavcev, pogosta pohvala sodelavcev za opravljeno delo, konstruktivna povratna informacija glede opravljenega dela, redni razgovori z delavci in podobno. Ukrepe za varovanje dostojanstva delavcev, vzpodbude k timskemu duhu znotraj kolektiva (tako imenovani team buildingi) in usposabljanje za ustrezno komunikacijo lahko delodajalci izvedejo tudi v okviru programa Promocije zdravja, ki je sicer predviden v ZVZD-1. Ugotavljamo, da delujejo tudi v Sloveniji delodajalci, ki se zavedajo, da bo samo zadovoljen delavec delal dobro in pripomogel k uspehu delodajalca, zato z raznovrstnimi ukrepi skrbijo za dobrobit delavcev. Takšen ukrep je tudi zaposlitev managerja sreče pri delu ali sodelavcev za področje »lova na kadre«. Ti delodajalci bodo seveda lažje in hitreje našli bolj kvaliteten kader ter postali s tem bolj konkurenčni na trgu.

4.7. PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI

Različni načini **prenehanja pogodb o zaposlitvi** so bili v letu 2021 še kako aktualni. Ker je bilo celotno leto 2021 v znamenju epidemije SARS-CoV-2, je prišlo na trgu dela do nekaterih trendov, ki so se začeli odražati tudi na prekinitvah pogodb o zaposlitvi. Inšpektorji za delo so v tem letu ugotovili **350 kršitev**, ki so se nanašale na različne vidike prenehanja pogodb o zaposlitvi, kar je nekoliko manj kot v letu 2020 (405 kršitev). Največ jih je bilo evidentiranih glede **izplačila odpravnin ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi**, in sicer **89 kršitev** 79. člena ZDR-1, ki ureja izplačilo odpravnine ob izteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas, sledijo pa kršitve glede izplačila odpravnine delavcu ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi zaradi odpovedi delodajalca iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti - inšpektorji so v letu 2021 ugotovili **34 kršitev** prvega odstavka 108. člena ZDR-1 in **35 kršitev** šestega odstavka istega člena, ki določa, da mora delodajalec izplačati delavcu odpravnino ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi, če ni s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti določeno drugače.

Ne glede na to, da je ZDR-1 v veljavi že več kot osem let, po opažanjih inšpektorjev s terena marsikateri delodajalec ni seznanjen z obveznostjo izplačila odpravnine delavcu ob izteku pogodbe o zaposlitvi za določen čas. Kot nadalje še poročajo inšpektorji, pa ni mogoče sklepati, da bi ta obveznost v splošnem motivirala delodajalce, da bi v večji meri zaposlovali delavce za nedoločen čas.

V zvezi z odpovedmi pogodb o zaposlitvi so inšpektorji ugotovili največ kršitev glede **oblike in vsebine odpovedi**, in sicer **70**. V teh primerih delodajalci niso izrazili odpovedi v pisni obliki, niso pisno obrazložili dejanskega razloga za odpoved ali ob odpovedi niso pisno obvestili delavca o pravnem varstvu in o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti ter o obveznosti prijave v evidenco iskalcev zaposlitve (kršitve 87. člena ZDR-1). Inšpektorji v praksi še vedno zaznavajo primere, ko delodajalci delavcem odpovedi sploh ne podajo v pisni obliki, ampak jih kar odjavijo iz socialnih zavarovanj. Še posebej je zaskrbljujoče, da v določenih primerih uporabijo tako imenovane bianko odpovedi, ki jih je delavec vnaprej podpisal (običajno ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi).

Inšpektorji opozarjajo tudi na trende, ki jih je v posameznih gospodarskih panogah, na primer v dejavnosti gostinstva, prinesla epidemija COVID-19, ko delodajalci marsikdaj niso upoštevali odpovednega roka ob odpovedi in delavcem tudi niso izplačali odpravnine. Tako se je pri nekaterih delodajalcih z razglasitvijo prvega vala epidemije ter posledično zaprtja gostinskih lokalov 16. 3. 2020 uveljavila praksa, da je delodajalec delavcem podal odpoved iz poslovnih razlogov, ne da bi upošteval odpovedni rok. Delavcu je ob odpovedi praviloma podal izjavo, da ga bo sprejel nazaj v delovno razmerje, ko se razmere normalizirajo, oziroma bo poslovanje spet dovoljeno. Delodajalci so tako delavcem 16. 3. 2020 vročili odpovedi iz poslovnih razlogov in jih tudi isti dan odjavili iz socialnih zavarovanj. Odpravnin v teh primerih niso izplačevali. Opustitev izplačila odpravnin so v okviru nadzorstev IRSD potem zagovarjali z navedbami, da je šlo za »začasno odpoved« delovnega razmerja ter da so delavce, ki so želeli delati, praviloma ponovno zaposlili ob ponovnem odprtju gostinskih lokalov. Delavci kršitev 94. in 108. člena ZDR-1 niso množično prijavljali na IRSD, verjetno v dobri veri, da je odpoved brez odpovednega roka opravičljiva, ker je poslovanje gostinskih lokalov omejeno z ukrepom države (pri čemer je delavcu pripadalo tudi nadomestilo na ZRSZ), odpravnina pa naj delavcu ne bi pripadla zaradi »zaveze« oziroma izjave delodajalca o ponovni zaposlitvi. Zato je IRSD kršitve zgoraj navedenih členov v več primerih ugotavljal z zamikom, v letu 2021, naključno v okviru nadzorstva nad izvajanjem ostalih institutov delovnega prava. Delavec je bil zgolj zaradi kršitve 94. člena ZDR-1

(neupoštevanje odpovednega roka) oškodovan vsaj za eno mesečno plačo, ustrezno pokojninsko in delovno dobo ter vsaj za dvanajstino sorazmernega dela regresa za letni dopust.

Nadalje inšpektorji poročajo, da so v nekaterih primerih ugotovili, da so delodajalci delavce odjavili iz obveznih zavarovanj na podlagi pisnih odpovedi delavca, v katerih so slednji navedli točen datum prenehanja ali pa so si delodajalci po svoje razlagali navedbo v delavčevi odpovedi »podajam odpoved z dnem ... (določen datum)«, češ, da je to datum izteka pogodbe o zaposlitvi in ne datum, ko je delavec vročil odpoved delodajalcu. Delodajalec je delavca na ta dan odjavil iz obveznih zavarovanj. Takšna določitev dneva izteka pogodbe o zaposlitvi pa ni v skladu z določili ZDR-1. Navedeno problematiko inšpektorji izpostavljajo, ker se v praksi srečujejo tudi z opozorili delavcev, da takšnih odpovedi niso podali oziroma so v času delovnega razmerja podpisali biano dokument, na katerega je delodajalec pozneje pripisal datum odpovedi.

Inšpektor za delo ima v tovrstnih primerih omejene možnosti ukrepanja, zato morajo biti delavci še toliko bolj previdni in nikoli ne smejo podpisovati praznih papirjev. V skladu s sodno prakso se takšno prenehanje obravnava kot redna odpoved pogodbe o zaposlitvi, pri čemer sta se delodajalec in delavec »dogovorila« za skrajšanje odpovednega roka brez določitve denarnega povračila. V tovrstnih primerih inšpektor za delo ne more ukrepati v postopku o prekršku, razen v primeru kršitve ZMEPIZ-1, če delodajalec delavcem ob odjavi iz obveznega zavarovanja ne izroči kopije odjave v roku 15 dni od prenehanja delovnega razmerja.

Delavci lahko v takih primerih sprožijo na ZPIZ postopek za ugotovitev lastnosti zavarovanja, da se jim prizna delovno razmerje še za čas odpovednega roka. Nekaj takšnih primerov smo uspešno razrešili tudi na Projektni enoti IRSD s pomočjo mediacije, sklenjen sporazum je bil izvršilni naslov, ki je predstavljal podlago za spremembo odjave delavca iz zavarovanj in s tem za podaljšanje delovnega razmerja za čas odpovednega roka.

Ugotovitev lastnosti zavarovanja na ZPIZ lahko delavci sprožijo tudi v primerih, o katerih poročajo inšpektorji iz prakse, ko jih delodajalec noče odjaviti iz socialnih zavarovanj ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi (ali pa je nedosegljiv), s čemer jim onemogoča zaposlitev pri drugih delodajalcih ali prijavo v evidenco brezposelnih oseb.

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili tudi **36 kršitev** 81. člena ZDR-1 glede **prenehanja pogodbe o zaposlitvi s sporazumom**. V skladu z omenjeno določbo mora biti sporazum v pisni obliki, v njem pa mora delodajalec delavca pisno obvestiti o pravicah iz naslova zavarovanja za primer brezposelnosti. Opustitev tega obvestila sicer nima vpliva na samo veljavnost sporazuma, lahko pa predstavlja prekršek, ki je določen v 217.b členu ZDR-1.

Podobno število kršitev so inšpektorji ugotovili tudi v zvezi s **postopki pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi**, in sicer **35**. V omenjenih primerih je šlo za kršitev 85. člena ZDR-1, ki predvideva obveznosti delodajalca v postopkih pred odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga, iz razloga nesposobnosti in pred izredno odpovedjo. Poleg pravilno izvedenega postopka odpovedi pa je bistvenega pomena tudi vročitev odpovedi, saj je pravilna vročitev pogoj, da začne odpoved učinkovati. V letu 2021 so inšpektorji evidentirali **28 kršitev** v zvezi z **vročanjem odpovedi** (88. člen ZDR-1).

Na IRSD smo v letu 2021 obravnavali tudi nekaj primerov, ko je delavec naznanil opustitev izplačila plače za določeno obdobje, delodajalec pa je za navedeno obdobje beležil delavčevo neupravičeno odsotnost z dela. V praksi se je namreč zgodilo, da je delodajalec delavce ustno pozval, da zapustijo delovno mesto, ker nima dela zanje, ne da bi jim izdal pisno napotitev na čakanje na delo v skladu s 138. členom ZDR-1. Odsotnost pisne napotitve delavca na čakanje na delo je delodajalcu lahko omogočila svobodnejšo interpretacijo delavčeve odsotnosti na način, da je delavca odjavil iz zavarovanj na podlagi izredne odpovedi, ker je njegovo odsotnost opredelil kot neupravičeno.

Posamezne kršitve so glede odpovedi pogodb o zaposlitvi inšpektorji ugotovili tudi v zvezi z naslednjimi instituti:

- pisno obveščanje sindikata o nameravani redni ali izredni odpovedi pogodbe o zaposlitvi (86. člen ZDR-1),
- izredna odpoved pogodbe o zaposlitvi (109. in 111. člen ZDR-1) in

- posebno pravno varstvo pred odpovedjo (členi od 114. do 116. ZDR-1) za delavce pred upokojitvijo, starše, delavce s statusom invalida in odsotne z dela zaradi bolezni.

V letu 2021 so inšpektorji prejeli tudi nekaj pobud za izdajo predhodnega soglasja za odpoved pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti ter delavki, ki doji otroka do enega leta starosti, in staršem, v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela ter še en mesec po izrabi tega dopusta. Inšpektor lahko izda takšno soglasje, če so podani razlogi za izredno odpoved ali zaradi uvedbe postopka za prenehanje delodajalca.

V povezavi s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi naj omenimo še kršitve **ZMEPIZ-1**. IRSD je pristojen za nadzor nad izvajanjem tretjega odstavka 30. člena ZMEPIZ-1, ki določa, da mora delodajalec ob odjavi iz zavarovanja delavcu izročiti kopijo potrdila o vloženi odjavi iz zavarovanja v roku 15 dni od prenehanja delovnega razmerja. Teh kršitev so inšpektorji v letu 2021 ugotovili manj kot v letu poprej, in sicer **51** (v letu 2020 jih je bilo ugotovljenih 67).

4.8. ZAKON O UREJANJU TRGA DELA

ZUTD ureja raznovrstne vsebine, povezane s **pravicami, obveznostmi in možnostmi na trgu dela**. Za nadzor IRSD so pomembne zlasti tiste, ki se nanašajo na javno objavo prostega delovnega mesta, na začasno ali občasno delo upokojencev in na zagotavljanje dela delavcev uporabniku. Inšpektorji so v letu 2021 ugotovili nekoliko manj kršitev kot v preteklih letih, in sicer **93 kršitev** (v letu 2020 je bilo evidentiranih 121 tovrstnih kršitev, v letu 2019 pa 105). Velika večina se jih je nanašala na institut zagotavljanja dela delavcev uporabniku (členi od 163. do 174.a ZUTD).

Kršitve ZUTD s področja nadzora IRSD si sledijo glede na tri različne vsebinske sklope na:

- **kršitve glede javne objave prostega delovnega mesta oziroma vrste dela pri ZRSZ** (kršitve tretjega odstavka 7. člena ZUTD) - v letu 2021 so bile ugotovljene **3 kršitve** omenjene določbe, ki predvideva obveznost delodajalcev iz javnega sektorja in gospodarskih družb v večinski lasti države, da morajo pri zavodu za zaposlovanje javno objaviti vsako prosto delovno mesto oziroma vrsto dela, razen v primerih izjem od obveznosti javne objave, ki jih določa zakon, ki ureja delovna razmerja;
- **kršitve glede izvajanja instituta začasnega ali občasnega dela upokojencev** (členi od 27.a do 27.d člena ZUTD) – v letu 2021 so inšpektorji ugotovili **13 kršitev** s tem v zvezi, največ se jih je nanašalo na vodenje dnevne evidence prihoda in odhoda ter števila dejansko opravljenih ur začasnega ali občasnega dela (27.č člen ZUTD). Prijave v zvezi s tovrstnim delom so v praksi redke;
- **kršitve glede zagotavljanja dela delavcev uporabniku** – teh je bilo v letu 2021 ugotovljenih **77**.

Največ ugotovljenih kršitev instituta zagotavljanja dela delavcev uporabniku se je leta 2021 nanašalo na to, da so delodajalci **delavce posredovali uporabniku brez dovoljenja in vpisa v register na ministrstvo, pristojno za delo**. Takih kršitev so inšpektorji evidentirali **33** (kršitve 168. člena ZUTD), k temu pa je treba prišteti še 5 kršitev 169. člena omenjenega zakona, ki so se nanašale na delodajalce s sedežem v drugi državi članici EU, EGP ali v Švicarski konfederaciji, ki so na območju Republike Slovenije opravljali dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku brez dovoljenja in vpisa v evidenco na MDDSZ. V primerjavi z letom 2020, ko je bilo ugotovljenih 59 kršitev, je bilo v tem poročevalskem letu kršitev 168. člena ZUTD ugotovljenih nekoliko manj.

Podobno je bilo število ugotovljenih kršitev s strani uporabnikov, ki so **na delo sprejeli delavce od delodajalcev, ki niso imeli dovoljenja in niso bili vpisani v register**, in sicer je bilo v letu 2021 ugotovljenih **32 kršitev** 166. člena ZUTD (v letu 2020 je bilo ugotovljenih 39 takih kršitev).

V letu 2021 so bile glede zagotavljanja dela delavcev uporabniku ugotovljene tudi posamezne kršitve 163. člena, 165. člena in 174. člena ZUTD. Slednji določa obveznost poročanja o delu na zahtevo MDDSZ in obveznost sprotnega sporočanja vseh sprememb glede izpolnjevanja kadrovskih, organizacijskih, prostorskih in drugih pogojev, ki lahko vplivajo na izvajanje dejavnosti.

K navedenim kršitvam pa je treba prišteti še tiste kršitve ZDR-1, ki se nanašajo na **institut pogodbe o zaposlitvi med delavcem in delodajalcem, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev drugemu uporabniku**. V letu 2021 so bile ugotovljene **4 kršitve** 62. člena ZDR-1, ki določa napotitev delavca k delodajalcu uporabniku in dogovor med uporabnikom ter delodajalcem za zagotavljanje dela.

Delodajalec za zagotavljanje dela in uporabnik morata med drugim pred začetkom dela delavca pri uporabniku skleniti pisni dogovor, v katerem podrobneje določita medsebojne pravice in obveznosti ter pravice in obveznosti delavca in uporabnika. Delavec mora biti z napotitvijo na delo k uporabniku pisno obveščen o pogojih dela pri uporabniku in o pravicah ter obveznostih pri uporabniku.

Podobno kot v preteklih letih inšpektorji na terenu opažajo, da so mnogi delodajalci poskrbeli za dovoljenje MDDSZ in vpis v ustreznih register, da bi zadostili zahtevam zakona in inšpekcijskega nadzora (dejstvo je tudi, da jih v primerih kršitev zgoraj navedenih določb lahko doletijo zelo visoke globe). Takšno prakso so vzpostavili zlasti v tistih dejavnostih, kjer primanjkuje delavcev (na primer v gradbeništvu in kovinski industriji). Dejansko pa ti delodajalci marsikdaj sodelujejo z naročniki na podlagi običajnih podizvajalskih pogodb, da se izognejo zavezujočim določbam ZDR-1 in ZUTD, kar je seveda zelo problematično. To počnejo zato, ker posredujejo delo takšnih delavcev tujcev, kar ni v skladu s predpisi o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, hkrati pa zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku, kot ga ureja ZDR-1, s finančnega vidika ni dovolj zanimivo (je predrago). Ena od možnih rešitev, ki jo predlagajo inšpektorji, bi bila ta, da delodajalci za zagotavljanje dela poleg glavne dejavnosti - posredovanja dela delavcev drugemu uporabniku – ne bi smeli opravljati drugih dejavnosti, na primer gradbeništva, montaže in podobno. Agencija za posredovanje dela delavcev bi tako res bila samo agencija za posredovanje dela, ne pa hkrati tudi izvajalka tega istega dela, ki ga posreduje.

Delo inšpektorjev še posebej na tem segmentu nadzora zahteva ogromen razpon veščin, izkušenj in znanja, da lahko ustrezno zaščitijo javni interes. Najprej mora tako inšpektor na terenu z neposredno zaznavo prepoznati in pravilno opredeliti ter zavarovati dokaze, v skladu z ZID-1, ZIN in ZUP voditi upravni inšpekcijski postopek, izvesti postopek o prekršku ter nenazadnje vlagati redna pravna sredstva zoper sodbe sodišč, da zavaruje javni interes. Sodna praksa na tem področju namreč ni enotna.

Ob zgoraj navedenih problematičnih načinih dela, ki žal niso redki na deloviščih po Sloveniji in v tujini, nas čaka še veliko dela pri inšpekcijskih nadzorih in razvoju sodne prakse, da jih bomo uspeli izkoreniniti. Dejstvo je namreč, da se take prakse najmanj ugodno končajo za delavce, pogosto tujce, ki delajo v težkih pogojih dela in za nizko plačilo, marsikdaj ne da bi sploh vedeli, kdo je dejansko njihov delodajalec.

4.9. TUJCI IN NAPOTENI DELAVCI

V primerjavi z letom 2020 se je v letu 2021 število ugotovljenih kršitev določb, ki urejajo pogoje zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji, znižalo. Poleg tega je potrebno upoštevati še, da se kršitve statistično spremljajo po pojavnih oblikah in zato kršitve, ki so povezane s tujci, beležimo tudi pri drugih institutih delovnopravne zakonodaje.

V letu 2021 je bilo tako ugotovljenih **28** kršitev **ZZSDT**, kar je manj kot v letu 2020, ko je bilo ugotovljeno 40 kršitev. Največ kršitev, in sicer **20**, je bilo ugotovljenih zaradi nespoštovanja določbe četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, ker so **delodajalci omogočali, da so tujci opravljali drugo delo kot tisto, za katerega je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve dano soglasje ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za**

Slika 16: Gradbeništvo je dejavnost, v kateri opravlja delo veliko tujcev

sezonsko delo. V 3 primerih so se kršitve nanašale na peti odstavek 7. člena ZZSDT, po katerem lahko delodajalec, ki opravlja dejavnost zagotavljanja dela delavcev uporabniku, v okviru opravljanja te dejavnosti sklepa pogodbo o zaposlitvi samo s tujci, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi modre karte EU, s tujci, za katere je bilo v postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma izdaje pisne odobritve podano soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, ter s tujci, ki imajo v skladu s tem zakonom prost dostop na trg dela. Inšpektorji so ugotovili tudi 2 kršitvi 36. člena ZZSDT, ki določa, da lahko delodajalec z napotenimi delavci izvaja storitve, vezane na dobavo blaga in servisiranja, na podlagi prijave začetka izvajanja storitev, samo v taksativno določenih primerih in 3 kršitve drugega

odstavka 45. člena ZZSDT, po katerem je tujec dolžan na mestu, na katerem dela, hraniti informativni list, če mu je bil vročen, ali dovoljenje za sezonsko delo, in ga na zahtevo pristojnega nadzornega organa predložiti kot dokazilo v postopku.

Zaznati je, da se delodajalci, predvsem v dejavnostih gradbeništva, prometa, gostinstva in turizma ter kovinarski dejavnosti, srečujejo s pomanjkanjem razpoložljive delovne sile na trgu dela in se tako poslužujejo zaposlovanja tujcev, kar je v veliko primerih povezano tudi z zagotavljanjem dela delavcev v nasprotju z določbami ZUDT.

V zvezi z nadzori kršitev po 7. členu ZZSDT je pri delodajalcih, ki nezakonito posredujejo delavce uporabnikom, težko ugotoviti, kje delavci pravzaprav opravljajo delo. Težavo pri dokazovanju nepravilnosti predstavljajo tudi delodajalci, ki zaposlujejo tuje delavce, nato pa jih posredujejo na delo v druge države EU. Nekateri od teh delodajalcev so vpisani pri MDDSZ v register za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku. Problem se pojavi, ker delavcev iz tretjih držav z dovoljenji za zaposlitev ne smejo posredovati uporabnikom, delavci pri teh uporabnikih navidezno opravljajo dela, ki sodijo pod storitvene dejavnosti, ki jih imajo delodajalci registrirane poleg glavne dejavnosti (posredovanje dela delavcev drugemu uporabniku). Kot že omenjeno je težava tudi v tem, da lahko agencije opravljajo poleg glavne dejavnosti - posredovanje dela delavcev uporabniku tudi druge dejavnosti.

Inšpektorji za delo na terenu od delavcev tujcev težko pridobijo informativne liste, saj delavci praviloma niso seznanjeni, da ga potrebujejo. Vse postopke v zvezi z njihovo zaposlitvijo namreč vodijo delodajalci, pogodbo o zaposlitvi z njimi sklenejo v slovenščini, katero tujci iz tretjih držav praviloma ne razumejo.

Opaziti je tudi primere, ko delodajalci delavcem pred vložitvijo vloge za združitev družine zvišajo plačo ali pa izplačajo kilometrino in druge dodatke z namenom, da bi prikazali višje dohodke v določenem časovnem obdobju, ki so potrebni za izpolnjevanje pogojev za združitev družine, nato pa dohodke ponovno znižajo na običajno raven.

Dodajamo še, da so bile ugotovljene tudi **kršitve 4. alineje prvega odstavka 54. člena ZDR-1**, ki izrecno določa, v katerih primerih se lahko sklene **pogodba o zaposlitvi za določen čas**, in sicer je bilo v 8 primerih ugotovljeno, da je bila pogodba o zaposlitvi za določen čas za zaposlitev tujca ali osebe brez državljanstva, ki ima enotno dovoljenje kot ga določa zakon, ki ureja vstop in prebivanje tujcev, in dovoljenje za sezonsko delo, kot ga določa zakon, ki ureja zaposlovanje, samozaposlovanje in delo tujcev, razen kadar je enotno dovoljenje izdano na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, sklenjena v nasprotju z izjemo, določeno v tem členu.

Na področju čezmejnega izvajanja storitev in v okviru napotovanja delavcev na delo IRSD nadzira tudi spoštovanje določb **ZČmIS**. Pri nadzorovanju izvajanja navedenega zakona so inšpektorji v letu 2021 ugotovili **10 kršitev**, kar je manj, kot jih je bilo ugotovljenih v preteklem poročevalskem obdobju, ko je bilo ugotovljeno 13 kršitev.

V 3 primerih so bile ugotovljene kršitve drugega odstavka 12. člena ZČmIS, saj delodajalci niso razpolagali z veljavnim potrdilom A1 za napotene delavce. V 7 primerih so bile ugotovljene kršitve zaradi nespoštovanja določbe 14. člena ZČmIS, ker tuji delodajalec pred začetkom čezmejnega izvajanja storitve ni opravil prijave pri ZRSZ ali pa tuji delodajalec v času čezmejnega izvajanja storitev v Sloveniji ni hranil in na zahtevo nadzornega organa dal na razpolago v zakonu navedene dokumentacije.

Ker je nadzor nad napotenimi delavci najbolj učinkovit na kraju opravljanja dela, je sodelovanje med nadzornimi organi držav članic EU ključnega pomena. Tako se nadzori lahko osredotočajo na kraj, kjer se storitev opravlja in kraj, kjer je delodajalec, ki napotuje delavce, registriran. Po mnenju IRSD bo vzpostavitev delovanja ELE in povečanje nadzora ter sodelovanje med državami članicami EU prispevalo k izboljšanju pravic napotenih delavcev. Prav tako inšpektorji, ki se v okviru nadzora ZČmIS poslužujejo zaprosil za pravno pomoč tujim inšpekcijskim organom, poročajo o pozitivnih izkušnjah sodelovanja preko sistema IMI z nekaterimi tujimi nadzornimi organi.

ZČmIS je bil v letu 2021 **noveliran**, in sicer z namenom uporabe enakih pravil glede plačila za opravljeno delo napotenih delavcev, kot to velja za lokalne delavce v skladu z zakonodajo in splošno veljavnimi kolektivnimi pogodbami na ravni države napotitve, z namenom časovnega omejevanja dolgotrajnih obdobj napotitev in z namenom obvezne zagotovitve spoštovanja načela enakega obravnavanja v

primeru, ko čezmejno storitev opravljajo napoteni delavci, zaposleni pri delodajalcu za zagotavljanje dela. Inšpektorji na terenu še vedno ugotavljajo, da zavezanci ne razpolagajo z zahtevano dokumentacijo, pri čemer je sprememba glede na novelo tudi ta, da delodajalci sedaj prevode dokumentacije zagotavljajo šele na zahtevo organa.

Inšpektorji so v letu 2021 ugotavljali tudi kršitve pravic delavcev (državljanov Republike Slovenije kot tujih), ki jih na delo v tujino oziroma v države članice Evropske unije napotujejo delodajalci, registrirani v Republiki Sloveniji, in sicer so ugotovili **39 kršitev 209. člena ZDR-1, ki določa obvezne sestavine pogodb o zaposlitvi delavcev, ki jih delodajalec napoti na delo v tujino**. Taka pogodba mora vsebovati še določila o trajanju dela v tujini, praznikih in dela prostih dnevih, minimalnem letnem dopustu, višini plače in valuti, v kateri se ta izplačuje, dodatnem zavarovanju za zdravstvene storitve v tujini, drugih prejemkih v denarju ali naravi, do katerih je delavec upravičen za čas dela v tujini, načinu zagotavljanja in uresničevanja pravic v zvezi s plačilom za delo in drugimi prejemki, ki so v skladu s predpisi države, v kateri se delo opravlja, zagotovljeni drugače, vendar najmanj v obsegu, kot ga zagotavlja ta zakon oziroma ugodneje ter pogoji vrnitve v Slovenijo.

4.10. OBVEZNA VKLJUČITEV DELAVCEV V POKLICNO ZAVAROVANJE

IRSD je na področju obvezne vključitve delavcev v poklicno zavarovanje s strani delodajalcev po ZPIZ-2 pristojen skladno s 350.a členom ZPIZ-2 za nadzor nad izvajanjem 2. odstavka 200. člena ZPIZ-2. Sicer je IRSD organ **nadzora nad izvajanjem vključitve v poklicno zavarovanje**, vendar pa mu ni bila podeljena pristojnost ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katere bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna.

Z ZPIZ-2 je bila predvidena ustanovitev posebne 7-članske komisije, ki bi ugotavljala obveznost poklicnega zavarovanja, ter z novelo zakona še ustanovitev 5-članske komisije, ki bi bila pristojna za ugotavljanje delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje pri posameznem zavezancu (delodajalcu). Komisiji še vedno nista ustanovljeni, prav tako niso določena merila in kriteriji (oziroma ni bila izdana uredba), s katero bi se določila merila in kriterije za ugotavljanje delovnih mest iz prvega odstavka 199. člena zakona.

Ker sistem, po katerem bi torej lahko delodajalec preveril ali mora svojega zaposlenega vključiti v poklicno zavarovanje ali ne tudi v letu 2021 še vedno ni bil vzpostavljen na način, kot je bil določen z zakonom, in zaradi pomanjkanja jasnih usmeritev za delo IRSD v danih okoliščinah, smo večkrat opozarjali na omenjeno problematiko.

IRSD je v letu 2021 nadaljeval z nadzori na področju poklicnega zavarovanja kljub temu, da so razmere v povezavi s SARS-CoV-2 terjale prioritarno nadzorovanje določb ZNB in kljub omejenemu številu razpoložljivih virov. V letu 2021 je bilo ugotovljenih **9 kršitev 200. člena ZPIZ-2**. Zoper nekatere upravne odločbe inšpektorjev so bile podane pritožbe in zadeve odstopljene organu II. stopnje. Tovrstne odločitve bodo bistvenega pomena za nadaljnje delo IRSD.

Nadzori so zahtevni in dolgotrajni zaradi obsežne dokumentacije ter v večini primerov velikega števila delavcev, kjer je potrebno preveriti vključitev v poklicno zavarovanje. Inšpektorji ugotavljajo, da se je tudi v samih nadzorih izkazalo, da IRSD niti ne more učinkovito ugotavljati, katera so tista delovna mesta, za katere bi morala biti vključitev v poklicno zavarovanje obvezna ter da je nujna čimprejšnja vzpostavitev sistema, kot ga predvideva zakonodaja.

4.11. DRUGE KRŠITVE S PODROČJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

V letu 2021 so inšpektorji na področju nadzora delovnih razmerij ugotavljali tudi kršitve z drugih področij nadzora. Ob tem bi želeli izpostaviti kršitve v zvezi z **letnim dopustom (180 kršitev)**, **kršitve ZJRS (13 kršitev)** in **kršitve v zvezi z varstvom določenih kategorij delavcev**.

4.11.1. Letni dopust

Tudi v letu 2021 pri institutu **letnega dopusta** izstopajo kršitve v zvezi z njegovo **izrabo (77 kršitev)**, torej kršitve 162. člena ZDR-1, ki določa obveznost delodajalca, da delavcem omogoči izrabo na način, ki je predviden v zakonu. Inšpektorji poročajo, da prihaja do težav pri izrabi letnega dopusta še zlasti pri tistih delodajalcih v zasebnem sektorju, kjer hkrati ugotavljajo tudi kršitve glede instituta delovnega časa

oziroma tam, kjer delodajalci zaposlujejo neustrezno število delavcev in jih je premalo, da bi uspeli nadomeščati tiste delavce, ki bi koristili letni dopust.

Nekateri delodajalci so se v poročevalskem letu obrnili na IRSD po strokovno pomoč, kako naj ravnaajo v primerih, ko njihovi delavci ne želijo izrabiti letnega dopusta v trajanju najmanj dveh tednov. Takim delavcem želijo omogočiti dopust v kosu v trajanju vsaj dveh tednov, saj se zavedajo, da bi lahko bili v prekršku, če bi dopustili drugačno izrabo dopusta. Letni dopust je ena od osnovnih pravic delavca in je kot taka določena z namenom, da si delavec odpočije od dela in si nabere novih moči ter energije za nadaljnje delo, da torej obnovi svoje psihofizične sposobnosti. Zakaj posamezni delavci naj ne bi želeli izrabiti dopusta v trajanju najmanj dveh tednov v kosu, je prav gotovo odvisno od primera do primera, zato tukaj ni enostavnih odgovorov ali nasvetov delodajalcem, saj delavčevo (domnevno ali dejansko) odklanjanje izrabe dopusta ne more biti izgovor za njihovo prisilno napotitev na dopust. Delodajalcem v takšnih primerih svetujemo, da se z vsakim posameznim delavcem, ki ne želi izrabiti dopusta v trajanju najmanj dveh tednov, temeljito in odkrito pogovorijo ter poudarijo, zakaj je takšna izraba pomembna z vidika obnove njegovih psihofizičnih sposobnosti in zdravja pri delu.

Kršitvam glede izrabe letnega dopusta pa v letu 2021 sledijo tiste, ki se nanašajo na njegovo **določanje (65 kršitev)**, da mora torej delodajalec delavca pravočasno (do 31. marca tekočega koledarskega leta) obvestiti o dolžini letnega dopusta, ki mu je odmerjen v posameznem letu. V **14 primerih** pa delodajalci delavcem niso pravilno **odmerili dopusta** v skladu s 159. členom ZDR-1.

V **18 primerih** so inšpektorji evidentirali kršitev **odrejanja izrabe letnega dopusta**, ko so delodajalci delavce poslali na dopust upoštevaje potrebe delovnega procesa, ne da bi pri tem upoštevali možnosti za počitek in rekreacijo delavcev oziroma njihove družinske obveznosti. Tudi ta kršitev je v 217.a členu ZDR-1 opredeljena kot prekršek.

Posamezne kršitve pa so inšpektorji v poročevalskem letu ugotovili tudi glede odmere ali izrabe sorazmernega dela letnega dopusta (kršitve 161. člena ZDR-1) in glede neveljavnosti odpovedi pravici do letnega dopusta (kršitve 164. člena ZDR-1).

4.11.2. Zakon o javni rabi slovenščine

Inšpektorji za delo so pristojni tudi za nadzor nad izvajanjem posameznih določb ZJRS, in sicer v zvezi z izvajanjem 14. člena in 16. člena ZJRS. Drugi odstavek 14. člena ZJRS, ki je v pristojnosti IRSD, tako določa, da je dolžnost zasebnega delodajalca ali delodajalke, da glede na predvidljivo pogostnost in zahtevnost jezikovnih stikov s strankami:

- določi za posamezno delovno mesto potrebno zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine;
- pri objavi prostih delovnih mest, na katerih se predvidevajo jezikovni stiki s strankami, kot pogoj izrecno navede zahtevnostno stopnjo znanja slovenščine.

V 16. členu pa ZJRS določa, da mora v slovenščini potekati notranje poslovanje pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, ki se nanaša na urejanje pravic in dolžnosti iz delovnega razmerja, na dajanje navodil in obveščanje delavcev ali delavk ter na varstvo pri delu. Če gre za delovno razmerje s tujcem, ki opravlja sezonska dela, je pri tem dopustna souporaba tujega jezika. Omenjene pravne in fizične osebe pri razpisih za zasedbo delovnih mest ne smejo od kandidatov ali kandidatk zahtevati pisnih vlog samo v tujem jeziku.

V letu 2021 so inšpektorji ugotovili **13 kršitev** omenjenih členov ZJRS.

4.11.3. Varstvo nekaterih kategorij delavcev

V letu 2021 so inšpektorji za delo ugotovili posamezne kršitve v zvezi z varstvom določenih kategorij delavcev, in sicer v zvezi s pravicami delavcev, mlajših od 18 let, v zvezi z varstvom delavcev s statusom invalida ter v zvezi s starejšimi delavci.

5. NADZOR IZVAJANJA UKREPOV VLADE RS, ZNB in ZVZD-1 GLEDE PREPREČEVANJA ŠIRJENJA SARS-CoV-2

Obseg pristojnosti inšpekcijskega nadzora IRSD se je že v letu 2020 začasno razširil, saj so nam bile podeljene pristojnosti za nadzor nad ZNB ter odloki Vlade RS za preprečevanje širjenja novega koronavirusa, ki so bili sprejeti na njegovi podlagi, in sicer v delovnem okolju delodajalcev. Na podlagi intervencijske zakonodaje (ZIUPOPĐVE) so nam bile v okviru odstopa od določb ZNB z letom 2021 nadalje dane pristojnosti nadzora nad določbami ZNB in na njegovi podlagi sprejetimi predpisi.

Na podlagi zgoraj omenjenih razširjenih pristojnosti so inšpektorji IRSD pri nadzorih nad spoštovanjem 1. odstavka 39. člena ZNB v številnih nadzorih v delovnem okolju delodajalcev poostreno preverjali:

- uporabo zaščitnih mask za zaščito dihal pri gibanju in zadrževanju v zaprtih in odprtih javnih krajih in drugih prostorih v delovnem okolju delodajalcev, tako s strani delavcev kot tudi drugih prisotnih oseb;
- razkuževanje rok in primernost razkužil, ki so morala biti vpisana v register biocidnih proizvodov, ki ga vodi in na svoji spletni strani objavlja Urad Republike Slovenije za kemikalije;
- redno prezračevanje zaprtih prostorov, v katerih opravljajo dejavnost oziroma jih upravljajo, v skladu s priporočili NIJZ;
- izpolnjevanje pogoja PCT pri zaposlenih in drugih prisotnih v delovnem procesu ter
- začasno omejitev zbiranja ljudi oziroma začasno omejitev opravljanja posameznih gospodarskih dejavnosti in aktivnosti.

Inšpektorji vseh treh inšpekcij so opravili **19.064 nadzorov** po ZNB oziroma odlokih Vlade RS v zvezi s preprečevanjem širjenja novega koronavirusa. V okviru zagotavljanja prisotnosti inšpektorjev IRSD na terenu z namenom spoštovanja veljavnih ukrepov smo izrekli opozorila ter v posamičnih primerih tudi uvedli prekrškovne postopke zaradi nespoštovanja določb ZNB v primeru ugotovljenih nepravilnosti. Inšpektorji so na terenu namreč ugotavljali, da so nadzorovani subjekti večinoma spoštovali omenjene ukrepe za zajezitev širjenja novega koronavirusa, kot so jih določali odloki Vlade RS. V primerih, ko so bile nepravilnosti ugotovljene, so delodajalci praviloma upoštevali izrečena opozorila.

Inšpektorji za področje nadzora delovnih razmerij so ob tem še pri **2.436 nadzorih** izvajanja predpisov s svojega delovnega področja v okviru razširjenih pooblastil opravili tudi pregled spoštovanja ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa.

Inšpektorji s področja varnosti in zdravja pri delu so poleg tega opravili še **5.416 nadzorov**, v katerih so poleg nadzora drugih dejavnikov tveganja s svojega področja nadzirali tudi spoštovanje ZVZD-1 v povezavi s preprečevanjem širjenja koronavirusa. Tako so pri teh nadzorih prednostno ugotavljali, ali so delodajalci preko ocenjevanja tveganj sprejeli in izvajali ukrepe za preprečevanje širjenja koronavirusa tudi v delovnih okoljih, ki ne predstavljajo javnih prostorov na njihovih lokacijah. Ravno tako so preverjali zagotavljanje ustreznih zaščitnih mask in njihovo uporabo skladno z določili in opredelitvami v ZVZD-1 ter izvajanje ukrepov prezračevanja delovnih prostorov, razkuževanje delovnih mest, razkuževanje rok in zagotavljanje zadostne medosebne razdalje skladno s priporočili NIJZ, namenjenim delodajalcem. Veliko takšnih nadzorov je bilo opravljenih tudi na gradbiščih.

O vseh ugotovitvah je IRSD tudi v letu 2021 tedensko poročal ZIRS.

6. USMERJENI NADZORI INŠPEKTORATA V LETU 2021

V letu 2021 je IRSD izvedel **7 usmerjenih akcij nadzora oziroma poostrenih celoletnih usmerjenih nadzorov**, od tega štiri na področju nadzora delovnih razmerij, dva na področju nadzora varnosti in zdravja pri delu, enega pa smo izvedli na obeh področjih nadzora.

Tabela 5: Usmerjeni nadzori IRSD v letu 2021.

Naziv usmerjenega nadzora	Delovna razmerja	Varnost in zdravje pri delu
Akcija nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje in predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	x	x
Poostren nadzor nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih		x
Akcija nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil (reprezentativni vzorec)		x
Akcija nadzora delovnopravne zakonodaje v dejavnosti proizvodnje kruha, svežega peciva in slaščic ter pri delodajalcih, ki zagotavljajo hitro prehrano	x	
Poostren nadzor nad izvajanjem odpovedi pogodb o zaposlitvi iz poslovnega razloga ter nad zagotavljanjem letnih dopustov	x	
Poostren nadzor nad izvajanjem 131., 134. in 135. člena Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o minimalni plači	x	
Poostren nadzor nad spoštovanjem 131. člena Zakona o delovnih razmerjih	x	

Z usmerjenimi nadzori IRSD nadzira izvajanje zakonodaje s področja delovnih razmerij ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih v dejavnostih, v katerih se določene kršitve pogostejše ugotavljajo ali za katere ocenjujemo, da predstavljajo večje tveganje z vidika pojavljanja kršitev ter zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu oziroma preverja izvajanje določenih zakonskih institutov. Nekateri akcije niso načrtovane v okviru Programskih usmeritev IRSD za posamezno leto, vendar predstavljajo odziv IRSD na aktualno problematiko, ki se ugotavlja sproti v poročevalskem obdobju.

V letu 2021 smo se ponovno soočali s posebnimi izzivi, tako glede načina in organizacije dela kot glede izvajanja in doseganja zastavljenih usmeritev in ciljev. Nekaterih načrtovanih akcij zaradi drugih prioritetenih nalog nismo izvedli v planiranem obsegu oziroma smo njihovo izvedbo premaknili v leto 2022.

IRSD že od leta 2016 sodeluje tudi v skupnih evropskih akcijah, ki se izvajajo na področju preprečevanja izkoriščanja delavcev oziroma trgovine ljudmi. V letu 2021 je v okviru **Skupnih akcijskih dni** – Joint action days (JAD), ki so potekali v času od 31. 5. 2021 do 6. 6. 2021, in katerih namen je bila identifikacija žrtev trgovine z ljudmi, izkoriščenih v zvezi s prisilnim delom in drugimi oblikami izkoriščanja, potekal nadzor nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s pripravo hitre prehrane in pekarnami. V skupni evropski akciji so sodelovali tudi predstavniki Policije, FURS in predstavniki sindikatov.

Inšpektorji so opravili 105 nadzorov pri 30 delodajalcih, ki se ukvarjajo s pripravo hitre prehrane in pekarnami. Skupno so izrekli 30 sankcij z odločbami o prekršku, 2 sankciji s plačilnim nalogom in izdali 27 upravnih odločb. Izrečenih je bilo tudi 14 opozoril po ZP-1 in 7 opozoril po ZIN.

Na področju delovnih razmerij je bilo v okviru te akcije ugotovljenih 129 kršitev, od tega 92 kršitev ZDR-1. Največ kršitev, 40, se je nanašalo na izplačilo dodatkov za delo v posebnih pogojih, ugotovljenih je bilo tudi 21 kršitev zaradi neizplačila plač ali regresa za letni dopust, 19 kršitev se je nanašalo na opravljanje nočnega dela, 7 kršitev pa na tedenske počitke in počitke med delom. Ugotovljenih je bilo tudi 31 kršitev ZEPDSV, kjer je bilo največkrat ugotovljeno, da delodajalci ne vodijo evidenc delovnega

časa v skladu z zakonom. Nadalje so bile ugotovljene 3 kršitve ZZSDT v zvezi z dolžnostjo delodajalca, da sodeluje s pristojnimi državnimi organi in predloži informativni list predstavniku državnega organa. Ugotovljene so bile tudi 3 kršitve ZIN glede predložitve dokumentacije inšpektorju in nekatere druge posamične kršitve omenjenih predpisov.

Inšpektorji za varnost in zdravje pri delu so v omenjeni akciji ugotovili 85 kršitev, od tega 79 kršitev ZVZD-1. Največ, 24 kršitev, je bilo ugotovljenih v zvezi z obveznostmi delodajalca, ki se nanašajo na ocenjevanje tveganj in izjavo o varnosti ter zagotavljanjem varnih delovnih pogojev, 22 kršitev se je nanašalo na obveznost delodajalca, da delavcem zagotovi zdravstvene preglede, 17 kršitev na obveznost delodajalca, da delavcem zagotovi varno opravljanje dela in 5 kršitev na hrambo dokumentacije s področja varnosti in zdravja pri delu. Glede obveznosti delodajalca, da delavcem zagotovi usposabljanje delavcev, varno delovno okolje in varstvo pred požarom, je bilo ugotovljenih 6 kršitev. Ugotovljene so bile tudi druge posamične kršitve ZVZD-1. Nadalje je bilo ugotovljenih 6 kršitev podzakonskih aktov, ki se nanašajo na področje varnosti in zdravja pri delu.

V okviru **usmerjenih nadzorov IRSD** v letu 2021 (vključno z akcijo JAD) je bilo opravljenih **5.339 inšpekcijskih pregledov** od 38.188 inšpekcijskih pregledov s področja varnosti in zdravja pri delu ter delovnih razmerij v letu 2021 (med slednje pri poročilu o delu IRSD za leto 2021 štejemo tudi preglede glede spoštovanja ukrepov v zvezi s preprečevanjem širjenja novega koronavirusa, o katerih poročamo v posebnem poglavju). Inšpekcijski pregledi v okviru usmerjenih akcij nadzorov oziroma poostrenih celoletnih usmerjenih nadzorov tako zajemajo 14 % opravljenih inšpekcijskih pregledov in predstavljajo pomemben vidik delovanja IRSD.

Več informacij o namenu, izvedbi in ugotovitvah posameznih usmerjenih nadzorov je razvidnih iz poročil o izvedbi posameznih usmerjenih nadzorov, ki jih objavljamo v nadaljevanju. **Poudarjamo, da so nekateri postopki, začeti v okviru usmerjenih nadzorov, še v teku, zato se lahko v nadaljevanju predstavljena statistika še spremeni.** Statistika, ki jo navajamo pri posameznih usmerjenih nadzorih, pa je sicer vključena tudi v statistiko obravnave posameznih področij oziroma institutov nadzora, ki je bila predstavljena v prejšnjih dveh poglavjih poročila – o nadzoru na področju delovnih razmerij in o nadzoru na področju varnosti in zdravja pri delu.

6.1. POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU (CELOLETNI) IN AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE IN PREDPISOV S PODROČJA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU NA ZAČASNIH IN PREMIČNIH GRADBIŠČIH

Na **področju varnosti in zdravja pri delu** smo v letu 2021 že trinajsto leto zapored izvedli celoletni poostren nadzor na začasnih in premičnih gradbiščih, posebno pozornost pa smo temu področju v okviru akcije namenili še v štirinajstdnevem spomladanskem in jesenskem terminu, ko so bili na gradbiščih prisotni vsi razpoložljivi inšpektorji.

Od leta 2015 do vključno leta 2019 se je število pregledanih gradbišč s strani inšpektorjev VZD zmanjševalo (2015: 582, 2016: 451, 2017: 373, 2018: 314, 2019: 296), od leta 2020 pa se spet povečuje (2020: 415, 2021: 439). Prisotnost inšpektorjev na gradbiščih je bila v letu 2021 zaradi prednostnih nadzorov po ZNB v zvezi s preprečevanjem širjenja koronavirusa neenakomerna, saj je bila polovica vseh nadzorov opravljena v štirih tednih povečane aktivnosti spomladi in jeseni. Pomembno vlogo pri spoštovanju predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu na gradbiščih imajo koordinatorji za varnost in zdravje pri delu, še zlasti tisti, ki so na gradbiščih prisotni najmanj enkrat tedensko ter

strokovni delavci s področja varnosti in zdravja pri delu. Poleg nadzora spoštovanja določil priloge Uredbe so inšpektorji večjo pozornost namenili izpolnjevanju obveznosti naročnikov oziroma nadzornikov projekta ter koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu.

V letu 2021 smo poostreno nadzirali tudi delovišča izvajalcev del kot so krovci, tesarji, kleparji, fasaderji in monterji oken, kjer se večinoma opravljajo kratkotrajna dela. Pri tem so inšpektorji preverjali izvajanje ukrepov, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV Uredbe ter uporabo osebne varovalne opreme.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so pri nadzoru 439 gradbišč in 79 delovišč, kjer so se opravljala kratkotrajna dela, zlasti na višini, opravili 1.843 pregledov pri 1.220 pravnih subjektih. Pri tem je bilo ugotovljenih 2.046 kršitev ter izdanih 1.026 ukrepov. Največ nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z delom na višini (varnostne ograje, odri, dostopi na višino), zagotavljanjem uporabe osebne varovalne opreme, pisnim sporazumom po 39. členu ZVZD-1 na gradbiščih ter zagotavljanjem zdravstvenih pregledov delavcev.

Od 439 pregledanih gradbišč je bilo 22 % takšnih, na katerih je opravljalo delo od 1 do 5 delavcev, na 52 % je opravljalo delo od 6 do 20 delavcev, na 17 % gradbišč je opravljalo delo od 21 do 50 delavcev in na 9 % gradbišč je opravljalo delo več kot 50 delavcev. Od 79 pregledanih delovišč, kjer so se opravljala kratkotrajna dela na višini je bilo 69 % takih, na katerih so opravljali delo 1 do 3 delavci, 23 % takšnih s 4 do 6 delavcev, 5 % s 7 do 10 delavcev in 3 % z več kot 10 delavci. Najpogostejše so se nadzorovala delovišča, kjer so se izvajala fasaderska dela, teh je bilo 36 %, in krovska dela, katerih je bilo 16 %.

V okviru usmerjenega nadzora so inšpektorji izvajali nadzor tudi nad izpolnjevanjem obveznosti naročnikov in ugotovili, da 6 % naročnikov gradbišč ni prijavilo inšpekciji za delo 15 dni pred pričetkom del kljub izpolnjevanju pogojev za prijavo po Uredbi. Kopija prijave gradbišča ni bila nameščena na vidnem mestu na 21 % gradbišč. Prijava gradbišča je bila zaradi sprememb ažurirana na 10 % gradbišč, morala pa bi biti na 15 %. Na 93 % gradbišč je dela izvajalo dva ali več izvajalcev, naročniki pa kljub temu na 5 % gradbišč niso imenovali koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu v skladu z Uredbo. Od prisotnih koordinatorjev na gradbiščih 2 % ni bilo imenovanih s strani naročnika, v 1 % pa je šlo za nadomeščanje imenovanega koordinatorja. Ugotovljeno je bilo, da je 1 % naročnikov prenesel svoje obveznosti po Uredbi na izvajalce del, kar zakonodaja prepoveduje, 5 % naročnikov pa ni zagotovilo izdelave varnostnega načrta, kot to določa Uredba.

Ravno tako so v okviru usmerjenega nadzora inšpektorji izvajali nadzor nad delom koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu tako v fazi priprave kot v fazi izvajanja projekta. Ugotovljeno je bilo, da so bili na gradbiščih v 85 % imenovani isti koordinatorji tako za fazo priprave kot za fazo izvajanja projekta. 1 % varnostnih načrtov ni bil narejen v skladu s prilogo V Uredbe, v 2 % varnostnih načrtov pa ni bila izdelana uskladiitev s spremembami na gradbišču. Na 2 % gradbišč koordinatorji niso imeli knjige ukrepov za varno delo v skladu z Uredbo. 5 % koordinatorjev je pomanjkljivo vpisovalo ukrepe v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi v knjigo ukrepov, 2 % koordinatorjev pa jih sploh ni vpisovalo. Inšpektorji so v 69 % uspešno vzpostavili stik s koordinatorji v fazi izvajanja projekta. Koordinatorji so povprečno obiskali gradbišča na vsakih 8 dni, kar je blizu stališča IRSD, da lahko koordinator v fazi izvajanja projekta svoje naloge ustrezno opravlja le, če je na gradbišču prisoten vsaj enkrat na teden oziroma tako pogosto, da pri izvajalcih na gradbišču doseže upoštevanje predpisov s področja varnosti in zdravja pri delu.

V okviru usmerjenega nadzora pa se je izvajal nadzor predvsem nad delom delodajalcev – izvajalcev gradbenih del, in sicer so bile v 152 primerih ugotovljene nepravilnosti v zvezi z odri, v 36 primerih pa so bili ugotovljeni neurejeni dostopi do delovnih mest na višini ali v globini. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 251 primerih niso postavili varnostnih ograj ob delovnih mestih, s katerih je bila nevarnost padca z višine ali v globino oziroma so bile te varnostne ograje neprimerne ali pomanjkljive. Pisnega sporazuma o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu po 39. členu ZVZD-1 delodajalci niso sklenili na 55 gradbiščih, na 65 gradbiščih delodajalci niso določili delavca za zagotovitev varnosti svojih delavcev, na 32 gradbiščih pa delodajalci niso določili delavca, ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov, določenih s pisnim sporazumom. Inšpektorji so ugotovili, da izvajalci v 40 primerih niso upoštevali navodil koordinatorjev, vpisanih v knjigo ukrepov. Nepravilnosti v zvezi z delovnimi podi so bile ugotovljene v 33 primerih, v zvezi z varovanjem odprtih v tleh v 26 primerih, v 28 primerih pa so bile ugotovljene nepravilnosti v zvezi z varnim delom na strehah. 23 nepravilnosti v smislu varovanja delovnih mest pred padci je bilo ugotovljenih pri odprtinah v stenah, ki so na višini več kot 2 m in ko je bila višina parapeta nižja od 85 cm. 212 nepravilnosti je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem osebne varovalne opreme in njene uporabe s strani posameznih delavcev. 73 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z varovanjem gradbenih jam in izkopov. V zvezi z električnimi inštalacijami na

gradbiščih je bilo ugotovljenih 42 kršitev in glede vozil in delovne opreme na gradbiščih 84 kršitev. 99 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem zdravstvenih pregledov pri delavcih, 53 kršitev pa je bilo ugotovljenih v zvezi z zagotavljanjem stranišč in umivalnikov za umivanje rok na gradbiščih, na kar so bili inšpektorji v času epidemije koronavirusne bolezni še bolj pozorni.

Inšpektorji s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu so na osnovi ugotovitev izdali 328 ureditvenih odločb za odpravo nepravilnosti, od katerih so jih 179 izrekli ustno, ker je šlo za nujne ukrepe. V 79 primerih so inšpektorji prepovedali nadaljevanje posameznih del do odprave nepravilnosti in v 54 primerih prepovedali delo zaradi neposredne nevarnosti ogrožanja življenja delavcev. Na podlagi ugotovljenih prekrškov je bilo izrečenih 44 opominov in 43 glob z odločbami o prekršku, 116 glob pa je bilo izrečenih s plačilnimi nalogi. Izrečenih je bilo tudi 166 opozoril po ZIN in 196 opozoril po ZP-1.

Tako v spomladanskem kot jesenskem terminu izvajanja akcije nadzora na začasnih in premičnih gradbiščih so se na podlagi Programskih usmeritev IRSD za leto 2021 inšpektorjem s področja nadzora varnosti in zdravja pri delu pridružili tudi inšpektorji s **področja delovnih razmerij**, glede na to, da je gradbeništvo dejavnost, v kateri ugotovimo največ kršitev tudi na področju delovnih razmerij.

Upošteva se dejstvo, da se delodajalci v tej dejavnosti poslužujejo široke palete pravnih podlag za opravljanje dela, smo na področju nadzora delovnih razmerij nadzirali izvajanje določb v zvezi s prepovedjo opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava ob obstoju elementov delovnega razmerja in določb, ki urejajo zagotavljanje dela delavcev drugemu uporabniku. Prav tako smo nadzirali izvajanje določb ZZSDT in ZČmIS, pri čemer so inšpektorji opravljali tudi nadzor tujih delodajalcev, ki so izvajali čezmejne storitve v Sloveniji oziroma napotovali delavce na delo v Slovenijo. Ravno tako smo bili pozorni na obstoj morebitnih indikatorjev za prepoznavo trgovine z ljudmi. Pozornost je bila namenjena še vodenju evidenc o izrabi delovnega časa, ki jih določa ZEPDSV, kot tudi izvajanju določb ZDR-1 glede zagotavljanja počitkov, izplačevanja plač ter regresa za letni dopust.

Inšpektorji so v okviru usmerjene akcije na področju delovnih razmerij opravili 602 inšpekcijska pregleda in pri tem ugotovili 195 kršitev. Za ugotovljene nepravilnosti je bilo izrečenih 150 različnih ukrepov, večina njih je prekrškovne narave. Izrečenih je bilo 46 opominov in 15 glob z odločbami o prekršku ter 7 glob s plačilnimi nalogi. Izrekli smo tudi 57 opozoril po ZP-1. Glede upravnih ukrepov poročamo o izdanih 21 ureditvenih odločbah in 3 opozorilih po ZIN. Zabeleženo je tudi 1 soglasje glede izključitve posebnega varstva po 115. členu ZDR-1.

Največ ugotovljenih kršitev se je nanašalo na institut plačila za delo, in sicer 114, od tega pa je bilo največ kršitev 131. člena ZDR-1, ki se nanaša na izplačilo regresa (73), pri čemer so inšpektorji pogostejše poročali o zamudah pri izplačilih in neizplačilih sorazmernega dela regresa. Ugotovljenih je bilo še 33 kršitev 134. člena ZDR-1 glede plačilnega dne, posamezne kršitve so bile evidentirane tudi glede kraja in načina izplačila plače, neupravičenega zadržanja in pobota izplačila plače ter izplačila dodatkov. Ugotovljena je bila 1 kršitev ZMinP. V zvezi z delovnim časom je bilo zabeleženih 6 kršitev. Inšpektorji so ugotavljali kršitve tudi glede zaposlovanja za določen čas (12), od tega se je 5 kršitev nanašalo na razloge zaposlovanja za določen čas. Primeroma so inšpektorji ugotavljali še kršitve glede obveznih sestavin pogodbe o zaposlitvi (4) ter glede letnega dopusta (3). Ugotovljenih je bilo 20 kršitev ZEPDSV ter 4 kršitve ZZSDT. Glede čezmejnega izvajanja storitev so bile ugotovljene 3 kršitve prvega odstavka 14. člena ZČmIS, ki določa obveznosti tujega delodajalca, da pred začetkom čezmejnega izvajanja storitve opravi prijavo pri ZRSZ. Tuji delodajalci so bili nadzorovani v manjšem številu. Od 14 ugotovljenih kršitev ZUTD so se 4 kršitve nanašale na začasno ali občasno delo upokoјencev ter 10 na zagotavljanje dela delavcu uporabniku. Glede opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava inšpektorji v okviru akcije kršitev 13. člena ZDR-1 niso ugotovili. Poročali so, da se je delo na gradbiščih opravljal pretežno na podlagi sklenjenih pogodb o zaposlitvi, pogosto z delavci tujci. V 10 primerih je bila evidentirana tudi kršitev 29. člena ZIN glede sodelovanja zavezancev, da v roku podajo pisno pojasnilo, dokumentacijo oziroma izjavo v zvezi s predmetom nadzora. V enem primeru je bilo ugotovljeno zaposlovanje na črno, o čemer smo seznanili pristojni organ.

Inšpektorji še vedno izpostavljajo področje vodenja evidenc o izrabi delovnega časa. Evidence namreč na gradbiščih pogosto niso dosegljive, pri marsikaterem delodajalcu pa se vodijo pavšalno, tako, da je iz njih razvidno, da delavci delajo vsak dan natančno po 8 ur, kar glede na vremensko izpostavljenost dejavnosti odpira vprašanje verodostojnosti predloženih evidenc. Posledično je težko tudi dokazovanje kršitev glede delovnega časa.

6.2. AKCIJA NADZORA NAD IZVAJANJEM PREDPISOV O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU PRI DELODAJALCIH, IZBRANIH NA OSNOVI METODOLOGIJE NAKLJUČNIH ŠTEVILK (REPREZENTATIVNI VZOREC)

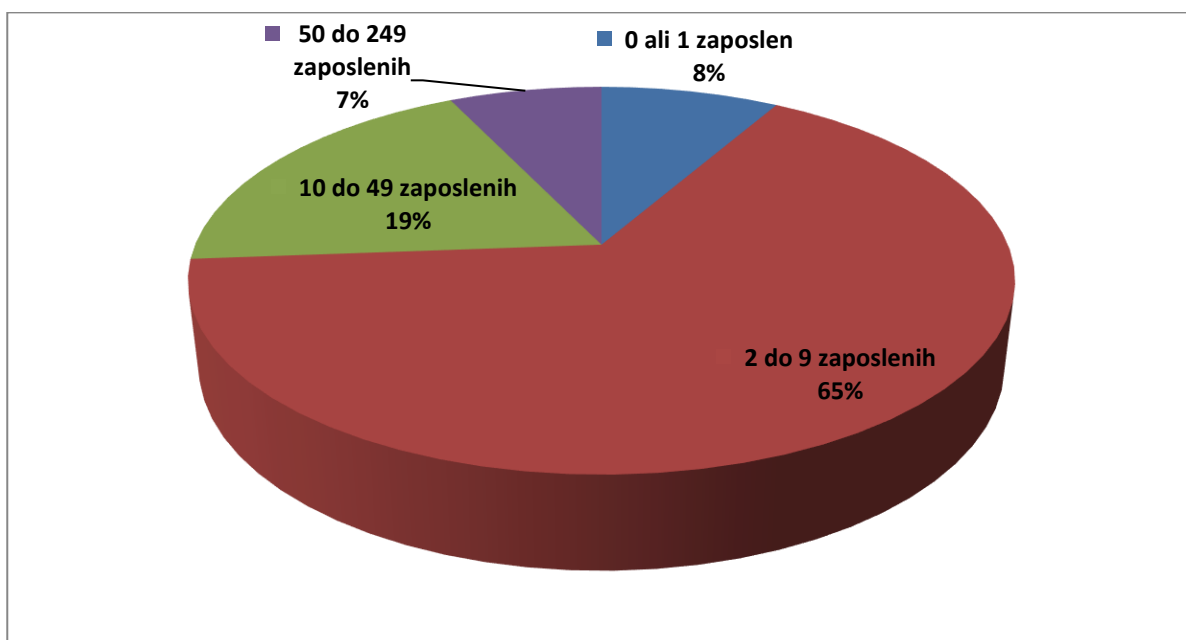
Akcijo nadzora nad izvajanjem predpisov o varnosti in zdravju pri delu pri delodajalcih, izbranih na osnovi metodologije naključnih števil, smo izvedli že 18 leto zapored. Izvedba te akcije je v preteklih letih pokazala, da pridobljene ugotovitve v zvezi s spoštovanjem osnovnih varnostnih in zdravstvenih zahtev s področja zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu pri naključno izbranih subjektih dokaj realno prikazujejo stanje v Sloveniji na tem področju. Eden izmed namenov te akcije je tudi zniževanje deleža subjektov, pri katerih IRSD še nikoli ni opravil inšpekcijskega pregleda s področja varnosti in zdravja pri delu.

V letu 2021 smo, podobno kot v preteklih letih, s pomočjo metodologije naključnih števil iz poslovnega registra, ki ga vodi AJPES, izbrali reprezentativni vzorec 1120 subjektov. Vzorec je reprezentativen glede na število zaposlenih in dejavnost. Naključen izbor je bil opravljen med aktivnimi subjekti v Republiki Sloveniji, ki so po podatkih registra zaposlovali dva ali več delavcev.

Naše osnovno orodje za pridobivanje podatkov je vprašalnik. Po opravljenem inšpekcijskem nadzoru inšpektor izpolni še elektronski vprašalnik, v katerega vpiše osnovne podatke o subjektu nadzora ter oceno stanja na desetih področjih nadzora oziroma parametrih, in sicer z ocenami od 1 do 4, pri čemer ima zaradi čim bolj enotnega ocenjevanja vsaka ocena tudi opisno definicijo.

Od inšpektorjev smo prejeli 84 izpolnjenih vprašalnikov. Skupno število izpolnjenih vprašalnikov se je v letu 2021 v primerjavi z letom poprej znižalo (2020: 273 vprašalnikov in 2019: 741 vprašalnikov). Glavni razlog za navedeno znižanje števila izpolnjenih vprašalnikov oziroma števila v okviru akcije opravljenih nadzorov je v tem, da je IRSD podobno kot leta 2020 tudi v letu 2021 večino nadzorov s področja varnosti in zdravja pri delu usmeril v zagotavljanje izvajanja ukrepov za preprečevanje širjenja SARS-CoV-2.

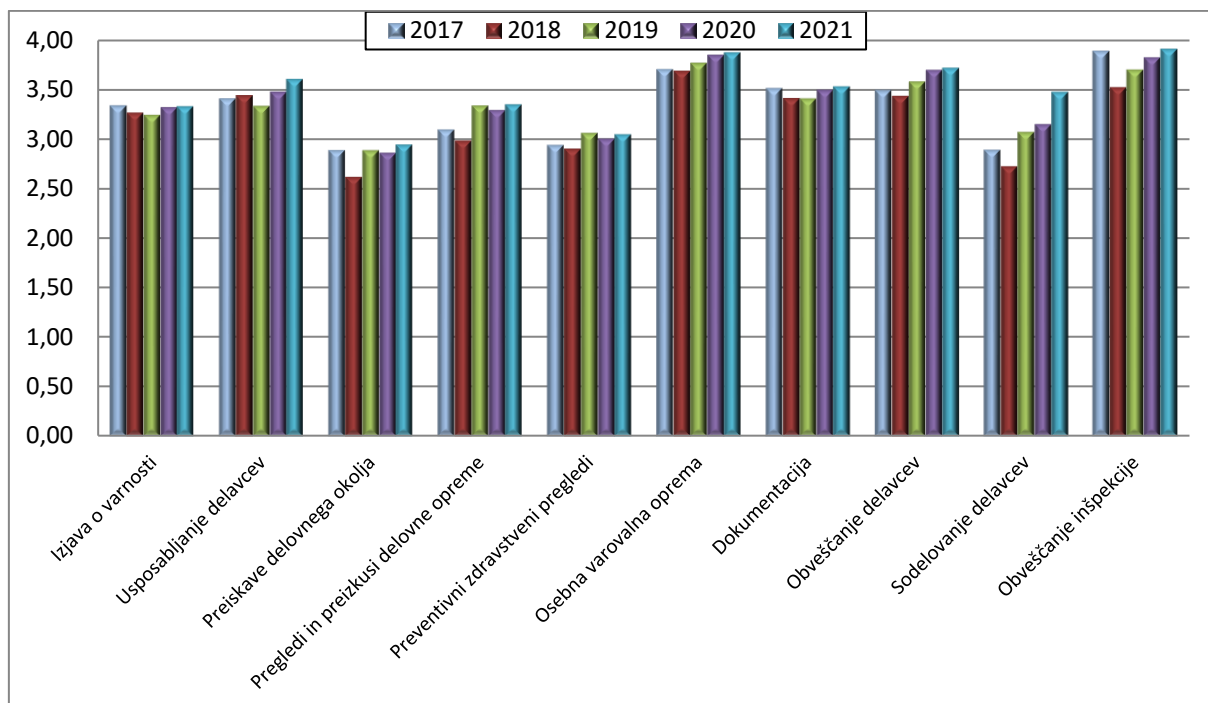
Graf 31: Delež nadzorovanih subjektov glede na število zaposlenih delavcev, reprezentativni vzorec IRSD, 2021 (v letu 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).

Delež subjektov, pri katerih je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu sploh prvi, odkar subjekt deluje, se je v letu 2021 v primerjavi z letom 2020 zmanjšal iz 57 % na 52 %. Ugotavljamo, da se že tretje zaporedno leto znižuje delež subjektov, ki še niso imeli nadzora s področja varnosti in zdravja pri delu.

Delež pravnih subjektov glede na predhodno opravljene nadzore je podrobneje opisan v razdelku 3.2.7. tega poročila. V spodnjem grafu pa je prikazano gibanje povprečja ocen inšpektorjev po posameznih nadzorovanih parametrih v obdobju od 2017 do 2021.

Graf 32: Povprečna ocena za posamezne parametre, reprezentativni vzorec IRSD, 2017 – 2021.

Najvišjo povprečno oceno (3,91) izmed vseh ocenjevanih parametrov je v letu 2021 prejel parameter »obveščanje inšpekcije«. Ta parameter že od vključno leta 2007 naprej prejema visoke povprečne ocene, ki tudi najmanj nihajo. V omenjenih letih se je ta parameter vedno uvrstil med tri najvišje ocenjene parametre.

Najnižjo povprečno oceno (2,94) izmed vseh ocenjevanih parametrov je v letu 2021 ponovno prejel parameter »preiskave delovnega okolja«. Ta parameter je v zadnjih petih letih izmed vseh ocenjevanih parametrov vedno prejel najnižjo povprečno oceno. Vzroke za slabše ocene pri preiskavah škodljivosti delovnega okolja (toplotnih razmer, osvetljenosti, hrupa, vibracij, sevanj in podobno) je verjetno treba med drugim iskati v določbah ZVZD-1, ki od zadnje spremembe (z letom 2012) ne določajo več pogostosti preiskav škodljivosti delovnega okolja na tri leta, temveč vsebujejo samo še splošno zahtevo, da je preiskave škodljivosti treba izvesti v rokih, ki jih določijo sami delodajalci.

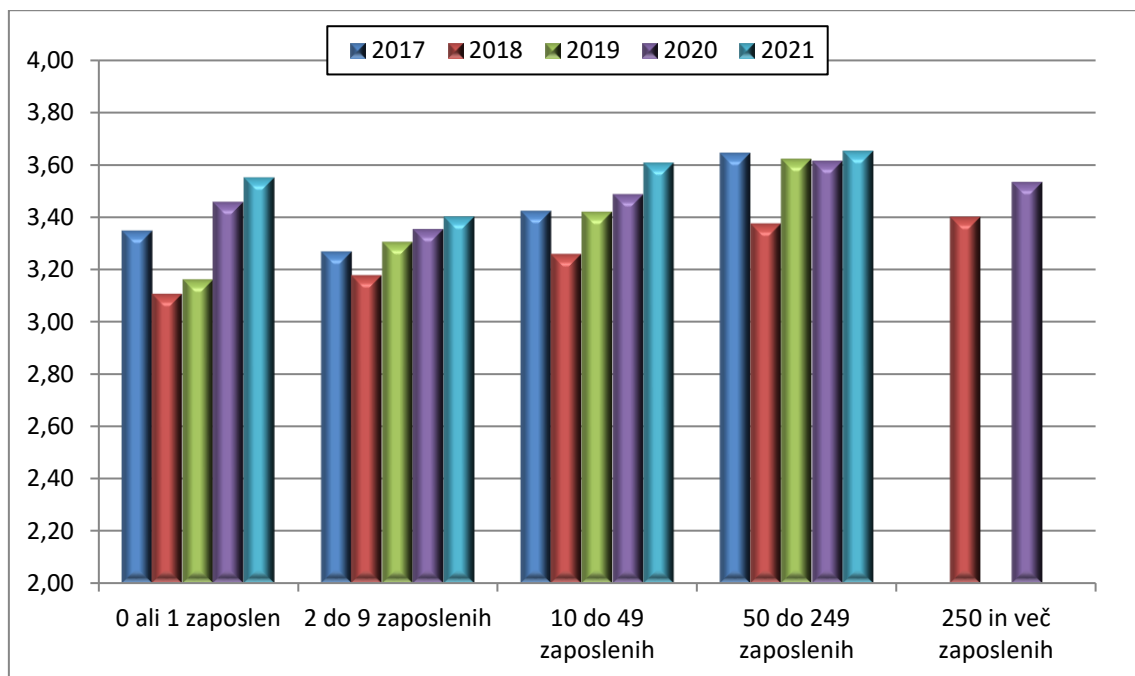
Močan vpliv na izvajanje ukrepov v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu ima seveda tudi dejstvo, ali je bil inšpekcijski nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu pri subjektu predhodno že kdaj opravljen. To se je ponovno pokazalo v letu 2021, ko je bila povprečna ocena vseh ocenjevanih parametrov pri subjektih, pri katerih je bil nadzor s področja varnosti in zdravja opravljen že vsaj enkrat, za 7 odstotkov višja kot pri subjektih, pri katerih ta nadzor še nikoli ni bil opravljen.

V naslednjih tabelah in grafih so prikazane povprečne ocene inšpektorjev v odvisnosti od števila zaposlenih, glede na predhodno opravljene nadzore ter glede na dejavnosti, v katerih so bili nadzori opravljeni.

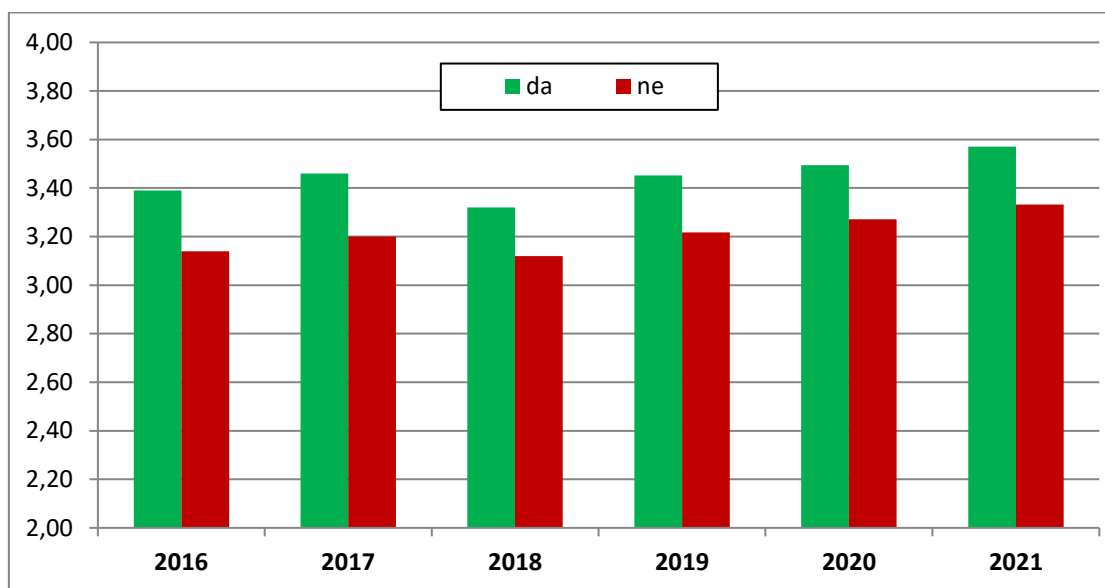
Tabela 6: Povprečne ocene posameznih parametrov v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2021 (v letu 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).

Število zaposlenih	Izjava o varnosti	Uspostavljanje delavcev	Preiskave delovnega okolja	Pregledi in preizkusi delovne opreme	Preventivni zdravstveni pregledi	Osebnna varovalna oprema	Dokumentacija	Obveščanje delavcev	Sodelovanje delavcev	Obveščanje inšpekcije	Povprečna vrednost
0 ali 1 zaposlen	3,29	3,57	3,25	3,25	2,86	4,00	3,71	3,83	3,75	4,00	3,55
2 do 9 zaposlenih	3,30	3,50	2,87	3,19	2,95	3,89	3,50	3,68	3,33	3,82	3,40
10 do 49 zaposlenih	3,40	3,81	2,93	3,77	3,31	3,86	3,44	3,75	3,81	4,00	3,61
50 do 249 zaposlenih	3,50	4,00	3,33	3,20	3,50	3,67	3,83	3,83	3,67	4,00	3,65
250 in več zaposlenih*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Graf 33: Skupna povprečna ocena v odvisnosti od števila zaposlenih, reprezentativni vzorec IRSD, 2017 – 2021 (v letih 2017, 2019 in 2021 med pregledanimi subjekti ni bilo subjektov, ki bi zaposlovali 250 ali več delavcev).

Graf 34: Skupna povprečna ocena glede na to, ali je bil pri subjektu predhodno že kdaj opravljen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu (da/ne), 2016 – 2021.

Graf 35: Skupna povprečna ocena glede na to, kdaj je bil pri subjektu nazadnje opravljen nadzor s področja varnosti in zdravja pri delu (vključno s trendno črto), 2021.

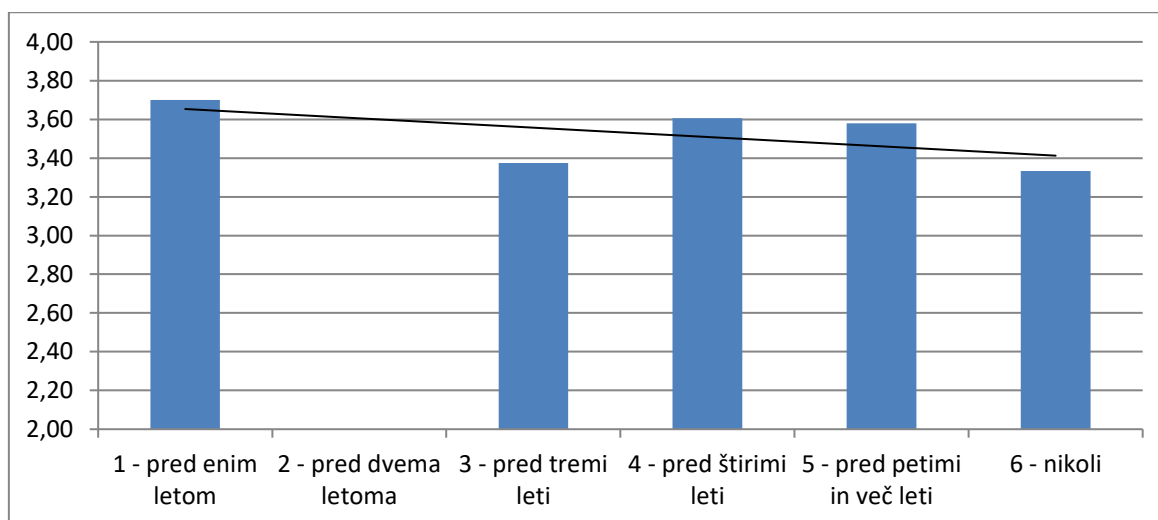

Tabela 7: Skupne povprečne ocene za dejavnosti, v katerih je bilo opravljenih najmanj 5 nadzorov (razvrščene od najvišje do najnižje ocene), 2021.

Šifra dejavnosti (oddelek SKD)	Naziv dejavnosti (oddelek SKD)	Povprečna ocena
69	Pravne in računovodske dejavnosti	3,62
46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	3,51
43	Specializirana gradbena dela	3,39
45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	3,36
49	Kopenski promet, cevovodni transport	3,30
47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	3,27
56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	3,09

V okviru akcije so inšpektorji opravili 191 inšpekcijskih nadzorov in izrekli 116 ukrepov. V 79 primerih so delodajalcem izdali ureditvene odločbe, izrekli so 1 opozorilo po ZIN in 17 opozoril po ZP-1 ter 17 sankcij s prekrškovnimi odločbami, med katerimi so izstopali opomini (12 primerov). Izrečeni sta bili tudi 2 globi s plačilnim nalogom.

Skupaj so inšpektorji ugotovili 353 kršitev. Največ kršitev so ugotovili glede izvajanja določil ZVZD-1, in sicer 324. Med temi kršitvami so izstopale tiste, ki so se nanašale na ocenjevanje tveganj (109 kršitev), na usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela (37 kršitev), na zagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcev (62 kršitev), na hrambo dokumentacije s področja varnosti in zdravja pri delu (26 kršitev), na izvajanje nalog izvajalca medicine dela (10 kršitev) ter na druge temeljne obveznosti delodajalca glede varnosti in zdravja pri delu (80 kršitev).

Kršitve v zvezi z zagotavljanjem prve pomoči na delovnih mestih so bile ugotovljene v 4 primerih. Nadzorovani delodajalci v 2 primerih niso zagotovili pregledov in meritev nizkonapetostnih električnih inštalacij ter strel vodov. Kršitve v zvezi z delovno opremo in njeno uporabo so bile ugotovljene v 9 primerih, v 6 primerih so bile ugotovljene kršitve glede urejenosti delovnih mest in delovnih prostorov.

6.3. AKCIJA NADZORA DELOVNOPRAVNE ZAKONODAJE V DEJAVNOSTI PROIZVODNJE KRUHA, SVEŽEGA PECIVA IN SLAŠČIC TER PRI DELODAJALCIH, KI ZAGOTAVLJAJO HITRO PREHRANO

Pri delodajalcih v dejavnosti proizvodnje kruha, svežega peciva in slaščic, katere izvajanje tudi v slabih epidemioloških razmerah leta 2020 ni bilo prepovedano ali omejeno, že več let nismo izvajali akcije nadzora, zato smo se odločili, da jo vključimo v programske usmeritve in jo izvedemo v letu 2021. V okviru akcije smo izvajali tudi nadzor pri delodajalcih, ki zagotavljajo hitro prehrano. Namen akcije je bil pridobiti sliko stanja izvajanja delovnopravne zakonodaje z vidika najbolj izpostavljenih institutov delovnopravne zakonodaje pri omenjenih delodajalcih. Pri izvajanju akcije smo pozornost namenili pravnim podlagam za opravljanje dela (med drugim izvajanju določb 13. člena ZDR-1) ter zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev, s poudarkom na prepoznavi morebitnih indikatorjev, ki bi nakazovali na trgovino z ljudmi. Ravno tako smo bili pozorni na izvajanje institutov delovnega časa - nočnega dela in zagotavljanja počitkov, ob vodenju evidence o izrabi delovnega časa ter izplačilo regresa za letni dopust, izplačevanje plač in izplačevanje dodatkov v skladu z 128. členom ZDR-1. Pri izvajanju nadzorov smo pozornost posvetili pravilnemu izvajanju začasnih ukrepov, sprejetih z intervencijsko zakonodajo kot tudi z njimi povezanih odlokov, ki sodijo v pristojnost IRSD.

Na področju delovnih razmerij se je akcija izvajala od 7. 6. 2021 do 30. 9. 2021. Pred tem smo v obdobju od 31. 5. 2021 do 6. 6. 2021 v sklopu evropske akcije za področje trgovine z ljudmi JAD 2021, skupaj s predstavniki FURS, Policije in predstavniki Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, izvajali akcijo nadzora nad izvajanjem delovnopravne zakonodaje ter zakonodaje s področja varnosti in zdravja pri delu pri delodajalcih, ki se ukvarjajo s pripravo hitre prehrane in pekarnami, in v okviru katere je bil dogovorjen nabor delodajalcev. Več o tem ste lahko prebrali na začetku tega poglavja.

Inšpektorji so v okviru usmerjene akcije opravili 67 inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovili 57 kršitev. Za ugotovljene nepravilnosti je bilo izrečenih 33 različnih ukrepov, večina njih je prekrškovne narave. Izrečenih je bilo 6 opominov in 3 globe z odločbami o prekršku, 4 globe s plačilnimi nalogi ter 12 opozoril po ZP-1. Glede upravnih ukrepov poročamo o izdanih 7 ureditvenih odločbah in 1 opozorilu po ZIN.

Tudi v tej akciji se je največ ugotovljenih kršitev nanašalo na institut plačila za delo, in sicer je bilo ugotovljenih 38 kršitev. Od tega se je največ ugotovljenih kršitev nanašalo na izplačilo dodatkov, ki delavcem pripadajo za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (17) ter na kršitve 131. člena ZDR-1, ki ureja izplačilo regresa (14). Ugotovljenih je bilo 5 kršitev 134. člena ZDR-1, 1 kršitev je bila evidentirana tudi glede 135. člena ZDR-1 ter 1 kršitev glede dodatka za delovno dobo. Inšpektorji so primeroma ugotavljali še kršitve glede zagotavljanja odmorov in počitkov (4) ter glede letnega dopusta (2).

Ugotovljenih je bilo 9 kršitev ZEPDSV in 1 kršitev četrtega odstavka 7. člena ZZSDT, ki določa, da je prepovedano opravljanje ali omogočanje opravljanja drugega dela kot tistega, za katerega je bilo v

postopku izdaje ali podaljšanja enotnega dovoljenja oziroma modre karte EU ali izdaje pisne odobritve podano soglasje ali za katerega je bilo izdano dovoljenje za sezonsko delo.

Glede opravljanja dela na podlagi pogodb civilnega prava so inšpektorji v okviru akcije ugotovili le 1 kršitev 13. člena ZDR-1. Ugotovljena je bila še 1 kršitev tretjega odstavka 31. člena ZIUZEOP, ki se nanaša na obveščanje zavoda v primeru, da delodajalec delavca na začasnem čakanju pozove, da se vrne na delo.

Iz poročil inšpektorjev izhaja, da pri tovrstnih manjših zavezancih delo pogosto opravljajo družinski člani in sorodniki lastnika oziroma direktorja, zato so morebitne kršitve lahko tudi prikrite, delavci pa ne prijavljajo kršitev delovnopravne zakonodaje. Delo so delavci v nadzorovanih primerih v glavnem opravljali na podlagi pogodb o zaposlitvi. Inšpektorji izpostavljajo kot problematično vodenje evidenc o izrabi delovnega časa. V zvezi z delovnim časom je resnično stanje težko ugotoviti, saj zavezanci ali evidenc ne vodijo ali pa obstaja verjetnost, da so evidence prirejene za inšpektorja in ne izkazujejo dejanskega stanja. Posledično je težko tudi dokazovanje kršitev glede delovnega časa. Nadzorovani delodajalci so ukrepe po interventni zakonodaji uveljavljali samo izjemoma.

6.4. POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM ODPOVEDI POGODB O ZAPOSLOTVI IZ POSLOVNEGA RAZLOGA TER NAD ZAGOTAVLJANJEM LETNIH DOPUSTOV

V preteklosti smo ugotavljali, da izvajanje zakonodaje na področju odpovedi pogodbe o zaposlitvi predstavlja težave nekaterim delodajalcem. COVID-19 je marsikateremu delodajalcu otežil poslovanje oziroma so bili delavci napoteni na čakanje, za kar pa so delodajalci lahko uveljavljali pravico do povračila nadomestila. Zakonodajalec je z intervencijsko zakonodajo delodajalcem za obdobje prejemanja nadomestila plače iz naslova začasnega čakanja na delo in subvencioniranja skrajšanega delovnega časa določil prepoved odpuščanja iz poslovnega razloga za tiste delavce, za katere je delodajalec uveljavljal pravico do povračila nadomestila. V nadzoru je bila tako pozornost usmerjena na odpuščanje delavcev, za katere je delodajalec uveljavljal pomoč oziroma nadomestilo od države in ni upošteval prepovedi odpuščanja delavcev v skladu z interventno zakonodajo. Pri tem smo bili pozorni na kršitve določb ZDR-1 glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi ter v tej povezavi na kršitve interventne zakonodaje, ki določa in sankcionira prepoved odpuščanja. V poostren nadzor smo vključili tudi nadzor nad spoštovanjem določb ZDR-1, ki se nanašajo na letni dopust, pri čemer smo bili posebej pozorni, ali so delodajalci zaradi koronavirusne bolezni in morebitnih odsotnosti delavcev z dela iz drugega pravnega naslova kršili pravico delavcem do izrabe letnega dopusta oziroma delavcem dopust odrejali enostransko.

Poostreni nadzor smo izvajali od meseca maja do konca leta 2021, pri čemer je bil izveden v manjšem obsegu, tudi zaradi povečanega obsega izvajanja nalog nadzora nad ZNB.

Inšpektorji so v okviru poostrenega nadzora opravili 94 inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovili 31 kršitev. V zvezi z letnim dopustom je bilo ugotovljenih 20 kršitev. Največ kršitev (11) se je nanašalo na prvi odstavek 162. člena, ki določa, da je letni dopust mogoče izrabiti v več delih, s tem da mora en del trajati najmanj dva tedna. Ugotovljeni sta bili 2 kršitvi interventne zakonodaje, in sicer se je 1 kršitev nanašala na tretji odstavek 31. člena ZIUZEOP-A ter 1 na tretji odstavek 76. člena ZZUOOP, vsebinsko pa gre za kršitvi, ki se nanašata na obveščanje zavoda, v primeru, če delodajalec delavca na začasnem čakanju na delo pozove nazaj na delo. Ob tem so inšpektorji ugotovili tudi 8 kršitev v zvezi s plačilom za delo. Primeroma se je kršitev nanašala še na ZEPDSV. Inšpektorji so izrekli 24 ukrepov, večinoma prekrškovne narave. Izrečenih je bilo 9 opominov in 2 globi z odločbami o prekršku ter 8 opozoril po ZP-1. Izdane so bile 4 ureditvene odločbe in 1 opozorilo po ZIN.

Ne glede na manjše število opravljenih nadzorov ocenjujemo, da je bil naš prispevek preventiven. Menimo, da je že samo zavedanje, da na tem področju izvajamo poostren nadzor, v določeni meri prispevalo k doslednejšemu spoštovanju predpisov na tem področju. Ravno tako je mogoče zaključiti, da so intervencijski ukrepi pripomogli k ohranjanju delovnih mest. Pri tem je seveda potrebno poudariti, da IRSD ni pristojen presoja o zakonitosti prenehanja pogodbe o zaposlitvi oziroma o njeni veljavnosti, pač pa je skladno z določbami ZDR-1 pristojen ugotavljati morebitne kršitve v zvezi z izvedbo samega postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Ob tem pa lahko poročamo tudi o večjem številu podanih strokovnih pomoči, ki so se nanašale tako na področje izrabe letnega dopusta, kot tudi na odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

6.5. POOSTREN NADZOR NAD IZVAJANJEM 131., 134. IN 135. ČLENA ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH IN ZAKONA O MINIMALNI PLAČI

Nadzor na področju plačila za delo ostaja naša stalnica, področje je namreč ocenjeno kot tvegano za kršitve pravic večjemu številu delavcev. Poostreni nadzor se je izvajal v razširjeni obliki, kjer so inšpektorji preverjali izvajanje 131., 134., 135. člena ZDR-1 in ZMinP, kot tudi v ožjem obsegu nadzora, kjer se je preverjalo zgolj izvajanje 131. člena ZDR-1. Statistične podatke smo zajemali ločeno in jih tudi v letnem poročilu prikazujemo ločeno.

V okviru izvajanja širšega poostrenega nadzora so inšpektorji s področja delovnih razmerij v letu 2021 opravili 437 inšpekcijskih pregledov in pri tem ugotovili 308 kršitev. Glede instituta plačila za delo so inšpektorji ugotovili 229 kršitev, od tega se je 133 ugotovljenih kršitev nanašalo na izplačilo regresa (če še podrobneje razčlenimo strukturo kršitev poročamo, da je bilo ugotovljenih 9 kršitev prvega odstavka 131. člena ZDR-1, 88 kršitev drugega odstavka 131. člena ZDR-1, zabeleženih je tudi 7 kršitev tretjega odstavka 131. člena ZDR-1 ter 29 kršitev četrtega odstavka 131. člena ZDR-1). V zvezi s plačilnim dnem je bilo zabeleženih 62 kršitev, medtem ko je bilo ugotovljenih 22 kršitev 135. člena ZDR-1. Po ena kršitev je bila ugotovljena v zvezi z neupravičenim zadrževanjem in poboto izplačila plače in v zvezi z nadomestilom plače. Inšpektorji so se v svojih nadzorih srečevali tudi z delodajalci, ki niso izplačevali dodatkov za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (3), dodatka za delovno dobo (4 kršitve) in povračil stroškov v zvezi z delom (1). 2 ugotovljeni kršitvi sta se nanašali na zagotavljanje minimuma pri plači, ki ga mora upoštevati delodajalec v skladu s 126. členom ZDR-1, ugotovljene so bile tudi 4 kršitve ZMinP.

Inšpektorji so v okviru tega poostrenega nadzora ugotovili še 4 kršitve glede izrabe letnega dopusta. Ugotovljene so bile kršitve v povezavi s kolektivnimi pogodbami (5), zaposlovanjem za določen čas (2), prenehanjem pogodbe o zaposlitvi s sporazumom (3), prenehanjem pogodbe o zaposlitvi za določen čas (3) in še nekatere druge kršitve. Skupaj je bilo ugotovljenih 250 kršitev ZDR-1. Ob tem je bilo v nadzorih ugotovljenih tudi 19 kršitev ZEPDSV. Zabeleženih je bilo še 19 kršitev v povezavi z dolžnostmi zavezanca v postopku inšpekcijskega nadzora in nemotenim opravljanjem nalog inšpekcijskega nadzora. Ugotovljenih je bilo tudi 8 kršitev intervencijske zakonodaje, od tega se je 5 kršitev nanašalo na ZIUZEOP, po ena kršitev pa je zabeležena v zvezi z ZIUPOPdve, ZZUOOP in ZDUOP. Inšpektorji so ugotovili tudi 2 kršitvi ZMEPIZ.

Na podlagi ugotovljenih kršitev so inšpektorji v okviru izvajanja te akcije izrekli 179 različnih ukrepov. Izrekli so 35 glob in 64 opominov z odločbami o prekršku ter 10 glob s plačilnimi nalogi. Izrečenih je bilo tudi 55 opozoril po ZP-1. Od upravnih ukrepov je bilo izdanih 10 upravnih odločb in 4 opozorila po ZIN. Podano je bilo tudi 1 naznanilo kaznivega dejanja.

Največ ugotovljenih kršitev se je tudi v letu 2021 nanašalo na izplačilo regresa do zakonskega roka. Inšpektorji ugotavljajo, da delodajalci regres občasno izplačujejo v več delih, tudi z zamudo, pri tem pa se sklicujejo na likvidnostne težave. Zaradi težke gospodarske situacije so delodajalci nelikvidnost v tem poročevalskem obdobju na splošno izpostavljali pogosteje. Več problematike pri delodajalcih še vedno zaznavamo v povezavi z izplačili sorazmernih delov regresa za letni dopust v primerih sklenjenih pogodb o zaposlitvi za določen čas. Inšpektorji so ugotavljali, da so nekateri delodajalci plačo izplačevali po z zakonom določenem datumu. Na podlagi ugotovljenih kršitev nepravčasnega izplačila plač je mogoče sklepati, da se je navedeno v letu 2021 pojavljalo tudi zaradi okoliščin, v katerih so se znašli delodajalci zaradi posledic koronavirusne bolezni. Večjega števila prijav, da delavci ne bi prejeli plače za daljše časovno obdobje sicer tudi v letu 2021 nismo prejeli. Inšpektorji so ugotavljali tudi kršitve v zvezi z izdajanjem pisnega obračuna plač.

Ugotovitve iz predmetnega poostrenega nadzora se bistveno ne razlikujejo od splošnih ugotovitev glede instituta plačila za delo, zato jih posebej še enkrat ne navajamo. Glede števila ugotovljenih kršitev pa je treba izpostaviti, da je največje število ugotovljenih kršitev na tem področju odraz povečane aktivnosti IRSD na tem področju. Z izvajanjem nadzora na tem področju nameravamo nadaljevati tudi v prihodnje.

6.6. POOSTREN NADZOR NAD SPOŠTOVANJEM 131. ČLENA ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

Glede na obsežnost domnevnih kršitev v zvezi z izplačilom regresa smo izplačilo regresa preverjali v okviru celoletnega poostrenega nadzora nad izvajanjem 131. člena ZDR-1. Glede na razmere, ki jih je

tudi v letu 2021 krojila koronavirusna bolezen, smo inšpekcijske nadzore opravljali pogosto preko zahtev za dostavo dokumentacije. V izvajanje poostrenega nadzora smo vključevali tudi prejete tovrstne prijave. Pozornost smo namenjali tako večjim kot manjšim delodajalcem. Ob tem dodajamo, da so se posamezni nadzori opravljali tudi glede izplačila regresa za nazaj (za leto 2019), v okviru zastaralnega roka. Pri izvajanju nadzora izplačila regresa za leto 2020 in 2021 pa so inšpektorji pri ugotovljenih prekrških upoštevali okoliščine, zaradi katerih morebiti regres ni bil izplačan.

V okviru tega poostrenega nadzora so inšpektorji opravili daleč največ inšpekcijskih pregledov, in sicer je zabeleženih 2.000 inšpekcijskih pregledov. Pri tem so ugotovili 1.729 kršitev. Za ugotovljene nepravilnosti je bilo izrečenih 1.256 ukrepov, večinoma so bili prekrškovne narave. Izrečenih je bilo 159 glob in 720 opominov z odločbami o prekršku ter 125 glob s plačilnimi nalogi. Izrečenih je bilo tudi 200 opozoril po ZP-1. 52 ukrepov je bilo ureditvene narave, od tega 35 ureditvenih odločb in 17 opozoril po ZIN.

Največ kršitev (780) se je nanašalo na drugi odstavek 131. člena ZDR-1, ki določa, da se mora regres delavcu izplačati najkasneje do 1. julija tekočega koledarskega leta. 122 kršitev se je nanašalo na prvi odstavek 131. člena ZDR-1, ki določa, da je delodajalec dolžan delavcu, ki ima pravico do letnega dopusta, izplačati regres za letni dopust najmanj v višini minimalne plače. 128 kršitev se je nanašalo na določbo 3. odstavka 131. člena, ki omogoča, da se lahko v primeru, da je s kolektivno pogodbo na ravni dejavnosti tako določeno, v primeru nelikvidnosti delodajalca določi kasnejši rok izplačila regresa, vendar najkasneje do 1. novembra tekočega koledarskega leta. 294 kršitev je bilo ugotovljenih v zvezi z izplačilom sorazmernega dela regresa. 7 kršitev je bilo zabeleženih v zvezi z določbo petega odstavka 131. člena ZDR-1, ki ureja pravico do regresa v primerih sklenjene pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom, z izjemo primerov, ko delavec dela krajši delovni čas v posebnih primerih v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu.

V zvezi s plačilnim dnem je bilo zabeleženih 69 kršitev, medtem ko je bilo glede kraja in načina izplačila plače kot ga določa 135. člen ZDR-1 ugotovljenih 51 kršitev. 5 kršitev je bilo ugotovljeno v zvezi z neupravičenim zadrževanjem in poboto izplačila plače in 1 zvezi z nadomestilom plače. Inšpektorji so se v svojih nadzorih srečevali tudi z delodajalci, ki niso izplačevali dodatkov za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa (6) in povračil stroškov v zvezi z delom (5).

Inšpektorji so v okviru tega poostrenega nadzora ugotovili 16 kršitev glede letnega dopusta. Ugotovljene so bile kršitve v povezavi s kolektivnimi pogodbami (9), zaposlovanjem za določen čas (14), odmori in počitki (5), prenehanjem pogodbe o zaposlitvi (25) in druge. Skupaj je bilo ugotovljenih 1.564 kršitev ZDR-1. Ob tem je bilo v nadzorih ugotovljenih tudi 26 kršitev ZEPDSV. Zabeleženih je bilo še 111 kršitev v povezavi z dolžnostmi zavezanca v postopku inšpekcijskega nadzora in nemotenim opravljanjem nalog inšpekcijskega nadzora, kar kaže na neodzivnost oziroma nepripravljenost za sodelovanje zavezancev v postopku nadzora. Ugotovljenih je bilo tudi 13 kršitev intervencijske zakonodaje, od tega se je 9 kršitev nanašalo na ZIUZEOP, posamezne kršitve pa so zabeležene v zvezi z ZIUPOPDVE in ZDUOP. Inšpektorji so ugotovili tudi 3 kršitve ZMEPIZ. Ugotovljenih je bilo tako tudi več drugih kršitev delovnopravne zakonodaje.

Ugotovitve glede izvajanja poostrenega nadzora nad spoštovanjem 131. člena ZDR-1 so vsebinsko enake tako v okviru izrednega kot tudi poostrenega nadzora. Inšpektorji ugotavljajo, da nekateri delodajalci regres izplačujejo v več delih, pri tem pa se sklicujejo na likvidnostne težave, v povezavi s koronavirusno boleznijo so le te delodajalci navajali pogosteje. Inšpektorji so poročali o primerih, ko delodajalci delavcem izplačujejo različne zneske regresa za letni dopust, pri čemer gre poudariti, da delodajalci v tovrstnih primerih praviloma v zakonitem roku vsem delavcem izplačajo regres vsaj v višini minimalne plače, kot to določa 131. člen ZDR-1, oziroma v višini, kot to določa zavezujoča oziroma izbrana kolektivna pogodba. Delodajalci v večini primerov nimajo sprejetih splošnih aktov ali izdelanih formalnih kriterijev, na podlagi katerih delavcem izplačujejo različne zneske regresa. Primeroma nižji sorazmerni del regresa prejmejo delavci, ki jim je v tekočem koledarskem letu prenehalo delovno razmerje ali so koristili starševski dopust.

Obravnavali smo primere, ko delodajalci, kljub temu, da so zaposlenim delavcem izplačali regres za letni dopust, le tega niso izplačali delavcem, ki jim je delovno razmerje pri njih med letom prenehalo. Posebnost so tudi družinska podjetja, ko direktor ne izplača regresa za letni dopust sebi, partnerju ali ožjemu družinskemu članu. Nekaj ugotovljenih nepravilnosti je bilo v povezavi z določitvijo roka za

izplačilo sorazmernega dela regresa. S sodno prakso vsi delodajalci niso seznanjeni. Ob tem so posamezni delodajalci opozarjali na problem, da delavci po prejemu celotnega regresa niso želeli podati pisnega soglasja za pobotanje preplačila v primeru prenehanja delovnega razmerja med koledarskim letom. Zabeleženi so bili tudi primeri zlorab, ki so se izkazali za težko dokazljive, in sicer je delodajalec delavcem izplačal regres za letni dopust, vendar pa v nadaljevanju od delavcev zahteval, da znesek dvignejo iz računa in ga v gotovini vrnejo delodajalcu. Ugotovili smo tudi primere izplačil v gotovini in primere nezakonitega pobota.

Sodelovanje s FURS v zvezi z delodajalci, ki za posamezne delavce niso oddali iREK obrazca za izplačilo regresa, ocenjujemo kot primer dobrega in učinkovitega sodelovanja dveh nadzornih organov. Ugotavljamo še, da z uvedbo inšpekcijskih postopkov zavezanci regres dejansko v nadaljevanju izplačajo, v nasprotnem primeru verjetno regres določenim delavcem ne bi bil izplačan.

Tudi v letu 2022 bomo na področju izplačila regresa izvajali nadzor in v okviru preventivne vloge poudarjali, da intervencijska zakonodaja na področje izplačila regresa ni posegla ter opozarjali na uresničevanje te pravice, ki je pomembna za obnovo psihofizičnih sposobnosti delavcev.

7. INŠPEKCIJSKO NADZORSTVO NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA

7.1. SPLOŠNO

Socialna inšpekcija nadzira izvajanje ZSV in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani javnih socialnovarstvenih zavodov, koncesionarjev ter fizičnih in pravnih oseb, ki izvajajo socialnovarstvene storitve in so vpisani v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV (v nadaljevanju: izvajalci dejavnosti socialnega varstva), opravlja nadzor nad izvajanjem drugih zakonov ali na njihovi podlagi izdanih predpisov, ki določajo javna pooblastila ali druge naloge posameznim izvajalcem dejavnosti socialnega varstva ter nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih zakon nalaga občinam pri organiziranju in izvajanju socialne oskrbe.

Socialna inšpekcija izvaja tudi nadzor nad izvajanjem navedenega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, s strani fizičnih in pravnih oseb, za katere obstaja sum, da izvajajo dejavnost socialnega varstva brez vpisa v register zasebnikov in pravnih oseb iz 67. člena ZSV.

Inšpekcijski nadzor izvajajo socialni inšpektorji, ki so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Za izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju socialnega varstva se uporabljajo določbe zakona, ki ureja inšpekcijski nadzor in zakona, ki ureja inšpekcijo dela, v kolikor posamezna vprašanja niso drugače urejena z ZSV.

7.2. STATISTIČNI PODATKI

V Socialni inšpekciji je bilo v letu 2021 skupaj z direktorjem inšpekcije zaposlenih 6 inšpektorjev, polovica je starejših od 55 let. Zaradi majhnosti inšpekcije predstavlja vsaka odsotnost inšpektorjev opazno motnjo v njenem delovanju oziroma pomembno vpliva na obseg opravljenega neposrednega inšpekcijskega dela in v letu 2021 je zaradi dolgotrajne bolniške odsotnosti v inšpekciji delovalo dejansko samo **5 inšpektorjev**. Poleg tega so tudi inšpektorji Socialne inšpekcije v letu 2021 opravljali nadzore glede spoštovanja ZNB in odlokov Vlade RS, namenjenih preprečevanju širjenja novega koronavirusa ter so te dodatne pristojnosti prav tako vplivale na delo inšpekcije.

7.2.1. Inšpekcijski nadzori

V letu 2021 je Socialna inšpekcija **prejela 206 prijav** in **zaključila z obravnavo 271 prijav**, od tega je bilo opravljenih **211 izrednih pregledov**. Opravljenih je bilo tudi **225 nadzorov po ZNB** glede spoštovanja ukrepov za preprečevanje širjenja novega koronavirusa pri izvajalcih socialnovarstvene dejavnosti.

Največ **inšpekcijskih nadzorov, 62 %**, se je zaradi raznolikosti in občutljivosti nalog, ki jih opravljajo, ter pooblastil, pričakovano nanašalo na **ravnanja CSD-jev**. Omenjene zadeve so se največkrat nanašale na urejanje razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti (34 %), na izvajanje socialnovarstvenih storitev (18 %), na zaščito ogroženih otrok ter rejništvo (17 %), na obravnavo nasilja v družini (15 %), na izvajanje nalog, povezanih z uveljavljanjem pravic iz javnih sredstev (14 %) ter na naloge, povezane s postavitvijo skrbnika in izvajanjem skrbniških nalog (9 %).

20 % zaključenih **inšpekcijskih zadev** se je nanašalo na **delo izvajalcev institucionalnega varstva starejših**. Očitki so bili praviloma povezani z izračunavanjem cen oskrbe, nezadovoljstvom nad kakovostjo izvajanja storitev ter uveljavljanjem pravic oseb, ki se pri določeni starosti zaradi različnih razlogov težje samostojno odločajo oziroma je vprašljiva njihova izražena volja (dementna stanja in podobno). Še vedno so se pojavljali očitki, povezani s prilagoditvijo dela izvajalcev zaradi epidemioloških razmer.

Socialna inšpekcija je pri načrtovanju nadzorov in drugih dejavnosti za leto 2021 upoštevala pretekle ugotovitve in pogostejše zaznane nepravilnosti ter predloge ministrstva, pristojnega za socialno varstvo (v skladu z drugim odstavkom 105. člena ZSV).

Socialna inšpekcija je tako v letu 2021 na področju delovanja CSD-jev **prednostno obravnavala pobude**, iz katerih je bilo mogoče sklepati, da očitana nepravilnost **ogroža koristi otrok** ter tiste, v katerih so se očitale nepravilnosti s področja obravnave **nasilja v družini**.

Na področju obravnave nasilja v družini je zato inšpekcija posebno pozornost posvetila prvemu odzivu na informacije o nasilju v družini in oblikovanju načrtov pomoči za žrtve nasilja. V nadzoru smo pregledali ravnanje **10 CSD-jev oziroma 13 enot CSD-jev**.

Na **15 CSD-jih oziroma 28 enotah CSD-jev** je bil izveden nadzor nalog, povezanih s predhodnim svetovanjem in oblikovanjem mnenj v nepravdnih postopkih **urejanja razmerij med otroki in starši** po razpadu zakonske skupnosti.

Pri **7 CSD-jih oziroma 13 enotah CSD-jev** je bil izveden nadzor izvajanja nalog s področja **skrbništva**.

Postopki **uveljavljanja pravic iz javnih sredstev** so bili nadzirani pri **7 CSD-jih oziroma 14 enotah CSD-jev**.

Zaradi razumljivih ukrepov za zaježitev širjenja COVID-19 izvajalci institucionalnega varstva sicer niso mogli v celoti izvajati storitev v skladu z predpisi, vseeno pa je inšpekcija izvedla nadzor pri **25 izvajalcih institucionalnega varstva za starejše od 65 let**.

Na področje **nudenja pomoči starejšim** se veže tudi nadzor nalog občin pri organiziranju in izvajanju socialne oskrbe in v teh zadevah je bil izveden nadzor pri **42 občinah**.

V naštetih primerih je bil pri posameznih izvajalcih lahko opravljen nadzor tudi v več različnih zadevah oziroma na podlagi različnih prijav.

V skladu z 8. členom ZID-1 lahko inšpektor glede na okoliščine primera in v okviru svojih pooblastil prosto presoja glede svetovanja in pomoči ter izbire ukrepov, s katerimi zagotovi izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov. Na podlagi izkušenj iz prejšnjih let je Socialna inšpekcija nadaljevala s poudarjanjem **svetovalne vloge** in s tem uveljavljala temeljno poslanstvo inšpekcije – s svojimi aktivnostmi zagotoviti izvajanje oziroma spoštovanje zakonov in drugih predpisov, katerih izvajanje nadzira. S svetovanjem želimo v večji meri preprečiti, da bi prihajalo do kršitev predpisov, saj je zaradi specifičnosti socialnovarstvene dejavnosti izrednega pomena, da se delovni odnos, katerega ključni element je sodelovanje med uporabnikom in izvajalcem pri soustvarjanju možnih rešitev, ne prekine zaradi kršitev predpisov oziroma zaradi suma kršitev predpisov. Svetovalno vlogo smo izvajali predvsem z nudenjem strokovne pomoči, ki smo jo nudili v **69 primerih**, javno objavo stališč in mnenj socialne inšpekcije v zvezi z zakonitostjo ravnanj izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti ter tudi z neposrednim svetovanjem v posameznih regijah. V inšpekciji ocenjujemo, da si izvajalci dejavnosti za zagotavljanje koristi uporabnikov praviloma želijo delovati zakonito in strokovno in da do kršitev prihaja zaradi različnih razlogov, ki bi se jim lahko izognili ob čimprejšnjem svetovanju, ki bi bilo na voljo ob prvih znakih motenj v delovnem odnosu med uporabnikom in izvajalcem.

7.2.2. Število izrečenih naročil in ukrepov

V zaključenih inšpekcijskih zadevah je bilo izvajalcem izdanih **42 upravnih in prekrškovnih ukrepov**, od tega **naročila in ukrepi za odpravo ugotovljenih nepravilnosti v 40 primerih**. V prekrškovnih zadevah sta bili izrečeni **2 sankciji z odločbo o prekršku**, v 2 primerih pa je bilo podano **naznanilo kaznivega dejanja**.

7.3. VSEBINSKE UGOTOVITVE SOCIALNE INŠPEKCIJE

V nadaljevanju navajamo ključne vsebinske ugotovitve Socialne inšpekcije v zaključenih inšpekcijskih zadevah po posameznih skupinah izvajalcev socialnovarstvene dejavnosti.

7.3.1. Centri za socialno delo

CSD-ji izvajajo socialnovarstvene storitve, javna pooblastila in druge naloge na podlagi določil 55 različnih zakonov in več kot 50 pravilnikov, ki podrobneje urejajo posamezna določila zakonov.

Tudi v letu 2021 se je dejavnost CSD-jev morala organizirati v skladu z **epidemiološkimi ukrepi**. V teh razmerah se je ponovno pokazalo, da je za čim bolj kvalitetno (in zakonito) izvajanje nalog izrednega pomena možnost strokovnega posvetovanja (intervizija) kot tudi čustvene razbremenitve in možnosti samorefleksije lastnega dela (supervizija). Vključitev v supervizijo bi bilo zato potrebno s predpisi zagotoviti vsem strokovnim delavcem, saj je trenutno kot obvezna predpisana samo pri izvajanju socialnovarstvenih storitev, ne pa tudi kot obvezen del izvajanja javnih pooblastil in nalog po zakonu, ki strokovne delavce praviloma bolj čustveno obremenijo (na primer nujni odvzem otroka, nasilje v družini in podobno).

Na področju **obrnave ogroženih otrok** inšpekcija ni zaznala večjih pomanjkljivosti pri izvajalcih socialnega varstva. Inšpekcija ob tem ugotavlja, da se po začetku uporabe DZ v letu 2019 praksa sodišč pri interpretaciji določil zakonika še vedno ni v celoti poenotila, zaradi česar imajo CSD-ji, ki so udeleženi v nepravdnih postopkih na sodišču, pogosto težave pri oblikovanju predlogov, mnenj in poročil, hkrati pa poročajo o dolgotrajnosti postopkov odločanja na sodiščih.

Največ prijav v zvezi z delom CSD-jev je Socialna inšpekcija prejela glede izvajanja nalog s področij urejanja razmerij med otroki in starši po razpadu družinske skupnosti, obravnave nasilja v družini, obravnave ogroženih otrok, urejanja skrbniških razmerij ter uveljavljanja pravic iz javnih sredstev.

Kljub temu, da se v velikem deležu prijav CSD-jem očita, da so pretirano in neupravičeno (pro)aktivni, zlasti pri izvajanju nalog, povezanih z morebitno ogroženostjo otrok, pa po drugi strani del prijaviteljev navaja, da so strokovni delavci pasivni oziroma se izmikajo svojemu delu z razlago, da za določeno nalogo niso pristojni. Še vedno se ponavljajo očitki prijaviteljev, da jim CSD ne pomaga, da nima posluha za težave strank in/ali ne nudi nobene strokovne pomoči (jim na primer ne omogoči nastanitve v materinski dom, niti v varno hišo), vendar pa v večini primerov izvedeni nadzori nobenega od omenjenih očitkov ne potrjujejo. Pogostejša postajajo pričakovanja prijaviteljev, da jim CSD mora pomagati ne glede na to, ali to sodi v okvir nalog CSD oziroma ali je stvarno pristojen za določeno obliko pomoči. Med drugim se od CSD-jev pričakuje, da opravijo delo organov pregona v primerih suma kaznivih dejanj, da razsodijo namesto sodišč v družinskih sporih, oziroma, da v primerih, ko odločajo o pravicah iz javnih sredstev, ne odločajo v skladu s predpisanimi merili.

Velik delež prijaviteljev navaja, da so se pred podajo prijave na socialno inšpekcijo obrnili na odgovorno osebo CSD ter zahtevali ali zamenjavo strokovnega delavca ali prenos krajevne pristojnosti na drug CSD oziroma enoto CSD. Kljub temu, da v prijavah očitajo, da omenjeni njihovih prošelj za zamenjavo določenega strokovnega delavca ne obravnavajo, oziroma, da ne storijo ničesar, pa inšpekcija ugotavlja, da direktorji CSD-jev v skladu z določili ZUP in ZSV pravilno presojuje tovrstne zahteve, poleg tega pa imajo izoblikovan postopek obravnave pritožbe na delo strokovnega delavca, zahteve za njegovo menjavo oziroma njegovo izločitev. Običajno prvemu predlogu za zamenjavo strokovnega delavca ugodijo v smislu etičnih in strokovnih načel za delo na področju socialnega varstva kljub temu, da ni elementov, ki jih za izločitev predvideva ZUP, ko pa prijavitelj tudi z naslednjim ali naslednjimi strokovnimi delavci ni zadovoljen, so do zamenjave upravičeno bolj zadržani.

7.3.1.1. Pomoč pri urejanju razmerij med starši in otroki po razpadu družinske skupnosti

Ob izvajanju nalog nudenja pomoči staršema pri sporazumevanju o varstvu in vzgoji skupnih otrok, njihovem preživljanju, stikih z obema staršema in drugimi, za otroka pomembnimi osebami ter o izvrševanju starševske skrbi v zadevah, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, se je CSD-jem največkrat očitala pristranskost ali diskriminatorna obravnava. Ti očitki so se, razen v posameznih primerih, izkazali za neutemeljene, saj CSD-ji praviloma omogočajo vsem vpletenim, da v procesu iskanja skupne, za vse vpletene sprejemljive rešitve sodelujejo, vendar morajo CSD-ji ob neuspešnem iskanju sporazumnih rešitev izdelati svojo oceno oziroma mnenje o sodelujočih, ki predstavlja podlago za ureditev razmerij v sodnih postopkih. Ne glede na to, da CSD-ji ne odločajo o spornih vprašanjih, pač pa spodbujajo starša k iskanju sprejemljivih rešitev, je veliko prijaviteljev prepričanih, da morajo predvsem CSD in ne sodišču dokazati svoj prav. Ocena ali mnenje CSD, ki ni v skladu z njihovim prepričanjem ali pričakovanjem, pa je neutemeljeno škoda za pristransko oziroma diskriminatorno.

Če starša, ki ne živi skupaj, zaradi različnih razlogov ne zmoreta oblikovati sporazuma glede vprašanj izvajanja starševske skrbi, o spornem vprašanju odloča sodišče, ki si pred odločitvijo o otrokovi koristi pridobi mnenje CSD. CSD v zvezi s temi vprašanji, torej o tem, kakšna ureditev razmerij med starši in otroki bi bila v največjo korist otroka v primerih, ko starša ne zmoreta oblikovati sporazuma o spornih vprašanjih, žal ne more oblikovati mnenja, ki bi bilo za oba starša zadovoljivo (tudi sodišče ne more v sporu odločiti tako, da bi bila oba starša zadovoljna). Če CSD oziroma konkretni strokovni delavec popusti »zahtevi« staršev, da »odloči« o sporu, potem se lahko poskus sporazumevanja preobrazi v proces dokazovanja svojega prav, iskanje za vse sprejemljivih rešitev pa v »tekmovalstvo« med staršema. Izid tovrstnega popuščanja zahtevam staršev zbuja občutke pristranskosti, predvsem pa večinoma ni mogoče nadaljevati iskanja za otroka najboljšega možnega izida.

Inšpekcija ugotavlja, da CSD-ji svoje mnenje v večini primerov oblikujejo na podlagi strokovno izvedenega sodelovanja s staršema in otrokom, pri čemer pa poseben strokovni izziv predstavlja varovanje otrokove koristi v primerih, ko otrok izrazi svoje mnenje in hkrati ne želi, da se starša s tem mnenjem seznani. Upoštevanje mnenja otroka (ki pa ni in ne sme biti edini element pri oblikovanju mnenja CSD), ne da bi ga pri tem izpostavljali v konfliktih med staršema, je eden od najkompleksnejših strokovnih izzivov pri delu z otroki.

V inšpekcijskih zadevah, v katerih bile so ugotovljene pomanjkljivosti ali nepravilnosti z obravnavanega področja pa je bilo ugotovljeno, da nekaterih »mnenj« CSD-jev, posredovanih na sodišče, še vedno ne moremo šteti za strokovna mnenja, saj gre predvsem za povzetke izjav vpletenih, navedbe, da sporazum med strankama ni možen ter za predloge za postavitve izvedenca. CSD kot strokovni organ, pristojen za oblikovanje mnenja, na podlagi katerega se bo sodišče lažje odločalo, bi moral na podlagi ugotovljenih dejstev in ob upoštevanju strokovnih konceptov vedno pripraviti vsebinsko, strokovno utemeljeno in konkretizirano mnenje. Tudi v primerih, ko bi predlagal vključitev izvedenca, bi moral pojasniti, zakaj podaja tak predlog in katerih dejstev s svojimi strokovnimi znanji ni mogel ustrezno pojasniti, oziroma, katera so do te mere protislovna, da potrebujejo dodatno poglobljeno raziskavo s strani izvedenca.

7.3.1.2. Ukrepi centrov za socialno delo za varstvo otrok

Inšpekcija je, poleg izvedbe nadzorov postopkov za varstvo otrokove koristi, v letu 2021 veliko časa posvetila nudenju strokovne pomoči v zvezi s tem področjem. Največje težave povzročajo CSD-jem pomanjkljivo znanje s področja oblikovanja predlogov sodišču in razumevanje, da je CSD v nepravdnih postopkih s področja ukrepov za varstvo koristi otrok udeleženec nepravdnega postopka. Zaradi slednjega namreč CSD-ji še vedno prepogosto samo »sprejemajo« odločitve sodišča in ne nastopajo kot »aktivni« udeleženci – na primer ne dopolnjujejo svojih predlogov, ne zagovarjajo svojih predlogov, ne postavljajo vprašanj nasprotnim udeležencem, se ne pritožujejo v primerih, ko se ne strinjajo z odločitvijo sodišča in podobno.

7.3.1.3. Obravnava nasilja v družini

Na inšpekciji prejemamo tako prijave žrtev nasilja kot tudi povzročiteljev nasilja. CSD-ji se praviloma hitro in strokovno odzivajo na informacije o nasilju v družini. Očitki, da v konkretnih zadevah niso ustrezno ukrepali, se največkrat izkažejo za neutemeljene. CSD-ji običajno tako povzročiteljem nasilja kot žrtvam ponudijo različne oblike pomoči in sodelovanja, vendar jih vpleteni v nasilje prepogosto zavračajo. Zlasti nepripravljenost žrtev nasilja za sodelovanje s CSD-ji in nevladnimi organizacijami na področju obravnave nasilja v družini se lahko izkaže za izredno tvegano. V mnogih primerih, ko je prišlo do izreka kazni zaradi nasilja v družini se je namreč izkazalo, da so žrtve prikrivale nasilje v družini in ga v posameznih primerih celo izrecno zanikale, tako v postopkih pred CSD-jem kot pred organi pregona. Razlogov za prikrivanje oziroma zanikanje nasilja je sicer več, eden od razlogov pa je tudi nezaupanje žrtev do sistema organizacije pomoči žrtvam (tako v okviru kazenskega pregona, neposredne zaščite žrtev, kot tudi obravnave na sodišču).

Sodelovanje z vpletenimi v nasilje v družini je zaradi svoje večplastnosti izredno zahtevno. CSD-ji nudijo in izvajajo različne naloge v zvezi z družinami, v katerih je prisotno nasilje. CSD namreč pogosto, poleg neposredne obravnave nasilja v družini, sodeluje z družino še pri zagotavljanju pravic iz javnih sredstev, nudi svetovalne oblike pomoči posamezniku in družini, v primerih nasilja, katerega posledica je ogroženost otroka, pa mora v skladu s svojimi pooblastili tudi izreči ukrepe za zaščito otroka. Ta večplastna obravnava družine, ki je usmerjena v spremembo ravnanj in odnosov pri vseh družinskih

članih, tako predstavlja poseben strokovni izziv, saj je neposredna zaščita žrtve lahko zelo »aktivistično« in zagovorniško ravnanje, medtem, ko zahteva iskanje drugačnih oblik skupnega življenja aktivno sodelovanje vseh vpletenih.

V primerih nujenja pomoči pri sporazumevanju o vprašanih, povezanih z razmerji do skupnih otrok, vodenja svetovalnih razgovorov pred razvezo zakonske zveze in tudi v zadevah uveljavljanja pravic iz javnih sredstev pa se še vedno prepogosto zgodi, da strokovni delavci nasilja, ki (še) ni kvalificirano kot kaznivo dejanje (po možnosti z že pravnomočno obsodbo), ne obravnavajo kot pomembnega in specifičnega elementa pri vzpostavljanju delovnega odnosa ter načrtovanju in izvajanju konkretnega projekta pomoči.

Ugotovljene nepravilnosti pri obravnavi nasilja v družini se najpogosteje nanašajo na to, da ocena ogroženosti ni obrazložena in ni mogoče razbrati, na podlagi katerih kriterijev je bila določena oziroma opredeljena (visoka, srednja, nizka).

Pri obravnavi odraslih žrtev nasilja se zgodi, da CSD presoja, kdo ima prav in kaj se je dejansko zgodilo med žrtvijo in povzročiteljem. Prav pri obravnavi nasilja v družini je zelo pomembno poiskati in vzdrževati položaj strokovnega delavca v interpoziciji. Nevtralna (objektivna) obravnavna nasilja ni možna in dopustna, saj gre za posameznike v odnosu, ki razpolagajo z bistveno različno stopnjo moči (fizične, ekonomske, statusne, odnosne in podobno), nereflektirano aktivistično »zagovorništvo« pa tudi ne vodi h končni uveljavitvi ciljev obravnave, to je iskanju načina za nadaljnje sodelovanje pri reševanju skupnih težav (seveda ob doslednem spoštovanju zahteve po odpovedi nasilju).

Nadalje, na sodišča strokovni delavci, kljub večkrat izrečenim opozorilom inšpekcije v preteklih letih, še vedno posredujejo poročila in mnenja na zaprosila sodišč, ki pa za taka zaprosila nimajo izrecne zakonske podlage. ZPND določa, da je do dodelitve brezplačne pravne pomoči upravičena oseba, za katero je bila podana ocena ogroženosti, ki jo je pripravil CSD, in je torej namenjena izključno pridobitvi brezplačne pravne pomoči. Ocena ogroženosti je namreč dokument, ki se pripravlja za odraslo osebo in skupaj z njo, na podlagi njenih zatrjevanj, doživljanj in videnja situacije ter njene celotne obravnave na različnih institucijah. ZPND ne določa, kaj mora ocena ogroženosti vsebovati, na kakšen način se jo pripravi in kaj se vse pri njeni izdelavi upošteva. Sodišče ima pravico do vpogleda v celotno dokumentacijo CSD, iz katere se lahko seznani z vsemi pravno relevantnimi dejstvi, seznanitev samo z oceno ogroženosti pa bi v sodnih postopkih lahko celo ovirala ugotavljanje celote vseh dejstev, saj je ocena ogroženosti praviloma pripravljena samo na podlagi izjav domnevne žrtve nasilja in lahko, predvsem v postopkih odločanja o vprašanih starševske skrbi, zavede sodišče, da oceno ogroženosti sprejme kot dokazana dejstva v zvezi z zatrjevanim nasiljem v družini.

CSD med nalogami za preprečevanje nasilja v družini namreč nima raziskovalne vloge, ne vodi postopkov po ZUP, niti v teh nalogah ne odloča. Ocena ogroženosti za žrtev se pripravi na podlagi strokovnih smernic, objavljenih v Biltenu Kaljenje, december 2010, letnik V, številka 10. Te smernice izrecno poudarjajo avtonomijo odrasle osebe z izkušnjo nasilja in njenega doživljanja nasilja, nikakor pa v procesu primarne zaščite (domnevne) žrtve CSD ne ugotavlja dejstev – kot jih kasneje lahko oziroma morajo organi pregona in sodišče. Strokovno delo CSD je v tej fazi usmerjeno na zaščito žrtve in ne na preiskovalni postopek ter ugotavljanje dejanskega stanja. Ocena ogroženosti odrasle žrtve nasilja ni povzetek dejanskih in preverjenih dogodkov s konkretnimi dokazi in dejstvi, temveč gre za subjektivno dojetje realnosti s strani žrtve in njenega občutka ogroženosti ter nasilnih ravnanj. CSD mora poskrbeti za varnost žrtve in ne pridobivanje dokazov – to je v domeni drugih organov, ki v skladu s svojimi pristojnostmi in pooblastili izvajajo svoje naloge.

Ocena ogroženosti in načrt pomoči žrtvi ob tem vsebujeta izjemno veliko osebnih podatkov, ki jih CSD v svojih postopkih mora varovati, kadar pa se jih posreduje na druge institucije, predvsem na sodišče, pridobijo dostop do teh dokumentov tudi osebe, osumljene nasilja v družini, ki do teh dokumentov oziroma podatkov iz njih sicer nimajo dostopa.

V posameznih primerih se pokaže pričakovana težava, da si strokovni delavci izberejo »stran« oziroma stranko, ki ji bodo verjeli in nastopajo kot njeni »zagovorniki«, saj izpovedi žrtev nasilja (strah, brezup, žalost in podobno) spremlja močan čustveni naboj.

V načrtih pomoči žrtvi pogosto niso navedena vsa ravnanja, ki jih CSD načrtuje v prihodnje (na primer situacijo z otrokom preveriti v določenem času in ugotoviti, ali je zanj dovolj poskrbljeno, ali je še

izpostavljen nasilju in ali bo morda potrebno izvesti določene ukrepe za njegovo zaščito). Vsa ravnanja pri izvajanju nalog za preprečevanje nasilja v družini za odraslo žrtev nasilja je potrebno izvajati v sodelovanju z njo in z njeno privolitvijo, kar pa je v osnovi drugačen strokovni in vsebinski princip dela kot pri otrocih, ki so žrtve nasilja v družini.

7.3.1.4. Skrbništvo

V prijavah so največkrat navedeni očitki o primernosti izbire skrbnika oziroma neposrednega izvajanja skrbniških nalog, saj se vedno znova ponavljajo predvsem nestrinjanja med skrbnikom in CSD na eni, ter bližnjimi osebe, postavljene pod skrbništvo, na drugi strani, o tem, ali morata skrbnik in CSD skrbeti za konkretne koristi in pravice osebe, postavljene pod skrbništvo, ali za v prihodnosti pričakovane koristi njegovih bližnjih.

Ugovore zoper delo skrbnika rešuje CSD oziroma resorno ministrstvo, inšpekcija pa je v nadzoru izvajanja nalog s področja skrbništva ugotavljala podobno kot v prejšnjih letih.

V primerih, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, je potrebna še dodatna skrbnost in pozornost, da ne pride do oškodovanja varovančevega premoženja. Popis premoženja mora biti izveden v vsakem primeru, ko skrbnik upravlja z varovančevim premoženjem in njegovimi dohodki, tudi če je, na primer, skrbnik za poseben primer imenovan samo za plačilo posameznega računa.

CSD in skrbnik morata dosledno spoštovati 247. člen DZ in se z varovancem pred vsakim skrbniškim dejanjem posvetovati. Še posebej je to pomembno v primerih, ko skrbnik zastopa varovanca v postopkih pred sodiščem v njegovem imenu in za njegov račun. Na omenjeno določilo bi moral CSD skrbnika posebej opozoriti in zagotoviti njegovo pravilno ravnanje.

7.3.1.5. Rejništvo

CSD-ji otrokom, njihovim družinam in rejniškim družinam tako pred kot tudi po sprejemu ukrepa oddaje v rejništvo, ki ga večinoma sprejmejo v soglasju s starši, nudijo storitve in druge ustrezne pomoči, s ciljem, da bi bil ukrep čim manj stresen za otroke.

Delo CSD-jev na področju rejništva je večinoma dobro organizirano, CSD-ji v vseh dejavnostih in postopkih v zvezi z rejništvom poskušajo slediti predvsem otrokovi koristi. Kakovost dela nekaterih CSD-jev na področju rejništva temelji tudi na vzorčno dobrem delu v paru, timskem delu in delu v skupinah ter na supervizijskih metodah dela, tudi z rejnicami in otroki v rejništvu.

V posameznih zadevah pa ugotavljamo, da CSD dopušča, da rejniki sčasoma prevzamejo »zagovorniški« položaj za otroka in niso več pripravljeni ali zmožni slediti navodilom CSD, zlasti dogovorom individualne projektne skupine v smeri vzpostavljanja stikov otroka s starši in v obdobju prenehanja ukrepa namestitve otroka v rejništvo.

Inšpekcija ocenjuje, da je pomemben del problema, ki omogoča rejnikom prevzemanje »zagovorniškega« položaja do otrok, pomanjkanje rejnikov. Država bi morala začeti izvajati (večletno) kontinuirano akcijo za motiviranje družin k pristopu v rejniški sistem.

7.3.1.6. Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev

Prijavitelji za področje uveljavljanja pravic iz javnih sredstev od inšpekcije praviloma pričakujejo, **da bo namesto organa druge stopnje presodila o utemeljenosti pritožbe zoper konkreten upravni akt, s katerim je CSD odločil o pravicah. Inšpekcija teh pooblastil nima.** Ob prejetih prijavah pa ugotavljamo, da je večina prijaviteljev premalo seznanjena s postopkom, pogoji, kriteriji ter dolžnostmi v zvezi z dodeljeno pravico.

V letu 2021 se je nadaljeval trend prijav glede oseb, ki so jim domnevno neupravičeno dodeljene pravice iz javnih sredstev. Do sedaj se je še v vseh primerih teh prijav izkazalo, da temu ni tako. V nekaterih primerih se je celo izkazalo, da naznanjeni posameznik sploh ni prejemal pomoči iz javnih sredstev.

Med ugotovljenimi pomanjkljivostmi na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev je pogosto opaziti podajanje informacij, ki niso celostne, kot tudi podajanje stranki nerazumljivih, čeprav pravilnih informacij.

Pri odločanju o izredni denarni socialni pomoči se ponavljajo ugotovitve, da pogosto prihaja do odločanja na podlagi nejasnih in spremenljivih kriterijev, odločitve pa v odločbah niso konkretno dodatno obrazložene.

7.3.2. Dejavnost domov za starejše in drugih izvajalcev institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa

Pri nadzoru izvajanja storitve institucionalnega varstva starejših, pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa je inšpekcija pri opravljenih 39 nadzorih v **12 primerih** ugotovila **pomanjkljivosti oziroma nepravilnosti pri izvajanju storitve**.

Podobno kot v letu 2020, so izvajalci storitev institucionalnega varstva pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe ter socialnega servisa tudi v poročevalskem obdobju prilagoditi svoje delo epidemiološkim ukrepom. Nadzorna dejanja z osebnim stikom in v prostorih izvajanja storitve v času razglašene epidemije niso bila možna oziroma bi predstavljala nesorazmerno visoko tveganje za uporabnike, ki sodijo v najbolj ranljivo skupino prebivalcev - starejši, invalidni in kronično bolne osebe, zato so se nadzori praviloma izvajali na podlagi vpogleda v dokumentacijo in poročil izvajalcev.

Prejete prijave so vsebovale očitke o izvajanju storitve institucionalno varstvo starejših neskladno s predpisi o postopkih za uveljavljanje pravice do institucionalnega varstva, s predpisi o zaračunavanju storitve in s standardom storitve, poleg tega pa tudi očitke nad sprejetimi ukrepi za zaježitev epidemije in ravnanji izvajalcev, predvsem zdravstvenih delavcev in prostovoljcev, ki niso bili izkušeni in usposobljeni za opravljanje zdravstvene nege in socialne oskrbe.

Očitki iz prejetih pobud za inšpekcijski nadzor o izvajanju storitve institucionalno varstvo starejših so vsebovali podobne navedbe - zaprtost uporabnikov v sobe (še posebej tam, kjer sobe nimajo balkonov in je v sobi več sstanovalcev), stalno premeščanje uporabnikov po sobah in nadstropjih doma, onemogočeni osebni stiki s svojci, le najnujnejša socialna oskrba v manjši pogostosti kot bi se morala izvajati, socialna izključenost iz domskega življenja in iz domskega okolja s prepovedmi, spremenjena prehrana v lahko hrano in manjše obroke z utemeljevanjem, da se uporabniki ne gibljejo in ne potrebujejo močnejše prehrane, slabše čiščenje sob na račun čiščenja in razkuževanja hodnikov, skupnih sanitarij in drugih skupnih prostorov, prepovedano druženje med zdravimi uporabniki znotraj doma, in podobno. Tako uporabniki kot njihovi svojci so doživljali to stanje kot hudo zmešnjavo, nepravilno kazen oziroma nasilje zaradi celoletne ali večmesečne osamitve.

7.3.3. Dejavnost posebnih socialnovarstvenih zavodov

V letu 2021 so se nadaljevale težave pri izvajanju te storitve v obliki trajnega celodnevne domskega varstva na varovanih oddelkih. Sodišča so s sklepi nameščala upravičence na varovane oddelke posebnih socialnovarstvenih zavodov, ne glede na to, da so izvajalci sodiščem poročali, da ne razpolagajo s prostimi kapacitetami. Zaradi vztrajanja sodišč pri takšnem nameščanju upravičencev so bili izvajalci primorani zniževati bivalni standard uporabnikom in večati obseg storitve pri enakem številu zaposlenih, zaradi česar so kršeni predpisi bivalnega in kadrovskega standarda storitve za vse uporabnike storitve na teh varovanih oddelkih. Ob tem so sodišča s sklepi nameščala na varovane oddelke teh izvajalcev pogosto osebe, ki glede na zdravstveno stanje in psihosocialne potrebe potrebujejo zahtevnejšo strokovno obravnavo, kot je predpisana za to storitev (potreba po več kadra, drugačna usposobljenost za obravnavo takšnih uporabnikov), pri tem, da so izvajalci sodišča tudi o tem sproti seznanjali, vendar njihova pojasnila niso bila upoštevana. Zaradi zahtevnosti uporabnikov, slabše kadrovske opremljenosti varovanih oddelkov in prenatrpanosti oddelkov ta storitev več ne služi svojemu namenu in je celo ogrožajoča za uporabnike.

Izvajalci so o vsaki novi takšni namestitvi sprotno seznanjali inšpekcijo, vendar tudi inšpekcija ni mogla odrediti ukrepov za zagotovitev zakonitosti ravnanj izvajalcev, ki so v neposrednem nasprotju z odločitvijo sodišč o namestitvi uporabnikov na varovane oddelke.

7.3.4. Dejavnost varstveno-delovnih centrov in centrov za usposabljanje

Prijave za inšpekcijski nadzor nad delom varstveno-delovnih centrov se nanašajo na osebje, organizacijo dela, hrano, bivanjske razmere ter obravnavo varovancev. V nekaterih prijavah je izraženo nezadovoljstvo s pogoji dela v okviru zaposlitve pod posebnimi pogoji (na primer nizka urna postavka za opravljeno delo).

Inšpekcija je v nadzorih ugotovila, da izvajalci izvajajo storitev v okviru predpisov.

7.4. VPLIV EPIDEMIOLOŠKIH UKREPOV NA IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENE DEJAVNOSTI, KI VKLJUČUJE BIVANJE OZIROMA POMOČ V PROSTORIH UPRAVIČENCEV

V letu 2021 so bili zaradi širjenja okužbe s COVID-19 okrnjeni inšpekcijski pregledi pri izvajalcih storitve institucionalno varstvo in storitve pomoč družini na domu kot socialna oskrba na domu, ker so se od marca 2020 dalje vrstile dolgotrajne ali ponavljajoče okužbe tako pri uporabnikih, kot med osebjem izvajalcev teh storitev. Nadzorna dejanja z osebnim stikom in v prostorih izvajanja storitve niso bila možna oziroma bi bila visoko tvegana za širjenje novega koronavirusa pri najbolj ranljivi skupini prebivalcev, to je pri starejših, invalidnih in kronično bolnih osebah, ki so upravičenci do teh storitev. Pri nekaterih izvajalcih, pri katerih so bili

načrtovani inšpekcijski pregledi, so bila opravljena nadzorna dejanja v prostorih izvajalca v času, ko v teh prostorih ni bilo zaznanih okužb. Za izvajanje inšpekcijskih pregledov so bili upoštevani prednostni kriteriji za nadzor in napotitve iz ukrepov odlokov Vlade RS ter navodil MZ, NIJZ in MDDSZ o racionalizaciji postopkov za zmanjšanje tveganja širjenja okužb s COVID-19 pri opravljanju delovnih nalog. Zato so bili inšpekcijski pregledi v letu 2021 po predmetu nadzora in po zavezancih pretežno usmerjeni k tistim, za katere je pregled posredovane dokumentacije zagotovil učinkovitost nadzora brez osebnih stikov in nadzornih dejanj v prostorih zavezanca.

Socialna inšpekcija ocenjuje, da kadrovska struktura in normativ za izvajanje socialnovarstvene storitve institucionalnega varstva starejših ne zadošča več potrebam upravičencev, ker se je starostna meja uporabnikov pomaknila navzgor, posledično s tem pa tudi potrebe po zahtevnejši osnovni in socialni oskrbi.

Ob izbruhu epidemije so se pri izvajalcih organizirali zasilni oddelki (barvne cone) infekcijske klinike tudi tam, kjer za to ni bilo prostorskih, tehničnih in kadrovskih pogojev. Izvajalci storitve institucionalnega varstva starejših zato niso mogli več izvajati svoje dejavnosti v skladu s predpisi socialnega varstva oziroma v skladu z običajnimi potrebami uporabnikov te storitve.

Obstoječa organizacija dela z razpoložljivim kadrom je bila ob upoštevanju priporočil za zaježitev širjenja okužb učinkovita pri preprečevanju nadaljnjega širjenja samo v primerih hitro zaznanih prvih posameznih primerov okužb. V primerih, ko se je hkrati okužil večji delež uporabnikov, pa so izvajalci pristojnim zdravstvenim službam očitali slabšo odzivnost. V letu 2021 so se stanja pri zavezancih glede okuženosti s COVID-19 obvladovala hitreje, tudi na podlagi navodil MZ, da mora vsak izvajalec ohraniti 10 prostih namestitev domskega varstva za potrebe reorganizacije prostorov v izolacijske barvne cone namestitev in poti. Temu je botrovalo tudi redno preverjanje okuženosti osebja ter program MDDSZ za financiranje izpada oziroma nezasedenosti domskih kapacitet ter financiranje dodatnih kadrov socialne oskrbe in zdravstva do konca leta 2022. Zaradi ohranjanja prostih kapacitet je bila okrnjena dostopnost upravičencev do domskega varstva.

V obdobjih, ko je bila pri posameznem izvajalcu med uporabniki institucionalnega varstva ugotovljena prisotnost okužbe s COVID-19, je bilo zaradi upoštevanja ukrepov in priporočil za zaježitev širjenja

epidemije prilagojeno tudi izvajanje osnovne in socialne oskrbe. Verjetno so največ negotovanja povzročale omejitve oziroma prepovedi obiskov med uporabniki znotraj posameznega doma ter med uporabniki in njihovimi svojci kot tudi prepovedi drugih dejavnosti (prostovoljno delo, prireditve, obiski zunanjih organiziranih skupin in podobno).

Ocena tveganja za širjenje okužbe z nalezljivo boleznijo ter odločanje o obsegu, strogosti, načinu in uporabi posameznih ukrepov iz navodil in priporočil MZ pri izvajalcih socialnovarstvene storitve institucionalno varstvo je pristojnost zdravstvene službe, ključni osebi znotraj doma pa sta vodja zdravstvene nege in oskrbe ter domski zdravnik. Organizacija zdravstvenih storitev in oskrbe je pristojnost vodje zdravstvene nege in oskrbe, ki ima zato v domskem varstvu naziv in funkcijo namestnika direktorja za zdravstvene zadeve. V primeru okužb s COVID-19 znotraj domov so organizacijo dela in vodenje prevzemali zunanji zdravstveni delavci (epidemiologi) v sodelovanju z zdravstvenim timom doma. Direktorji in strokovni delavci socialnega varstva pri izvajalcih storitve institucionalno varstvo niso pristojni in strokovno odgovorni za dejavnosti zdravstva v domskem varstvu. Tako v primeru izvajanja ukrepov in navodil MZ v situaciji širjenja okužbe s COVID-19 niso imeli vpliva na stanje in ravnanja stalnega ter dopolnilnega osebja, so pa delavci socialnega varstva, vključno z direktorji, sodelovali z lokalnimi epidemiologi ter se po svojih močeh trudili ublažiti posledice ukrepov in navodil za čas širjenja okuženosti s COVID-19 pri uporabnikih storitve in pri njihovih svojcih.

Posledično so v letu 2020 in 2021 skoraj vse prejete pobude uporabnikov in njihovih svojcev za inšpekcijski nadzor vsebovale očitke o izvajanju storitve institucionalno varstvo starejših neskladno s predpisi o postopkih za uveljavljanje pravice do institucionalnega varstva, predpisi o zaračunavanju storitve in o neskladnosti s standardom storitve, vse pa so vsebovale tudi očitke glede ravnanj lokalnih epidemiologov in dodatnega kadra (zdravstveni delavci in prostovoljci, ki niso bili izkušeni in usposobljeni za opravljanje zdravstvene nege in socialne oskrbe) v primerih prisotnosti okužb s COVID-19. Med navodili ministrstva, pristojnega za socialno varstvo, je bilo navodilo o sorazmerni uporabi ukrepov in preventivnih navodil, kar je spoštovala večina izvajalcev, nekaj izvajalcev pa je izvajalo najstrožje ukrepe in navodila tudi takrat, ko niso bila več potrebna in tam, kjer niso bila potrebna.

Očitki iz prejetih pobud za inšpekcijski nadzor glede izvajanja storitve institucionalno varstvo starejših so vsebovali navedbe, da tako uporabniki kot njihovi svojci doživljajo izvajanje ukrepov in priporočil za zaježitev širjenja epidemije (na primer stalno premeščanje uporabnikov po sobah in nadstropjih doma, onemogočeni osebni stiki s svojci, le najnujnejša socialna oskrba v manjši pogostosti kot bi se morala izvajati po sklenjenih dogovorih o izvajanju storitve, socialna izključenost iz domskega življenja in iz domskega okolja s prepovedmi, spremenjena prehrana v lahko hrano in manjše obroke z utemeljevanjem, da se uporabniki ne gibljejo in ne potrebujejo močnejše prehrane, slabše čiščenje sob na račun čiščenja in razkuževanja hodnikov, skupnih sanitarij in drugih skupnih prostorov, prepovedano druženje med zdravimi uporabniki znotraj doma in podobno) v domovih kot hudo zmešnjavo, kot nepravilno kazen in zaradi omejitev stikov z drugimi uporabniki oziroma obiskovalci ter zaradi omejitve gibanja celo kot izvajanje nasilja nad njimi. Očitki so bili z vidika standarda storitve institucionalnega varstva sicer utemeljeni, vendar je bilo odstopanje od standarda posledica ukrepov in priporočil za zaježitev širjenja epidemije.

Za razliko od izvajalcev institucionalnega varstva starejših, kjer sočasno poteka tudi zdravstvena nega in oskrba in imajo zato ti podatke tudi o zdravstvenem stanju uporabnikov in namenske prostore za osebje, temu ni tako pri izvajalcih storitve pomoči družini na domu v obliki socialne oskrbe, ki se izvaja v domačem okolju oziroma v prostorskih pogojih domov uporabnikov. Dodatni dejavnik tveganja z vidika okužbe s COVID-19 so tudi svojci, s katerimi uporabniki storitve sobivajo v domačem okolju. Izvajalcem storitve niso neposredno dostopni podatki o zdravstvenem stanju oseb v gospodinjstvi skupnosti, kjer se izvaja oskrba na domu, zato je bilo tveganje izvajanja storitve višje, s tem pa tudi večje stiske oskrbovalcev.

Izvajanje te storitve je bilo dodatno oteženo, ker izvajalci niso imeli preventivne opreme in pripomočkov, ker se v večjem deležu oskrba na domu izvaja z osebnimi avtomobili neposrednih izvajalcev in ker pri nekaterih uporabnikih v njihovem domačem okolju ni bilo prostorskih pogojev za dosledno izvajanje predpisanih ukrepov in navodil, ob tem, da so bile neposrednim izvajalcem oskrbe na domu zagrožene kazni s strani pristojnih inšpekcij zaradi nespoštovanja ukrepov in navodil MZ za preprečevanje širjenja okužbe s COVID-19.

Izvajalci, kljub uvedbi preverjanja okuženosti s COVID-19 pri neposrednih izvajalcih oskrbe, niso mogli natančno slediti okužbam med oskrbovalci ter uporabniki in njihovimi svojci. Izvajalec je namreč lahko prejel podatek o morebitni okužbi uporabnika ali svojca samo prostovoljno s strani teh oseb, hkrati pa se je oskrba pri uporabniku na njegovem domu z enim oskrbovalcem lahko izvajala večkrat v različnih dnevni terminih, med tem pa je isti oskrbovalec opravljal oskrbo še pri drugih uporabnikih (po predpisanem normativu oskrbe), zato negativni rezultat preverjanja pri takšnem neposrednem izvajalcu tekom dneva ni bil več nujno zanesljiv za naslednjega uporabnika in za naslednji delovni dan.

Tudi med oskrbovalci se je širila okuženost s COVID-19. Izvajalcem je zaradi karanten in preventivnih osamitev oskrbovalcev primanjkovalo kadra za neposredno oskrbo na domu, zato so s posameznimi uporabniki dogovorili začasen manjši obseg storitve ali začasno prekinitev tam, kjer so svojci ostali doma zaradi čakanja na delo ali so delali od doma. Izvajalci so poiskali dodatno pomoč za oskrbo uporabnikov na domu tudi s povezovanjem z drugimi akterji lokalne skupnosti (civilna zaščita, zdravstveni domovi, patronažna služba, prostovoljne organizacije in društva), da so lahko uporabnikom zagotovili vsaj najnujnejšo pomoč na domu.

Svojci uporabnikov te storitve so v pobudah za inšpekcijski nadzor očitali izvajalcem, da jih le ti ne seznanjajo, kateri uporabnik in kateri oskrbovalec je okužen in da zato doma ne morejo preventivno ukrepati, da se pri enem uporabniku opravlja oskrba s strani 5-10 oskrbovalcev mesečno, da to ni skladno s predpisi in da zahtevajo od izvajalca, da oskrbo izvajajo le zdravi neposredni izvajalci. V inšpekcijskih pregledih je bilo ugotovljeno, da se v nekaterih lokalnih skupnostih pri nekaterih uporabnikih storitve slednja ni izvajala povsem skladno s sklenjenim dogovorom in standardom storitve, vzrok pa so bile izredne razmere zaradi širjenja okužb s COVID-19 ter spoštovanje ukrepov in navodil MZ s strani izvajalcev storitve. Pri tem je bilo ugotovljeno, da so izvajalci uporabnike storitve sprotno, skladno s predpisi o varstvu osebnih podatkov, seznanjali z ukrepi in stanjem za izvajanje storitve ter uporabnike in njihove svojce v njihovem domačem okolju z dopisi prosili za razumevanje zaradi začasnega izjemnega načina izvajanja te storitve. Izvajalci so si v največji možni meri prizadevali opravljati to storitev varno za uporabnike in skladno z dogovori o oskrbi, ki so bili sklenjeni z upravičenci do storitve.

8. PROJEKTNA ENOTA INŠPEKTORATA RS ZA DELO

Projektna enota IRSD je tudi v letu 2021 izvajala projekt **Odpravimo konflikte na delovnem mestu – ozaveščanje o možnosti posredovanja v sporu med delavcem in delodajalcem ter svetovanje delodajalcem**, ki je financiran s prispevkom Evropskega socialnega sklada (80 %) in pripadajoče udeležbe Republike Slovenije (20 %). Kljub epidemiji SARS-CoV-2 smo projekt v tem letu prav tako kot v preteklosti izvajali zelo uspešno, saj smo dosegli oziroma presegli kazalnike, ki se nanašajo na število informiranih delodajalcev o vsebinah projekta, medtem ko smo kazalnike glede izvedbe mediacij presegli že v prejšnjih letih. Od začetka projekta pa do konca leta 2021 smo izvedli **145 mediacij** med delavci in delodajalci, od katerih se jih je **116** oziroma **80 % uspešno zaključilo** (sporazum o razrešitvi spora).

V letu 2021, ki so ga ponovno zaznamovali ukrepi za preprečevanje širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2, smo se bili prisiljeni povsem preusmeriti v organizacijo dogodkov – predavanj na daljavo preko spletnih orodij. S svojimi prispevki smo sodelovali tudi na on-line posvetih, konferencah in strokovnih srečanjih drugih organizatorjev.

O pomenu zagotavljanja dostojnega dela (zlasti varnega in zdravega delovnega okolja) smo v letu 2021 organizirali **34 spletnih seminarjev**, na katerih smo informirali **1.598 delodajalcev** (letni cilj tega kazalnika je: **1.080** delodajalcev) oziroma **1.738** udeležencev (nekateri delodajalci so bili zastopani s strani udeležencev v večjem številu) in aktivno sodelovali s prispevki na **6 posvetih, strokovnih konferencah oziroma srečanjih** v organizaciji drugih. O pomenu mirnega razreševanja konfliktov na delovnem mestu in o institutu posredovanja v sporu smo na predavanjih ter strokovnih srečanjih seznanili **373 delodajalcev** (letni cilj tega kazalnika je: **300** delodajalcev) oziroma **434** udeležencev. Mirno reševanje sporov smo s praktičnimi izkušnjami na projektu promovirali s predavanji tudi na **6 dogodbkih** (posvetih, konferencah, srečanjih in podobno) drugih organizatorjev, kot na primer Gospodarske zbornice Slovenije, Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije in podobno.

Člani projektne enote smo na obeh podaktivnostih projekta nudili tudi veliko **strokovne pomoči** s področja pristojnosti IRSD v pisni obliki, natančno v **163 primerih**, še več pa ustno, po telefonu ali osebno na posvetih, konferencah in strokovnih srečanjih združenj delodajalcev, delavcev in drugih akterjev oziroma organizacij na trgu dela. Skozi vse leto smo bili vsem zainteresiranim osebam ali delodajalcem, ki so se želeli posvetovati o možnostih razreševanja konfliktov na delovnem mestu, o delovnopравниh vprašanjih in o obveznostih na področju varnosti in zdravja pri delu, na voljo za odgovore po telefonu in po elektronski pošti.

Glede na odzive udeležencev in rezultate anonimnih anket so naši spletni seminarji tako po vsebini kot tudi po načinu izvajanja koristni in še vedno priljubljeni. Povprečna **ocena zadovoljstva** udeležencev z izvedbo delavnic je bila v letu 2021 **3,9** (od 5,0 možnih).

Uporabniki naših storitev na podaktivnosti **ozaveščanja delodajalcev o dostojnem delu s poudarkom na varnosti in zdravju pri delu** projekt in naše delo praviloma pozdravljajo ter hvalijo, saj jim pomaga pravilno razumeti in izvajati predpise s področja dela inšpektorata, hkrati pa prejmejo napotke, kako komunicirati z zaposlenimi, s strokovnimi delavci za varnost pri delu, izvajalci medicine dela in inšpekcijo. Skozi naša predavanja, ki temeljijo predvsem na dolgoletnih izkušnjah predavateljev in poznavanju stanja na področju varnosti in zdravja pri delu, dosegamo višjo stopnjo razumevanja in ozaveščenosti delodajalcev glede pomembnosti tega področja, tako za varnost in zdravje pri delu delavcev, za delavcem prijaznejše delovno okolje, kot za zmanjševanje konfliktov na delovnem mestu, kar vse skupaj vodi k boljši kondiciji in boljšemu počutju celotne populacije. Delodajalci spoznavajo prednosti in koristi, ki so jih deležni, ko skozi urejene, varne in zdrave delovne pogoje in nekonfliktne odnose dosegajo zmanjšan absentizem, boljšo delovno klimo ter posledično večjo učinkovitost in storilnost delavcev.

V letu 2021 smo nadaljevali aktivnosti glede **priročnika za pripravo na strokovni izpit iz varnosti in zdravja pri delu** in zbrali vso potrebno gradivo. Priročnik je v zaključni fazi priprave.

Na področju **mirnega reševanja sporov** so se v letu 2021 nadaljevali negativni trendi glede upada števila mediacij. Tako smo v letu 2021 prejeli 31 zaprosil za izvedbo mediacije, izvedli pa smo jih **21** - od tega se jih je (do konca leta) 14 zaključilo s sporazumom, nekatere pa so se nadaljevale v letu 2022. Na upad števila zaprosil za mediacijo in na nižje število izvedenih mediacij je prav gotovo vplivalo nadaljevanje epidemije COVID-19. V letu 2021 smo imeli na tej podaktivnosti tudi menjavo članic Projektna enote (dva meseca je v vmesnem obdobju delo na tej podaktivnosti opravljala samo ena članica) in dve dolgotrajnejši odsotnosti iz zdravstvenih razlogov. Nižje število zaprosil za mediacijo gre prav tako pripisati spremenjenemu načinu dela državnih organov zaradi epidemije - z omejitvami pri osebnem sprejemanju strank v prostorih državnega organa (napoved obiska v času uradnih ur ali sprejem vlog izključno v pisni obliki, izpolnjevanje PCT pogoja za fizični dostop do prostorov IRSD).

Nadalje, v času epidemije se je močno povečalo število delavcev, ki delo opravljajo na domu oziroma na daljavo, kar pomeni, da so oddaljeni od nadrejenih, podrejenih in sodelavcev, s katerimi bi potencialno lahko imeli konflikte, ki bi jih razreševali na mediaciji. Seveda ne moremo zaključiti, da pri takem načinu dela konflikti niso prisotni, res pa je, da je motivacija, da bi jih akterji na trgu dela sproti razreševali, precej manjša, saj so fizično (in pogosto tudi čustveno) oddaljeni.

V vseh primerih prejetih pobud mediacije nismo izvedli, saj nismo prejeli soglasja obeh strani za izvedbo mediacije, v posameznih primerih pa je po uvodnih razgovorih z eno ali obema stranema pobudnik ali delodajalec (ali oba skupaj) presodil, da bi spor želel razreševati na drugačen način oziroma da ga sploh ne bi razreševal. V primerih, ko do izvedbe mediacije ni prišlo, pa je že pogovor z mediatorico pobudniku marsikdaj pomagal, da je ugotovil, kaj bi si želel glede konflikta na delovnem mestu storiti (oziroma kako ukrepati).

Za razliko od preteklih let so se mediacije v letu 2021 po vsebini nanašale skoraj izključno na denarne terjatve (bivših) delavcev do delodajalcev (na primer izplačilo dnevnic, povračilo drugih stroškov v zvezi z delom, neustrezen pobot plače, sorazmerni del regresa za letni dopust, denarno nadomestilo zaradi neizrabljenega letnega dopusta ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi, odpravnine in podobno), pobudniki za izvedbo mediacije pa so bili v večini primerov pooblaščenca delavcev iz sindikatov, s katerimi smo v letih delovanja projekta vzpostavili dobro sodelovanje. Tudi v letih od 2018 do 2020 se je večina primerov nanašala na denarne terjatve, vendar so bili prav tako prisotni spori, vezani na odnose v delovnem kolektivu (opredelitev nalog in odgovornosti, neustrezna komunikacija med delavci in delodajalci, zatrjevano trpinčenje na delovnem mestu in tako naprej). Predvidevamo, da pobud za mediacije v tovrstnih sporih nismo prejeli manj zaradi izboljšanja odnosov v delovnih okoljih, pač pa sta k temu prispevala (z epidemijo pogojena) manjša pripravljenost za razreševanje tovrstnih sporov in poudarek na preživetju (denarne terjatve) ter na iskanju novih priložnosti na trgu dela (odpovedi).

V letu 2021 so se zgolj trije spori, obravnavani na mediacijah, nanašali na nepravilnosti pri prenehanju pogodbe o zaposlitvi (odpoved, odjava iz socialnih zavarovanj), po en primer pa se je nanašal na razporeditev delavca s statusom invalida na ustrezno delovno mesto (sicer je tudi v tem primeru delavec prejel odpoved, a s ponudbo nove pogodbe o zaposlitvi za drugo delovno mesto), na izdajo potrdila o opravljenem delu pri bivšem delodajalcu, (samo) en primer pa smo obravnavali s področja zatrjevanega trpinčenja na delovnem mestu.

Od 21 primerov izvedenih mediacij v letu 2021 je treba poudariti naslednje:

- v 14 primerih je bil dosežen sporazum oziroma se je spor med delavcem in delodajalcem uspešno razrešil s posredovanjem mediatorke po telefonu ali pa sta medianta s pomočjo mediatorke na srečanju uspela zblížati svoja stališča in poiskala rešitev konflikta brez posebnega pisnega sporazuma;
- v enem primeru je mediacija sicer stekla, vendar je bila hkrati vložena tožba na delovno sodišče ter sta delavec in delodajalec čakala, kako poteka oziroma bo potekal postopek na sodišču, mediacijo na Projektni enoti pa pustila odprto »za vsak slučaj«;
- v enem primeru je druga stran med postopkom mediacije umaknila soglasje (delavka), prav tako v enem primeru pa je umaknila soglasje mediatorica, saj je bilo iz ravnanja delodajalca jasno zaznati, da je pristal na mediacijo brez interesa po razrešitvi konflikta oziroma z namenom,

- da bi zavlačeval s postopkom, se izognil svojim obveznostim in odgovornosti za številne nepravilnosti pri poslovanju;
- v enem primeru nam je uspelo izvesti prvo srečanje v mediaciji, nato pa je zakoniti zastopnik delodajalca (ki je bil državljani tretje države) postal nedosegljiv, do konca leta je nato isti delodajalec dvakrat spremenil firmo in odgovorne osebe, nobena pa žal ni bila več dosegljiva za Projektno enoto;
 - trije primeri mediacij so bili ob koncu leta 2021 še v teku, posamezne primere pa smo v letu 2021 razreševali tudi še iz leta 2020.

Zanimivo je, da smo z enim delodajalcem v letu 2021 imeli kar tri mediacije, in sicer s tremi različnimi delavci – vse so se zaključile s sporazumi, ki so bili tudi izvršeni. Prvič od začetka projekta pa smo bili seznanjeni s postopkom izvršbe, ki ga je sprožil delavec, ker njegov delodajalec ni pravočasno v celoti izpolnil sporazuma, dogovorjenega in sklenjenega na Projektni enoti (izvršilni naslov na podlagi 216. člena ZDR-1); povratna informacija je zelo pozitivna, saj je izvršilni postopek stekel izredno hitro in brez kakršnihkoli zapletov.

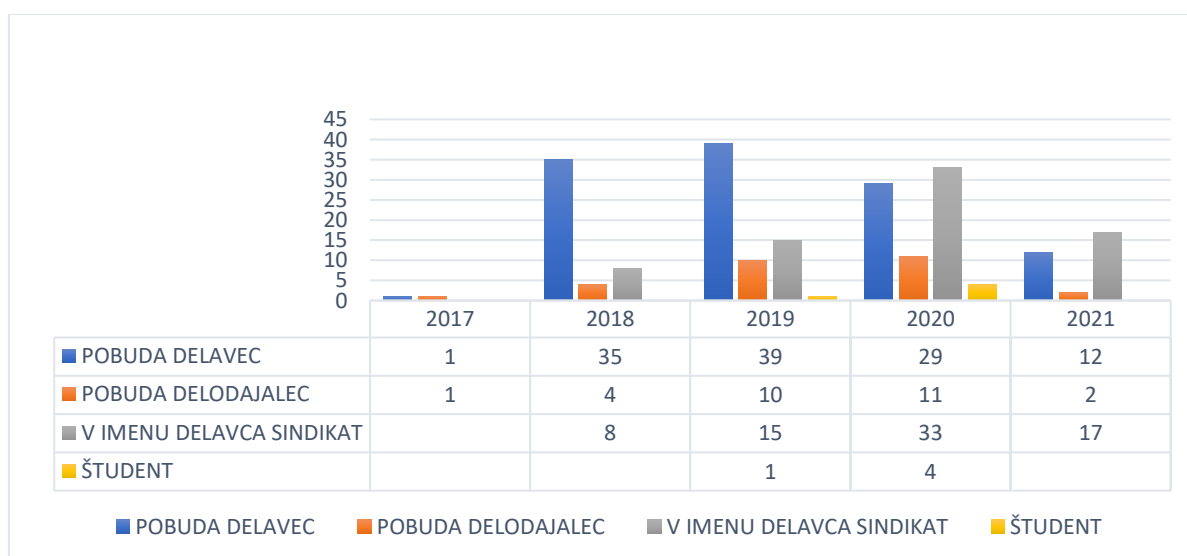
Zaposleni na tej podaktivnosti sta se v letu 2021 dodatno usposabljali za trenerki mediatorjev (tako imenovani »Train the trainers«), opravili sta tudi dodatna usposabljanja za mediatorje (obe navedeni usposabljanji se nadaljujeta v letu 2022), izobraževali pa sta se še na več seminarjih, med drugim glede trpinčenja na delovnem mestu, opravljanja dela na domu oziroma na daljavo, ergonomije, psihosocialnih dejavnikov tveganja in podobno.

Kljub protikoronskim ukrepom v letih 2020 in 2021 smo se novim razmeram pravočasno prilagodili in predavanja prenesli v virtualno okolje ter tako vseeno uspeli informirati večje število delodajalcev od načrtovanih. Upamo, da bomo tudi v zadnjem letu projekta uspeli na naše delavnice privabiti dovolj udeležencev.

V nadaljevanju predstavljamo kratko analizo izvedenih mediacij na Projektni enoti od začetka izvajanja projekta v letu 2017 do konca leta 2021.

Graf 36: Število vloženih pobud po letih in pobudnikih.

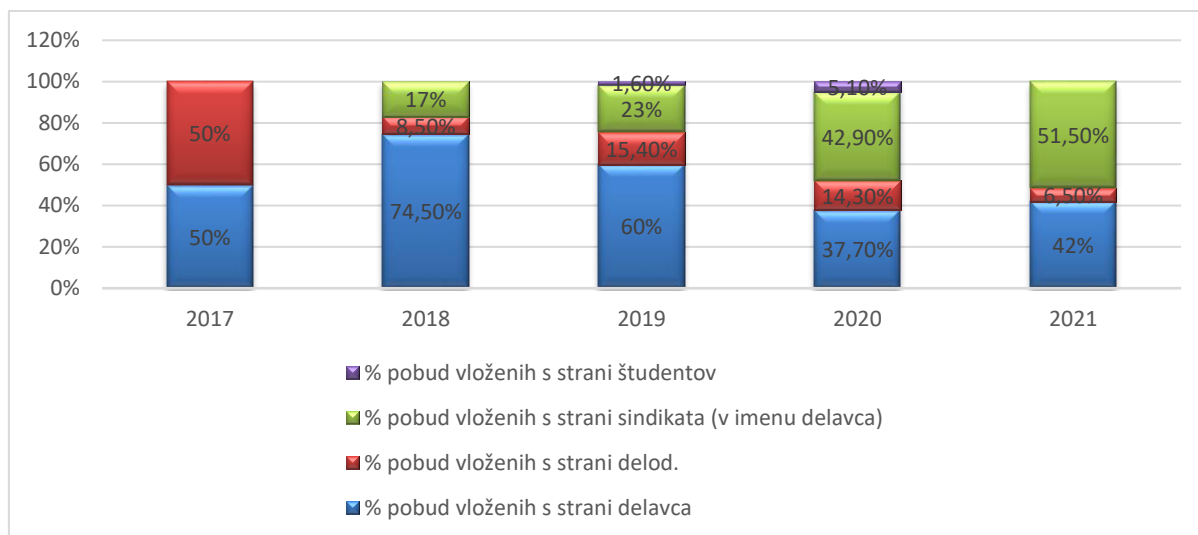
Iz grafa je razvidno, da se je število vloženih pobud povečevalo iz leta v leto. V letu 2017 sta bili le dve pobudi, medtem ko je bilo v letu 2018 vloženih že 47 pobud. Preskok med letoma 2017 in 2018 gre

verjetno pripisati začetku projekta in postavljanju osnov. V letu 2018 so bili temelji projekta »Odpravimo konflikte na delovnem mestu« že postavljeni.

Med letoma 2019 in 2020 ni večjih razlik, medtem ko se v letu 2021 poznajo posledice COVID-19 in ukrepov, ki so veljali v tem času.

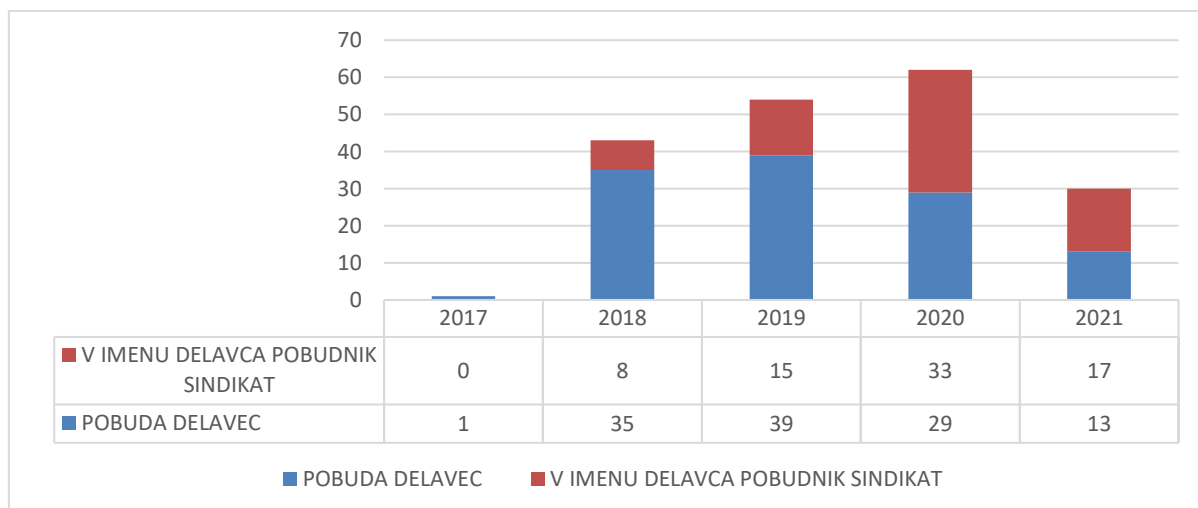
Iz grafa je razbrati tudi zaupanje delodajalcev in sindikatov v projekt, kar se nam zdi pomemben premik. Sindikati so v Projektni enoti našli konstruktivnega sogovornika in nevtralno pomoč pri reševanju sporov med delavci in delodajalci.

Graf 37: Odstotek pobud, vloženih s strani različnih pobudnikov, po letih.

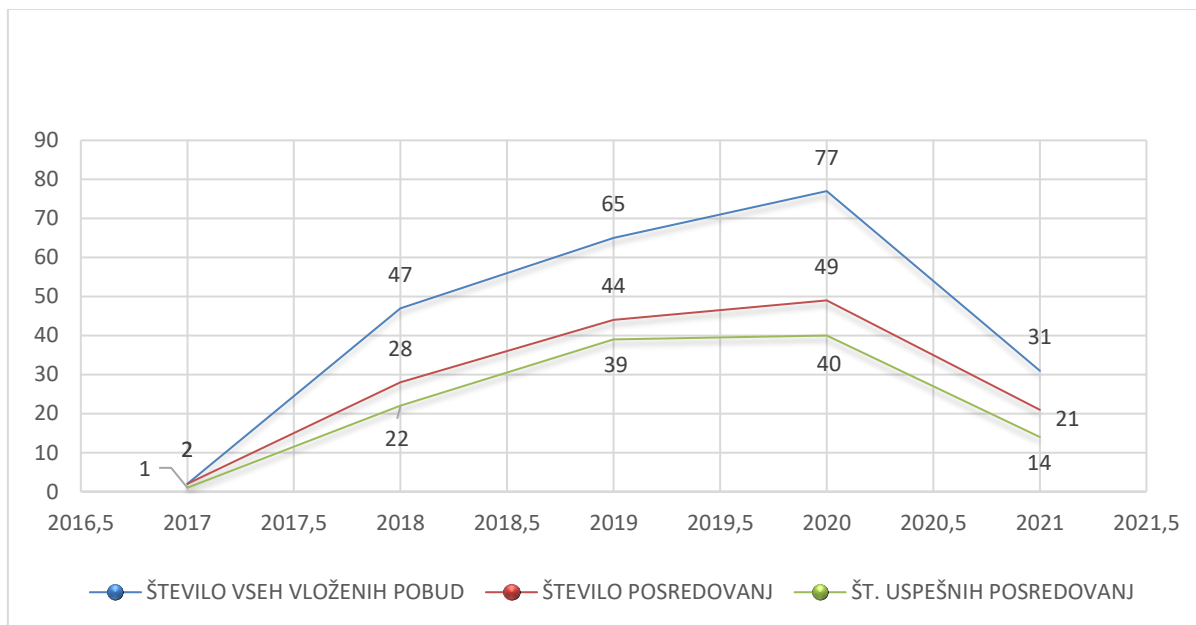
Iz prikaza števila vloženih pobud po pobudnikih lahko razberemo, da je iz leta v leto naraščal odstotek pobud, ki jih v imenu delavca vložijo predstavniki sindikatov. Takšnih pobud je bilo v letu 2021 že več kot polovica. Po drugi strani sta leti, ko smo delali pod pogoji, ki jih je v veliki meri narekovala koronavirusna bolezen, prinesli upad števila vloženih pobud s strani delodajalcev. V letu 2021 je bilo takšnih pobud le še 6,50 %, Predvidevamo, da so se delodajalci v času epidemije COVID-19 osredotočili na druga vprašanja, tako, da sprotno mirno reševanje konfliktov ni bilo visoko na lestvici prioritet. Najbrž je k temu v veliki meri prispevala tudi reorganizacija dela (zaprtje ali zmanjšanje dejavnosti na določenih področjih, znaten razmah dela na domu). V stanju po epidemiji je pričakovati, da se bo odstotek vloženih pobud s strani delodajalcev povišal, ko bo ponovno več opravljanja dela na delovnih mestih.

Graf 38: Število pobud, vloženih s strani delavcev in sindikata v imenu delavca, po letih.

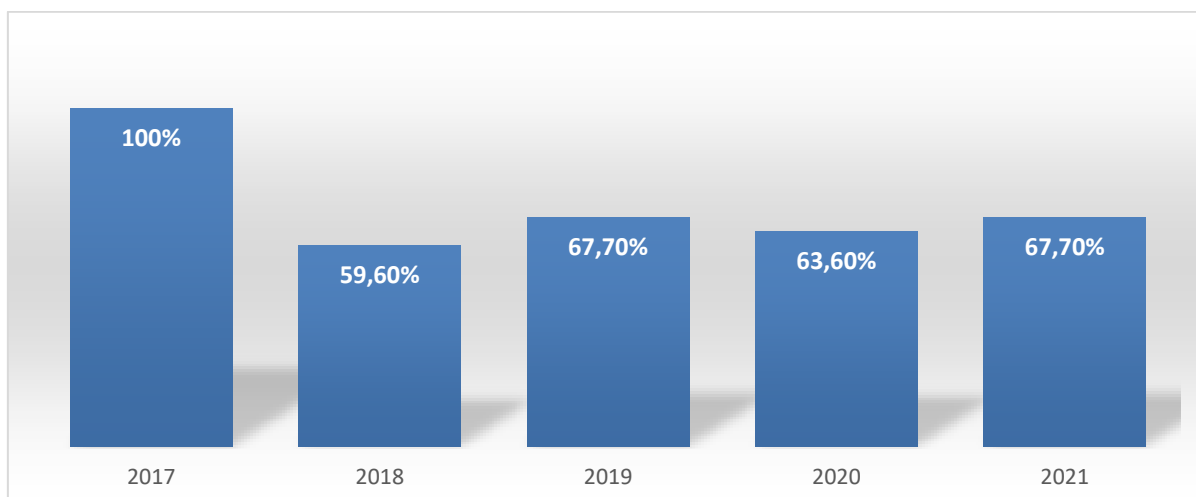
Pobud, ki so jih vložili delavci, je bilo v letu 2019 več kot v letu 2020. Tudi v zgornjem grafu pa je razvidno, da se je vloga sindikatov skozi leta krepila. Pri tem so imeli delavci na mediaciji zagotovljeno pomoč s strani zaposlenih na posameznih sindikatih, kar je verjetno pripomoglo k uspešnosti mediacijskih srečanj in zaključkov. Prav tako bi na podlagi podatkov lahko, kot že zapisano, trdili, da je za sindikate mediacija na IRSD dobrodošla (kot sami radi poudarjajo, marsikdaj celo nepogrešljiva), saj gre za brezplačen, učinkovit in hiter postopek, ki je v večini primerov uspešen.

Graf 39: Število vloženih pobud, posredovanj in uspešnih posredovanj, po letih.

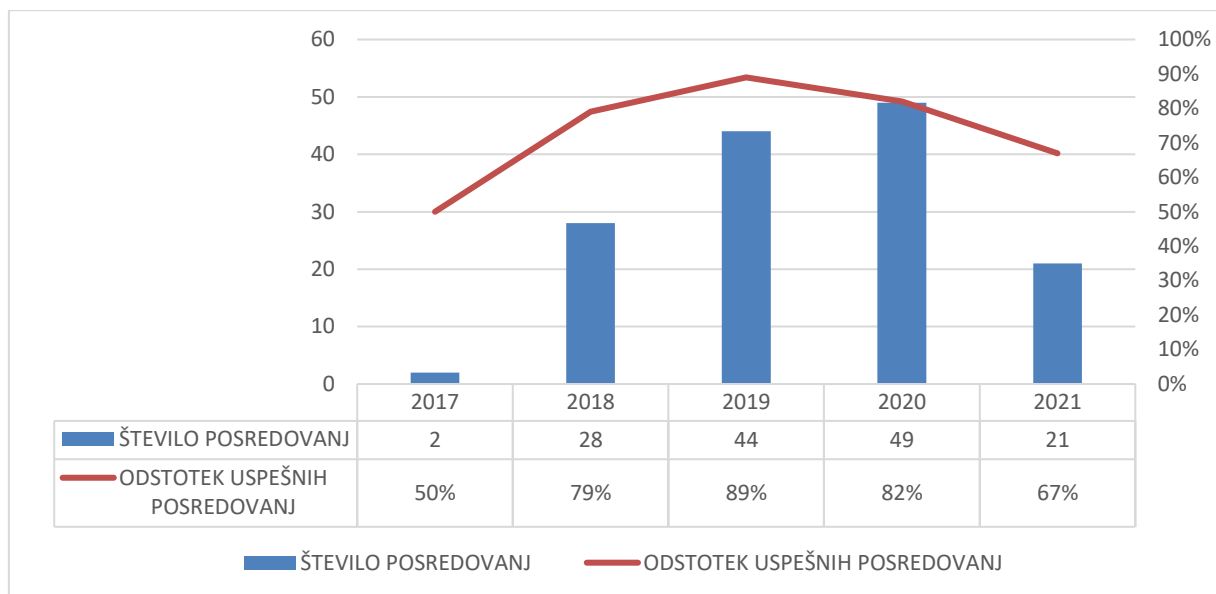
Tako kot se je iz leta v leto povečevalo število vloženih pobud, se je povečevalo število izvedenih posredovanj. Število uspešnih posredovanj je bilo od začetka izvajanja projekta zelo visoko, vedno nad 50 %, v letih 2019 in 2020 nad 80 %.

Graf 40: Odstotek posredovanj glede na število vloženih pobud, po letih.

Kot je razvidno iz zgornjega grafa, je odstotek izvedenih posredovanj glede na število vloženih pobud precej visok, od leta 2019 višji od 60 %. Vse to bi bil lahko pokazatelj, da so delavci, delodajalci in sindikati zaupali v mediacijo. To, da se mediacija izvaja prav na IRSD je zelo pomembno, saj gre za institucijo, ki je kredibilna in vredna zaupanja v tolikšni meri, da jo delavci in delodajalci jemljejo resno.

Graf 41: Število posredovanj in odstotek uspešnih posredovanj glede na njihovo število, po letih.

Uspešnost posredovanj se je skozi leta zviševala in nedvomno bi bili podatki za leto 2021 bistveno drugačni, če ne bi bilo omejitev zaradi COVID-19. Pa vendar je bil odstotek uspešnih posredovanj tudi v letu 2021 višji od 60 %, pri tem pa je treba upoštevati, da je bilo kar nekaj mediacij ob koncu leta 2021 še odprtih in se bodo lahko uspešno zaključile v letu 2022. Po teh podatkih gre sklepati, da je projektno delo izredno uspešno.

Glede na izkazane rezultate projektne enote upamo in si prizadevamo, da bi lahko te aktivnosti v takšni ali drugačni obliki nadaljevali tudi po novembru 2022, ko se projekt predvidoma izteče.

SEZNAM PREDPISOV, KI DOLOČAJO PODLAGO ZA DELOVANJE IRSD

1. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE

- Konvencija MOD št. 177 o delu na domu, 1996
- Konvencija MOD št. 81 o inšpekciji dela v industriji in trgovini, 1947
- Konvencija MOD št. 129 o inšpekciji dela v kmetijstvu, 1969
- Konvencija MOD št. 155 o varstvu pri delu, zdravstvenem varstvu in delovnem okolju, 1981
- Konvencija MOD št. 161 o službah medicine dela, 1985
- Uredba (EU) 2019/1149 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ustanovitvi Evropskega organa za delo, spremembi uredb (ES) št. 883/2004, (EU) št. 492/2011 in (EU) 2016/589 ter razveljavitvi Odločbe (EU) 2016/344 (Besedilo velja za EGP in Švico)
- Zakon o inšpekciji dela
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru
- Zakon o splošnem upravnem postopku
- Zakon o prekrških
- Pravilnik o stroških postopka o prekršku
- Pravilnik o obliki in vsebini vpisnikov in pomožnih knjig pri prekrškovnih organih
- Pravilnik o evidencah prekrškovnih organov, evidenci pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, skupni evidenci kazenskih točk v cestnem prometu ter skupni informacijski infrastrukturi
- Zakon o sodnih taksah
- Zakon o upravnih taksah
- Zakon o državni upravi
- Uredba o organih v sestavi ministrstev
- Poslovnik Inšpekcijskega sveta
- Pravilnik o službeni izkaznici inšpektorja
- Pravilnik o strokovnem izpitu za inšpektorja
- Uredba o upravnem poslovanju
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
- Zakon o varstvu osebnih podatkov
- Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) (ZZUSUDJZ)
- Uredba o varnostnem preverjanju in izdaji dovoljenj za dostop do tajnih podatkov
- Sklep o začasnem prenehanju teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom
- Odlok o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni COVID-19 na območju Republike Slovenije
- Odlok o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in preprečevanje širjenja nalezljive bolezni COVID-19 v upravnih zadevah
- Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje ponovnih izbruhov in širjenja okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19 v upravnih zadevah

Drugi pravni viri so navedeni po področjih dela v nadaljevanju.

2. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU DELOVNIH RAZMERIJ (INŠPEKCIJA NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ):

Konvencije MOD:

- Konvencija št. 2 o brezposelnosti, 1919
- Konvencija št. 14 o tedenskem počitku v industrijskih podjetjih, 1921
- Konvencija št. 19 o enakem obravnavanju tujih in domačih delavcev glede zavarovanja za nesreče pri delu, 1925
- Konvencija št. 24 o zdravstvenem zavarovanju industrijskih in trgovinskih delavcev ter domačih storitvenih delavcev, 1927
- Konvencija št. 25 o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, 1927
- Konvencija št. 29 o prisilnem ali obveznem delu, 1930
- Konvencija št. 48 o mednarodni ureditvi varovanja pravic iz invalidskega, starostnega in družinskega zavarovanja, 1935

- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28. zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 87 o sindikalnih svoboščinah in varstvu sindikalnih pravic, 1948
- Konvencija št. 88 o organizaciji službe zaposlovanja, 1948
- Konvencija št. 90 o nočnem delu otrok v industriji (revidirana), 1948
- Konvencija št. 91 o plačnem letnem dopustu pomorščakov (revidirana), 1949
- Obvestilo o prenehanju veljavnosti Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 91 o plačnem dopustu pomorščakov (delno spremenjena l. 1949), ki jo je Republika Slovenija nasledila z Aktom o notifikaciji nasledstva glede konvencij UNESCO, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij mednarodne organizacije dela, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb za Republiko Slovenijo
- Konvencija št. 95 o zaščiti plač, 1949
- Konvencija št. 97 o delavcih migrantih (revidirana), 1949
- Konvencija št. 98 o uporabi načel o pravicah organiziranja in kolektivnega dogovarjanja, 1949
- Konvencija št. 100 o enakem plačilu delavcev in delavk za delo enake vrednosti, 1951
- Konvencija št. 102 o minimalnih normah socialne varnosti, 1952
- Konvencija št. 105 o odpravi prisilnega dela, 1957
- Konvencija št. 106 o tedenskem počitku v trgovini in uradih, 1957
- Konvencija št. 108 o nacionalnih osebnih dokumentih pomorščakov, 1958
- Konvencija št. 111 o diskriminaciji pri zaposlovanju in poklicih, 1958
- Konvencija št. 114 o pogodbi o zaposlitvi ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32. zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 121 o dajatvah za nesreče pri delu in poklicne bolezni, 1964
- Konvencija št. 122 o politiki zaposlovanja, 1964
- Konvencija št. 131 o minimalnih osebnih dohodkih, s posebnim ozirom na države v razvoju, 1970
- Konvencija št. 132 o plačnem letnem dopustu (revidirana), 1970
- Konvencija št. 135 o varstvu in olajšavah za predstavnike delavcev v podjetju, 1971
- Konvencija št. 138 o minimalni starosti za sklenitev delovnega razmerja, 1973
- Konvencija št. 140 o plačnem dopustu za izobraževanje, 1974
- Konvencija št. 142 o poklicnem usmerjanju in strokovnem usposabljanju za razvoj človekovih sposobnosti, 1975
- Konvencija št. 143 o migracijah v pogojih zlorabljanja ter o podpiranju enakih možnosti in tretmaja delavcev migrantov, 1975
- Konvencije št. 144 o tristranskih posvetovanjih za spodbujanje izvajanja mednarodnih delovnih standardov, 1976
- Konvencija št. 149 o zaposlovanju ter delovnih pogojih in življenjskih razmerah izvajalcev zdravstvene nege, 1977
- Konvencija št. 151 o varstvu pravice do organiziranja in postopkih za določitev pogojev zaposlitve v javnem sektorju, 1978
- Konvencija št. 154 o spodbujanju kolektivnega pogajanja, 1981
- Konvencija št. 156 o enakih možnostih delavcev in delavk in njihovem enakem obravnavanju (delavci z družinskimi obveznostmi), 1981
- Konvencija št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca, 1983
- Konvencija št. 159 o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, 1983
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 173 o varstvu zahtevkov delavcev v primeru insolventnosti njihovega delodajalca, 1992
- Konvencija št. 175 o delu s krajšim delovnim časom, 1994
- Konvencija št. 180 o delovnem času pomorščakov in številu članov posadke na ladji, 1996
- Konvencija št. 182 o prepovedi najhujših oblik dela otrok in takojšnjem ukrepanju za njihovo odpravo, 1999
- Konvencija št. 183 o spremembi (spremenjene) Konvencije o varstvu materinstva iz leta 1952
- Konvencija št. 186 o delu v pomorstvu, 2006

Pravni viri EU in Sveta Evrope:

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996

- Evropski kodeks o socialni varnosti, 1964
- Evropska konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1959 in Dodaten protokol k Evropski konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah, 1978
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000
- Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (EU) št. 1231/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o razširitvi uporabe uredb (ES) št. 883/2004 in (ES) št. 987/2009 na državljane tretjih držav, za katere se navedeni uredbi ne uporabljata le na podlagi njihovega državljanstva
- Uredba (EU) št. 1024/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o upravnem sodelovanju prek informacijskega sistema za notranji trg in razveljavitvi Odločbe Komisije 2008/49/ES (uredba IMI)
- Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
- Uredba Sveta (ES) št. 1223/98 z dne 4. junija 1998 o spremembi Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, ter Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71
- Uredba Sveta (ES) št. 1606/98 z dne 29. junija 1998 o spremembah Uredbe (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in Uredbe (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 zaradi razširitve njune veljavnosti na posebne sisteme za javne uslužbenke
- Uredba (ES) št. 561/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom in spremembi uredb Sveta (EGS) št. 3821/85 in (ES) št. 2135/98 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 3820/85

IRSD prav tako opravlja svoje naloge oziroma posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja delovnih razmerij, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih.

Mednarodni sporazumi:

- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Svetom ministrov Bosne in Hercegovine o zaposlovanju državljanov Bosne in Hercegovine v Republiki Sloveniji (BBHZD)
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji in Protokola o izvajanju Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Srbije o zaposlovanju državljanov Republike Srbije v Republiki Sloveniji (BRSZD)

Zakoni:

- Zakon o delovnih razmerjih
- Zakon o interventnih ukrepih na področju plač in prispevkov (ZIUPPP)
- Zakon o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije COVID-19 in omilitve njenih posledic za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitve in odpravo posledic epidemije COVID-19 (ZIUOOPE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pripravo na drugi val COVID-19 (ZIUPDV)
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitve in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitve posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitve posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč gospodarstvu in turizmu pri omilitvi posledic epidemije COVID-19 (ZIUPGT)
- Zakon o nujnih ukrepih na področju zdravstva (ZNUPZ)

- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o minimalni plači
- Znesek minimalne plače
- Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti
- Zakon o stavki
- Zakon o kolektivnih pogodbah
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o evropskih svetih delavcev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske delniške družbe
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju evropske zadruga
- Zakon o urejanju trga dela
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (prenehal veljati 27.10.2010 - s sprejemom ZUTD, uporaba do 1. 1. 2011, za posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom se določbe 5., 6., 6.a, 6.b, 6.c, 6.č, 6.d, 6.e, 7. in 8. člena poglavja II. »Posredovanje zaposlitev in posredovanje dela«, uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom)
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
- Zakon o matični evidenci zavarovancev in uživalcev pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o zdravniški službi
- Zakon o zdravstveni dejavnosti
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o varstvu pred diskriminacijo
- Zakon o enakih možnostih žensk in moških
- Zakon o kmetijstvu
- Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo
- Zakon o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozi
- Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja
- Zakon o višini povračil stroškov v zvezi z delom in nekaterih drugih prejemkov
- Zakon o delavcih v državnih organih
- Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojnoizobraževalnih zavodih
- Zakon o prostovoljstvu
- Zakon o socialnem podjetništvu
- Pomorski zakonik
- Zakon o javnih uslužbencih
- Zakon za uravnoteženje javnih financ
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o pravnem postopku
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku

Podzakonski predpisi:

- Odlok o začasnih delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2

- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolečnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolečnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o izvajanju začasne premestitve javnih uslužbencev zaradi nujnih delovnih potreb
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov
- Uredba o dodeljevanju regionalnih državnih pomoči ter načinu uveljavljanja regionalne spodbude za zaposlovanje ter davčnih olajšav za zaposlovanje in investiranje
- Uredba o nadzoru izvajanja predpisov o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi
- Uredba o povračilu stroškov za službena potovanja v tujino
- Uredba o nagradi in priznanjih za prostovoljstvo
- Uredba o določitvi dejavnosti socialnega podjetništva
- Uredba o ukrepih za varovanje dostojanstva zaposlenih v organih državne uprave
- Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide
- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij
- Pravilnik o načinu dela Komisije za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile in doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (prenehal veljati, razen določb pravilnika, ki se nanašajo na posredovanje začnih in občnih del dijakom in študentom – te se uporabljajo do začetka uporabe zakona, ki bo urejal posredovanje začnih in občnih del dijakom in študentom)
- Pravilnik o načinu in postopku preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sestavi komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij ter o načinu in postopku za pridobitev in izgubo licence
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju članov komisij za preverjanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o sprejemu katalogov standardov strokovnih znanj in spretnosti za pridobitev nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o obrazcu javne listine o nacionalni poklicni kvalifikaciji
- Pravilnik o vodenju registra izvajalcev postopkov za ugotavljanje in potrjevanje nacionalnih poklicnih kvalifikacij
- Pravilnik o nomenklaturi poklicev
- Pravilnik o prijavi in odjavi iz evidenc, zaposlitvenem načrtu, pravicah in obveznostih pri iskanju zaposlitve ter nadzoru nad osebami, prijavljenimi v evidencah
- Pravilnik o prijavi in objavi prostega delovnega mesta ali vrste dela, postopku posredovanja zaposlitve ter vsebini in načinu sporočanja podatkov Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje

- Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu ali vrsti dela Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje, javni objavi ter postopku posredovanja zaposlitve
- Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja
- Pravilnik za opravljanje dejavnosti zagotavljanja dela delavcev uporabniku
- Pravilnik o odpisu in delnem odpisu dolga, odlogu plačila ter obročnem plačilu pri financiranju ukrepov trga dela in izvajalcev
- Pravilnik o postopku vključevanja delavca v ukrepe na trgu dela med odpovednim rokom
- Navodilo za obračun in plačilo dajatve od začasnega ali občasnega dela
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov o tujcih, ki se zaposlijo ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o osebnem dopolnilnem delu
- Pravilnik o obdelavi in posredovanju podatkov v zvezi z zaposlitvijo in delom tujcev v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela
- Odredba o višini urne postavke in višini dohodka za opravljeno začasno ali občasno delo upokoencev
- Odredba o uskladitvi najnižje bruto urne postavke za opravljeno začasno ali občasno delo v kmetijstvu
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo zdravstveno dejavnost
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki opravljajo dejavnost vzgoje in izobraževanja
- Odredba o izvajanju posebnega presejalnega programa za zgodnje odkrivanje okužb z virusom SARS-CoV-2 za osebe, ki izvajajo socialno varstvene storitve in programe
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

Kolektivne pogodbe:²

- Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije
- Kolektivna pogodba za kmetijstvo in živilsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba o načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in regresu za letni dopust
- Kolektivna pogodba gradbenih dejavnosti
- Kolektivna pogodba komunalnih dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost kovinskih materialov in livarn Slovenije
- Kolektivna pogodba za papirno in papirno-predelovalno dejavnost
- Kolektivna pogodba grafične dejavnosti
- Kolektivna pogodba za dejavnost elektroindustrije Slovenije
- Kolektivna pogodba časopisno-informativne, založniške in knjigotrske dejavnosti
- Kolektivna pogodba za kovinsko industrijo Slovenije
- Kolektivna pogodba za zavarovalstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba dejavnosti Cestnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za dejavnosti pridobivanja in predelave nekovinskih rudnin Slovenije
- Kolektivna pogodba za tekstilne, oblačilne, usnjarske in usnjarsko-predelovalne dejavnosti
- Kolektivna pogodba za lesarstvo
- Kolektivna pogodba za cestni potniški promet Slovenije
- Kolektivna pogodba za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije
- Kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba o oblikovanju pokojninskega načrta za javne uslužbenke
- Kolektivna pogodba za dejavnost vodenja in kontrole zračnega prometa
- Kolektivna pogodba za zaposlene v zdravstveni negi
- Kolektivna pogodba za dejavnost železniškega prometa
- Kolektivna pogodba premogovništva Slovenije
- Kolektivna pogodba elektrogospodarstva Slovenije

² Posamezna pogodba o zaposlitvi se lahko sklicuje na kolektivno pogodbo, ki je prenehala veljati. Tak sklic je veljaven, kar pomeni, da je lahko predmet inšpekcijskega nadzora tudi kolektivna pogodba, ki več ni v veljavi.

- Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije
- Kolektivna pogodba za javni sektor
- Kolektivna pogodba o skupni metodologiji za uvrščanje orientacijskih delovnih mest in nazivov v plačne razrede
- Kolektivna pogodba za državno upravo, uprave pravosodnih organov in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za zdravnike in zobozdravnike v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji
- Kolektivna pogodba za raziskovalno dejavnost
- Kolektivna pogodba za dejavnost obvezne socialne varnosti – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost poklicnega gasilstva – tarifni del
- Kolektivna pogodba za dejavnost okolja in prostora – tarifni del
- Kolektivna pogodba za kmetijsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za gozdarsko dejavnost – tarifni del
- Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo
- Kolektivna pogodba za poštne in kurirske dejavnosti
- Kolektivna pogodba dejavnosti bančništva Slovenije
- Kolektivna pogodba med delavci in družbami drobnega gospodarstva
- Kolektivna pogodba za policiste
- Kolektivna pogodba za dejavnost poslovanja z nepremičninami
- Kolektivna pogodba za poklicne novinarje
- Kolektivna pogodba za dejavnost zasebnega varovanja
- Kolektivna pogodba dejavnosti za storitvene dejavnosti v kopenskem prometu
- Kolektivna pogodba o izredni uskladitvi plač za leto 2007 in načinu usklajevanja plač, povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkih za leti 2008 in 2009
- Kolektivna pogodba javnega zavoda RTV Slovenija
- Dogovor o zagotavljanju dnevnega in tedenskega počitka
- Dogovor o odpravi varčevalnih ukrepov v zvezi s povračili stroškov in drugimi prejemki javnih uslužbencev, zamiku izplačilnega dneva plače pri proračunskih uporabnikih ter regresu za letni dopust za leto 2021

Splošni akti delodajalcev

3. SEZNAM PREDPISOV, NA PODLAGI KATERIH INŠPEKTORAT RS ZA DELO OPRAVLJA SVOJE NALOGE OZIROMA KATERIH IZVAJANJE NADZIRA NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (INŠPEKCIJA NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU):

Konvencije MOD:

- Konvencija št. 13 o uporabi svinčenega belila pri barvanju, 1921
- Konvencija št. 32 o varstvu delavcev, zaposlenih pri nakladanju in razkladanju ladij, pred nesrečami pri delu, 1932
- Konvencija št. 80 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 28. zasedanjih, 1946
- Konvencija št. 113 o zdravniškem pregledu ribičev, 1959
- Konvencija št. 116 o delni reviziji konvencij, ki jih je sprejela Splošna konferenca MOD na prvih 32. zasedanjih, 1961
- Konvencija št. 126 o prostorih za posadko na ribiških ladjah, 1966
- Konvencija št. 119 o zavarovanju strojev, 1963
- Konvencija št. 136 o varstvu pred nevarnostjo zastrupitve z benzolom, 1971
- Konvencija št. 139 o preprečevanju in kontroli poklicnih nevarnosti, ki jih povzročajo kancerogene substance in agensi, 1974
- Konvencija št. 148 o varstvu delavcev pred profesionalnimi riziki zaradi onesnaženosti zraka, hrupa in vibracij v delovnem okolju, 1981
- Konvencija št. 162 o varnosti pri uporabi azbesta, 1986
- Konvencija št. 171 o nočnem delu, 1990
- Konvencija št. 174 o preprečevanju večjih industrijskih nesreč, 1993
- Konvencija št. 187 o spodbujanju varnosti in zdravja pri delu, 2006
- Protokol MOD št. 155 iz leta 2002 h Konvenciji o varnosti in zdravju pri delu, 1981

Pravni viri EU in Sveta Evrope:

- Evropska socialna listina (spremenjena), 1996
- Konvencija o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah med državami članicami Evropske unije, ki jo je Svet pripravil na podlagi 34. člena Pogodbe o Evropski uniji, 2000

IRSD prav tako opravlja svoje naloge oz. posredno nadzira izvajanje številnih direktiv s področja varnosti in zdravja pri delu, katerih cilje je Republika Slovenija zajela v področnih pravnih predpisih. Uporabljajo pa se še:

- Smernice glede izvajanja direktiv v zvezi z uporabo delovne opreme
- Smernice za preprečevanje in zmanjševanje tveganj v zvezi z delom, ki je povezano z Azbestom
- Smernice glede izvajanja direktiv, ki temeljijo na izhodiščih »novega in globalnega« pristopa
- Smernice glede izvajanje direktive v zvezi z varnostjo in zdravjem na začasnih in premičnih gradbiščih

Strategija Evropske unije na področju varnosti in zdravja pri delu

- Strategija EU na področju varnosti in zdravja pri delu 2014 – 2020
- Poročilo o učinkovitih inšpekcijah dela kot strategiji za izboljšanje pogojev dela v Evropi (2013/2112 (INI)) A7-0458/2013

Zakoni:

- Zakon o varnosti in zdravju pri delu
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (ZIUOPDVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o zaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Zakon o javni rabi slovenščine
- Zakon o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov
- Zakon o omejevanju uporabe alkohola
- Zakon o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih
- Zakon o splošni varnosti proizvodov
- Zakon o tehničnih zahtevah za proizvode in o ugotavljanju skladnosti
- Zakon o varstvu pred utopitvami
- Zakon o čezmejnem izvajanju storitev
- Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju
- Zakon o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah
- Zakon o gospodarskih družbah
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku
- Resolucija o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu 2018-2027

Podzakonski predpisi:

- Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2

- Odlok o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolewnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začnih in premičnih gradbiščih
- Uredba o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem
- Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti elektromagnetnim sevanjem
- Uredba o posebnih zahtevah za objekte, v katerih so eksplozivni ali pirotehnični izdelki
- Uredba o ukrepih pri uničevanju eksplozivov in pirotehničnih izdelkov
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o osebni varovalni opremi
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o nadzoru trga in skladnosti proizvodov
- Pravilnik o določitvi minimalnih standardov za nastanitev tujcev, ki so zaposleni ali delajo v Republiki Sloveniji
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
- Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
- Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu s slikovnim zaslonom
- Pravilnik o varnostnih znakih
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti vibracijam pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
- Pravilnik o protieksplzijski zaščiti
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
- Pravilnik o varovanju zdravja pri delu otrok, mladostnikov in mladih oseb
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
- Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti azbestu pri delu
- Praktične smernice za delo z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za oceno tveganja pri delu z nevarnimi kemičnimi snovmi
- Praktične smernice za izvajanje zdravstvenega nadzora in biološkega monitoringa za svinec
- Praktične smernice za merilne metode za določanje koncentracij nevarnih kemičnih snovi v zraku na delovnem mestu
- Pravilnik o varnosti strojev
- Pravilnik o varnosti dvigal
- Pravilnik o omogočanju dostopnosti električne opreme na trgu, ki je načrtovana za uporabo znotraj določenih napetostnih mej
- Pravilnik o elektromagnetni združljivosti
- Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
- Pravilnik o seznamu poklicnih bolezni
- Navodilo za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov
- Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu

- Pravilnik o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti pri delu
- Pravilnik o stalnem strokovnem usposabljanju na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati strokovni delavec za varnost pri delu
- Pravilnik o programu in načinu usposabljanja koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
- Pravilnik o opravljanju strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
- Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
- Pravilnik o zaščiti stavb pred delovanjem strele
- Pravilnik o strokovnem usposabljanju in preizkusu znanja za upravljalca energetskih naprav
- Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu
- Pravilnik o tlačni opremi
- Pravilnik o enostavnih tlačnih posodah
- Pravilnik o pregledovanju in preskušanju opreme pod tlakom
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o varnosti in zdravju pri delu na ribiških ladjah
- Pravilnik o minimalnih zahtevah pri zagotavljanju zdravstvene oskrbe posadke na ladjah
- Pravilnik o varstvu pri delu v gozdarstvu
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati kadilnica
- Pravilnik o minimalnih standardih in normativih za izvajanje pogrebne dejavnosti
- Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
- Pravilnik o splošnih ukrepih in normativih za varstvo pri delu z dvigali
- Praktične smernice za varovanje delavcev pred hrupom na glasbenem in razvedrilnem področju
- Tehnična smernica TSG-N-002:2009: Nizkonapetostne električne inštalacije
- Tehnična smernica TSG-N-003:2009: Zaščita pred delovanjem strele
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

4. SEZNAM PREDPISOV S PODROČJA DELA SOCIALNE INŠPEKCIJE

Mednarodne konvencije:

- Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, 1994
- Evropska konvencija o uresničevanju otrokovih pravic, 1989
- Konvencija o izterjavi preživninskih zahtevkov v tujini, 1992
- Konvencija o varstvu otrok in sodelovanje pri meddržavnih posvojitvah, 1999
- Konvencija ZN o otrokovih pravicah, 1992
- Konvencija o pravicah invalidov, Izbirni protokol h Konvenciji o pravicah invalidov, 2008
- Konvencija o preprečevanju nasilja nad ženskami in nasilja v družini ter o boju proti njima, 2015
- Konvencija o civilnopravnih vidikih mednarodnega protipravnega odvzema otrok, 1993

Pravni viri EU in Sveta Evrope:

- Uredba (ES) št. 883/2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti
- Uredba (ES) št. 987/2009 o določitvi potrebnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004
- Uredba (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti
- Uredba (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71
- Uredba (EGS) št. 859/2003 o razširitvi določb Uredbe št. 574/72 in Uredbe št. 1408/71 na državljane tretjih držav, ki niso že vključeni v navedbe določbe le na podlagi svojega državljanstva

Mednarodni sporazumi:

- Zakon o ratifikaciji Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Makedonije o meddržavnih posvojitvah

Zakoni:

- Ustavni zakon o dopolnitvi II. poglavja Ustave Republike Slovenije (UZ62a)
- Zakon o socialnem varstvu
- Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic COVID-19 (ZZUOOP)
- Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic drugega vala epidemije COVID-19 (ZIUOPDVE)

- Zakon o interventnih ukrepih za pomoč pri omilitvi posledic drugega vala epidemije covid-19 (ZIUPOPDVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za omilitev posledic COVID-19 (ZDUOP)
- Zakon o dodatnih ukrepih za preprečevanje širjenja, omilitev, obvladovanje, okrevanje in odpravo posledic COVID-19 (ZDUPŠOP)
- Zakon o nalezljivih boleznih
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev
- Zakon o socialno varstvenih prejemkih
- Zakon o štipendiranju
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom
- Zakon o duševnem zdravju
- Družinski zakonik
- Zakon o preprečevanju nasilja v družini
- Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov
- Zakon o osebni asistenci
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Zakon o nepravdnem postopku
- Zakon o pravnem postopku
- Kazenski zakonik
- Zakon o kazenskem postopku
- Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij
- Zakon o izvršbi in zavarovanju
- Stanovanjski zakon
- Zakon o dedovanju
- Zakon o državljanstvu Republike Slovenije
- Zakon o prijavi prebivališča
- Zakon o tujcih
- Zakon o mednarodni zaščiti
- Temeljni zakon o posvojitvi (velja za posvojitve, sklenjene po dotedanjih predpisih)
- Zakon o matičnem registru
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
- Zakon o pacientovih pravicah
- Zakon o vrtcih
- Zakon o osebni imenu
- Zakon o nalogah in pooblastilih policije
- Zakon o nadzoru državne meje
- Zakon o denacionalizaciji
- Zakon o urejanju trga dela
- Obligacijski zakonik
- Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb
- Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika
- Zakon o brezplačni pravni pomoči
- Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku
- Zakon o osnovni šoli
- Energetski zakon
- Zakon o Varuhu človekovih pravic
- Zakon o probaciji
- Zakon o dolgotrajni oskrbi
- Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami

Podzakonski predpisi:

- Odlok o začasni delni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi gibanja ljudi in prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2
- Odlok o začasni omejitvi zbiranja ljudi zaradi preprečevanja okužb s SARS-CoV-2

- Odlok o začasnih ukrepih za zmanjšanje tveganja okužbe in širjenja okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o začasni prepovedi ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o začasnih omejitvah ponujanja in prodajanja blaga in storitev potrošnikom v Republiki Sloveniji
- Odlok o spremembah določenih odlokov, izdanih na podlagi Zakona o nalezljivih boleznih
- Odlok o načinu ugotavljanja izpolnjevanja pogojev prebolewnosti, cepljenosti in testiranja v zvezi z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Odlok o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2
- Odlok o izjemah od karantene na domu po visoko tveganem stiku s povzročiteljem nalezljive bolezni COVID-19
- Odlok o začasnih ukrepih za preprečevanje in obvladovanje okužb z nalezljivo boleznijo COVID-19
- Uredba o merilih za določanje oprostitev pri plačilih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o postopkih pri uveljavljanju pravice do institucionalnega varstva
- Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen socialno varstvenih storitev
- Pravilnik o pogojih in postopku za uveljavljanje pravice do izbire družinskega pomočnika
- Pravilnik o koncesijah na področju socialnega varstva
- Pravilnik o opravljanju socialno varstvenih storitev na podlagi dovoljenja za delo in vpisa v register
- Pravilnik o reševanju ugovorov zoper opravljene socialno varstvene storitve zasebnikov
- Pravilnik o načrtovanju, spremljanju in izvajanju supervizije strokovnega dela na področju socialnega varstva
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev
- Pravilnik o načrtovanju in organiziranju stalnega strokovnega izobraževanja in usposabljanja
- Pravilnik o določitvi vrste in stopnje programov izobraževanja za strokovne sodelavce v socialnem varstvu
- Pravilnik o načinu in pogojih dostopa do podatkov iz Centralne zbirke podatkov o pravicah iz javnih sredstev
- Pravilnik o načinu ugotavljanja premoženja in njegove vrednosti pri dodeljevanju pravic iz javnih sredstev ter o razlogih za zmanjševanje v postopku dodelitve denarne socialne pomoči
- Pravilnik o načinu upoštevanja dohodkov pri ugotavljanju upravičenosti do pravic iz javnih sredstev
- Pravilnik o podrobnejši opredelitvi podatkov o obdavčljivih dohodkih, ki niso oproščeni plačila dohodnine
- Pravilnik o določanju cen subvencioniranega prevoza
- Pravilnik o načinu in vsebini obravnave v skupnosti ter vsebini, pogojih in načinu opravljanja izpita za koordinatorja obravnave v skupnosti
- Pravilnik o kadrovskih, tehničnih in prostorskih pogojih za izvajanje nalog na področju duševnega zdravja za izvajalce institucionalnega varstva ter centre za socialno delo ter o postopku njihove verifikacije
- Pravilnik o izvajanju predhodnega svetovanja
- Pravilnik o izvajanju mediacije po Družinskem zakoniku
- Pravilnik o popisu in ocenitvi premoženja oseb pod skrbništvom in o sestavi in vsebini skrbniškega poročila
- Pravilnik o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini
- Pravilnik o pravilih in postopkih pri obravnavanju nasilja v družini pri izvajanju zdravstvene dejavnosti
- Pravilnik o sodelovanju policije z drugimi organi in organizacijami pri odkrivanju in preprečevanju nasilja v družini
- Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic do družinskih prejemkov
- Pravilnik o postopkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za starševsko varstvo
- Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo
- Pravilnik o pogojih in postopkih za izvajanje rejniške dejavnosti

- Pravilnik o kazenski evidenci
- Pravilnik o poravnavanju v kazenskih zadevah
- Pravilnik o izvrševanju kazni zapora
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnih ukrepov
- Pravilnik o izvrševanju dela v splošno korist
- Navodilo o obveščanju v primerih pobegov mladoletnikov ali njihovem izogibanju izvrševanju vzgojnega ukrepa
- Pravilnik o izvrševanju vzgojnega ukrepa oddaje mladoletnika v prevzgojni dom
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem
- Uredba o metodologiji za oblikovanje najemnin v neprofitnih stanovanjih ter merilih in postopku za uveljavljanje subvencioniranih najemnin
- Pravilnik o postopku s tujcem, ki izrazi namen podati prošnjo za mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, ter postopku sprejema prošnje za mednarodno zaščito
- Uredba o načinu izvajanja zakonitega zastopanja mladoletnikov brez spremstva ter načinu zagotavljanja ustrezne nastanitve, oskrbe in obravnave mladoletnikov brez spremstva zunaj azilnega doma ali njegove izpostave
- Pravilnik o prepovedi približevanja določeni osebi, kraju ali območju
- Pravilnik o policijskih pooblastilih
- Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov
- Pravilnik o izdaji dovoljenj za delo otrok, mlajših od 15 let
- Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik
- Pravilnik o izvrševanju probacijskih nalog
- Pravilnik o osebni asistenci
- Priporočila NIJZ za preprečevanje okužbe z virusom SARS-CoV-2
- Higijenska priporočila ministrstva, pristojnega za zdravje

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 1a

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE				UKREPI	PREKRŠKOVNI UKREPI	KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU													
				REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE			ODLOČBE	OVADBE /NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBNA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBNA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA	PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	23.644	21	1	2	23	0	0	0	0	8	0	2	0	0	0	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0
A02	Gozdarstvo	1.898	22	1	3	24	1	3	0	0	8	0	2	0	1	0	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	178	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	z	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	z	7	0	0	15	0	0	0	0	1	0	1	1	0	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	14.835	106	0	30	158	0	3	0	0	27	0	12	3	2	0	76	19	0	2	0	1	4	0	0	0
C11	Proizvodnja pijač	1.518	5	0	1	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	3.067	13	0	2	14	0	0	0	0	7	0	0	3	0	0	11	7	2	0	0	0	3	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	2.387	15	0	3	23	0	0	0	0	6	0	2	0	0	0	6	2	0	1	0	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	2.165	10	0	1	16	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	8.606	68	1	6	84	0	4	0	0	18	0	3	2	2	1	25	8	0	0	0	0	0	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	4.435	19	0	10	26	0	3	0	0	10	0	2	1	0	1	17	19	1	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	3.961	30	0	5	37	0	0	0	0	12	0	3	0	1	0	11	9	3	0	0	0	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	6.800	13	0	1	24	0	0	1	0	4	0	2	0	1	0	14	3	1	0	0	0	1	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	9.432	2	0	3	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	16.548	66	0	14	88	0	1	0	0	31	1	7	0	1	1	50	21	0	0	0	0	8	1	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	6.866	36	0	3	52	0	0	0	0	15	0	1	1	1	2	37	6	0	0	0	0	1	1	0	0
C24	Proizvodnja kovin	9.921	16	0	2	28	0	1	1	2	16	0	0	1	1	4	20	18	0	0	0	0	2	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	33.795	159	4	20	194	1	5	1	0	60	0	9	5	4	2	107	39	3	0	0	0	3	1	1	0
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	6.267	19	0	3	30	0	0	0	0	8	1	1	0	0	0	6	4	0	0	0	0	1	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	21.932	27	0	6	43	0	1	0	0	9	0	0	0	2	0	1	21	6	0	0	0	0	5	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	16.418	45	1	7	54	0	1	0	0	16	0	3	2	0	1	24	14	0	0	0	0	4	2	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	16.437	20	0	5	40	0	2	0	0	9	0	0	1	0	1	11	2	0	0	0	0	0	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	821	6	0	1	10	0	0	1	0	2	0	2	0	0	0	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	6.038	38	0	5	52	0	2	0	0	18	0	2	1	3	0	38	12	1	0	0	0	2	0	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	4.342	23	1	4	34	0	1	0	0	9	0	0	1	0	1	8	5	0	0	0	0	2	1	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	9.013	56	1	11	71	0	0	0	0	14	0	5	0	1	2	28	14	1	0	0	0	1	0	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	8.030	12	0	2	18	0	0	0	0	5	0	0	0	0	0	6	1	0	0	0	0	1	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	4.298	14	0	1	20	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odpadkami	573	2	0	0	8	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	5.389	26	0	3	39	0	3	0	0	9	0	3	1	4	2	34	9	0	0	0	0	0	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	204	2	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	14.287	218	0	47	539	0	3	2	0	180	0	15	9	30	1	90	65	10	2	0	0	4	0	0	0
F42	Gradnja inženirskih objektov	8.772	66	0	16	120	0	0	1	0	36	0	3	4	3	2	50	11	1	0	0	0	0	0	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	44.704	427	2	72	622	3	16	2	0	253	1	42	30	46	4	275	62	4	0	0	1	7	0	0	2
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	15.581	219	5	26	246	0	1	0	0	56	0	13	2	4	1	130	42	2	1	0	0	9	0	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	39.802	320	0	46	406	0	2	0	0	83	0	14	9	4	1	221	37	1	2	0	0	11	0	0	1
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	59.437	434	1	55	579	0	0	0	0	71	0	23	6	4	1	177	35	2	1	0	0	8	0	0	0
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	35.236	110	1	14	152	0	4	0	0	51	0	11	5	5	2	107	16	1	3	0	0	1	0	0	0
H50	Vodni promet	196	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU																								KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV									
		NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL, DRUGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSILENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	STROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_OMOPDPM	P_OVODUP	P_PZ	P_PZPD	P_VDNET	P_VDTZIBDD	P_VDTZIHDD											
1	2	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50											
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	1	2	2	4	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	3	0	0	0	0											
A02	Gozdarstvo	0	0	1	3	1	1	3	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C10	Proizvodnja živil	0	0	1	30	7	26	0	0	0	1	4	2	0	4	0	2	6	0	2	1	0	0	0											
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	3	1	6	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	1	0	2	1	0	0											
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	1	3	0	6	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0											
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	1	7	4	7	4	0	0	0	3	1	2	4	0	4	0	0	0	1	0	0	0											
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	3	4	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0											
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	8	2	7	1	0	1	1	2	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0											
C19	Proizvodnja koksia in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	1	5	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0											
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0											
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	6	7	6	4	0	1	0	0	5	0	0	4	0	1	0	1	1	0	1	0	0											
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	1	1	4	3	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0											
C24	Proizvodnja kovin	1	0	0	1	3	1	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0											
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	2	0	4	18	13	10	5	0	0	2	5	0	0	2	0	8	1	4	0	4	4	0	1											
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	3	4	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	2	2	3	3	0	0	0	0	3	0	0	2	0	0	0	4	0	0	0	0	0											
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	0	0	5	0	1	0	0	0	0	4	0	0	2	0	2	0	2	3	0	0	0	0											
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	1	0	2	0	0	1	0	0	2	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0											
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	4	2	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
C31	Proizvodnja pohištva	1	0	4	13	2	11	3	0	0	1	2	0	0	7	0	0	0	1	0	0	0	0	0											
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	3	2	3	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	10	0	1	0	0	0	0	0											
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	1	9	11	9	6	0	1	0	3	0	1	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0											
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0											
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0											
E37	Ravnanje z odpadkami	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0											
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	1	6	4	10	6	0	0	0	0	0	0	4	0	2	1	1	0	0	0	0	0											
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											
F41	Gradnja stavb	0	0	4	35	34	24	42	1	2	0	20	0	0	8	0	570	3	0	0	1	2	0	0											
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	0	2	10	9	9	20	0	0	0	4	0	0	0	0	110	0	0	0	0	0	1	0											
F43	Specializirana gradbena dela	0	2	31	108	19	66	80	0	4	2	30	1	6	12	0	344	4	0	0	4	1	0	0											
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	1	16	29	36	23	0	0	0	2	8	0	0	23	0	1	0	0	0	1	0	0	0											
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	1	18	27	11	21	2	0	0	0	18	0	3	7	0	31	4	0	3	3	0	0	0											
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	1	5	34	5	27	1	0	1	3	18	0	0	5	0	2	5	0	0	1	2	0	1											
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	5	43	3	29	13	0	4	2	1	1	0	9	0	25	5	0	0	2	0	0	0											
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0											

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV												
		P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VNRTMV	P_VZ	P_VZDNKRDD	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZVZRPB	P_ZVZDDM	ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	U_REACH	UR_VDTZIUOS	OSTALE KRŠITVE
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	1
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	1	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	7
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	2	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	0	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	1	0	0	0	0	1	1	0	9	1	0	0	1
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	12	0	0	16	1	0	0	1
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1	0	0	0	0	5	0	1	19	0	0	1	10
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
C27	Proizvodnja električnih naprav	9	2	0	0	1	2	0	0	4	0	1	0	2
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	2
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	0	0	0	0	6	0	0	2	0	0	0	2
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	1
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	0	0	0	0	9	0	0	4	0	0	0	5
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odpadkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	0	0	0	0	5	1	0	5	0	0	0	2
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
F41	Gradnja stavb	0	0	0	0	0	9	0	0	5	0	0	0	15
F42	Gradnja inženjerskih objektov	0	0	0	0	0	1	0	1	4	0	0	0	1
F43	Specializirana gradbena dela	0	0	0	0	0	6	0	0	1	2	0	0	29
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	0	0	0	0	8	1	0	0	4	0	0	13
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	4	0	0	0	0	3	0	0	10	1	0	0	20
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	0	0	0	0	8	1	0	8	1	0	0	25
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	0	0	0	0	1	0	0	5	1	0	0	11
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU

TABELA 1 - 2a

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			RAZISKAVE				UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU											
				REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	SMRTNA NEZGODA	TEŽJA NEZGODA	LAŽJA NEZGODE	KOLEKTIVNE NEZGODE	ODLOČBE	OVADBE /NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	OPOMIN	GLOBA PREKRŠKOVNA ODLOČBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	ZAGOTAVLJANJE VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU	IZJAVA O VARNOSTI Z OCENO TVEGANJA	OBVEZNOSTI DELODAJALCA	PRVA POMOČ	VARSTVO PRED POŽAROM	NEVARNOST ZA NASILJE TRETJIH OSEB	PSIHOSOCIALNA TVEGANJA	PREDHODNO VARSTVO	UPORABA NEVARNIH SNOVI	NEPOSREDNA IN NEIZOGIBNA NEVARNOST	STROKOVNI DELAVEC	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
H51	Zračni promet	306	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	12.813	39	0	8	58	0	3	0	0	12	0	1	1	0	1	34	16	0	0	0	1	1	0	0	0	
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.279	36	0	6	73	0	0	0	0	4	0	2	0	2	0	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	10.610	39	0	6	49	0	1	0	0	13	0	1	1	2	0	12	1	0	0	0	1	3	0	0	0	
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	24.321	228	3	54	268	0	1	0	0	63	0	25	8	4	4	170	35	0	0	0	0	4	0	0	0	
J58	Založništvo	2.021	4	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.740	3	0	0	3	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J60	Radjska in televizijska dejavnost	2.719	5	0	1	10	0	0	0	0	4	0	1	0	1	0	9	0	1	1	2	0	2	0	0	0	
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.762	8	1	2	13	0	0	0	0	4	0	1	2	0	0	9	1	0	0	0	0	1	0	0	1	
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	16.350	35	0	4	39	0	0	0	0	9	0	1	0	0	0	26	2	0	1	0	0	1	0	0	0	
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.215	5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.662	31	0	1	47	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	1	3	0	0	0	0	1	0	0	0	
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	6.045	10	0	2	26	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.608	16	0	0	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
L68	Poslovanje z nepremičninami	4.675	57	0	5	80	0	0	0	0	8	0	2	0	1	0	6	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.546	62	0	8	70	0	0	0	0	11	0	5	3	1	1	34	4	0	1	0	0	2	0	0	1	
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	13.626	68	0	8	113	0	0	0	0	19	0	6	3	0	0	22	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	15.160	128	0	16	211	1	0	0	0	52	0	10	8	2	1	72	25	0	0	0	1	1	0	0	0	
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	8.712	18	0	0	22	0	0	0	0	5	0	3	0	0	0	21	7	0	0	0	0	0	0	0	0	
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	3.821	15	0	1	20	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	14	2	0	0	0	0	0	0	0	0	
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.086	30	0	1	45	0	0	0	0	6	0	1	1	0	0	22	5	2	0	0	0	0	0	0	0	
M75	Veterinarstvo	1.108	16	0	2	19	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	11	3	0	0	0	0	0	0	0	0	
N77	Dajanje v najem in zakup	956	15	0	1	15	1	1	0	0	2	1	0	0	1	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N78	Zaposlovalne dejavnosti	11.960	34	0	4	56	0	0	0	0	7	0	2	0	1	0	14	7	0	0	0	0	1	0	0	0	
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	1.754	9	0	0	13	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	6.032	17	0	4	33	0	0	0	0	5	0	1	1	0	0	14	2	0	0	0	0	2	0	0	0	
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	9.296	75	0	8	99	0	0	0	0	22	0	5	2	3	0	65	5	1	1	0	0	1	0	0	1	
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.116	20	0	1	24	0	0	0	0	3	0	1	1	1	0	15	0	0	0	0	0	3	0	0	0	
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.592	95	0	7	175	0	0	0	0	12	3	0	0	0	1	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0	
P85	Izobraževanje	75.876	62	0	9	70	0	1	2	0	21	0	1	2	0	0	72	5	2	0	0	0	1	0	0	0	
Q86	Zdravstvo	47.328	43	0	6	55	0	0	0	0	14	0	4	1	0	9	32	4	0	0	0	0	0	0	0	0	
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.441	16	0	6	27	0	0	0	0	6	0	2	0	0	1	10	5	0	0	0	0	0	0	0	0	
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	7.437	11	0	2	16	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.489	10	0	2	10	0	0	0	0	2	0	2	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.569	17	0	1	19	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
R92	Prirerjanje iger na srečo	1.706	3	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	3.779	15	0	6	18	0	0	0	0	8	0	1	2	0	0	29	1	0	0	0	1	0	0	0	0	
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.548	7	0	1	8	0	0	0	0	3	0	0	1	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.584	12	0	2	11	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S96	Druge storitvene dejavnosti	9.821	134	0	6	156	0	0	0	0	9	0	2	0	0	0	14	3	0	2	0	0	0	0	0	0	
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	696	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	313	0	14	7983	0	0	0	0	781	0	222	124	226	0	225	50	1	0	0	0	8	1	0	0	
	Skupaj	900.262	4.455	23	635	13.891	7	63	11	2	2.201	7	489	253	364	49	2.667	704	40	18	2	6	106	12	1	6	

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE ZAKONA O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU														KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV									
		NALOGE STROKOVNEGA DELAVCA	PROMOCIJA ZDRAVJA NA DELOVNEM MESTU	IZVAJALEC MEDICINE DELA	ZDRAVSTVENI PREGLEDI	OBVEŠČANJE IN SEZNANJANJE DELAVCEV	USPOSABLJANJE DELAVCEV	PISNI SPORAZUM NA SKUPNIH DELOVIŠČIH	OBVEŠČANJE INŠPEKCIJE O NEVARNIH DELIH	PRIJAVE INŠPEKCIJI	SODELOVANJE DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU	DOLŽNOSTI DELAVCEV	ALKOHOL, DROGE IN DRUGE SUBSTANCE NA DELOVNEM MESTU	SAMOZAPOSLENE OSEBE	DOKUMENTACIJA	ŠTROKOVNOST DELA ORGANIZACIJ Z DOVOLJENJEM ZA DELO	UR_ZVZDZPG S PRILOGO	P_OMOPDPM	P_OVODUP	P_PZ	P_PZPD	P_VDNET	P_VDTZIBDO	P_VDTZIHDO	
1	2	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	
H51	Zračni promet	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	1	5	0	5	1	0	0	0	2	1	0	9	0	0	0	3	1	0	1	0	0	
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	1	0	0	10	0	8	1	0	0	0	1	0	0	2	0	5	0	0	0	0	0	0	0	
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	0	16	47	8	23	0	0	2	0	5	1	2	6	0	2	1	0	2	1	0	0	0	
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
J60	Radjska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	2	5	0	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	17	0	0	0	0	0	0	0	
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	5	6	3	6	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	1	0	0	2	0	0	0	
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	2	5	3	5	4	0	0	0	0	0	1	2	2	37	0	0	0	0	0	0	0	
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	1	4	16	10	8	10	0	0	0	3	1	1	9	9	89	2	0	0	0	0	0	0	
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	4	1	2	9	0	0	0	0	0	0	14	0	3	0	0	0	0	0	1	0	
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	5	1	2	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
M75	Veterinarstvo	0	1	0	1	1	4	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	2	4	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
N80	Varovanje in proizvodvalne dejavnosti	0	0	0	2	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	0	7	15	1	20	0	0	1	1	1	0	0	10	0	1	1	0	0	0	2	0	0	
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	4	0	1	0	0	0	0	0	
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	2	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	
P85	Izobraževanje	0	0	1	4	3	4	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	
Q86	Zdravstvo	0	0	0	4	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	1	3	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	0	
R92	Prirejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	3	5	2	5	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	2	0	4	0	0	0	1	1	0	3	0	0	3	0	0	1	3	0	0	0	
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	1	0	1	93	7	84	9	0	9	0	177	1	0	6	0	228	0	0	0	0	0	0	0	
	Skupaj	7	7	157	668	244	530	231	2	32	18	354	14	22	161	12	1539	46	31	17	29	17	4	4	

ŠIFRA	DEJAVNOST	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV											ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV	U_REACH	UR_VDTZUOS	OSTALE KRŠITVE
		P_VDTZIKSD	P_VDTZIRMS	P_VNRTMV	P_VZ	P_VZDNKRDD	P_VZUDO	P_ZNEIS	P_ZVZRPB	P_ZVZDDM						
1	2	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63		
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1		
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10		
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	0	22		
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1		
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5		
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2		
M71	Arhitekturo in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	7		
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0		
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
M75	Veterinarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2		
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
N78	Zaposlovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0		
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1		
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	2	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1		
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	1	0	1	0	0	14	2	0	0	2		
P85	Izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0		
Q86	Zdravstvo	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	1		
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
R92	Prirrejanje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1		
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4		
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	0	0	0	0	0	2	0	0	0	8	0	0	72		
	Skupaj	22	2	3	2	1	96	5	3	169	25	1	1	297		

LEGENDA

UR_ZVZDZPG S PRILOGO	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih
P_OMOPPDM	Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu
P_OVODUP	Pravilnik o osebni varovalni opremi, ki jo delavci uporabljajo pri delu
P_PZ	Pravilnik o protieksplzijski zaščiti
P_PZPD	Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev
P_VDNET	Pravilnik o varstvu pri delu pred nevarnostjo električnega toka
P_VDTZIBDD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu
P_VDTZIHD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti hrupu pri delu
P_VDTZIKSD	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu
P_VDTZIRMS	Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem
P_VNRTMV	Pravilnik o varstvu pri nakladanju in razkladanju tovornih motornih vozil
P_VZ	Pravilnik o varnostnih znakih
P_VZDNKRDD	Pravilnik o varovanju zdravja pri delu nosečih delavk, delavk, ki so pred kratkim rodile ter doječih delavk
P_VZUDO	Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme
P_ZNEIS	Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah
P_ZVZRPB	Pravilnik o zagotavljanju varnosti in zdravja pri ročnem premeščanju bremen
P_ZZVZDDM	Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih
U_REACH	Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH), o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije
UR_VDTZIUOS	Uredba o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti umetnim optičnim sevanjem

PREGLEDI, UKREPI IN KRŠITVE NA PODROČJU NADZORA DELOVNIH RAZMERIJ

TABELA 2 - 1a

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI	PREKRŠKOVNI UKREPI			INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH								
				REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI		ODLOČBE	OVADBE/INAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	ODLOČBA O PREKRŠKU OPOMIN		ODLOČBA O PREKRŠKU GLOBA	GLOBA PLAČILNI NALOG	PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLOTVI	PRENEHANJE POGODBBE O ZAPOSLOTVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	23.644	17	0	2	31	2	0	8	2	0	0	6	1	1	5	1	1	0	0
A02	Gozdarstvo	1.898	13	0	0	17	1	0	7	4	1	0	20	0	0	2	0	0	0	0
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	178	2	0	0	3	0	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	z	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	z	4	0	0	6	0	0	1	2	0	0	6	0	0	1	1	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	14.835	218	1	10	502	20	0	52	16	8	4	152	20	9	9	3	6	0	0
C11	Proizvodnja pijač	1.518	5	0	0	11	0	0	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobaka in izdelkov	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	3.067	14	0	1	23	1	0	4	0	1	0	6	2	0	0	0	0	1	0
C14	Proizvodnja oblačil	2.387	22	0	3	52	4	1	5	3	0	1	18	1	0	8	6	0	0	0
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	2.165	5	0	0	18	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	8.606	63	0	1	111	2	0	23	6	1	1	45	2	2	1	6	0	0	0
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	4.435	12	0	0	22	2	0	5	2	1	1	7	0	0	4	1	0	0	0
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	3.961	16	0	3	28	1	0	7	0	0	0	16	0	0	12	1	0	0	0
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	6.800	11	0	1	18	0	0	3	2	1	0	7	0	0	6	1	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	9.432	5	0	0	13	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	16.548	52	0	1	89	1	0	7	4	0	2	27	1	1	4	2	1	0	0
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	6.866	21	0	5	27	5	0	3	2	0	0	15	1	1	5	0	1	0	0
C24	Proizvodnja kovin	9.921	9	0	0	12	1	0	1	0	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	33.795	213	0	28	342	15	3	80	29	27	2	218	8	1	39	23	5	0	13
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	6.267	17	0	3	22	1	0	4	2	0	0	7	0	0	2	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	21.932	20	0	1	39	1	0	3	1	3	0	11	1	0	2	0	0	0	0
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	16.418	42	0	0	68	0	0	14	3	3	0	23	1	0	4	2	3	0	0
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	16.437	23	0	1	60	1	0	9	1	1	3	9	1	1	4	1	0	0	0
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	821	8	0	0	19	0	0	4	0	0	0	6	0	0	1	1	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	6.038	31	1	3	49	4	0	7	6	3	0	25	1	1	3	5	2	0	0
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	4.342	25	0	2	42	0	0	8	0	0	2	11	0	1	0	0	0	0	0
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	9.013	73	0	4	107	7	0	34	8	8	0	85	2	1	10	5	2	0	0
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	8.030	10	1	0	14	0	0	0	2	4	0	1	0	0	0	0	0	0	0
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	4.298	12	0	0	29	1	0	4	0	0	0	11	0	0	0	1	0	0	0
E37	Ravnanje z odpadkami	573	4	0	0	7	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	5.389	18	0	2	36	2	0	7	2	0	0	11	0	0	3	0	2	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	204	2	0	0	4	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	14.287	269	2	17	502	19	4	82	61	74	8	303	5	1	27	16	5	0	17
F42	Gradnja inženirskih objektov	8.772	74	1	3	139	5	0	25	11	7	1	69	3	2	4	0	0	0	0
F43	Specializirana gradbena dela	44.704	597	3	27	1024	53	5	228	100	112	15	676	12	6	53	42	13	0	9
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	15.581	230	0	6	299	1	0	44	8	6	12	98	0	2	2	3	2	0	0
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	39.802	373	1	16	532	10	1	78	28	31	5	165	15	1	8	11	9	0	0
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	59.437	960	1	18	1477	15	0	74	12	15	10	134	7	11	12	3	9	0	1
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	35.236	338	2	30	549	37	3	119	58	55	13	385	1	2	42	12	21	0	0
H50	Vodni promet	196	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

ŠIFRA 1	DEJAVNOST 2	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
		ZAPOSLOVANJE, SAMOZAPO- LOVANJE IN DELO TUJCEV 22	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI 23	ZAKON O DELOVNIH RAZMERAH IN OBVEZNIH POČITKIH 24	ZAKON O MINIMALNI PLAČI 25	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA 26	ZAKON O ČEZMEJNEM IZVAJANJU STORITEV 27	KOLEKTIVNE POGODBE 28	DRUGE KRŠITVE 29
A01	Kmetijska proizvodnja in lov ter z njima povezane storitve	0	0	0	0	0	0	0	4
A02	Gozdarstvo	0	0	0	0	0	0	0	1
A03	Ribištvo in gojenje vodnih organizmov	0	0	0	0	0	0	0	0
B05	Pridobivanje premoga	0	0	0	0	0	0	0	0
B06	Pridobivanje surove nafte in zemeljskega plina	0	0	0	0	0	0	0	0
B07	Pridobivanje rud	0	0	0	0	0	0	0	0
B08	Pridobivanje rudnin in kamnin	0	0	0	0	0	0	0	0
B09	Storitve za rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0	0
C10	Proizvodnja živil	3	39	0	1	0	0	0	22
C11	Proizvodnja pijač	0	0	0	0	0	0	0	0
C12	Proizvodnja tobačnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0
C13	Proizvodnja tekstilij	0	0	0	0	0	0	0	0
C14	Proizvodnja oblačil	0	3	0	0	0	0	0	4
C15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0
C16	Obdelava in predelava lesa, proizvodnja izdelkov iz lesa, plute, slame in protja, razen pohištva	0	0	0	0	0	0	0	3
C17	Proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja	0	3	0	0	0	0	0	1
C18	Tiskarstvo in razmnoževanje posnetih nosilcev zapisa	0	4	0	0	0	0	0	7
C19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	0	0	0	0	0	0	0	0
C20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov	0	0	0	0	0	0	0	0
C21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	0	0	0	0	0	0	0	0
C22	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	0	0	0	3	0	0	0	5
C23	Proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov	0	21	0	0	0	0	0	2
C24	Proizvodnja kovin	0	0	0	0	0	0	0	0
C25	Proizvodnja kovinskih izdelkov, razen strojev in naprav	1	29	0	1	3	0	1	50
C26	Proizvodnja računalnikov, elektronskih in optičnih izdelkov	0	0	0	2	0	0	0	0
C27	Proizvodnja električnih naprav	0	0	0	0	0	0	0	3
C28	Proizvodnja drugih strojev in naprav	0	2	0	0	3	0	0	6
C29	Proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic	0	5	0	0	0	0	0	1
C30	Proizvodnja drugih vozil in plovil	0	0	0	0	0	0	0	0
C31	Proizvodnja pohištva	0	2	0	0	0	0	0	3
C32	Druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	2
C33	Popravila in montaža strojev in naprav	0	12	0	0	0	0	0	10
D35	Oskrba z električno energijo, plinom in paro	0	0	0	0	0	0	0	7
E36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode	0	0	0	0	0	0	0	0
E37	Ravnanje z odpadkami	0	0	0	0	0	0	0	0
E38	Zbiranje in odvoz odpadkov ter ravnanje z njimi, pridobivanje sekundarnih surovin	0	23	0	0	3	0	0	0
E39	Saniranje okolja in drugo ravnanje z odpadki	0	2	0	0	0	0	0	0
F41	Gradnja stavb	2	23	0	2	10	0	0	91
F42	Gradnja inženirskih objektov	0	4	0	0	0	0	0	15
F43	Specializirana gradbena dela	4	66	0	2	13	1	3	115
G45	Trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil	0	12	0	0	0	0	0	20
G46	Posredništvo in trgovina na debelo, razen z motornimi vozili	0	12	0	5	4	0	3	51
G47	Trgovina na drobno, razen z motornimi vozili	0	29	0	5	5	0	3	68
H49	Kopenski promet, cevovodni transport	0	56	6	9	0	0	4	68
H50	Vodni promet	0	0	0	0	0	0	0	1

ŠIFRA	DEJAVNOST	DELOVNO AKTIVNO PREBIVALSTVO	ŠTEVILO PREGLEDANIH SUBJEKTOV	ŠTEVILO PREGLEDOV			UKREPI		PREKRŠKOVNI UKREPI			INTERVENCIJSKA ZAKONODAJA	KRŠITVE ZAKONA O DELOVNIH RAZMERIJH							
				REDNI PREGLEDI	KONTROLNI PREGLEDI	IZREDNI PREGLEDI	ODLOČBE	OVADBE/NAZNANILA KAZNIVEGA DEJANJA	ODLOČBA O PREKRŠKU OPOMIN	ODLOČBA O PREKRŠKU GLOBE	GLOBE PLAČILNI NALOG		PLAČILO ZA DELO	DELOVNI ČAS	ODMORI IN POČITKI	POGODBA O ZAPOSLOTVI	PRENEHANJE POGODBE O ZAPOSLOTVI	LETNI DOPUST	VARSTVO NEKATERIH KATEGORIJ	DRUGE KRŠITVE ZDR-1
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
H51	Zračni promet	306	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	12.813	45	0	0	72	1	0	12	4	12	0	29	1	0	1	5	0	0	0
H53	Poštna in kurirska dejavnost	7.279	60	0	6	107	5	0	9	1	5	4	26	0	0	11	5	0	0	0
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	10.610	74	1	6	112	7	0	22	10	1	6	44	4	8	10	2	5	0	0
I56	Dejavnost strežbe jedi in pijač	24.321	536	0	33	848	37	2	148	83	60	27	433	6	19	72	31	22	0	1
J58	Založništvo	2.021	9	0	0	12	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	1.740	3	0	0	4	0	0	1	1	9	1	4	0	0	0	0	0	0	0
J60	Radijska in televizijska dejavnost	2.719	7	0	2	13	1	0	2	1	1	0	5	0	0	2	0	0	0	0
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	4.762	11	0	0	16	0	0	4	1	0	1	6	1	0	0	0	2	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	16.350	51	0	1	67	2	0	15	1	4	2	33	0	0	6	0	2	0	0
J63	Druge informacijske dejavnosti	2.215	5	0	2	10	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	10.662	55	0	2	103	0	0	5	3	1	0	6	4	1	1	1	0	1	0
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	6.045	10	0	0	34	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	2.608	37	0	2	45	0	0	7	0	2	0	12	0	0	1	0	0	0	0
L68	Poslovanje z nepremičninami	4.675	43	0	3	68	1	0	11	1	7	3	21	1	0	3	5	0	0	0
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	10.546	61	0	0	86	0	0	16	6	5	5	38	4	0	6	2	0	0	0
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	13.626	89	2	1	129	3	2	16	8	20	1	60	0	0	7	3	2	0	0
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	15.160	92	0	4	134	3	0	30	2	5	3	59	0	0	6	1	1	0	0
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	8.712	20	0	5	34	1	0	6	1	2	2	9	0	0	3	1	0	0	0
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	3.821	23	0	1	33	2	0	10	1	1	0	15	0	0	2	0	0	0	0
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	5.086	45	0	1	63	2	0	8	1	4	1	28	1	0	4	0	0	0	0
M75	Veterinarstvo	1.108	15	0	1	17	1	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	956	16	0	1	24	1	0	2	4	3	1	17	2	1	1	2	0	0	0
N78	Zaposlovalne dejavnosti	11.960	62	0	8	127	2	1	18	9	5	5	49	1	1	11	9	2	0	1
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	1.754	23	0	0	34	1	0	8	1	2	1	16	0	0	0	2	0	0	0
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	6.032	23	1	2	74	3	0	8	1	2	4	13	2	2	9	0	1	0	0
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	9.296	69	0	11	107	7	2	21	11	9	0	67	0	0	11	2	1	0	0
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	4.116	23	0	1	44	1	1	9	1	2	2	21	0	0	1	0	1	0	0
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	49.592	65	0	0	93	11	0	2	3	0	0	2	2	2	7	0	4	0	0
P85	Izobraževanje	75.876	160	16	6	235	7	0	19	3	1	3	25	3	0	33	1	0	0	0
Q86	Zdravstvo	47.328	77	0	3	156	3	0	15	5	0	2	26	1	1	9	3	0	2	0
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	15.441	23	0	2	42	0	0	6	0	0	0	1	6	8	6	1	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	7.437	19	0	1	24	0	0	2	1	0	0	2	1	0	0	1	0	0	0
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	6.489	11	0	0	21	0	0	4	1	0	0	11	0	2	4	0	3	0	0
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	3.569	29	0	0	34	0	0	3	1	1	0	4	1	0	1	0	0	0	0
R92	Prirerjanje iger na srečo	1.706	6	0	0	10	0	0	2	0	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	3.779	23	1	1	28	1	0	6	1	2	0	19	0	0	0	0	0	0	0
S94	Dejavnost članskih organizacij	5.548	17	0	1	29	1	0	2	1	0	0	3	2	1	4	0	1	0	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	1.584	32	0	0	45	0	0	4	2	0	0	8	0	0	2	1	1	0	0
S96	Druge storitvene dejavnosti	9.821	426	1	7	567	9	0	40	4	4	2	86	0	0	22	4	1	0	0
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	696	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	-	59	0	3	13254	2	2	1134	429	357	100	2136	64	52	173	121	48	2	3
Skupaj		900.262	6.283	35	305	23.299	328	27	2.584	983	891	258	5.932	193	144	705	350	180	6	45

ŠIFRA 1	DEJAVNOST 2	KRŠITVE DRUGIH PREDPISOV							
		ZAPOŠLOVANJE SAMOZAPOŠLOVANJE IN DELO TUJCEV 22	ZAKON O EVIDENCAH NA PODROČJU DELA IN SOCIALNE VARNOSTI 23	ZAKON O DELOVNEM ČASU IN OBVEZNIH POČITNIH MOBILNIH DELAVCEV TER O ZAPISOVALNI OPREMI V CESTNIH PREVOZIH 24	ZAKON O MINIMALNI PLAČI 25	ZAKON O UREJANJU TRGA DELA 26	ZAKON O ČEZMEJNEM IZVAJANJU STORITEV 27	KOLEKTIVNE POGODBE 28	DRUGE KRŠITVE 29
H51	Zračni promet	0	0	0	0	0	0	0	0
H52	Skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti	0	2	0	1	0	0	0	10
H53	Poštna in kurirska dejavnost	0	5	0	0	0	0	0	14
I55	Gostinske nastanitvene dejavnosti	0	2	0	0	1	0	1	13
I56	Dejavnost streme jedi in pijače	2	69	0	8	0	0	9	73
J58	Založništvo	0	0	0	0	0	0	0	0
J59	Dejavnosti v zvezi s filmi, video- in zvočnimi zapisi	0	0	0	0	0	0	0	7
J60	Radijska in televizijska dejavnost	0	7	0	0	0	0	0	3
J61	Telekomunikacijske dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	0
J62	Računalniško programiranje, svetovanje in druge s tem povezane dejavnosti	0	10	0	1	0	0	0	5
J63	Druge informacijske dejavnosti	0	2	0	0	1	0	0	5
K64	Dejavnosti finančnih storitev, razen zavarovalništva in dejavnosti pokojninskih skladov	0	0	0	0	0	1	0	10
K65	Dejavnosti zavarovanja, pozavarovanja in pokojninskih skladov, razen obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	0	0	0	3
K66	Pomožne dejavnosti za finančne in zavarovalniške storitve	0	3	0	0	0	0	0	1
L68	Poslovanje z nepremičninami	0	1	0	0	0	0	0	8
M69	Pravne in računovodske dejavnosti	0	2	0	2	1	0	0	6
M70	Dejavnost uprav podjetij, podjetniško in poslovno svetovanje	0	22	0	1	0	0	1	23
M71	Arhitekturno in tehnično projektiranje, tehnično preizkušanje in analiziranje	0	8	0	0	0	0	0	4
M72	Znanstvena raziskovalna in razvojna dejavnost	0	0	0	0	1	0	0	4
M73	Oglaševanje in raziskovanje trga	0	2	0	0	0	0	0	1
M74	Druge strokovne in tehnične dejavnosti	0	13	0	0	0	0	0	7
M75	Veterinarstvo	0	2	0	0	0	0	0	0
N77	Dajanje v najem in zakup	0	0	0	0	0	0	0	2
N78	Zaposlovalne dejavnosti	6	15	0	0	3	1	0	9
N79	Dejavnost potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in s potovanji povezanih dejavnosti	0	4	0	0	0	0	1	2
N80	Varovanje in poizvedovalne dejavnosti	0	1	0	5	0	0	1	1
N81	Dejavnost oskrbe stavb in okolice	0	5	0	1	1	0	0	11
N82	Pisarniške in spremljajoče poslovne storitvene dejavnosti	0	8	0	0	0	0	0	3
O84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	0	0	0	0	11	0	0	2
P85	Izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	3
Q86	Zdravstvo	0	4	0	0	3	0	0	2
Q87	Socialno varstvo z nastanitvijo	0	0	0	0	0	0	0	0
Q88	Socialno varstvo brez nastanitve	0	0	0	0	0	0	0	1
R90	Kulturne in razvedrilne dejavnosti	0	2	0	0	0	0	0	1
R91	Dejavnost knjižnic, arhivov, muzejev in druge kulturne dejavnosti	0	0	0	0	0	0	0	1
R92	Prilaganje iger na srečo	0	0	0	0	0	0	0	0
R93	Športne in druge dejavnosti za prosti čas	0	2	0	0	0	0	0	1
S94	Dejavnost članskih organizacij	0	0	0	0	0	0	1	0
S95	Popravila računalnikov in izdelkov za široko rabo	0	0	0	0	0	0	0	2
S96	Druge storitvene dejavnosti	0	28	0	0	1	0	0	18
T97	Dejavnost gospodinjstev z zaposlenim hišnim osebjem	0	0	0	0	0	0	0	0
T98	Raznovrstna proizvodnja gospodinjstev za lastno rabo	0	0	0	0	0	0	0	0
U99	Dejavnost eksteritorialnih organizacij in teles	0	0	0	0	0	0	0	0
0	Izven standardne klasifikacije dejavnosti	10	66	0	31	29	7	14	366
	Skupaj	28	632	6	80	93	10	42	1.141